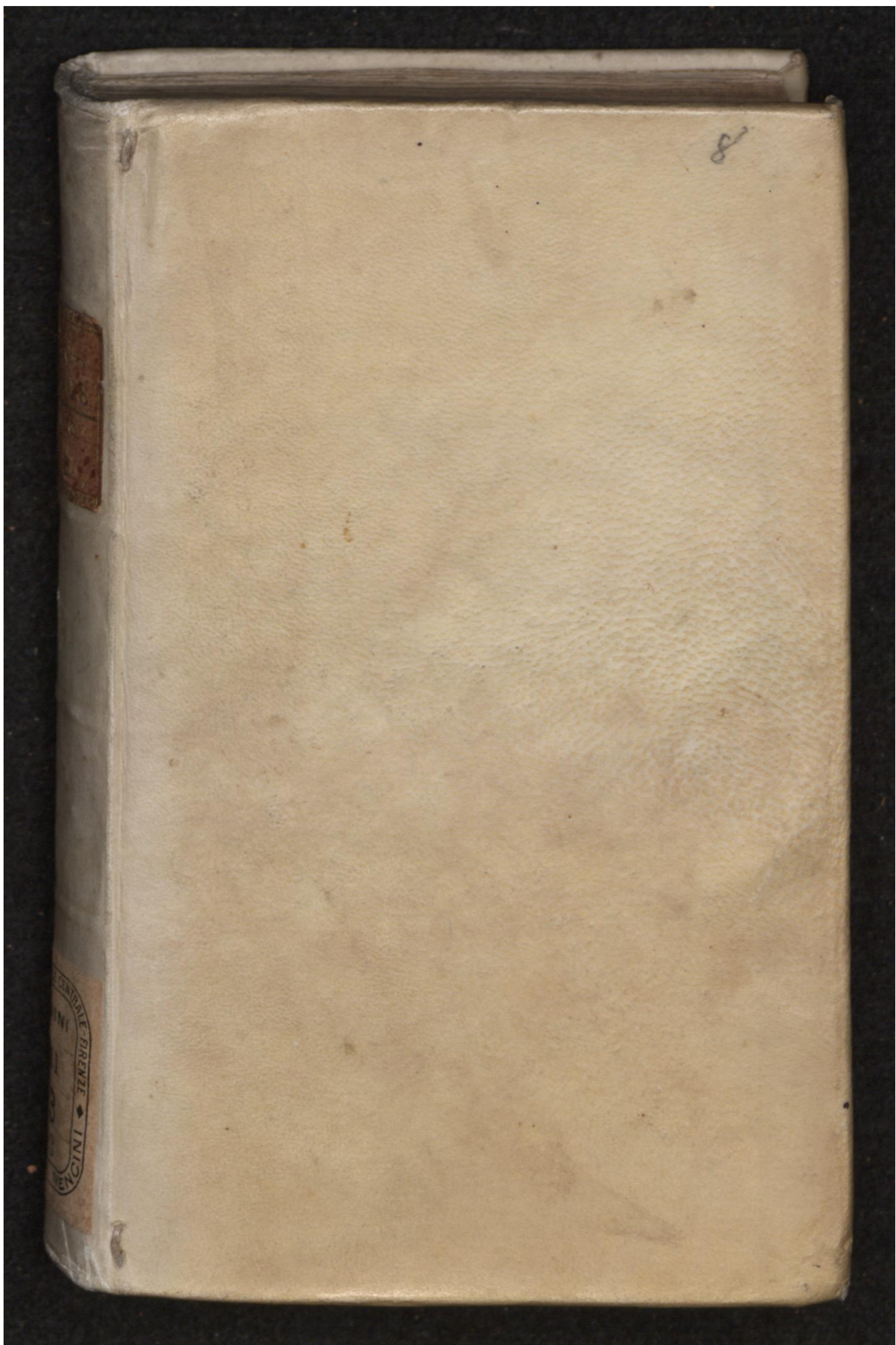
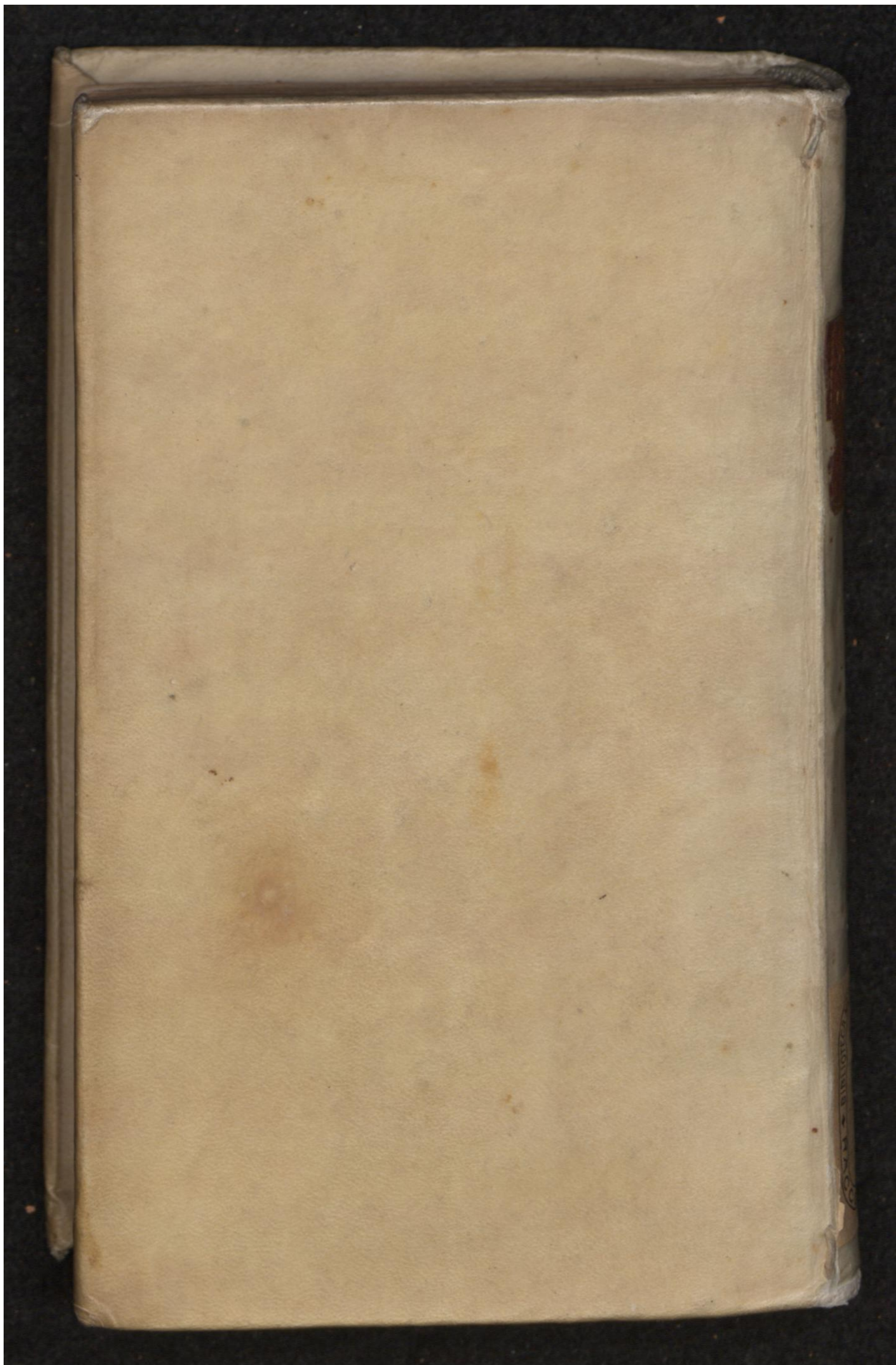

8

CLAU-
DIANUS
ALDUS
1523
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
III
3
3

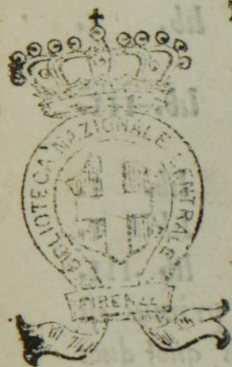
Ex Libris Joannis Nencini
1874

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
ALDINI
III
3
3
RACCOLTA NENCINI

Nº 33 - 15 -

CL. CLAVDIANI OPERA QVAM DILIGENTISSIME CASTIGATA, QVORVM INDICEM IN SEQVENTI PAGINA REPERIES.

Nomina, & ordo librorum, qui hoc uolumine continentur.

FRANCISCVS ASVLANVS NICOLAO DE GADDIS FLORENTINO EPISCOPO FIRMEN. DIGNISSIMO. S. P. D.

QVæ antea ad nos constanti omnium sermone de humanitate, & prudentia tua afferebantur Nicolae: ea nos superiorib. dieb. cum hic esses: agnouimus, atq; ita probauimus: ut longe opinionem omnium, quæ de tua uirtute erat, uicisse uidearis. Itaq; tantum ad amorem, & meam in te obseruantiam accessit: ut uehementer cuperem aliquod meæ in te uoluntatis signum dare. id quod omnino mihi hoc tempore uidebor consecutus: si eo abs te animo hæc accipientur: quo à nobis dantur. ego enim cum maiora per hoc tempus, neq; possim, neq; audeam: quantum in me fuit: effeci, ut Cl. Claudianus quàm emendatissimus in lucem prodiret: & sub tuo nomine legeretur. Is enim demum est poëta, q singulares, atq; incredibiles uirtutes tuas diuino illo suo afflatu, & cómode explicare, et ornate illustrare potuisset. Nam, & si ea fuit Claudiani uirtus, is spiritus: ut in quancunq; partem se traderet: summus, & excellens existeret poëta: tamen nescio quo pacto, in egregia alicuius præstantissimi uiri laude prosequenda, præstare mihi longe uideatur. id quod tu facillime, quæ tua est prudentia, & optimarum artium stu-

dium iudicabis: simul et illud in eo ipso poeta pertra-
ctando fieri senties: ut cum summa animi tui oblecta-
tione diuinam illius naturam, & ingenium admire-
ris. ita est enim aliquando festiuus, ita concinnus, ita ele
gans, nihil ut fieri possit argutius. ita uero aliquando
insurgit: ac artificiosa uerborum conclusione carmen
explicat: nihil ut sit magnificentius, & illustrius. uitia
tanta acerbitate prosequitur, & execratione: ut pœnas
impijs, et consceleratis hominibus constituere uideatur.
uirtutes eo elogio extollit: atque his ad cœlum uerbis
fert: ut ij demum immortales, felicesq; sint: ad quos il-
le honestandos studium, et ingenium contulerit suum.
Quæ cum ita sint: non uereor, ne sim tibi operam, &
diligentiam probaturus meam. Non enim solum mul-
ta, quæ peruerse legebantur, curauimus restituenda:
sed totum plane opus diffusum antea, ita disposuimus:
ut summam possit legentibus iucunditatem afferre.
huc adde, quod in Herculem carmen nō inelegans, &
de Sirenis epigrāma nos primi ex fragmento quodā
uetustissimo in medium protulimus. nec tamen nega-
mus, hæc omnia meliora melioribus exēplaribus effici
posse: præsertim cum multa in his desiderentur: non-
nulla si non penitus mendose, non tamen omnino syn-
cere legantur. Sed nos in primis illud, apud eos
omnes, qui Claudianum aliquando in manus sument:
testatum etiam atq; etiam uolumus: idcirco eum nos ita
correctum, ac informatum tibi potissimum mittendū
curasse: quod in te uirtutes illæ omnes reperiuntur, atq;
excellent: quas in gratiam ille Honorij, Stiliconis, Man-
lij, & cæterorum carminibus suis expresserit. Itaq; de
te ipse

te ipse nihil aliud dicam: nisi ut optimus, maximusq́ deus faciat: ut eum breui honoris gradum adipiscaris: in quo, & te ipso frui possis, & eam cæteris animi tui bonitatem præstare: quam à puero præ te tulisti: & nunc tantopere expetis. Vale, et me, & Bernardinum Sandrum, quem se tibi totum dedicauit: commendatos habeas.

CL. CLAVDIANI VITA IANO PARRHASIO AVTHORE.

Cl. Claudiano poëtæ simile quiddam contigit, quod Homero. quippe quem sibi ciuem nonnulli uendicant: et in primis Hispani, ac Florentini: qui dubia diu uictoria certauerunt: nos Aegypto adiudicamus ex eius ad Adrianum uersibus.

Audiat hoc commune solum, longeq; carinis
Nota Pharos: flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

& ad Gennadium Procons.

Graiorum populis, & nostro gurgite Nilo.

Vbi nostro Nilo sic ait, ut Martialis ad Licianum,

Nostræq; laus Hispaniæ. Sed et Suidas Alexãdrenum fuisse tradit: & Apollinaris Sidonius hoc endecasyllabo.

Et Pelusiaco satus Canopo
Qui ferrugnei toros mariti
Et musa canit in feros superna.

Romanis principibus Arcadio, Honorioq;, quos in uita coluit: acceptus fuit, amplissimis ab utroq; munerib. honestatus, & statua: cuius basis in foro Traiani cum hoc elogio inuenta est.

CL. CLAVDIANO. V. C. TRIBVNO & notario inter cæteras uigentis artes prægloriosissimo poëtarum, licet ad memoriam sempiternam carmina ab eodem scripta sufficiant: attamen testimonij gratia ob iudicij sui fidem. DD. NN. Arcadias

cadius & Honorius feliciſſimi ac doctiſſimi imperatores, ſenatu petente ſtatuam in foro diui Triani erigi, collocariq; iuſſerunt.

Εἰν ἑνὶ βιργιλίοιο νόον καὶ μοῦσαν Ὁμήρου
Κλαυδιανοῦ Ῥώμη καὶ βασιλεῖς ἔθεσαν. id ad uerbũ latine ſonat.

In uno Virgilij mentem, & muſam Homeri,
Claudianum Roma, et reges poſuerunt. nobis ita placuit interpretari.

Mœonidæ cui mens Claudi, cui muſa Maronis,
Hanc tibi cum Roma, Cæſar uterq; dedit.

Ad hanc ſtatuam alludit ipſe in præfatione belli Getici pro Stilicone.

Sed prior effigiem tribuit ſucceſſus amœnam,
Oraq; patricius noſtra dicauit honos.
Annuit hic princeps titulum poſcente ſenatu.
Reſpice iudiciũ, q̃ graue muſa ſubis. et paulo poſt.
Quod legimur medio, conſpicimurq; foro.

Multa ſcripſit, quæ quoniam ſunt in manibus: non eſſet noſtri ocij ſingula recenſere. de eius obitu nihil certi habetur.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO PRIMI LIBRI IN RVFINVM.

P

Hœbeo domitus Python cum decidit arcu:
Membraq; Cyrrhæo fudit anhela iugo:
Qui spiris tegeret montes: hauriret hiatu
Flumina: sanguineis tingeret astra iubis.
Iam liber Parnasus erat: nexuq; soluto
Cœperat erecta surgere fronde nemus:
Concussæq; diu spaciosis tractibus orni,
Securas uentis explicuere comas.
Et qui uipereo spumauit sæpe ueneno
Cephisus: nitidis purior ibat aquis.
Omnis io pæan regio sonat: omnia Phœbum
Rura canunt: tripodas plenior aura rotat.
Auditoq; procul musarum carmine dulci,
Ad Themidis coeunt antra seuera dei.
Nunc alio domini telis Pythone perempto,
Conuenit ad nostram sacra caterua lyram.
Qui stabilem seruant augustis fratribus orbem.
Iustitia pacem, uiribus arma regunt.

CL. CLAVDIANI IN RVFINVM LIBER PRIMVS.

S Aepe mihi dubiam traxit sententia mentẽ,
Curarent superi terras: an nullus inesset
Rector: & incerto fluerent mortalia casu.
Nam cũ dispositi quæsissem fœdera mundi,
Præscriptosq; mari fines, anniq; meatus,
Et lucis, noctisq; uices: tunc omnia rebar
Consilio firmata Dei. qui lege moueri
Sydera, qui fruges diuerso tempore nasci,
Qui uariam Phœben alieno iusserit igne
Compleri: solemq; suo: porrexerit undis
Littora: tellurem medio librauerit axe.
Sed cum res hominum tanta caligne uolui
Aspicerem: lætosq; diu florere nocentes
Vexariq; pios: rursus labefacta cadebat
Relligio: causæq; uiam non sponte sequebar
Alterius: uacuo quæ currere semina motu
Affirmat: magnumq; nouas per inane figuras
Fortuna, non arte regi. quæ numina sensu
Ambiguo, uel nulla putat uel nescia ueri.
Abstulit hunc tandem Rufini pœna tumultum:
Absoluitq; deos. iam non ad culmina rerum
Iniustus creuisse queror. tolluntur in altum
Vt lapsu grauiore ruant. Vos pandite uati
Pierides, quo tanta lues eruperit ortu.
Inuidiæ quondam stimulis incanduit atrox
Alecto placidas late cum cerneret urbes
Protinus infernas ad limina tetra sorores,

Concilium deforme uocat. glomerantur in unum
Innumeræ pestes Herebi: quascunq; sinistro
Nox genuit fœtu, nutrix discordia belli,
Imperiosa fames, leto uicina senectus,
Impatiensq; sui morbus, liuorq; secundis
Anxius, & scisso mœrens uelamine luctus,
Et timor, & cæco præceps audacia uultu,
Et luxus populator opum, cui semper adhærens
Infelix humili gressu comitatur egestas.
Fœdáq; auaritiæ complexæ pectora matris,
Insomnes longo ueniunt examine curæ.
Complentur uario ferrata sedilia cœtu:
Toruáq; collectis stipatur curia monstris.
Alectò stetit in medijs: uulgusq; tacere
Iussit: & obstantes in tergum reppulit angues:
Perq; humeros errare dedit. tum corde sub imo
Inclusam rabidis patefecit uocibus iram.
Sicine tranquillo produci sæcula cursu?
Sic fortunatas patiemur uiuere gentes?
Quæ noua corrupit nostros clementia mores?
Quo rabies innata perit? quid inania prosunt
Verbera? quid facibus nequicq̃ cingimur atris?
Heu nimis ignaue, quas cœlo Iuppiter arcet:
Theudosius terris. en aurea nascitur ætas:
Et proles antiqua redit. concordia, uirtus,
Cumq; fide pietas alta ceruice uagantur:
Insignemq; canunt nostra de plebe triumphum.
Proh dolor, ipsa mihi liquidas delapsa per auras
Iustitia insultat: uitijsq; à stirpe recisis
Elicit oppressas tenebroso in carcere leges.

At nos indecores longo torpebimus æuo
Omnibus eiectæ regnis? agnoscite tandem
Quid furias deceat. consuetas sumite uires:
Conuentuq; nefas tanto decernite dignum.
Iam cupio Stygijs inuadere nubibus astra:
Iam flatu uiolare diem: laxare profundo
Frena mari: fluuios ruptis immittere ripis:
Et rerum laxare fidem. sic fata cruentum
Mugijt: & totos serpentum erexit hiatus:
Noxiaq; effudit concusso crine uenena.
Anceps motus erat uulgi. pars maxima bellum
Indicit superis: pars ditis iura ueretur:
Dissensuq; alitur rumor. ceu murmurat alti
Impacata quies pelagi: cum flamine fracto
Durat adhuc, sæuitq; tumor, dubiumq; per æstum
Lassa recedentis fluitant uestigia uenti:
Improba mox surgit tristi de sede Megæra:
Quam penes insani fremitus, animiq; profanus
Error, & undantes spumis furialibus iræ.
Non nisi quæsitum cognata cæde cruorem,
Illicitumq; bibit: patrius quem fuderit ensis:
Quem dederint fratres. hæc terruit Herculis ora:
Hæc defensores terrarum polluit artus.
Hæc Athamanteæ direxit spicula dextræ.
Hæc Agamemnonios inter bacchata penates
Alternis lusit iugulis: hac auspice tedæ
Oedipoden matri, natæ iunxere Thyesten.
Quæ tunc horrisonis effatur talia dictis.
Signa quidem o socia diuos attollere contra
Nec fas est: nec posse reor: sed lædere mundum

S i libet: & populis commune intendere letum.
E st mihi prodigium cunctis immanius Hydris,
T igride mobilius fœta, uiolentius Austris,
A crius Harpyis, flauis incertius undis,
R ufinus. quem prima meo de matre cadentem,
S uscepi gremio: paruus reptauit in isto
S æpe sinu: teneroq; per ardua colla uolutus
V bera quæsiuit fletu: linguisq; trisulcis
M ollia lambentes finxerunt membra Cerastæ.
M e tradente dolos gestus, artemq; nocendi
E didicit simulare fidem: sensusq; minaces
P rotegere: & blando fraudem prætexere risu
P lenus sæuitiæ. lucriq; cupidine feruens.
N on Tarthesiacis illum satiaret arenis
T empestas preciosa Tagi: non stagna rubentis
A urea Pactoli: totumq; exhauserit Hermum:
A rdebit maiore siti. quàm fallere mentes
D octus? & unanimes odijs turbare sodales?
T alem progenies hominum si prisca tulisset:
P irithoum fugeret Theseus: offensus Orestem
D esereret Pilades: odisset Castora Pollux.
I psa quidem fateor uinci rapidoq; magistram
P ræuenit ingenio: nec plus sermone morabor:
S olus habet scelerum quicquid possedimus omnes.
H unc ego, si uestræ res est accommoda turbæ:
R egalem ad summi perducam principis aulam.
S it licet ille Numa grauior: sit deniq; Minos:
C edet: & insidijs nostri flectetur alumni.
O rantem sequitur clamor: cunctæq; profanas
P orrexere manus: inuentaq; tristia laudant.

Illa ubi cæruleo uestes connexuit angue:
Nodauitq; adamante comas: phlegethonta sonorum
Poscit: & ambusto flagrantis ab aggere ripa:
Ingentem piceo succendit gurgite pinum:
Pigraq; ueloces per tartara concutit alas.
Est locus, extremum pandit qua Gallia littus:
Oceani prætentus aquis: quo fertur Vlysses
Sanguine libato populum mouisse silentum.
Illic umbrarum tenui stridore uolantum
Flebilis auditur questus: simulacra coloni
Pallida, defunctasq; uident migrare figuras.
Hinc dea prosiluit: Phœbiq; egressa serenos
Infecit radios: ululatuq; æthera rupit
Terrifico. sensit ferale Britania murmur.
Et Senonum quatit arua fragor: reuolutaq; Tethys
Substitit: & Rhenus proiecta torpuit unda.
Tunc in caniciem mutatis sponte colubris
Longæuum mentita senem, rugisq; seueras
Persulcata genas, & ficto languida passu
Inuadit muros Elysæ, notissima dudum
Tecta petens: oculisq; diu liuentibus hæsit:
Peiorem mirata uirum. tunc talia fatur.
Ocia te Rufine iuuant? frustraq; iuuentæ
Consumis florem patrijs inglorius aruis?
Heu nescis quid fata tibi, quid sydera donent,
Quid fortuna paret. toti dominabere mundo:
Si parere uelis. artus ne sperne seniles.
Nanq; mihi magicæ uires, æuiq; futuri
Præscius ardor inest. noui quo Thessala cantu
Eripiat lunare iubar. quid signa sagacis

A egypti ualeant: qua gens chaldæa uocatis
I mperet arte deis nec me latuere fluentes
A rboribus ſucci, funeſtarum'q; poteſtas
H erbarum: quicquid letali germine pollet,
C aucaſus: & Scythicæ uernant in gramine rupes:
Q uas legit Medea ferox, & callida Circe.
S æpius horrendos manes, ſacris'q; litaui
N octurnis Hecaten: & condita funera traxi
C arminibus uictura meis: multos'q; canendo.
Q uamuis parcarum reſtarent fila: peremi.
I re uagas quercus, & flumina ſtare coegi:
V erſa'q; non prono curuaui flumina lapſu
I n fontes reditura ſuos. neu uana locutum
M e fortaſſe putes: mutatos cerne penates.
D ixerat: & niueæ (mirum) cœpere columnæ
D itari: ſubito'q; trabes lucere metallo.
I llecebris capitur: nimium'q; elatus auaro
P aſcitur intuitu. Sic rex ad prima tumebat
M æonius, pulchro cum uerteret omnia tactu.
S ed poſtq̃ riguiſſe dapes, fuluam'q; reuinctos
I n glaciem uidit latices: tunc munus acerbum
S enſit: & inuiſo uotum damnauit in auro.
E rgo animi uictus, ſequimur quocunq; uocabis:
S eu tu uir, ſeu numen ait. patria'q; relicta
E oas furiæ iuſſu tendebat ad arces:
I nſtabiles'q; olim Symplegadas: & freta remis
I nclyta theſſalias: celſa qua boſphorus arce
S plendet: & Othryſijs Aſiam diſcriminat oris:
V t longum permenſus iter, ductus'q; maligno
S temine fatorum, claram ſubrepſit in aulam:

Illicet ambitio nasci. discedere rectum.
Venum cuncta dari profert arcana: clientes
Fallit: & ambitos à principe uendit honores.
Ingeminat crimen. commoti pectoris ignem
Nutrit: & exiguum stimulando uulnus acerbat.
Ac ueluti innumeros amnes accedere Nereus
Nescit: & undantem quamuis hinc hauriat Istrum:
Hinc bibat æstiuum septeno gurgite Nilum:
Par semper similisq; meat. sic fluctibus auri
Expleri calor ille nequit. cuicunq; monile
Contextum gemmis, aut prædia culta fuissent:
Rufino populandus erat: dominoq; parabat
Exitium fœcundus ager. metuenda colonis
Fertilitas. laribus pellit detrudit auitis.
Finibus: aut aufert uiuis: aut occupat hæres.
Congestæ cumulantur opes: orbisq; ruinas
Accipit una domus. populi seruire coacti:
Plenaq; priuato succumbunt oppida regno.
Quo uesane ruis? teneas utrunq; licebit
Oceanum: laxet rutilos tibi Lydia fontes:
Iungantur solium Crœsi, Cyriq; tiaræ:
Nunquam diues eris: nunq̃ satiabere quæstu.
Semper inops. quicunq; cupit. contentus honesto
Fabricius paruo, spernebat munera regum:
Sudabatq; graui consul Seranus aratro:
Et casa pugnaces Curios angusta tenebat.
Hæc mihi paupertas augustior. hæc mihi tecta
Culminibus maiora tuis. tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi uellera succos:

Et picturatæ saturantur muricæ uestes:
H ic radiant flores: & prati uiua uoluptas
I ngenio uariata suo. fulgentibus illic
S urgunt strata toris: hic mollis panditur herba,
S ollicitum curis non abruptura soporem.
T urba salutantum latas ibi perstrepit ædes:
H ic auium cantus: labentis murmura riui.
V iuitur exiguo melius. natura beatis
O mnibus esse dedit: siquis cognouerit uti.
H æc si nota forent: frueremur simplice cultu.
C lassica non fremerent: non stridula fraxinus iret,
N on uentus quateret puppes: non machina muros.
C rescebat scelerata sitis: prædæq; recentis
I ncestus flagrabat amor: nullusq; petendi
C ogendi'ue pudor. crebris periuria nectit
B landitijs: sociat perituro fœdere dextras.
S i semel è tantis poscenti quisq; negasset:
E ffera prætumido quatiebat corda furore.
Q uæ sic Getuli iaculo percussa leæna,
A ut Hyrcana premens raptorem bellua partus,
A ut serpens calcata furit? iurata deorum
M aiestas teritur. nunquam reuerentia mensæ,
N on coniux, non ipsi simul, non pignora cæsa,
S ufficiunt odijs. non extinxisse propinquos,
N on notos egisse sat est. extinguere ciues
F unditus, & nomen gentis delere laborat.
N ec celeri mittit leto: crudelibus ante,
S upplicijs fruitur. cruciatus, uincla, tenebras
D ilato mucrone parat. proh sæuior ense
P arcendi rabies: concessaq; uita dolori.

Mors

Mors adeo'ne parum est? causis fallacibus instat:
Arguit attonitos se iudice. cætera segnis:
Ad facinus uelox. penitus regione remotas
Impiger ire uias. non illum syrius ardens,
Bruma'ue Ryphæo stridens aquilone retardat.
Effera torquebant auidæ præcordia curæ:
Effugeret nequis gladios: ne perderet ullum
Augusto miserante nefas. non flectitur annis:
Non ætate labat. iuuenum rorantia colla
Ante patrum uultus stricta cecidere securi.
Ibat grandæuus nato moriente superstes
Post trabeas exul. quis prodere tanta relatu
Funera? quis cædes possit deflere nefandas?
Quid tale immanes unquam gessisse feruntur
Vel Scinis isthmiaca pinu? uel rupe profunda
Sciryon? uel Phalaris tauro? uel carcere Sylla?
O' mites Diomedis equi: Busiridis aræ
Clementes. iam Cinna pius, iam Sparthace lenis
Rufino collatus eris. deiecerat omnes
Occultis odijs terror: taciti'q; sepultos
Suspirant gemitus: indignari'q; uerentur.
At non magnanimi uirtus Stiliconis eodem
Fracta metu medio, solus sed turbine rerum
Contra letiferos rictus, contra'q; rapacem
Mouit tela feram, uolucris non præpete cursu
Vectus equi, non pegaseis adiutus habenis.
Hic cunctis optata quies, hic sola pericli
Turris erat: clypeus'q; trucem porrectus in hostem:
Hic profugis sedes: aduersa'q; regna furori:
Seruandis hic castra bonis. hucusq; minatus

Hærebat: retroq; fuga cedebat inerti.
Haud secus hyberno tumidus cum uertice torrens
Saxa rotat, uoluitq; nemus, pontesq; reuellit:
Frangitur obiectu scopuli: quærensq; meatum
Spumat: & illisa montem circunsonat unda.
Qua dignum te laude feram? qui pene ruenti,
Lapsuroq; tuos humeros obieceris orbi?
Te nobis trepidæ ceu sydus dulce carinæ
Ostendere dei: geminis quæ lapsa procellis
Tunditur: & uicto trahitur iam cæca magistro.
Inachius quondam perhibetur in æquore Perseus
Neptuni domuisse pecus: sed tutior alis
Te non penna uehit. rigida cum gorgone Perseus:
Tu non uipereo defensus crine Medusæ.
Illum uilis amor suspensæ uirginis egit:
Te Romana salus. taceat superata uetustas:
Herculeos conferre tuis iam desinat actus.
Vna Cleonæum pascebat sylua leonem:
Arcadiæ saltum uastabat dentibus unum
Sæuus aper: tuq; ó compressa matre rebellis
Non ultra Libyæ fines Anthee nocebas:
Solaq; fulmineo resonabat Creta iuuenco:
Lernæamq; uirens obsederat Hydra paludem:
Hoc monstrum non una palus, non una tremebat
Insula: sed Latia quicquid ditione subactum
Viuit: & à primis Ganges horrebat Iberis.
Hoc neq; Geryon triplex, nec turbidus orci
Ianitor æquabunt: non si concurrat in unum
Vis Hydræ, Scyllæq; fames, & flamma Chymæræ.
Certamen sublime diu, sed moribus impar
Virtutum,

Virtutum, scelerumq; fuit. iugulare minatur:
Tu prohibes. ditem spoliat: tu reddis egenti.
Eruit: instauras. accendit praelia: uincas.
Ac uelut infecto morbus crudescere coelo
Incipiens, primo pecudum depascitur artus:
Mox populos urbesq; rapit: uentisq; perustis
Corruptos Stygiam pestem diffundit in amnes.
Sic auidus praedo iam non per singula saeuit:
Sed sceptris inferre minas, omniq; perempto
Milite Romanas audet prosternere uires.
Iam gentes Istrumq; mouet: Scythiamq; receptat
Auxilio: traditq; suas hostilibus armis
Relliquias. mistis descendit Sarmata Dacis:
Et qui cornipedes in pocula uulnerat audax
Massagetes: patriumq; bibens Maeotin Alanus:
Membraq;, qui ferro gaudet pinxisse Gelonus.
Rufino collecta manus. uetat ille domari:
Innectitq; moras: & congrua tempora differt.
Nam tua cum Geticas strauisset dextera turmas
Vlta ducis socij letum: parsq; una maneret
Debilior: facilisq; capi: tunc proditor ille
Impius imperij, coniuratusq; Getarum,
Distulit instantes eluso principe pugnas,
Hunnorum laturus opem. quos affore bello
Norat: & inuisis mox se coniungere castris.
Est genus extremos Scythiae uergentis in ortus
Trans gelidum Tanain: quo non famosius ullum
Arctos alit. tristes habitus, obscaenaq; uisu
Corpora mens duro nunquam cessura dolori.
Praeda cibus: uitanda Ceres: fratremq; secare

L udus: & occisos pulchrum iurare parentes.
N ec plus nubigenas duplex natura biformes
C ognatis aptauit equis. acerrima nullo
O rdine mobilitas, insperatiq; recursus.
Q uos tamen impauidos contra spumantis ad Hebri
T endit aquas, sic ante tubas, ferrumq́; precatus.
M auors nubifero, seu tu procumbis in Aemo:
S eu te cana gelu Rhodope, seu remige Mœdo
S ollicitatus Athos, seu caligantia nigris
I licibus Pangæa tenent: accingere mecum:
E t Thracas defende tuos. si lætior adsit
G loria: uestita spolijs donabere quercu.
A udijt illa pater: scopulisq́; niualibus Aemi
S urgit: & hortatur celeres clamore ministros.
F er galeam Bellona mihi: nexuq́; rotarum
T ende pauor: rapidos frenet formido iugales.
F estinas urgete manus. meus ecce paratur
A d bellum Stilico: qui me de more trophæis
D itat: & hostiles suspendit in arbore cristas.
C ommunes semper litui, communia nobis
S igna canunt: iunctoq́; sequor tentoria curru.
S ic fatus campo insilijt: lateq́; fugatas
H inc Stilico turbas: illinc Gradiuus agebat,
E t clypeis, & mole pares. stat cassis utriq;
S ydereis hirsuta iubis: loricaq́; cursu
E xtuat: & largo saciatur uulnere cornus.
A crior interea uoto, multisq́; Megæra
L uxuriata malis, mœstam deprehendit in arce
I usticiam: atq; prior diro sic ore lacessit.
E n tibi prisca quies, reuocataq́; sæcula rursus

Vt rebare uigent: en nostra potentia cessit:
Nec locus est usquam furijs: huc lumina flecte:
Aspice barbaricis iaceant quot mœnia flammis.
Quas mihi Rufinus strages, quantum'q; cruoris
Præbeat: & quantis epulentur cædibus hydri.
Linque homines, sortem'q; meam. pete sydera. notis
Autumni te redde plagis: qua uergit in austrum
Signifer, æstiuo sedes uicina leoni.
Iam pridem gelidæ cessant confinia libræ.
Atq; utinam per magna sequi conuexa liceret.
Diua refert. non ulterius bacchabere demens.
Iam pœnas dabit iste tuus: iam debitus ultor
Imminet: & terras qui nunc, ipsum'q; fatigat
Aethera: nec uili moriens condetur arena.
Iam'q; aderit læto promissus Honorius æuo,
Nec forti genitore minor, nec fratre corusco:
Qui subiget Mœdos: & cuspide proteret Indos:
Sub iuga uenturi reges, calcabitur asper
Phasis equo: pontem'q; pati cogetur Araxes.
Tu'q; simul grauibus ferri religata cathenis
Expellêre die: debellatas'q; draconum
Tonsa comas, imo baratri claudêre recessu.
Tunc tellus communis erit: tunc limite nullo
Discernetur ager: nec uomere sulcus adunco
Findetur: subitis messor gaudebit aristis.
Rorabunt querceta fauis. stagnantia passim
Vina fluent, olei'q; lacus: nec muricæ tinctis
Velleribus quæretur honor: sed sponte rubebunt
Attonito pastore greges: pontum'q; per omnem
Ridebunt uirides gemmis nascentibus algæ.

CL. CLAVDIANI IN RVFINVM LIB. II.

I Am post edomitas alpes, defensáq; regna
Hesperiæ, merita complexus sede parentem,
Auctior adiecto fulgebat sydere mundus.
I amq; tuis Stilico romana potentia curis
E t rerum commissus apex. tibi credita fratrum
V traq; maiestas, geminæq; exercitus aulæ.
R ufinus (neq; enim patiuntur sæua quietem
C rimina: pollutæq; negant arescere fauces)
I nfandis iterum terras accendere bellis
I nchoat: & solito pacem turbare tumultu.
H æc etiam secum. qua nam ratione tuebor
S pem uitæ fragilem? qua tot depellere fluctus
A rte queam? premor hinc odijs: hinc milite cingor.
H eu quid agam? non arma mihi, non principis ullus
A uxiliatur amor: matura pericula surgunt
V ndiq; & impositis radiant ceruicibus enses.
Q uid restat? nisi cuncta nouo confundere luctu?
I nsontesq; meæ populos miscere ruinæ?
E uerso iuuat orbe mori. solatia leto
E xitium commune dabit. nec territus ante
D iscedam. cum luce simul linquenda potestas.
H æc fatus, uentis ueluti si frena remittat
A eolus: abruptæ gentes sic obice fudit:
L axauitq; uiam bellis: & nequa maneret
I mmunis regio, cladem dimisit in orbem:
D isposuitq; nefas. alij per terga ferocis
D anubij solidata ruunt: expertáq; remos

Frangunt

Frangunt stagna rotis. alij per Caspia claustra,
Armeniasq; niues inopino tramite ducti
Inuadunt orientis opes. iam pascua fumant
Cappadocum, uolucrumq; parens Argæus equorum.
Iam rubet altus Alys. nec se defendit iniquo
Monte Cilix: Syriæ tractus uastantur amœni:
Assuetumq; choris, & læta plebe canorum,
Proterit imbellem sonipes hostilis Orontem.
Hinc planctus Asiæ. Geticis Europa cateruis
Ludibrio, prædaq; datur, frondentis ad usq;
Dalmatiæ fines. omnis qua mobile ponti
Aequor, & Adriacis tellus interiacet undas:
Squalet inops pecudum, nullis habitata colonis
Instar anhelantis Libyæ: quæ torrida semper
Solibus, humano nescit mansuescere cultu.
Thessalus ardet ager. reticet pastore fugato
Pelion. Aemathias ignis populatur aristas.
Iam plaga Pannoniæ, miserandaq; mœnia Thracum
Aruaq; Mysorum, iam nulli flebile damnum,
Sed cursus solennis erat: campusq; furori
Expositus: sensumq; malis detraxerat usus.
Eheu q̃ breuibus pereunt ingentia causis.
Imperium tanto quæsitum sanguine, tanto
Seruatum, quod mille ducum peperere labores:
Quod tantis Romana manus contexuit annis:
Proditor unus iners, angusto tempore uertit.
Vrbs etiam, magnæ quæ dicitur æmula Romæ:
Et Calcedonias contra despectat arenas.
Iam non finitimo Martis terrore mouetur:
Sed propius lucere faces: & rauca sonare

Cornua: uibratisq; peti fastigia telis
Aspicit. ij uigili muros statione tueri:
Ii iunctis properant portus munire catrinis.
Obsessa tamen ille ferus lætatur in urbe:
Exultatq; malis: summoq; à culmine turris
Impia uicini cernit certamina campi.
Vinctas ire manus. hunc per uada cerula mergi
Seminecem. hunc subito percussum uulnere labi:
Dum fugit. hunc animam portis efflare sub ipsis.
Nec canos prodesse seni: pueriq; cruore
Maternos undare sinus: immensa uoluptas:
Et risus plerunq; subit. dolor afficit unus:
Quod feriat non ipse manu. uidet omnia late
Præcæptis incænsa suis: & crimine tanto
Luxuriat: cærumq; sibi non abnegat hostem:
Iactabatq; ultro: quod soli castra paterent:
Sermonumq; foret uicibus permissa potestas.
Egregij quoties exisset fœderis author,
Stipatus socijs: circumq; armata clientum
Agmina, priuatis ibant famulantia signis.
Ipse inter medios, ne qua de parte relinquat
Barbariem: reuocat fuluas in pectore pelles:
Frenaq;, & immanes pharetras, arcusq; sonoros
Assimulat: mentemq; palàm testatur amictus.
Nec pudet Ausonios currus, & iura regentem
Sumere deformes ritus, uestemq; Getarum,
Insignemq; habitum Latij mutare, togæq;.
Mœrent captiuæ pellito iudice leges.
Quis populi tunc uultus erat? quæ murmura furtim?
Nam miseris, nec flere quidem: aut lenire dolorem

Colloquijs

C olloquijs impune licet. quo namusq; feremus
E xitiale iugum? duræ quis terminus unquam
S ortis erit? quis nos funesto turbine rerum
A ut tantis soluet lachrymis? quos barbarus illinc
H inc Rufinus agit? quibus arua, fretumq; negatur?
M agna quidem per rura lues, sed maior oberrat
I ntera tecta timor. tandem succurre ruenti
H eu patriæ Stilico. dilecta hic pignora certe,
H ic domus, hic thalamus, proprium genialibus omen,
H ic tibi felices erexit regia tedas:
V el solus sperate ueni. te prælia uiso
L anguescent: auidiq; cadet dementia monstri.
T alibus urgetur discors Aurora procellis.
A t Stilico Zephyris cum primum bruma remitti,
E t iuga diffusis nudari cœpta pruinis,
P artibus Italiæ tranquilla in pace locatis,
V traq; castra mouens, Phœbi properabat ad ortus,
G allica discretis, Eoáq; robora turmis
C omplexus. nunquam tantæ ditione sub una
C onuenere manus: nec tot discrimina uocum.
I llic Armeniæ uibratis crinibus alæ
F eruida collectæ facili uelamina nodo.
I nde truces flauo comitantur uertice Galli:
Q uos Rhodanus uelox, Araris quos tardior ambit:
E t quos nascentes explorat gurgite Rhenus.
Q uosq; rigat retro pernicior unda Garumnæ:
O ceani pleno quoties impellitur æstu.
M ens eadem cunctis: animiq; recentia ponunt
V ulnera. non odit uictus: uictor'ue superbit.
E t quamuis præsens tumor, & ciuilia nuper

C lassica, bellatrixq; etiam nunc ira caleret:
I n ducis eximium conspirauere fauorem.
H aud aliter Xerxem toto simul orbe sequutus
N arratur rapuisse uagos exercitus amnes:
E t telis umbrasse diem. cum classibus iret
P er scopulos: tectumq; pedes contemneret æquor.
V ix alpes transgressus erat: nec iam amplius errat
B arbarus: aduentumq; tremens, se cogit in unam
P lanitiem: tutoq; includit pascua gyro.
T um duplici fossa non exuperabile uallum,
A sperat alternis sudibus: muriq; locata
I n speciem cæsis obtendit plaustra iuuencis.
A t procul exanguis Rufinum perculit horror.
I nfectæ pallore genæ: stetit ore gelato.
I ncertus, peteret ne fugam: ueniam'ue subactus
P osceret: an tantos sese transferret in hostes.
Q uid nunc diuitiæ? quid fului uasta metalli
C ongeries? quid purpureis effulcta columnis
A tria? prolatæ'ue iuuant ad sydera moles?
A udit iter: numeratq; dies: spatioq; uiarum
M etitur uitam: torquetur peste futura:
N ec recipit somnos: & sæpe cubilibus amens
E xcutitur: pœnamq; luit formidine pœnæ.
S ed redit in faciem: scelerumq; immane resumit
I ngenium: sacrasq; fores prædiuitis aulæ
I ntrat: & Arcadium immisto terrore precatur.
P er fratris regale iubar, per fata parentis
A etherei, floremq; tui te deprecor æui:
E ripe me gladijs. liceat Stiliconis iniquas
E uitare manus. in nostram Gallia cædem

Coniurata uenit. quicquid ligat ultima Tethys.
Extremos ultra uolitat gens si qua Britannos
Nota mihi: digni capiendi credimur armis.
Tot signis unum petitur caput. unde cruoris
Ista sitis? geminum cœli sibi uendicat axem:
Et nullum uult esse parem. succumbere poscit
Cuncta sibi. regit Italiam. Libiamq; coercet.
Hispanis, Gallisq; iubet. non orbita solis,
Non illum natura capit. quascunq; parauit,
Hic augustus opes: & quas post bella recepit;
Solus habet. possessa semel non reddere curat.
Scilicet ille quidem tranquilla pace fruatur?
Nos premat obsidio? quid partem inuadere tentat?
Deserat illyricos fines: eoa remittat
Agmina: fraternas ex æquo diuidat hastas:
Nec sceptri tantum fueris, sed militis hæres.
Quod si dissimulas nostræ succurrere morti:
Nec prohibere paras: manes & sydera testor:
Hæc ceruix non sola cadet. miscebitur alter
Sanguis: nec stygias ferar incomitatus ad umbras:
Nec mea securus ridebit funera uictor.
Hæc ubi. dictatur facinus: missisq; repente
Qui ferat extortas inuito principe uoces.
Interea Stilico iam lætior hoste propinquo,
Nec multo spatij distantibus æquore uallis
Pugnandi cupidas accendit uoce cohortes.
Armenijs frons læua datur: per cornua Gallos
Dexteriora locat: spumis ignescere frena,
Pulueris extolli nimbos, lateq; uideres
Surgere purpureis undantes anguibus hastas:

Serpentumq; uago cœlum sæuire uolatu.
Implet Thessaliam ferri nitor: antraq; docti
Cornipedis, teneroq; amnis reptatus Achilli,
Et nemus œtæum resonat clamore: niualis
Ossa tonat: pulsoq; fragor geminatur olympo.
Intumuit uirtus: & lucis prodigus arsit
Impetus: haud illos rupes, haud alta uetarent
Flumina. præcipiti strauissent omnia cursu.
Si tunc his animis acies collata fuisset:
Prodita non tantas uidisset græcia clades:
Oppida semoto pelopeia marte uigerent:
Starent arcadiæ: starent lacedæmonis arces:
Non mare fumasset geminum flagrante corintho:
Nec fera cecropias traxissent uincula matres.
Illa dies potuit nostris imponere finem
Cladibus: & sceleris causas auferre futuri.
Inuida proh quantum rapuit fortuna triumphum.
Inter equos, interq; tubas mandata feruntur
Regia: & armati ueniunt ductoris ad aures.
Obstupuit. simul ira uirum, simul obruit ingens
Mœror: & ignauo tantum licuisse nocenti
Miratur. dubios anceps sententia uoluit
Euentus: peragat pugnas: an fortia cœpta
Deserat. Illyricis ardet succurrere damnis:
Præceptis obstare timet. reuerentia frangit
Virtutis stimulos: hinc publica commoda suadent,
Hinc metus inuidiæ. tandem indignatus ad astra
Extollit palmas: & ab imo pectore fatur.
Numina Romanis nondum satiata ruinis:
Si iuuat imperium penitus de stirpe reuelli:

Vno si placuit deleri secula lapsu:
Si piget humani generis: prorumpat in arua
Libertas effrena maris: uel limite nullo
Deuius errantes phaëton confundat habenas.
Cur per Rufinum geritur? procumbere mundum
Hoc authore pudet. medijs reuocamur ab armis,
Proh dolor: & strictos deponere cogimur enses.
Vos arsuræ urbes, perituraq; mœnia testor:
Cædo equidem: & miserum permitto cladibus orbē:
Flectite signa duces: redeat iam miles eous.
Parendum est. taceant litui. prohibete sagittas.
Parcite. contiguo Rufinus id imperat hosti.
His dictis omnes unà fremuere manipli.
Quantum non italo percussa Ceraunia fluctu
Quantum non madidis illisa tonitrua coris:
Secerniq; negant: ereptaq; prælia poscunt:
Insignemq; ducem populus defendit uterq;:
Et sibi quisq; trahit. magno certatur amore:
Alternamq; fidem non illaudata lacessit
Seditio: taliq; simul clamore mouetur.
Quis mihi nudatos enses? quis tela lacertis
Excutit? & solui curuatos imperat arcus?
Quis nam audet stricto leges imponere ferro?
Inflammata semel nescit mitescere uirtus.
Iam mihi barbaricos sitientia pila cruores
Sponte uolant: ultroq; manus mucrone furenti
Ducitur: & siccum gladium uagina recusat.
Non patiar. semper'ne Getis discordia nostra
Proderit? en iterum belli ciuilis imago.
Quid consanguineas acies? quid diuidis olim

Concordes aquilas? non dissociabile corpus
Coniunctumq; sumus. te qua libet ire sequemur.
Te uel Hyperboreo damnatum sydere thulem.
Te uel ad incensas Libyæ comitabor arenas.
Indorum si stagna petas, rubriq; recessus
Littoris: auriferum ueniam poturus Hidaspen?
Si calcare notum, secretaq; littora Nili
Nascentis iubeas: mundum post terga relinquam:
Et quocunq; loco Stilico tentoria figet:
Hic patria est. dux inde uetat. desistite quæso:
Atq; auidam differte manum. cadat iste minacis
Inuidiæ cumulus. non est uictoria tanti,
Vt uidear uicisse mihi. uos fida iuuentus
Ite mei quondam socij. nec plura locutus
Flexit iter. uacuo qualis discedit hiatu
Impatiens remeare leo: quem plurima cuspis,
Et pastorales pepulerunt igne cateruæ:
Inclinatq; iubas: demissaq; lumina uelat:
Et trepidas mœsto rimatur murmure syluas.
Vt sese uidit legio disiuncta relinqui,
Ingentem tollit gemitum: galeasq; solutis
Humectat lachrymis: pressamq; morantia uocem
Thoracum ualidos pulsant suspiria nexus.
Tradimur heu, tantumq; sequi prohibemur amorem.
Exclamant: tradis'ne tuas dux optime dextras,
Quas tibi uictrices toties bellona probauit?
Nos adeo uiles? adeo felicior axis
Hesperius? meruit qui te rectore teneri?
Quid nobis patriam? quid cara reuisere tandem
Pignora? dilectos'ue iuuat coluisse penates?

Te sine dulce nihil. iam formidata tyranni,
Tempestas subeunda mihi: qui forte nefandas
Iam parat insidias: qui nos aut turpibus Hunnis
Aut implacatis famulos præstabit Alanis.
Quanquam non adeo robur defecerit omne:
Tanta'ue gestandi fuerit penuria ferri.
Tu licet occiduo maneas sub cardine solis,
Tu mihi dux semper Stilico: nostram'q; uel absens
Experiere fidem. dabitur tibi debita pridem
Victima. promissis longe placabere sacris.
Tristior æmonijs miles digressus ab oris,
Tangebat Macedum fines: muros'q; subibat
Thessalonica tuos. sensu dolor hæret in alto
Abditus: & tacitas uindictæ præstruit iras.
Spectatur'q; fauens odij locus: apta'q; leto
Tempora: non quisquam tanta de plebe repertus,
Proderet incautis qui corda minantia uerbis.
Quæ non posteritas, quæ non mirabitur ætas
Tanti consilium uulgi potuisse taceri?
Aut facinus tam grande tegi? mentis'q; calorem
Non sermone uiæ, non inter pocula rumpi?
Aequalis tantam tenuit constantia turbam.
Et fuit arcanum populo. percurritur Hebrus,
Deseritur Rhodope: Thracum'q; per ardua tendunt.
Donec ad Herculei peruentum nominis urbem.
Vt cessisse ducem: propius uenisse cohortes
Cognita Rufino: magna ceruice triumphat,
Omnia tuta ratus: sceptrum'q; capescere feruet:
Et coniuratos hortatur uoce clientes:
Vicimus: expulimus. facilis iam copia regni.

Nullus ab hoste timor, quis enim, quem uincere solum
Horruit, hunc tanto munitum milite uincat?
Quis ferat armatum? quem non superauit inermem?
I nunc exitium nobis meditare remotus
I nequissimum Stilico. dum nos longissima tellus
Diuidat: & medijs Nereus interstrepat undis,
Alpinas transire tibi me sospite rupes
Haud dabitur. iaculis illinc me figere tenta.
Quære ferox ensem: qui nostra ad mœnia tendi
Possit ab Italia. non te monimenta priorum,
Non exempla uetant. quis nam conatus adire
Has iactat uitasse manus? detrusimus orbe
Te medio: tantisq; simul spoliauimus armis.
Nunc epulas tempus socij, nunc larga parare
Munera: donandumq; nouis legionibus aurum.
Opportuna meis oritur lux crastina uotis.
Quæ nolit rex ipse, uelit, iubeatq; coactus
In partem mihi regna dari. contingat in uno
Priuati fugisse modum, crimenq; tyranni.
Talibus acclamat dictis infame nocentum
Concilium: qui perpetuis creuere rapinis:
Et quos una facit Rufino causa sodales:
Illicitum duxisse nihil. delicta fuere
Nexus amicitiæ. iam iam connubia læti
Despondent aliena sibi: frustraq; uicissim
Promittunt quas quisq; petat: quas deuoret urbes.
Cœperat humanos alto sopire labores
Nox gremio: pigrasq; sopor diffuderat alas.
Ille diu curis animum stimulantibus ægrum
Labitur in somnos. uix toto corde quierat:

Ecce

Ecce uidet diras alludere protinus umbras,
Quas dedit ipse neci: quarum quæ clarior una
Visa loqui. proh surge toro: quid plurima voluis
Anxius? hæc requiem rebus, finemq; labori
Allatura dies. omni iam plebe redibis
Altior, & læti manibus portabere uulgi.
Has canit ambages. occulto fallitur ille
Omine: non capitis fixi præsagia sentit.
Iam summum radijs stringebat lucifer Hemum:
Festinamq; rotam solito properantior urget.
Tandem uisurus Rufini funera Titan
Prosiluit stratis: densæq; capacia turbæ
Atria regifico iussit splendere paratu.
Exceptura dapes, & quod post uota daretur
Inscribi proprijs aurum fatale figuris.
Ipse salutatum reduces post prælia turmas
Iam regale tumens, & principe celsior ibat:
Collaq; fœmineo iactabat mollia gestu
Imperij certus. tegeret ceu purpura dudum
Corpus: & ambirent ardentes tempora gemmæ.
Vrbis ab angusto tractu, quæ uergit in austrum
Planities uicina patet. nam cætera pontus
Circuit, exiguo dirimi se tramite passus.
Hic ultrix acies ornatu fulgida martis
Explicuit cuneos. pedites in parte sinistra
Consistunt. equites illinc poscentia cursum
Ora reluctantur pressis sedare lupatis.
Hic alij sæuum cristato uertice nutant:
Et tremulos humeris gaudent uibrare colores:
Quos operit: formatq; calybs coniuncta per artem

Flexilis inductis hamatur lamina membris:
(Horribilis uisu) credas simulachra moueri
Ferrea: cognatosq; uiros spirare metallo.
Par uestitus equis. ferrata fronte minantur:
Ferratosq; mouent securi uulneris armos.
Et iusso stat quisq; loco. metuenda uoluptas
Cernenti: pulcherq; timor, spirisq; remissis
Mansuescunt uarij uento cessante dracones.
Augustus ueneranda prior uexilla salutat.
Rufinus sequitur. qui fallere cuncta solebat,
Callidus affatu: deuotaq; brachia laudat
Nomine quenq; uocans: notosq; patresq; reuersis
Nunciat incolumes. illi dum plurima ficto
Certatim sermone petunt: intendere longos
A tergo amplexus: insperatoq; suprema
Circuitu sociare parant. decrescere campus
Incipit: & clypeis in se redeuntia iunctis
Curuo paulatim sinuantur cornua ductu.
Sic ligat immensa uirides indagine syluas
Venator. sic attonitos ad littora pisces
Aequoreus populator agit: rarosq; plagarum
Contrahit anfractus: & hiantes colligit oras.
Excludunt alios. cingi se feruidus ille
Nescit adhuc: grauiterq; apprensa ueste morantem
Increpat Augustum. scandat sublime tribunal.
Participem sceptri. socium declaret honoris.
Cum subito stringunt gladios. uox desuper ingens
Infremuit. nobis etiam deterrime nobis
Sperasti famulas imponere posse cathenas?
Vnde redi nescis? patiar'ne audire satelles?

Qui

Qui leges alijs, libertatemq́; reduxi?
Bis domitum ciuile nefas. bis rupimus alpes.
Tot nos bella docent nulli seruire tyranno.
Diriguit. spes nulla fugæ. seges undiq; ferri
Circunfusa micat. dextra, læuaq́; reuinctus
Hæsit: & ensiferæ stupuit mucrone coronæ.
Vt fera, quæ montes nuper dimisit auitos:
Altorumq́; exul nemorum damnatur arenæ
Muneribus commota ruit. uir murmure contra
Hortatur: nixusq́; genu uenabula tendit.
Illa pauet strepitus: cuneosq́; erecta theatri
Despicit: & tanti miratur sibila uulgi.
Vnus per medios audendi pronior ense
Prosilit exerto: dictisq́;, & lumine toruus
Appetit. hac Stilico, quem iactas pellere dextra,
Te ferit. hoc absens inuadit uiscera ferro.
Sic fatus. meritoq; latus transuerberat ictu.
Felix illa manus. talem quæ prima cruorem
Hauserit: & fessi pœnam libauerit orbis.
Mox omnes fodiunt hastis: artusq́; trementes
Dilaniant. uno tot corpore pila tepescunt:
Et non infecto puduit mucrone reuerti.
Hi uultus auidos, & adhuc spirantia uellunt
Lumina. truncatos alij rapuere lacertos.
Amputat ille pedes. humerum quatit ille solutis
Nexibus. hic fracti reserat curuamina dorsi.
Hic iecur, hic cordis fibras, hic pandit anhelas
Pulmonis latebras. spacium non inuenit ira.
Nec locus est odijs. consumpto funere uix tum
Deseritur: sparsumq́; cadit per tela cadauer.

Sic mons Aonius rubuit, cum Penthea ferrent
Mœnades. aut subito mutatum Actæona cornu
Traderet insanis Latonia uirgo molossis.
Criminibus ne tuis credis fortuna mederi?
Et male donatum speras æquare fauorem,
Supplicijs? una tot millia morte rependis?
Euersis agedum Rufinum diuide terris
Da caput Othrysijs. truncum mereantur Achiui.
Quid reliquis dabitur? nec singula membra peremptis
Sufficiunt populis. uacuo plebs undiq; muro
Iam secura ruit. senibus non obstitit ætas:
Virginibus'ue pudor. uiduæ, quibus ille maritos,
Abstulit: orbatæq; ruunt ad gaudia matres:
Insultantq; alacres. laceros iuuat ire per artus:
Pressaq; calcato uestigia sanguine tingi.
Nec minus assiduis certant elidere saxis
Prodigiale caput: quod iam de cuspide summa
Nutabat digna rediens ad mœnia pompa.
Dextera quin etiam ludo concessa uagatur
Aera petens: pœnasq; animi persoluit auari
Terribili lucro. uiuosq; imitata retentus
Cogitur adductis digitos inflectere neruis.
Desinat elatis quisquam confidere rebus:
Instabilesq; deos, & lubrica numina discat.
Illa manus, quæ sceptra sibi gestanda parabat:
Cuius se toties submisit ad oscula supplex
Nobilitas. inhumata diu, miseroq; reuulsa
Corpore, feralem quæstum post fata poposcit.
Aspiciat, ne quis nimium sublata secundis
Colla gerat. triuijs calcandus spargitur ecce

Qui ſibi pyramidas, qui non cedentia templis
O rnatura ſuos extruxit culmina manes.
E t qui ſydonio uelari credidit oſtro
N udus paſcit aues. iacet, en qui poſſidet orbem
E xiguæ telluris inops: & puluere raro
P er partes tegitur. nuſquam, totiesq́; ſepultus.
S enſerunt conuexa necem: tellusq́; nefandum
E molitur onus, iam reſpirantibus aſtris.
I nfernos grauat umbra lacus. pater Aeacus horret:
I ntrantemq́; etiam latratu Cerberus urget.
T unc animæ, quas ille fero ſub iure peremit:
C ircunſtant: nigriq́; trahunt ad iudicis urnam
I nfeſto fremitu. uelut pastoris in ora
C ommotæ glomerantur apes: qui dulcia raptu
M ella trahit. bellaq́; cient: & ſpicula tendunt.
E t tenuis ſaxi per propugnacula cunctæ
R imoſam patriam, dilectaq́; pumicis antra
D efendunt: pronoq́; fauos examine uelant.
E ſt locus infauſtis, quo conciliantur in unum:
C ocytus Flegetonq́; uadis, inamœnus uterq;
A lueus. hic uoluit lachrymas: hic igne redundat.
T urris per geminos flammis uicinior amnes,
P orrigitur. ſolidoq́; rigens adamante ſiniſtrum
P roluit igne latus. dextra cocytia fundit
A equora: triſte gemens: & fletu concita plangit.
H uc poſt emeritam mortalia ſæcula uitam,
D eueniunt. ibi nulla manent diſcrimina fati.
N ullus honor: uanoq́; exutum nomine regem
P erturbat plebeius egens. quæſitor in alto
C onſpicuus ſolio pertemptat crimina Minos.

Et iustis dirimit sontes. quos nolle fateri
Viderit: ad mala mox transmittit uerbera fratris.
Nam iuxta Rhadamantus agit. cum gesta superni
Curriculi, totosq; diu prospexerit actus:
Exaequat damnum meritis: & muta ferarum
Cogit uincla pati. truculentos ingerit ursis:
Praedonesq; lupis. fallaces uulpibus addit.
At qui desidia semper, uinoq; grauatus
Indulgens ueneri, uoluit torpescere luxu:
Hunc suis immundae pingues detrudit in artus.
Qui iusto plus esse loquax: arcanaq; sueuit
Prodere: piscosas fertur uicturus in undas.
Vt nimiam pensent aeterna silentia uocem.
Quos ubi per uarios annos, per mille figuras
Egit Lethaeo purgatos flumine: tandem
Rursus ad humanae reuocat primordia formae.
Tum quoq; dum lites, Stygijq; negocia soluit
Dura fori: ueteresq; reos ex ordine quaerit:
Rufinum procul ecce notat: uisuq; seuero
Lustrat: & ex imo concussa sede profatur.
Huc superum labes, huc insatiabilis auri
Proluuies, precioq; nihil non ause parato.
Quodq; mihi summum scelus est: huc improbe legum
Venditor, Arctoi stimulator perfide martis.
Cuius ob innumeras strages angustus auerni
Iam sinus: & plena lassatur portitor alno.
Quid demens manifesta negas? en pectus inustae
Deformant maculae: uicijsq; inoleuit imago:
Nec sese commissa tegunt. genus omne dolorum
Inte ferre libet. dubio tibi pendula rupes

Immineat

I mmineat lapsu. uolucer te torqueat axis.
T e refugi fallant latices: atq; ore natanti
A rescat decepta sitis: dapibusq; relictis
I n tua mansurus migret praecordia uultur.
Q uanquam omnes alij, quos haec tormenta fatigant:
P ars quota sint Rufine tui. quid tale uel audax
F ulmine Salmoneus, uel lingua Tantalus egit?
A ut inconcesso Tityus deliquit amore?
C unctorum si facta simul iungantur in unum:
P raecedes numero. quo tanta piacula quisquam
S upplicio conferre ualet? quid deniq; dignum
O mnibus inueniam? uincant cum singula poenas?
T ollite de medijs animarum dedecus umbris.
A spexisse sat est. oculis iam parcite nostris:
E t Ditis purgate domos. agitate flagellis
T rans Styga, trans Herebū. uacuo mandate baratro
I nfra Titanum tenebras, infráq; recessus
T artareos, nostrumq; Chaos: quo Ditis opaci
F undamenta latent: praeceps ubi mersus anhelet:
D um rotat astra polus: feriunt dum littora uenti.

CL. CLAVDIANI DE BELLO GILDONICO PRAEFATIO.

P Andite defensum reduces Helicona sorores:
Pandite: permissis iam licet ire choris.
Nulla per Aonios hostilis bucina campos,
Carmina mugitu deteriore uetat.
Tu quoq; securis pulsa formidine Delphis,
Floribus ultorem Delie cinge tuum.
Nullus Castalios latices, & præscia fati
Flumina polluto barbarus ore bibit.
Alphæus late rubuit: siculum'q; per æquor
Sanguineas belli rettulit unda notas.
Agnouit'q; nouos absens Arethusa triumphos.
Gildonis sensit teste cruore necem.
Immensis Stilico succedant ocia curis:
Et nostræ patiens corda remitte lyræ.
Nec pudeat longos interrupisse labores:
Et tenuem musis constituisse moram.
Fertur & indomitus tandem post prælia Mauors
Lassa per Othrisias fundere membra niues.
Oblitus'q; sui posita clementior hasta,
Pieriis aures pacificare modis.

CL. CLAVDIANI LIB. DE BEL-LO GILDONICO.

Redditus imperijs auster, subiectaq; rursus
Alterius conuexa poli rectore sub uno.
Conspirant gemini frenis communibus orbes:
Iunximus Europam Libyæ: concordia fratrum
Plena redit: patrijs quod solum defuit armis.
Tertius occubuit nati uirtute tyrannus.
Horret adhuc animus: manifestaq; gaudia differt.
Dum stupet: & tanto cunctatur credere uoto.
Nec dum Cinyphias exercitus attigit oras:
Iam domitus Gildo. nullis uictoria nodis
Hæsit. non spatio terræ, non obice ponti
Congressum, profugum, captum uox nunciat una:
Rumoremq; sui præuenit laurea belli.
Quo (precor) hæc effecta deo? robusta, uetusq;
Tempore tam paruo potuit dementia uinci?
Quem ueniens induxit hyems: uer perculit hostem.
Exitium iam Roma timens, & fessa negatis
Frugibus, ad rapidi limen tendebat olympi,
Non solito uultu, nec qualis iura Britannis
Diuidit: aut trepidos submittit fascibus Indos.
Vox tenuis: tardiq; gradus: oculiq; iacentes:
Interius fugêre genæ: ieiuna lacertos
Exedit macies: humeris uix sustinet ægris
Squalentem clypeum: laxata casside prodit
Caniciem: plenamq; trahit rubiginis hastam.

Attigit ut tandem cœlum: genibusq; tonantis
Procubuit: tales orditur mœsta querelas.
Si mea mansuris meruerunt mœnia nasci
Iuppiter augurijs: si stant immota Sibyllæ
Carmina: Tarpeias si non dum despicis arces:
Aduenio supplex. non ut proculcet Oaxem
Consul ouans: nostræq; premant pharetrata secures
Susa: nec ut rubris aquilas figamus arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. nunc pabula tantum
Roma precor: miserere tuæ pater optime gentis.
Extremam defende famem: satiauimus iram:
Si qua fuit: lugenda Getis, & flenda Sueuis
Hausimus. ipsa meos horreret Parthia casus.
Quid referam morbi'ue luem, tumulos'ue repletos
Stragibus? & crebras corrupto sidere mortes?
An fluuium per tecta uagum, summisq; minantem
Collibus? ingentes uexi submersa carinas,
Remorumq; sonos: & Pyrrhæ sæcula sensi.
Hei mihi, quo latiæ uires? orbisq; potestas
Decidit? in qualem paulatim fluximus umbram?
Armatis quondam populis, patrumq; uigebam
Consilijs. domui terras: orbemq; reuinxi
Legibus: ad solem uictrix utrunq; cucurri.
Postquam iura ferox in se communia Cæsar
Transtulit: elapsi mores: desuetaq; priscis
Artibus, in gremium pacis seruile recessi.
Tot mihi pro meritis Libyam, Nilumq; dedere:
Vt dominam plebem, bellatoremq; senatum
Classibus æstiuis alerent: geminoq; uicissim
Littore diuersi complerent horrea uenti.

S tabat certa salus. Memphis si forte negasset:
P ensabam Pharium Getulis messibus annum.
F rugiferas certare rates, lateq; uidebam
P unica niliacis concurrere carbasa uelis.
C um subito Parroma mihi diuisaq; sumpsit
A equales aurora togas: Aegyptia rura
I n partem cessere nouam: spes unica nobis
R estabat Libye: quæ uix ægreq; fouebat
S olo ducta noto. nunquam secura futuri,
S emper inops, uentiq; fidem poscebat & anni.
H anc quoq; nunc Gildo rapuit sub fine cadentis
A utumni: pauido metimur cerula uoto
P uppis si qua uenit: si quid fortasse potenti
V el pudor extorsit domino: uel prædo reliquit:
P ascimur arbitrio Mauri. non debita reddi,
S ed sua concedi iactat: gaudetq; diurnos
V t famulæ præbere cibos: uitamq;, famemq;
L ibrat barbarico fastu: uulgiq; superbit
F letibus: & tantæ suspendit fata ruinæ.
R omuleas uendit segetes: & possidet arua
V ulneribus quæsita meis. ideo'ne tot annos
F lebile cum tumida bellum Carthagine gessi?
I circo uoluit contenta luce reuerti
R egulus? hæc damnis genitor Cannensibus emi?
I ncassum toties lituis naualibus arsit
H ispanum Siculumq; fretum? uastataq; tellus?
Totq; duces cæsi? ruptaq; emissus ab alpe
P œnus? & attonitæ iam proximus Hannibal urbi?
S cilicet ut domitis frueretur barbarus afris.
M uro sustinui martem: noctesq; cruentas

Collina pro turre tuli. Gildonis ad usum
Carthago ter uicta ruit? hoc mille gementis
Italiae clades? impressáq; saecula bellis?
Hoc Fabius, fortisq; simul Marcellus agebant:
Vt Gildo cumularet opes? haurire uenena
Compulimus dirum Siphacem: fractumq; Metello
Traximus immanem Marij sub uincla Iugurthã:
Et Numidae Gildonis erunt? proh funera tanta,
Proh dolor, in Bochi regnum sudauit uterq;
Scipio. Romano uicistis sanguine Mauri.
Ille diu miles populus, qui praefuit orbi:
Qui trabeas, & sceptra dedit: quẽ semper in armis
Horribilem gentes: placidum sensere subactae:
Nunc inhonorus, egens perfert miserabile pacis
Supplicium: nulloq; palàm circundatus hoste
Obsessi discrimen habet. per singula letum
Impendet momenta mihi: dubitandáq; pauci
Praescribunt alimenta dies. heu prospera fata
Quid mihi septenos montes, turbamq; dedistis,
Quae paruo non posset ali? felicior essem
Angustis opibus. mallem tolerare Sabinos
Et Veios. breuior duxi securius aeuum.
Ipsa nocet moles. utinam remeare liceret
Ad ueteres fines: & moenia pauperis Anci.
Sufficerent Hetrusca mihi, Campanaq; culta:
Et Quinti, Curijq; seges: patriaeq; petenti
Rusticus, & proprias ferret dictator aristas.
Heu quid agam? Libyam Gildo tenet, altera Nilum.
Ast ego quae terras humeris, pontumq; subegi,
Deseror. emeritae iam praemia nulla senectae.

D ij, quibus iratis creui: succurrite tandem:
E xorate patrem. tuq; ó si sponte per altum
V ecta Palatinis mutasti collibus Idam:
P rælatoq; lauas Phrigios Almone leones:
M aternis precibus natum iam flecte Cybele.
S in prohibent parcæ: falsisq; elusa uetustas
A uspicijs: alio saltem prosternite casu:
E t pœnæ mutate genus. Porsena reducat
T arquinios. renouet feriales Allia cædes.
M e potius sæui manibus prosternite Pyrrhi.
M e Senonum furijs, Brenni me reddite flammis
C uncta fame leuiora mihi. sic fata, refusis
O bticuit lachrymis. mater Cytherea parensq;
F let Mauors, sanctæq; memor Tritonia uestæ:
N ec Cybele sicco, nec stabat lumine Iuno.
M œrent indigetes: & si quos Roma recepit:
A ut dedit ipsa deos. genitor iam corde remitti
C œperat: & sacrum dextra sedare tumultum.
C um procul insanis quatiens ululatibus axem,
E t contusa genas, medijs apparet in astris
A frica. rescissæ uestes, & spicea passim
S erta iacent. lacero crinales uertice dentes
E t fractum pendebat ebur. taliq; superbas
I rrupit clamore fores. Quid magne moraris
I uppiter, auulso nexu, pelagiq; solutis
L egibus, iratum populis immittere fratrem?
M ergi prima peto. ueniant prærupta Pachynno
A equora: laxatis subsidant syrtibus urbes.
S i mihi Gildonem nequeunt abducere fata:
M e rape Gildoni. felicior illa perustæ

Pars Libyæ nimio quæ se munita calore
Defendit: tantiq; uacat secura tyranni.
Crescat Zona rubens. medius flagrantis olympi
Me quoq; limes agat. melius deserta iacebo
Vomeris impatiens. pulsis dominentur aratris
Dypsades: & sitiens attollat gleba Cerastas.
Quid me temperies iuuit? quid mitior æther?
Gildoni fœcunda fui. iam solis habenæ
Bissenas torquent hyemes: ceruicibus ex quo
Hæret triste iugum. nostris iam luctibus ille
Consenuit: regnumq; sibi tot uendicat annis.
Atq; utinam regnum. priuato iure tenemur
Exigui specie fundi: quod Nilus, & Athlas
Dissidet, occiduis quod gadibus arida Barce:
Quodq; Parethonio secedit littore Ganges:
Hoc sibi transcribit proprium. pars tertia mundi
Vnius prædonis ager. distantibus idem
Inter se uitijs cinctus. quodcunq; profunda
Traxit auaritia: luxu peiore refundit.
Instat terribilis uiuis. morientibus hæres:
Virginibus raptor: thalamis obscœnus adulter.
Nulla quies: oritur præda cessante libido:
Diuitibusq; dies. & nox metuenda maritis.
Quisquis uel locuplex, pulchra uel coniuge notus
Crimine pulsatur falso: si crimina desunt:
Accitus conuiua perit. mors nulla refugit
Artificem: uarios succos, spumasq; requirit
Serpentum uirides, & adhuc ignota nouercis
Gramina: si quisquam uultu præsentia damnet:
Liberius'ue gemat: dapibus crudelis in ipsis

E mulcat ad nutum stricto mucrone minister.
F ixus quisq; toro tacita formidine libat
C arnifices epulas:incertaq́; pocula pallens
H aurit:& intentos capiti circunspicit enses.
S plendet tartareo furialis mensa paratu
C æde madens,atrox gladio suspecta ueneno.
V t uino calefacta uenus:tum sæuior ardet
L uxuries:mistis redolent unguenta coronis
C rinitos inter famulos,pubemq́; canoram.
O rbatas iubet ire nurus:nuperq́; peremptis
A rridere uiris.Phalarim tormentaq́; flammæ
P rofuit,& siculi mugitus ferre iuuenci:
Q uàm tales audire choros:nec damna pudoris
T urpia sufficiunt.Mauris clarissima quæque
F astidita datur.media Carthagine ductæ
B arbara Sydoniæ subeunt connubia matres.
A ethiopem nobis generum,Nasamona maritum
I ngerit:exterret cunabula discolor infans.
H is fretus socijs,ipso iam principe maior
I ncedit.peditum præcurrunt agmina longe.
C ircundant equitum turmæ,regesq́; clientes,
Q uos nostris ditat spolijs.perturbat auita
Q uenque domo.ueteres detrudit rure colonos.
E xilijs dispersa feror.nunquam'ne reuerti
F as erit? errantesq́; solo iam reddere ciues?
I ret adhuc in uerba dolor:nisi Iuppiter alto
C œpisset solio.uoces adamante notabat
A tropos:& Lachesis iungebat stamina dictis.
N ec te Roma diu,nec te patiemur inultam
A frica communem prosternet Honorius hostem.

P ergite securæ: uestrum uis nulla tenorem
S eparat: & soli famulabitur Africa Romæ.
D ixit. & afflauit Romam meliore iuuenta.
C ontinuo redit ille uigor: seniiq; colorem
M utauere comæ. solidatam crista resurgens
E rexit galeam: clypeiq; recanduit orbis:
E t leuis excussa micuit rubigine conus.
H umentes iam noctis equos, lethæaq; somnus
F rena regens, tacito uoluebat sydera cursu.
I am duo diuorum proceres, seniorq;, minorq;
T hedosij pacem laturi gentibus ibant:
Q ui Iouis archanos monitus, mandataq; ferrent
F ratribus: & geminis sancirent fœdera regnis.
S ic cum præcipites arcem uicere procellæ:
A ssiduoq; gemens undarum uerbere nutat
D escensura ratis: cæca sub nocte uocati
N aufraga Ledæi sustentant uela Lacones.
C irculus ut patuit lunæ: secuere meatus
D iuersos, italas senior tendebat ad oras.
A t pater intrantem portum: qua bosphorus arctat:
A rchadij thalamis, urbiq; elapsus Aeoæ,
Q uem simul ut uidit natus (nam clara nitebat
C ynthia) permisto tremuerunt gaudia fletu:
C omplexuq; fouens, quos non sperauerat artus:
O' mihi post alpes nunc primum reddite: dixit,
V nde tuis optatus ades? da tangere dextram:
Q ua gentes cecidere feræ: quis tale remouit
P ræsidium terris? ut te mortalia pridem
I mplorant: lugentq; pium: fortemq; requirunt.
Cui pater in tales rupit suspiria uoces.

Hoc erat?

Hoc erat? in fratres medio discordia Mauro
Nascitur? & mundus, germanaq; dissidet aula?
Gildonis'ne salus tanti sit causa furoris?
Scilicet egregius morum, magnoq; tuendus:
Et cuius meritis pietas infracta recedat.
In primo genitore uide. ciuile calebat
Dissidium: dubio stabant Romana sub ictu.
Quis procul Armenius? uel quis Mœotide ripa
Rex ignotus agit? qui me non iuuit euntem?
Auxilio fouere Getæ: uenere Geloni.
Solus at hic non puppe data, non milite misso
Subsedit fluitante fide: si signa petisset
Obuia detecto summissius hoste, dolerem.
Restitit in speculis fati: turbaq; reductus
Librauit geminas euentu iudice uires,
Ad rerum momenta cliens, seseq; daturus
Victori. fortuna simul cum marte pependit.
O'si non cupidis essem præreptus ab astris:
Exemplum sequerer Tulli: laniandaq; dumis
Impia diuersis apterem membra quadrigis.
Germani nunc usq; tui responsa colebat:
Num iterum calcat. tali te credere monstro
Post patrem, fratremq; paras? sed magna rependit:
Inq; tuam sortem numerosas transtulit urbes.
Ergo fas pretio cedet? mercede placebit
Proditio? taceo, læsi q̃ transfuga fratris,
Quod leuis ingenio; quamuis discrimine summo
Proditor apportet suspensa morte salutem.
Nunquam gratus erit. damnamus luce reperta
Perfidiam: nec nos patimur committere tali

Hoc genus emptori. ciues cum mœnibus offert.
Hic uendit patriam. pleriq; in tempus abusi
Mox odere tamen. tenuit sic Graia Philippus
Oppida. pellæo libertas concidit auro.
Romani scelerum semper spreuere ministros.
Noxia pollicitum domino miscere uenena
Fabricius Regi nudata fraude remisit:
Infesto quem marte petit: bellumq; negauit
Per famuli patrare nefas. ductosq; Camillus
Trans murum pueros obsessæ redidit urbi.
Traduntur pœnis alij: cum prælia soluant.
Hic manet, ut moueat: quod respuit alter in hostem,
Suscipis in fratrem. longi proh dedecus æui:
Cui placet australes Gildo condonat habenas:
Tantaq; mutatos sequitur prouincia mores:
Quaslibet ad partes animum mutauerit anceps:
Transfundit secum Libyam: refluumq; malignus
Commodat imperium. Mauri fuit Africa munus.
Tollite Massilas fraudes: remouete bilingues
Insidias: & uerba soli spirantia uirus.
Ne consanguineis certetur comminus armis
Deprecor. hæc trucibus Thebis, hæc digna Mycenis.
In Mauros hoc crimen eat. quid noster iniquum
Molitur Stilico? quando non ille iubenti
Paruit? an quisquam nobis deuotior extat?
Vt sileam uarios, quos mecum gesserit: actus:
Quæ uidi post fata loquar. cum diuus abirem
Res incompositas fateor, tumidasq; reliqui.
Stringebat uetitos etiam tum exercitus enses
Alpinis odijs: alternaq; iurgia uicti,

 Victoresq;

Victoresq; dabant. uix hæc amentia nostris
Excubijs, nedum puero rectore quiesćet.
Heu quantum timui uobis: quod libera tanti
Militis auderet moles: cum cæca remoto
Ferueret tam læta metu. dissensus acerbus,
Et grauior consensus erat. tunc ipse paterna
Succeßit pietate mihi: tenerumq; rudemq;
Fouit: & in ueros eduxit principis annos:
Rufinumq; tibi, quem tu tremuisse fateris:
Depulit. hunc solum memorem, solumq; fidelem
Experior. uolui, si quid dum uita maneret:
Aut uisus uoluisse gerit, uenerabilis illi
Ceu præsens, numenq; uocor. si tanta recusas:
Aut soceri reuerere faces: aut respice fratris
Connubium: pignusq; meæ regale Serenæ.
Debueras etiam fraternis obuius ire
Hostibus: ille tuis. quæ gens, qui Rhenus, & Ister
Vos conspirantes opibus, iunctosq; tulisset?
Sed tantum permitte: cadet. nil poscimus ultra.
Ille licet sese prætentis Syrtibus armet:
Oppositoq; Atlante tegat, licet arua referta
Anguibus, & solis medios obiecerit æstus:
Noui consilium: noui Stiliconis in omnes
Aequalem casus animum. penetrabit arenas:
Inueniet uirtute uiam. sic Diuus: & inde
Sic natus iussis genitor parebimus ultro.
Amplector præcepta libens: nec charior alter
Cognato Stilicone mihi commißa prophanus
Ille luat. redeat iam mitior Africa fratri.
Talia dum longo secum sermone uolutant:

H esperiam peruenit auus: castum'q; cubile
I ngreditur: Tyrio quo fusus Honorius ostro
C arpebat teneros Maria cum coniuge somnos:
A ssistit capiti. tunc sic per somnia fatur.
T anta'ne deuictos tenuit fiducia Mauros
C hare nepos? iterum post me coniurat in arma
P rogenies uesana Iubæ? bellum'q; resumit
V ictoris cum stirpe sui? Firmum'ne iacentem
O bliti? Libyam nostro sudore receptam
R ursus habent? ausus latio contendere Gildo?
G ermani non fata timet? nunc ire profecto
N unc uellem: notos'q; senex ostendere uultus.
N on'ne meam fugiet Maurus cum uiderit umbram?
Q uid dubitas? exurge toris. inuade rebelles.
C aptiuum mihi redde meum. desiste morari.
H oc generi fatale tuo. dum sanguis in orbe
N oster erit: semper pallebit Regia Bocchi.
I ungantur spolijs Firmi, Gildonis opima.
E xornet geminos Maurusia laurea currus.
V na domus toties una de gente triumphet.
D ij bene, quod tantis inter labentibus annis
S eruati, Firmus'q; mihi, frater'q; nepoti.
D ixit: & afflatus uicino sole refugit.
A t iuuenem stimulis immanibus æmula uirtus
E xacuit. iam puppe uehi: iam stagna secare
F eruet: & absentes inuadere cuspide Mauros.
T unc iubet acciri socerum: dextram'q; uocato
C onserit: & quæ sit potior sententia quærit.
P er somnos mihi sancte pater iam sæpe futura
P anduntur: multæ'q; canunt præsagia noctes.

Nanque

anq; procul Libycos uenatu cingere saltus:
E t iuga rimari canibus Getula uidebar.
M œrebat regio sæui uastata leonis
I ncursu, pecudum strages: passimq; iuuenci
S emineces: & adhuc infecta mapalia tabo:
S parsáq; sanguineis pastorum funera campis.
A ggredior latebras monstri: mirumq; relatu
C onspicio. dilapsus honos. ceruice minaces
D efluxere iubæ, fractosq; inglorius armos
S upposuit seruile gemens: iniectáq; uincla
V nguibus, & subitæ collo sonuere cathenæ.
N unc etiam paribus secum certare trophæis
H ortatu me cogit auus. quonam usq; remoti
C onctamur? decuit pridem complere biremes:
E t pelagi superare moras. transmittere primus
I pse paro: quacunq; meo gens barbara nutu
S tringitur: adueniat. Germania tota feratur
N auibus: & socia comitentur classe Sicambri.
P allida translatum iam sentiat Africa Rhenum.
A n patiar tot probra sedens? iuuenisq; relinquam
Q uæ tenui, uexiq; puer? bis noster ad alpes
V lterius genitor defensum regna cucurrit.
N os prædæ faciles insultantiq; iacemus?
F inierat. Stilico contra cui talia reddit.
A duersi'ne tubam princeps dignabere Mauri?
A fferet ignauus clari solatia leti?
T e bellante mori? decurret Honorius inde:
H inc Gildo. prius astra Chaos miscebit auerno:
V indictam mandasse sat est. plus nominis horror
Q uàm tuus ensis aget. minuunt præsentia famam.

Q ui stetit: æquatur campo: collataq; nescit
M aiestatem acies. sed quod magis utile facto,
A tq; hosti grauius (sensus aduerte) docebo.
E st illi patribus, sed non & moribus ijsdem
M asceZel fugiens: qui dira piacula fratris,
S pemq; suam, uitamq; tuo commisit asylo.
H unc ubi tentatis frustra mactare nequiuit
I nsidijs: patrias in pignora contulit iras.
Q uosq; manu pueros paruos gestauerat una:
O ccidit. iuuenes, inhumataq; corpora uulgo
D ispulit: & tumulo cognatas arcuit umbras:
N aturamq; simul, fratremq; hominemq; cruentus
E xuit: & tenuem cæsis inuidit arenam.
H oc facinus refugo damnauit sole Mycenas:
A uertitq; diem sceleri: sed reddidit Atreus
C rimen: & infandas excusat coniuge mensas.
H uic odium, non pœna fuit. te perdita iura,
T e pater ultorem, te nudi puluere manes,
T e pietas polluta rogat. si flentibus aram,
E t proprium miseris nomen statuistis Athenæ:
S i Pandionias planctu traxere Phalanges
I nachides: belloq; rogos meruere maritis:
S i mœstos squalore comæ, lachrymisq; senatum
I n Numidas pulsus solio commouit Adherbal:
H unc quoq; nunc Gildo, tanto quem funere mersit:
N unc doleat uenisse ducem: seseq; minorem
S upplicibus sciat esse tuis. quem sede fugauit:
H unc præceps, fugiat. fregit quem clade: tumescat:
A gnoscatq; suum, trahitur dum uictima, fratrem.
H æc ubi sederunt genero notissima marti

Robora:

Robora præcipuos electa pube maniplos
Disponit: portuq; rates instaurat Hetrusco.
Herculeam suus Alcides, Iouiamq; cohortem
Rex ducit superum. premitur nec signifer ullo
Pondere. festinant adeo uexilla moueri.
Neruius insequitur: meritusq; uocabula Felix
Dictaq; ab Augusto legio, nomenq; probantes
Inuicti clypeoq; animosi teste Leones.
Dictis ante tamen princeps confirmat ituros,
Aggere conspicuus. stat circunfusa iuuentus
Nixa hastis: pronasq; ferox accommodat aures.
Gildonem domitura manus, promissa, minasq;
Tempus agit. si quid pro me doluistis in armis:
Ostentate mihi iusto, magnoq; triumpho
Ciuiles abolete notas. sciat orbis eous,
Sitq; palàm, Gallos causa non robore uinci.
Nec uos, barbariem quamuis collegerit omnem:
Terreat: aut Mauri fremitus raucosq; repulsus
Vmbonum: & nostros passuri comminus enses.
Non contra clypeis tectos galeisq; micantes
Ibitis: in solis longe fiducia telis.
Exarmatus erit, cum missile torserit: hostis.
Dextra mouet iaculum: prætentat pallia læua:
Cætera nudus eques. sonipes ignarus habenæ
Virga regit. non ulla fides, non agminis ordo.
Arma oneri: fuga præsidio. connubia mille.
Non illis generis nexus: non pignora curæ:
Sed numero languet pietas: hæc copia uulgi.
Vmbratus dux ipse rosis & marcidus ibit
Vnguentis: crudusq; cibo titubansq; lyæo.

Confectus senio, morbis stuprisq; solutus.
Excitet incestos turmalis bucina somnos:
Imploret citharas, cantatricesq; choreas,
Offensus stridore tubæ: discatq; coactus
Quas uigilat ueneri: castris impendere noctes.
Non'ne mori satius, uitæ quàm ferre pudorem?
Nam quæ iam regio restat? si dedita Mauris
Regibus, illyricis accesserit Africa damnis?
Ius latium quod tunc Meroe, rubroq; solebat
Oceano cingi: tyrrhena clauditur unda.
Et cui non Nilus, non intulit India metas:
Romani iam finis erit Trinacria regni?
Ite recepturi, prædo quem sustulit, axem:
Ereptumq; notum caput insuperabile rerum.
Aut ruet in uestris, aut stabit Roma lacertis.
Tot mihi debetis populos, tot iura, tot urbes,
Amissas: uno Libyam defendite bello.
Vestros imperium remos, & uestra sequatur
Carbasa: despectas trans æquora ducite leges.
Tertia iam ceruix solito mucrone rotetur:
Tandem funereis finem positura tyrannis.
Omnia conueniunt dicto: fuluusq; tonantis
Armiger ad liquidam cunctis spectantibus æthram
Correptum pedibus curuis innexuit hydrum.
Dumq; reluctantem morsu partitur obunco
Hæsit in ungue caput: truncatus decidit anguis.
Ilicet augurijs alacres per saxa citati,
Torrentesq; ruunt. non mons, non sylua retardat.
Pendula ceu paruis moturæ bella colonis
Ingenti clamore grues, æstiua relinquunt

Thracia:

T hracia: cum tepido permutant Strimona Nilo.
O rdinibus uarijs per nubila texitur alis
L ittera: pennarumq; notis inscribitur Aër.
V t fluctus tetigere maris: tunc acrior arsit
I mpetus: arripiunt naues: ipsiq; rudentes
E xpediunt: & uela legunt: & cornua summis
A ssociant malis. quatitur Tyrrhena tumultu
O ra: nec Alpheæ capiunt naualia Pisæ.
S ic Agamemnoniam uindex cum Græcia classem
S olueret: innumeris feruebat uocibus Aulis.
N on illos strepitus, impendentisq; procellæ
S igna, nec aduentus dubij deterruit austri.
S oluite iam socij: clamant: aut rumpite funem.
P er uada Gildonem, quamuis aduersa petamus.
A d bellum nos trudat hyems. per deuia Ponti
Q uassatis cupio tellurem figere rostris.
H eu nimium segnes, cauta qui mente notatis:
S i reuolant mergi, graditur si littore cornix.
O ra licet maculis asperserit occiduus sol:
L unaq; conceptis liuescat turbida choris:
E t confusa uagos iaculentur sydera crines.
H ymbribus humescant Hœdi: nimbosaq; Taurum
D ucat hyas: totusq; fretis descendat Orion.
C erta fides cœli. sed maior Honorius author.
I llius auspicijs immensa per æquora miles,
N on plaustris arcto ut regor. contemne Booten
N auita: turbinibus medijs permitte carinas.
S i mihi tempestas Libyam, uentiq; negabunt:
A ugusti fortuna dabit. iam classis in altum
P rouehitur. dextra Ligures, Hetruria læua

L inquitur: & cæcis uitatur Corsica saxis.
H umanæ speciem plantæ se magna figurat
I nsula. Sardiniam ueteres dixere coloni:
D iues ager frugum. Pœnos Italos'ue petenti
O pportuna situ. quæ pars uicinior Afris
P lana solo, ratibus clemens. quæ respicit Arcton
I mmitis, scopulosa, procax, subitis'q; sonora
F luctibus, insanos infamat nauita montes.
H inc hominum, pecudum'q; lues, hinc pestifer aër
S æuit: & exclusis regnant Aquilonibus Austri.
Q uos ubi luctatis procul effugere carinis:
P er diuersa ruunt sinuosæ littora terræ.
P ars adit antiqua ductos Carthagine muros.
P artem littoreo complectitur obuia muro.
V rbs Libyam contra Tyrio fundata potenti
T enditur in longum Caralis: tenuem'q; per undam
O buia dimittit fracturum flamina collem:
E fficitur portus medium mare: tuta'q; uentis
O mnibus ingenti mansuescunt stagna recessu.
H anc omni petiere manu: proris'q; reductis
S uspensa Zephyros expectant classe fauentes.

Desiderantur reliqua.

CL. CLAVDIANI LIBER PRIMVS IN EVTROPIVM INCIPIT.

Semiferos partus, metuendaq; pignora matri:
Mœnibus in medijs auditum nocte luporum
Murmur: & attonito pecudes pastore locutas:
Et lapidum duras hyemes: nymboq; minacem
Sanguineo rubuisse Iouem: puteosq; cruore
Mutatos: binasq; polo concurrere lunas:
Et geminos soles mirari desinat orbis.
Omnia cesserunt Eunucho consule monstra.
Heu terræ, cœliq; pudor. trabeata per urbes
Ostentatur anus: titulumq; effœminat anni.
Pandite pontifices Cumanæ carmina uatis.
Fulmineos solers Hetruria consulat ignes:
Immensumq; nefas fibris exploret Aruspex.
Quæ noua portendant superi: Nilusne meatu
Deuius, & nostri tentat iam transfuga mundi,
Se rubro miscere mari. ruptone Nyphate
Rursus barbaricis oriens uastabitur armis?
An morbi uentura lues? an nulla colono
Responsura seges? quæ tantas expiet iras
Victima? quo diras iugulo placabimus aras?
Consule lustrandi fasces: ipsoq; litandum
Prodigio: quodcunq; parant hoc omine fata
Eutropius ceruice luat. sic omina nobis?

H oc regni fortuna tenes? quae nam istu iocandi
S aeuitia? humanis quantum bacchabere rebus?
S i tibi seruili placuit foedare curules
C rimine: procedat laxata compede consul.
R upta quirinales sumant ergastula cinctus.
D as saltem quaecunq; uirum discrimina quaedam
S unt famulis: splendorq; suus: maculamq; minorem
C onditionis habet: domino qui uixerit uno.
S i pelagi fluctus, Libyae si discis arenas,
E utropij numerabis heros, quot iura, quot ille
M utauit tabulas: uel quanta uocabula uertit.
M utatus quoties medicum dum consulit emptor:
N e qua per occultum lateat iactura dolorem.
O mnes poenituit precij: uenumq; redibat.
D um uendi potuit. postquam deforme cadauer
M ansit: & in rugas totus defluxit aniles:
I am specie doni certatim limine pellunt:
E t foedum ignaris properant obtrudere munus.
T ot translata iugis summisit colla: uetustum
S eruitium, semperq; nouum. nec destitit unquam.
C oepit saepe tamen cunabula prima cruentis
D ebita supplicijs. rapitur castrandus ab ipso
V bere. suscipiunt matris post uiscera poenae.
A duolat Armenius certo mucrone recisos
E doctus mollire mares: damnoq; nefandum
A ucturus pretium. foecundum corporis ignem.
S edibus exhaurit geminis: unoq; sub ictu
E ripit officiumq; patris, nomenq; mariti.
A mbiguus uitae iacuit: penitusq; supremum
I n cerebrum secti traxerunt frigora nerui.

L audemus ne manum? quæ uires abstulit hosti?
A n potius fato causam tribuisse queramur?
P rofuerat mansisse uirum. felicior extat
O pprobrio. seruiret adhuc, si fortior esset.
I nde per Assyriæ trahitur commercia ripæ.
H inc fora uenalis Galata ductore frequentat:
P ermutatq; domos uarias. quis nomina possit
T anta sequi? miles stabulis Ptolomæus in illis
N otior, hic longo lassatus pellicis usu
D onat Arithæo: neq; enim iam dignus haberi:
N ec maturus emi. cum fastiditus abiret:
Q uæ gemuit? quanto planxit diuortia luctu?
H æc erat heu Ptolomæe fides: hoc profuit ætas
I n gremio consumpta tuo: lectus'q; iugalis:
E t ducti toties inter præsepia somni.
L ibertas promissa perit. uiduum'ne relinquis
E utropium? tantas'q; premunt obliuia noctes?
C rudelis, generis proh sors durissima nostri.
F œmina cum senuit retinet connubia partu:
V xoris'q; decus matris reuerentia pensat.
N os lucina fugit. nec pignore nititur ullo:
C um forma dilapsus amor. defloruit oris
G ratia: qua miseri scapulas tutabimur arte.
Q ua placeam ratione senex. sic fatus acutum
A ggreditur lenonis opus. nec segnis ad artem
M ens erat, officij'q; capax: omnes'q; pudoris
H auserat insidias, custodia nulla tuendo
F ida toro. nulli poterant excludere uectes.
I lle uel ærata Danaën sub turre latentem
E liceret. fletus domini fingebat amantis:

I ndomitasq; mora. pretio lenibat auaras:
L asciuasq; iocis. nec blandior ullus euntis
A nullæ tetigisse latus: leuiterq; reductis
V estibus occulto crimen mandasse susurro.
N ec furtis quæsisse locum, nec fraude reperta
C autior elusi fremitus uitare mariti.
H aud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais
E gemino ditata mari, cum serta refundit
C anicies: iam turba procax, noctisq; recedit
A mbitus: & raro pulsatur ianua tactu:
S eq; reformidat speculo damnante senectus:
S tat tamen: atq; alias succingit lena ministras:
D ilectumq; diu quamuis longæua lupanar
C ircuit: & retinet mores: quos perdidit ætas.
H inc honor Eutropio: cumq; omnibus unica uirtus
E sset in eunuchis thalamos seruare pudicos:
S olus adulterijs creuit: nec uerbera tergo
C essauere tamen. quoties decepta libido
I rati caluisset heri: frustraq; rogantem
I actantemq; suos tot iam per lustra labores.
D otalem genero, nutritorem'ue puellæ
T radidit Eous rector, consulq; futurus
P ectebat dominæ crines: & sæpe lauanti
N udus in argento lympham gestabat alumnæ:
E t cum se rapido fessam proiecerat æstu
P atricius roseis pauonum uentilat alis.
I amq; æuo lassata cutis, sulcisq; genarum
C orruerat, passa facies, rugosior una.
F laua minus presso finduntur uomere rura.
N ec uento sic uela tremunt. miserabile turpes

Exedere caput tineæ. deſecta patebant
Interualla comæ. qualis ſitientibus aruis
Arida ieiunæ ſeges interlucet ariſtæ.
Vel qualis gelidis pluma labente pruinis
Arboris immoritur trunco brumalis hirundo.
Scilicet ut trabeis iniuria creſceret olim:
Has in fronte notas, hoc dedecus addidit oris
Luxuriæ fortuna ſuæ. cum pallida nudis
Oſſibus, horrorem dominis præberet imago:
Decolor & macies occurſu læderet omnes.
Aut pueris latura metus, aut tædia menſis
Aut crimen famulis, aut procedentibus omen.
Et nihil exhauſto caperent in ſtipite lucri.
Sternere quippe toros, uel cædere ligna culinæ:
Membra negant. aurum, ueſtes, arcana tueri
Mens infida uetat. quis enim committere uellet
Lenoni thalamum? tandem ceu funus acerbum,
Infauſtumq́; ſuis truſere pœnatibus umbram.
Contemptui iam liber erat. Sic paſtor obeſum
Lacte canem, ferroq́; ligat, paſcitq́; reuinctum.
Dum ualidus ſeruare gregem: uigiliq́; rapaces
Latratu terrere lupos: cum tardior idem
Iam ſcabie laceras deiecit ſordidus aures:
Soluit: & exuto lucratur uincula collo.
Eſt ubi deſpectus nimius iuuat: undiq́; pulſo
Per cunctas licuit fraudes impune uagari:
Et fatis aperire uiam. proh quiſquis Olympi
Summa tenes? tanto'ne libet mortalia riſu
Vertere? qui ſerui non eſt admiſſus in uſum:
Suſcipitur regnis: & quem priuata miniſtrum

D edignata domus: moderantem sustinet aula:
V t primum uetulam texere palatia uulpem:
Quis non ingemuit? quis non irrepere sacris
O bsequijs doluit toties uenale cadauer?
I psi quin etiam tali consorte fremebant
R egales famuli: quibus est illustrior ordo
S eruitij: sociumq; diu spreuere superbi.
C ernite quem Latijs poscant annectere fastis:
C uius & eunuchos puduit. sed uilior ante
O bscuræ latuit pars ignotissima turbæ.
D onec abundanti furijs qui rebus eois
E xitium, primumq; sibi produxit ab imis
E uectus thalamis. summos inuasit honores.
Quàm bene dispositum terris? ut dignus iniqui
F ructus consilij primis authoribus instet?
S ic multos fluuio uates arente per annos
H ospite qui cæso monuit placare Tonantem:
I nuentus primum Busiridis imbuit aras
E t cecidit sæui, quo dixerat, hostia sacri.
S ic opifex tauri, tormentorumq; repertor,
Qui funesta nouo fabricauerat æra dolori:
P rimus inexpertum Siculo cogente tyranno
S ensit opus: docuitq; suum mugire iuuencum.
N ullius Eutropius quàm qui se protulit ante
D ireptas possedit opes: nullumq; priorem
P erculit exilio: solumq; hoc rite peregit,
A uthorem damnare suum. postquam obsitus æuo
S emiuir excelsum rerum sublatus in arcem.
Quod nec uota pati, nec fingere somnia possint.
V idit sub pedibus leges, subiectaq; colla
Nobilium,

N obilium, tantumq; sibi permittere fata:
Q ui nihil optasset plus libertate mereri.
I am iam dissimulat dominos: alteq; tumescunt
S eruiles animi. procerum squalore repletus
C arcer: & exulibus Mœroe, campiq; gemiscunt
A ethiopum. pœnis hominum plaga personat ardẽs.
M armaricus claris uiolatur cædibus Hammon.
A sperius nihil est humili, cum surgit in altum.
C uncta ferit: dum cuncta timet. desæuit in omnes:
V t se posse putent. nec bellua tetrior ulla est,
Q uàm serui rabies, in libera colla furentis.
A gnoscit gemitus: & pœnæ parcere nescit,
Q uam subijt: dominiq; memor quem uerberat, odit.
A dde, quod eunuchus nulla pietate mouetur:
N ec generi, natis'ue cauet. clementia cunctis
I nsimiles, animosq; ligant consortia damni.
I ste nec eunuchis placidus, sed peius in aurum
A estuat. hoc uno fruitur succisa libido.
Q uid neruos secuisse iuuat? uis nulla cruentam
C astrat auaritiam, paruis exercita furtis:
Q uæ uastare penum, neglectaq; sueuerat arcæ
C laustra remoliri: non uberiore rapina
P eccet in orbe manus? quicquid se tigris ab Aemo
D iuidit: hoc certa proponit merce locandum
I nstitor imperij, caupo famosus honorum.
H ic Asiam uilla pactus regit. ille redemit
C oniugis ornatu Tyriam. dolet ille paterna
B ithynos mutasse domo suffixa patenti
V estibulo. precijs distinguit regula gentes.
T ot Galatæ, tot Pontus eat, tot Lydia nummis.

S i Lyciam tenuisse uelis: tot millia ponas:
S i Phrygias adde parum propriæ solatia sorti.
C ommunes uult esse notas: & uenditus ipse
V endere cuncta cupit. certantum sæpe duorum
D iuersum suspendit onus: cum pondere iudex
V ergit: & in geminas nutat prouincia lances.
N on pudet, heu superi populos uenisse sub hasta
V endentis? certe pudeat quod iure sepultum
M ancipium tot regna tenet: tot distrahit urbes.
P ollentem solio Crœsum uictoria Cyri
F regit: ut eunucho fluerent Pactolus, & Hermus?
A ttalus hæredem uoluit te Roma relinqui.
R estitit Antiochus præscripto margine Tauri.
I ndomitos curru Seruilius egit Isauros:
E t Pharos Augusto iacuit, uel Creta Metello.
N e non Eutropio quæstus numerosior esset:
I n mercem ueniunt Cilices. Iudæa sophenæ.
R omanusq; labor, pompeianiq; triumphi.
Q uo struis hos auri cumulos? quæ pignora tantis
S uccedunt opibus? nubas, ducas'ue licebit:
N unquam mater erit, nunquam pater. hoc tibi ferrū,
H oc natura negat. te grandibus India gemmis,
T e folijs Arabes, ditent te uellere Seres:
N ullus inops adeo, nullum sic urget egestas:
V t uelit Eunuchij fortunam, & membra pacisci.
I amq; oblita sui, nec sobria diuitijs mens
I n miseras leges, hominumq; negocia ludit.
I udicat eunuchus. quid iam de consule miror?
P rodigium est quodcunq; gerit. quæ pagina lites
F œmineas meminit? quibus unquam sæcula terris,

E unuchi uidere forum? sed nequa uacaret
P ars ignominiæ: neu quid restaret inausum:
A rma etiam uiolare parat: portentaq; monstris
A ggregat: & secum petulans amentia certat.
E rubuit Mauros, aduersaq; risit Enyo:
D edecus Eoum quoties intenta sagittis,
E t pharetra fulgens arcus exercetur amazon.
A rbiter aut quoties belli, pacisq; recurrit,
A lloquiturq; Getas. gaudet cum uiderit hostis.
E t sentit iam deesse uiros. incendia fumant.
M uris nulla fides. squalent populatibus agri:
E t medio spes sola mari. trans Phasin aguntur
C appadocum matres: stabulisq; abducta paternis
C aucaseas captiua bibunt armenta pruinas:
E t Scythicis mutant Argei pabula syluis.
E xtra Cimmerias taurorum claustra paludes.
F los Syriæ feruet spolijs: nec sufficit atrox
B arbarus: in cædem uertit fastidia prædæ.
I lle tamen (quid enim seruum, mollemq; pudebit?
A ut quid in hoc poterit uultu flagrare ruboris?)
P ro uictore redit. tunc cum uexilla sequuntur,
E t turmæ similes eunuchorumq; manipli.
H ellespontiacis legio dignissima signis.
O buius ire cliens, defensoremq; reuersum
C omplecti placet ipse sibi: laxasq; laborat
D istendisse genas: fictumq; inflatus anhelat
P uluere respersus tineas. & solibus ora
P allidior: uerbisq; sonat plorabile quiddam.
V ltra nequiciam fractis, & prælia narrat:
P erq; suam tremula testatur uoce sororem.

D efecisse magis ad publica commoda uires.
C edere liuori, nec sustentare procellas
I nuidiæ, mergiq; fretis spumantibus orat.
E xoretq; utinam. dum talia fatur ineptus
D etergit lachrymas: atq; inter singula dicta
F lebile suspirat. qualis uenit arida socrus
L onginquam uisura nurum, uix lassa resedit:
E t iam uina petit. quid te turpissime bellis
I nseris? aut sæui pertentas Pallada campi?
T u potes alterius studijs hærere Mineruæ?
T u telas, non tela pati. tu stamina nosse.
T u segnes operum solers urgere puellas:
E t niueam dominæ pensis inuoluere lanam.
V el si sacra placent: habeas pro Marte Cybellem.
R auca Celenæos ad tympana disce furores.
C ymbala ferre licet, pectusq; illidere pinu.
I nguinis & reliquum phrygijs abscindere cultris.
A rma relinque uiris. geminam quid diuidis aulã?
C onarisq; pios odijs committere fratres?
T e magis ah demens, ueterem si respicias artem
C onciliare decet. gestis pro talibus annum
F lagitat Eutropius, nequid non polluat unus:
D ux acies, iudex prætoria, tempora consul.
N il adeo fœdum est, quod non exacta uetustas
E diderit: longiq; labor commiserit æui.
O edipodes matrem, natam duxisse Thyestes
C antatur. peperit fratres Iocasta marito,
E t Pelopea sibi. Thebas, ac funera Troiæ
T ristis Ericthæi deplorat scena theatri.
I n uolucrem Tereus. Cadmus se uertit in anguem.
Scylla

S cylla nouos mirata canes. hanc arbore figit:
E leuat hanc pluma. squamis hanc fabula uestit.
H unc soluit fluuio. nunquam spado consul in orbe,
N ec iudex, ductor'ue fuit. quodcunq; virorum
E st decus, eunuchi scelus est. exempla creantur,
Q uæ socci superent risus, luctusq; cothurni.
Q uam pulchre conspectus erat? cum tenderet artus
E xangues onerare togæ? cinctuq; grauatus,
I nductoq; senex obscœnior iret in auro?
H umani qualis simulator Simius oris?
Q uem puer arridens pretioso stamine serum
V elauit? nudasq; nates, ac terga reliquit?
L udibrium mensis erecto pectore diues
A mbulat: & claro sese deformat amictu.
C andida pollutos comitatur curia fasces.
F orsitan & dominus præbet miracula lictor
C onsule nobilior: libertatemq; daturus
Q uam nondum meruit. scandit sublime tribunal:
A tq; inter proprias laudes Aegyptia iactat
S omnia: prostratosq; canit se uate tyrannos.
S cilicet in dubio uindex Bellona pependit:
D um spado Tyresias, eneruatusq; Melampus
R eptat ab extremo referens oracula Nilo.
O bstrepuere auium uoces. exhorruit annus
N omen: & insanum gemino proclamat ab ore:
E unuchumq; uetat Ianus accedere fastis
S umeret illicitos & enim si fœmina fasces,
E sset turpe minus. medijs, leuibusq; Sabæis
I mpetrat hic sexus: reginarumq; sub armis
B arbariæ pars magna iacet. gens nulla probatur

E unuchi quæ sceptra ferat. Tritonia Phœbe,
V esta, Ceres, Cibele, Iuno, Latona coluntur.
E unuchi quæ templa dei? quas uidimus aras?
I nde sacerdotes: hæc intrat pectora Phœbus:
I nde canunt Delphi. Troianam sola Mineruam,
V irginitas uestalis habet. flammasq; tuetur.
I i nullas meriti uittas, semperq; profani.
N ascitur ad fructum mulier, prolemq; futuram:
H oc genus inuentum est ut seruiat. Herculis arcus
C oncidit Hyppolite. danai fugere bipennem
P enthesilea tuam. claras Carthaginis arces
C reditur, & centum portis Babylona superbam
F œmineus struxisse labor. Quid nobile gessit
E unuchus? quæ bella tulit? quas condidit arces?
I llas præterea rerum natura creauit.
H os fecere manus. Seu prima Semiramis astu
A ßyrijs mentita uirum, neu uocis acutæ
M ollicies, leuesq; genæ se prodere possent.
H os sibi coniunxit similes: seu parthica ferro
L uxuries uetuit nasci lanuginis umbram:
S eruatoq; diu puerili flore coëgit
A rte retardatam Veneri seruire iuuentam.
F ama prius falso similis, uanoq; uideri
F icta ioco. leuior uolitare per oppida rumor
R ideriq; nefas, ueluti nigrantibus alis
A udiretur olor. coruo certante ligustris.
A tq; aliquis grauior morum, sit talibus inquit
C reditur: & nimijs turgent mendacia monstris:
I am testudo uolat. profert iam cornua uultur.
P rona petunt retro fluuij uada. Gadibus ortum

Armenij texere diem. iam frugibus aptum
Aequor, & assuetum syluis delphina uidebo.
Iam chocleis homines iunctos: & quicquid inane
Nutrit. Iudaicis quæ pingitur India uelis.
Subijcit: & mistis salibus lasciuior alter,
Miraris? nihil est quod non in pectore magnum
Concipit Eutropius. semper noua, grandia semper
Diligit: & celeri degustat singula sensu.
Nil timet a tergo. Vigilantibus undiq; curis
Nocte, dieq; patet. lenis, facilisq; moueri
Supplicibus: mediaq; tamen mollissimus ira.
Nil negat: & sese uel non poscentibus offert.
Quodlibet ingenio subigit: traditq; fruendum.
Quicquid amas: dabit illa manus. communiter omni
Fungitur officio: gaudetq; potentia flecti.
Hoc quoq; consilijs peperit: meritoq; laborum
Accipit: & trabeas argutæ præmia dextræ.
Postquam uera fides facinus uulgauit Eoum
Gentibus: & Romæ iam certius impulit aures:
Eutropium'ne etiam nostra dignabitur ira?
Hic quoq; Romani meruit pars esse doloris?
Sic effata: rapit cœli per inania cursum
Diua potens: unoq; Padum translapsa uolatu,
Castra sui rectoris adit. Tum forte decorus
Cum Stilicone gener pacem implorantibus ultro
Germanis responsa dabat, legesq; Caycis
Arduus: & flauis signabat iura Sueuis.
His tribuit leges. his obside fœdera sancit
Indicto. bellorum alios transcribit in usus:
Militet ut nostris detonsa Sicambria signis.

L ætæ subit Romam pietas: & gaudia pene
M ouerunt lachrymas: tantoq; exultat alumno.
S ic armenta suo iam defensante iuuenco
C elsius assurgunt erectæ cornua matri.
S ic iam terribilem stabulis, dominumq; ferarum
C rescere miratur genitrix Massila leonem.
D imouit nebulam: iuueniq; apparuit ingens.
T unc sic orsa loqui. Quantum te principe possum
N on longinqua docent. domito quod saxone tethys
M itior: aut fracto secura Britannia Picto.
A nte pedes humili Franco, tristiq; Sueuo
P erfruor: & nostrum uideo Germanicæ Rhenum.
S ed quid agam? discors oriens felicibus actis
I nuidet: atq; alio phœbi de cardine surgunt
C rimina: ne toto conspiret corpore regnum.
G ildonis taceo magna cum laude receptam
P erfidiam: & fretos Eoo robore Mauros:
Quæ susceptæ fames, quantum discriminis urbi,
N i tua uel soceri nunquam non prouida uirtus,
A ustralem arctois pensasset frugibus annum.
I nuectæ Rhodani Tyberina per hostia classes
C ynipheisq; ferax Araris successit aristis.
Theutonicus uomer, Pyreneiq; iuuenci
S udauere mihi. segetes mirantur Iberas
H orrea: nec Libyæ senserunt damna rebellis.
I am Transalpina contenti messe quirites.
I lle quidem soluit meritas (scit Tabraca) pœnas.
V t pereat quicunq; tuis conflixerit armis.
E cce recens iisdem clades à partibus exit,
T errorisq; minus, sed plus habitura pudoris,
Eutropius

Eutropius consul. pridem tolerare fatemur,
Hoc genus Arsacio postquam se regia fastu
Sustulit: & nostros corrupit parthia mores.
Præfecti sed adhuc gemmis, uestiq; dabantur
Custodes: sacroq; adhibere silentia somno.
Militia eunuchi nunquam progressa cubile,
Non uita spondente fidem, sed inertia tantum
Mentis pignus erat. secreta monilia seruent.
Ornatus curent Tyrios. a fronte recedant
Imperij. tenero tractari pectore nescit
Publica maiestas. nunquam uel in æquore puppim
Vidimus eunuchi clauo parere magistri.
Nos adeo sperni faciles? orbisq; carina
Vilior? Aurora sane quæ talia ferre
Gaudet: & assuetas sceptris muliebribus urbes,
Possideant. quid belliferam? communibus urunt
Italiam maculis nocituraq; probra seueris
Admiscent populis? peregrina piacula forti
Pellantur longe Latio. ne transeat alpes
Dedecus. in solis quibus extitit, hæreat aruis.
Scribat Alis. scribat famæ contemptor Orontes.
Per te, perq; tuos obtestor Roma triumphos
Nesciat hoc Tybris. nunquam poscentibus olim
Qui dare Dentatis annos, Fabijsq; solebat,
Martius eunuchi repetat suffragia campus.
Aemilios inter, seruatoresq; Camillos,
Eutropius. iam chrysogonis tua breue potestas
Narcisisq; datur. natos hoc dedere pœnæ
Profuit: & misero ciuem præponere patri.
Hoc mihi Ianiculo positis Hetruria castris.

Q uesijt: & tantum fluuio Porsenna remotus.
H oc meruit uel ponte Cocles, uel Mutius igne.
V isceribus frustra castum Lucretia ferrum
M ersit: & attonitum tranauit Clœlia Tybrim.
E utropio fasces obseruabantur adempti
T arquinijs? quicunq; meæ uexere curules
L axato ueniat socij spectator Auerno.
I mpensi sacris Decij prorumpite bustis,
T orquatiq; truces, animosáq; pauperis umbra
F abritij, tuq; ó si forte inferna piorum
I ugera, & Elysias scindis Serane nouales.
P œno Scipiade. pœno præclare Lutati.
S icania Marcelle ferox, gens Claudia surgat.
E t Curij ueteres: & qui sub iure negasti
V iuere Cæsareo paruo procede sepulchro
E utropium passure Cato. remeate tenebris
A gmina Brutorum, Coruinorumq; cateruæ.
E unuchi uestros habitus, insignia sumunt
A mbigui Romana mares. rapuere tremendas
A nnibali, Pyrrhoq; togas. flabella perosi
A spirant trabeis. iam non umbracula gestant
V irginibus, Latias ausi uibrare secures.
L inquite fœmineas infelix turba latebras,
A lter quos pepulit sexus. nec suscipit alter
E xecti Veneris stimulos & uulnere casti.
M ista duplex ætas. inter puerumq; senemq;.
N il medium. falsi complete sedilia patres.
I te noui proceres: infœcundoq; senatu
E utropium stipate ducem. celebrate tribunal
P ro thalamis uerso iam discite more curules

N on matrum pilenta sequi. ne prisca reuoluam,
N eu numerem quantis iniuria mille per annos
S it retro ducibus. quanti fœdabitur æui
C anicies? unam subeant quot sæcula culpam?
I nter Arithei fastos, & nomen herile
S eruus erit: dominoq́; suos æqualis honores,
I nseret. heu semper Ptolemæi noxia mundo
M ancipia. en alio lædor grauiore Photino:
E t patior maius Phario scelus. ille cruorem
C onsulis unius pellæis ensibus hausit:
I nquinat hic omnes. si nil priuata mouebunt:
A t tu principibus, nostræ tu prospice causæ,
R egalesq́; aduerte notas. hunc accipit unum
A ula magistratum. uobis, patribusq́; recurrit
H ic alternus honos. in crimen euntibus annis.
P arce quater consul. contagia fascibus oro
D efendas ignaua tuis. neu tradita libris
O mina, uestitusq́; meos, quibus omne quod ambit
O ceanus, domui: tanta caligine mergi,
C alcariq́; sinas. nam quæ iam bella feramus
M ollibus auspicijs? aut quæ connubia prolem?
V el frugem laturus ager? quid fertile terris?
Q uid plenum sterili possit sub consule nasci?
E unuchi si iura dabunt, legesq́; tenebunt?
D ucant pensa uiri: mutatoq́; ordine rerum
V iuat Amazonio confusa licentia ritu.
Q uid trahor ulterius? Stilico quid uincere differt
Dum certare pudet? nescis ꝙ turpior hostis
L ætitia maiore cadit. piratica magnum
E rigit. illustrat seruilis laurea Crassum.

A nnuis. agnosco fremitum: quo palluit Eurus,
Q uo Mauri, Gildoq́; ruit. quid martia signa
S ollicitas? non est iaculis, hastis'ue petendus.
C onscia succumbent audito uerbere terga.
V t Scytha post multos rediens exercitus annos,
C um sibi seruilis pro finibus obuia pubes
I ret: & arceret dominos tellure reuersos:
A rmatum ostensis aciem fudere flagellis.
N otus ab incoeptis ignobile reppulit horror
V ulgus: & obductus sub uerbere torpuit ensis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI SECVNDI IN EVTROPIVM.

Q Vi modo sublimes rerum flectebat habenas
Patricius: rursus uerbera nota timet:
Et solitos tarde passurus compedis orbes,
I n dominos uanas luget abisse minas.
C ulmine deiectum uitæ fortuna priori
R eddidit insano iam satiata ioco.
S cindere nunc alia meditatur ligna securi:
F ascibus & tandem uapulat ipse suis.
I llicitas consul poenas, se consule soluit,
A nnus qui trabeas, hic dedit exilium.
I nfaustum populis in se quoq; uertitur omen.
S æuit in authorem prodigiosus honor.
A blato penitus respirant nomine fasti:

Maturamq; luem sanior aula uomit.
Dissimulant socij: coniuratiq; recedunt.
Procumbit pariter cum duce tota cohors.
Non acie uicti, non obsidione coacti,
Ne pereant ritu, quo periere uiri.
Concidit exiguæ dementia uulnere chartæ.
Confecit sæuum litera Martis opus.
Mollis fœminea detruditur arte tyrannus:
Et thalamo pulsus perdidit imperium.
Sic iuuenis mutante fide, ueteriq; reducta
Pellice, defletam linquit amica domum.
Caniciem largo raram de puluere turpat:
Et lachrymis rugas implet anile gemens:
Suppliciterq; pias humilis prostratus ad aras
Mitigat iratas uoce tremente nurus.
Innumeri glomerantur heri, sibi quisq; petentes
Mancipium solis utile supplicijs.
Quamuis fœdus enim, mentemq; obscœnior ore
Ira dabat precium: pœna meretur emi.
Quas spado nunc terras, aut quē transibis in axē?
Cingeris hinc odijs, inde recessit amor.
Vtraq; te gemino subsidere regia damnat.
Hesperius nunq̃, iam nec eous eris.
Miror cur alijs, qui pandere fata solebas:
Ad propriam cladem cæca sibylla taces.
Iam tibi nulla uidet fallax insomnia Nilus:
Peruigilant uates nec miserande tui.
Quid soror? audebit tecum conscendere puppem?
Et ueniet longum per mare fida comes?
An fortasse toros eunuchi pauperis odit?

Et te nunc inopem diues amare negat?
E unuchi primus iugulum se cuisse fateris:
Sed tamen exemplo non feriere tuo.
V iue pudor fatis. en quem tremuere tot urbes.
En cuius populi sustinuere iugum.
D ireptas quid plangit opes? quas natus habebit?
Non aliter poteras principis esse pater.
I mprobe quid pulsas muliebribus astra querelis?
Quid tibi sub Cypri littore parta quies.
O mnia barbarico per te concussa tumultu.
Crede mihi terris tutius æquor erit.
I am non Armenios iaculis terrebis: & arcu;
Per campos uolucrem non agitabis equum.
D ilecto caruit Bizantius ore senatus.
Curia consilijs æstuat orba tuis.
E meritam suspende togam, suspende pharetram
Ad Veneris partes, ingeniumq; redi.
N on bene gradiuo lenonia dextera seruit.
Suscipiet famulum te Cytherea libens.
I nsula læta choris, blandorum mater amorum,
Nulla pudicitiæ cura placere potest.
P rospectant Paphiæ celsa de rupe puellæ:
Sollicitæ saluam dum ferat unda ratem.
S ed uereor teneant ne te Tritones in alto
Lasciuas doctum fallere Nereidas,
A ut idem cupiant pelago te mergere uenti:
Gildonis nuper qui tenuere fugam.
I nclyta captiuo memoratur Tabraca Mauro.
Naufragio Cyprus sit memoranda tuo.
V ecturum moriens frustra delphina uocabis:

Ad terram solos deuehit ille uiros.
Quisquis adhuc similes eunuchus tendit ad actus:
Respiciens Cyprum desinat esse ferox.

CL. CLAVDIANI LIBER SECVNDVS IN EVTROPIVM.

Ygdoni cineres, & siquid restat Eoi
Quod pereat regni: certe nō augure falso
Prodigij patuere minæ: frustraq; pacto
Vulnere, mōstriferi præsagia discitis āni.
Cautior ante tamen uiolentum nauita chorum
Prospicit: & tumidæ subducit uela procellæ.
Quid iuuat errores mersa iam puppe fateri?
Quid lachrymæ delicta leuant? stant omnia uestri
Consulis. immotis hæsere piacula fatis.
Tunc decuit sentire nefas. tunc ire recentes
Detersum maculas: ueteri post obruta morbo
Corpora, Pæonias nequicquam admoueris herbas.
Vlcera possessis alte suffusa medullis,
Non leuiore manu, ferro sanantur, & igni.
Ne noceat frustra mox eruptura cicatrix
Aduirum penetrant flammæ. quo funditus humor
Defluat: & uacuis corrupto sanguine uenis
Arescat fons ille mali: truncantur & artus
Vt liceat reliquis securum uiuere membris.
At uos egregie purgatam creditis aulam:
Eutropium si Cyprus habet? uindictaq; mundi
Semiuir exul erit? quis uos lustrare ualebit
Oceanus? tantum facinus quæ diluet ætas?

Induerat nec dum trabeas: mugitus ab axe
Redditus inferno. rabies arcana cauernas
Vibrat, & alterno confligunt culmina lapsu:
Bacchatus per operta tremor calcedona mouit
Pronus: & in geminas nutauit Bosphorus urbes.
Concurrere freti fauces, radice reuulsa
Vitant instabilem rursus Symplegada nautæ.
Scilicet et Stygiæ præmittunt signa sorores:
Et sibi iam tradi populos hoc consule gaudent.
Mox oritur diuersa lues. hinc Mulciber ignes
Sparserat, hinc rapto proruperat obice Nereus.
Hæc flagrãt, hæc tecta natant, quã numina pœna
Seruatis sceleris? cuius tot cladibus omen
Constitit? incumbas utinam Neptune tridenti:
Pollutumq; solum toto cum crimine mergas.
Vnam pro mundo furijs concedimus urbem.
Vtq; semel patuit monstris iter: omnia tempus
Nacta suum properant: nasci tum decolor hymber
Infantumq; noui uultus, & dissona partu
Semina. tum lapidum fletus, armentaq; uulgo
Ausa loqui: medijsq; feræ se credere muris.
Tum uates sine more rapi: lymphataq; passim
Pectora fatidici stimulis ignescere Phœbi.
Fac nullos cecinisse deos, adeó ne retusi
Quisquam cordis erit? dubitet qui partibus illis
Afore fatalem castrati consulis annum?
Sed q̃ cæcus inest uitijs amor? omne futurum
Despicitur: suadentq; breuem præsentia fructum:
Et ruit in uetitum damni secura libido.
Dum mora supplicij lucro: serumq; quod instat

Creditur

C reditur: haud equidem contra tot signa Camillo
D etulerant fasces: ne dum proh sexus inerti
M ancipio. cui cuncta licet responsa iuberent:
H ortantesq; licet sponderent prospera diui:
T urpe fuit cessisse uiros. exquirite retro
C rimina. continui lectis annalibus æui
P riscæ recensetis. euoluite sæcula fastis.
Quid senis infandi capreæ, quid scena Neronis
T ale ferunt. spado Romuleo succinctus amictu
S edit in augustis laribus. uulgata patebat
A ula salutantum studijs, huc plebe senatus
P ermista, trepidiq; duces, omnisq; potestas
C onfluit. aduolui genibus. contingere dextram
A mbitus: & uotum deformibus oscula rugis
F igere. præsidium legum, genitorq; uocatur
P rincipis: & famulum dignatur regia patrem.
P osteritas admitte fidem. monumenta petuntur
D edecoris: multisq; gemunt incudibus æra
F ormatura nefas. hæc iudicis illa togati.
H ic nitet armati species. numerosus ubiq;
F ulget eques. præfert eunuchi curia uultus.
A c ueluti caueant, ne quo consistere uirtus
P ossit pura loco. cunctas hæc ora laborant
I ncestare uias. maneant immota precamur:
C ertaq; perpetui sint argumenta pudoris.
S ubter adulantes tituli, nimiæq; leguntur
V el maribus laudes: claro quod nobilis ortu
C onuiuat domini: quod maxima prælia solus
I mpleat: & pariter miles. quod tertius urbis
C onditor. hoc Bizas Constantinusq; uidebunt?

I nter quæ tumidus leno producere cœnas
I n lucem: fetere mero: dispergere plausum
E mpturas in uulgus opes: totosq́; Theatris
I ndulgere dies. alieni prodigus auri.
A t soror, & si quid portentis creditur uxor,
M ulcebat matres epulis: & more pudicæ
C oniugis, eunuchi celebrabat uota mariti.
H anc amat: hanc summa de re, uel pace, uel armis
C onsulit. huic curas, & clausa palatia mandat.
C eu stabulum, uacuamq́; domum, sic magna tueri
R egna nihil: patiensq́; iugi deluditur orbis.
M itior alternum Zephyri iam bruma teporem
S enserat: & primi laxabant germina flores.
I amq́; iter in gremio pacis solenne parabant
A d muros Amphysa tuos, auctore repertum
E utropio: pelagi ne tædia longa subirent:
S ed uaga lasciuis flueret discursibus æstas.
V nde tamen tanta sublimes mole redibant:
C eu uinctos traherent Medos, Indumq́; bibissent.
E cce autem flauis Gradiuus ab usq; Gelonis
A rua cruentato repetebat Thracia curru.
S ubsidunt pangea rotis: altaq́; sonoro
S tridunt axe niues: et uertice constitit Aemi:
F œmineasq́; togas pressis conspexit habenis.
S ubrisit crudele pater: tristisq́; micantem
Q uassabat galeam tunc implacabile numen
B ellonam alloquitur: quæ sanguine sordida uestem
I llyricis pingues pectebat cladibus hydros.
N ec dum molliciæ, nec dum germana mederi
P ossumus Eoæ, nunq̃ corrupta rigescent

Secula.

Secula. Cappadocum tepidis Argeus aceruis
Aestuat. infelix etiam nunc pallet Orontes.
Dum pereunt: meminere mali: si corda parumper
Respirare sinas: nullo tot funera sensu
Prætereunt: tantiq; leuis iactura cruoris.
Aspicis obscœnum facinus? quid crinibus ora
Protegis? heu quales sese diffundit in actus
Parua quies? quantum nocuerunt ocia ferri.
Qui caruit bellis, eunucho traditur annus.
Actum de trabeis esset, si partibus una
Mens foret Hesperijs. rueret derisa uetustas:
Nullaq; calcati starent uestigia iuris.
Ni memor imperij Stilico, morumq; priorum
Turpe relegasset defenso Tybride nomen:
Intactamq; nouo seruasset crimine Romam.
Ille dedit portum: quo se pulsata referret
Maiestas Latij, deformatæq; secures.
Ille dedit fasces: ad quos oriente relicto
Confugeret sparsum maculis seruilibus æuum.
Quam similes hæc aula uiros (ad mœnia uisus
Dirige) non saltem tacita formidine mussant.
Non damnant animo plaudentem cerne senatum,
Et Byzantinos proceres, Graiosq; quirites.
O' patribus plebes, ô digni consule patres.
Quid? quod & armati cessant? & nulla uirilis
Inter tot gladios, sexum reminiscitur ira?
Hucine nostrorum cinctus abiere nepotum?
Sic Bruti despectus honos? ignosce parenti
Romule. quod seruus temeratis fascibus ultor
Adueniam. iam iam largis hæc gaudia fixo

Compensent lachrymis. quid dudũ inflare moraris
Tartaream Bellona tubam? quid stringere falcem,
Qua populos à stirpe metis? molire tumultus.
Excute delitias. Thracum, Macedumq; ruinæ
Tædet: & in gentes iterum sæuire sepultas.
Damna minus consueta mouent. trans æquora sæuas
Verte faces. alijs exordia sume rapinis.
Non tibi Rhyphæis hostis quærendus ab oris.
Non per Caucasias acito turbine ualles
Est opus. Ostrogothis colitur, mistisq; Gothunnis
Phryx ager. hos paruæ poterunt impellere causæ
In scelus: ad mores facilis natura reuerti.
Sic eat: in nostro quando iam milite robur
Torpuit: & molli didicit parere magistro.
Vendicet arctous uiolatas aduena leges.
Barbara Romano succurrant arma pudori.
Sic fatus: clypeo quantum uix ipse deorum
Arbiter, infesto cum percutit æthera nimbo:
Intonuit. responsat Athos: Aemusq; remugit.
Ingeminat raucum Rhodope concussa fragorem.
Cornua cana gelu mirantibus extulit undis
Hebrus: & exanguem glacie timor alligat Istrum.
Tunc adamante grauem, nodisq; rigentibus hastam,
Telum ingens nulliq; deo iaculabile torsit.
Fit late ruptis uia nubibus. illa per auras
Tot freta, tot montes, uno contenta uolatu
Transilit: & Phrygiæ medijs affigitur oris.
Sensit humus. gemuit Nysæo palmite felix
Hermus: & aurata Pactolus inhorruit unda:
Totaq; submissis fleuerunt Dyndima syluis.

Nec dea

N ec dea præmissæ stridorem segnius hastæ
C onsequitur: centumq; uias meditata nocendi.
T andem Thargibilum (Geticæ dux improbus aulæ
H ic erat) aggreditur. uiso tum forte redibat
E utropio. uacuus donis, feritasq; dolore
C reuerat: & teneris etiam quæ crimina suadent
I ngenijs. Scythicum pectus flammabat egestas.
H uic sese uultu simulatæ coniugis offert:
M entitoq; ferox incedit barbara gressu.
C arbaseos induta sinus. post terga reductas
V beribus propior mordebat fibula uestes:
I nq; orbem tereti mitra redeunte capillum
S trinxerat: & uirides flauescere iusserat angues.
A duolat: & niueis reducem complectitur ulnis:
I nfunditq; animo furiale per oscula uirus.
P rincipe quam largo ueniat: quas inde reportet
D iuitias: astu rabiem motura, requirit.
I lle iter ingratum. uanos deflere labores.
Q uos super eunuchi fastus: quæ probra tulisset.
C ontinuo secat ungue genas: & tempore pandit
A rrepto gemitus. i nunc deuotus aratris
S cande solum: positoq; tuos mucrone sodales
A d rastros sudare doce. bene rura Gothunnus
E xcolet: & certo disponet sydere uites.
F elices aliæ, quas debellata maritis
O ppida, quas magnis quæsitæ uiribus ornant
E xuuiæ. quibus Arguæ, pulchræq; ministrant
T hessalides. famulas & quæ meruere Lacænas.
M e nimium timido, nimium iunxere remisso
F ata uiro: totum qui degener exuit Istrum.

Qui refugit patriæ ritus: quem detinet æqui
Gloria: concessóq; cupit uixisse colonus.
Quam dominus rapto. quid pulchra uocabula pigris
Pertentas uitijs? probitatis inertia nomen,
Iustitiæ formido subit. tolerabis iniquam
Pauperiem? cum tela geras? & flebis inultus,
Cum pateant tantæ nullis custodibus urbes?
Quippe metus pœnæ. pridem mos ille uigebat,
Vt meritos colerent: impacatósq; rebelles
Vrgerent odijs. at nunc qui fœdera rumpit:
Ditatur. qui seruat: eget. uastator Achiuæ
Gentis, & Epeirum nuper populatus inultam
Possidet illyricos: iam quos obsedit amicus
Ingreditur muros, illis responsa daturus
Quorum coniugibus potitur: natósq; peremit.
Sic hostes punire solent. hæc præmia soluunt
Excidijs. cunctaris adhuc? numerúmq; tuorum
Respicis? exiguamq; manum? tu rumpe quietem.
Bella dabunt socios: nec te tam prona monerem:
Si contra paterere uiros. nunc alter in armis
Sexus, & eunuchis se defensoribus orbis
Credidit. hos aquilæ, Romanáq; signa sequuntur.
Incipe barbaricæ tandem te reddere uitæ.
Te quoq; iam timeant: admirentúrq; nocentem
Quem spreuere pium. spolijs, prædáq; repletus
Cum libeat, romanus eris. sic fata repente
In diram se uertit auem: rostróq; recuruo
Turpis, & infernas tenebris obscurior alas
Auspicium ueteri sedit ferale sepulchro.
Ille pauor postquam resoluto corde quieuit:

Et rigidæ

E t rigidæ ſedere comæ: non diſtulit atrox
I uſſa Deæ. ſocijs quæ uiderit, ordine pandit:
I nuitatq; ſequi. coniurat barbara pubes
N acta ducem: Latijsq; palàm deſciuit ab armis.
P ars Phrygiæ, Scythicis quæcunq; trionibus alget
P roxima Bithynos. ſolem quæ condit Ionas,
Q uæ læua attingit Galatas. utrinq; propinqui
F inibus obliquis Lydi, Piſidæq; feroces
C ontinuant auſtrale latus. gens una fuere
T ot quondam populi. priſcum cognomen & unum
A ppellatæ Phryges. ſed quid non longa ualebit
P ermutare dies? dicti poſt Mæona regem
M æones. Aegæos inſedit græcia portus.
T hyni Thraces erant. quæ nunc Bithynia fertur.
N uper ab oceano gallorum exercitus ingens
I llis ante uagus tandem regionibus hæſit:
G eſâq; depoſuit, iam graio mitis amictu
P ro Rheno poturus Halim. dat cuncta uetuſtas.
P rincipium Phrygibus, nec rex ægyptius ultra
R eſtitit: humani poſtquam puer uberis expers
I n Phrygiam primum laxauit murmura uocem.
H ic cecidit Libycis iactata paludibus olim
T ibia: fœdatam cum reddidit umbra Mineruam.
H ic & Apollinea uictus teſtudine paſtor
S uſpenſa memores illuſtrat pelle celenas.
Q uattuor hic magnis procedunt fontibus amnes
A uriferi: nec miror aquas radiare metallo,
Q uæ toties lauere Midam. diuerſus ad auſtrum
C urrus, & arctoum fluuijs mare, Dindyma fundunt
S angarium uitrei puro qui gurgite galli

A uctus, amazonij defertur ad hostia ponti:
I catrium pelagus, Mygdalaeaq; littora iuncti
M arsia, Meanderq; petunt. sed Marsia uelox
D um suus est, flexuq; carens, iam flumine mistus
M ollitur Meandre tuo. contraria passus
Q uam Rhodano stimulatus Arar. quos inter apricae
P laniciees, cereriq; fauet: densisq; ligatur
V itibus: & glaucos fructus attollit oliuae.
D iues equis: felix pecori: preciosaq; picto
M armore. purpureis cedit cui Sinada uenis.
T alem tum Phrygiam Geticis populantibus uri
P ermisere dei. securas barbarus urbes
I rrupit: facilesq; capi, spes nulla salutis
N ulla fugae. putribus iam propugnacula saxis
L ongo corruerant aeuo: pacisq; senecta.
I nterea gelidae secretis partibus Idae
D um sedet: & thyasos spectat de more Cybelle:
C uretumq; alacris ad tympana suscitat enses.
A urea sanctarum decus immortale comarum
D efluxit capiti turris: summoq; uolutus.
V ertice crinalis uiolatur puluere murus.
O bstupuere truces omen Coribantes: & imo
F ixa metu tacitas presserunt orgia buxos.
I ndoluit genitrix. tunc sic irata profatur.
H oc mihi iampridem Lachesis longaeua canebat
A ugurium. Phrygiae casus uenisse supremos
D elapsus testatur apex. heu sanguine qualis
I bit Sangarius? quantasq; cadauera lenti
M eandri passura moras? immobilis haeret
T erminus. haec dudum nato placuere Tonanti.

Paret

P aret finitimus luctus. frustraq; Lyæi
N on defensuros implorat Lydia thyrsos.
I amq; uale Phrygiæ tellus: perituraq; flammis
M œnia: conspicuas quæ nunc attollitis arces:
M ox campi, nudumq; solum. dilecta ualete
F lumina: nec uestris ultra bacchabor in antris.
N ec iuga sulcabit noster Berecinthia currus.
D ixit: & ad tristes conuertit tympana planctus.
L abentem patriam sacris ululatibus Atys
P ersonat: & lachrymis torui maduere leones.
E utropius, quamuis nequeat metuenda taceri
C lades: & trepidus uulgauerit omnia rumor:
I gnorare tamen fingit: regniq; ruinas
D issimulat. paruam latronum errare cateruam.
A d sontes tormenta magis, q̃ tela parari.
N ec duce frangendas iactat, sed iudice uires.
V asta uelut Libyæ uenantum uocibus ales
C um premitur, calidas cursu transmittit arenas:
I nq; modum ueli sinuatis flamine pennis
P uluerulenta uolat. si iam uestigia retro
C lara sonent. oblita fugæ stat lumine clauso.
R idendum, reuoluta caput: creditq; latere,
Q uæ non ipsa uidet. furtim tamen ardua mittit
C um donis promissa nouis. si forte rogatus
D esinat. ille semel nota dulcedine prædæ
S e famulo seruire negat. nec grata timentis
M unera, militiam nullam, nec prima superbus
C ingula dignari. nam quis non consule tali
V ilis honos. postquam precibus mitescere nullis,
N on auro cessisse uidet: creberq; recurrit

N uncius incassum: nec spes iam fœderis extat:
T andem consilium belli confessus agendi
A d sua tecta uocat iuuenes. uenere proterui
L asciuiq; senes: quibus est insignis edendi
G loria: corruptasq; dapes uariasse decorum.
Q ui uentrem inuitant pretio: traduntq; palato
S idereas Iunonis aues: & siqua loquendi
G nara coloratis uiridis defertur ab Indis.
Q uæsitus trans regna cibus: quorumq; profundam
I ngluuiem, non Aegæus, non alta Propontis,
N on freta longinquis Mœotida piscibus explent.
V estis odoratæ studium. laus maxima, risum
P er uarios mouisse sales: minimeq; uiriles
M unditiæ: compti uultus: oneriq; uel ipsa
S erica. sin Hunnus feriat, sin Sarmata portas
S olliciti scenæ. Romam contemnere sueti:
M irariq; suas, quas bosphorus obruit ædes.
S altandi dociles: aurigarumq; periti.
P ars humili de plebe duces. pars compede suras
C ruraq; signati nigro liuentia ferro
I ura regunt. facies quamuis inscripta repugnet:
S eq; suo prodat titulo. sed prima potestas
E utropium præfert. Osio subnixa secundo
D ulcior hic sane cunctis, prudensq; mouendi
I uris, & admoto qui temperet omnia fumo
F eruidus: accensam sed qui bene decoquat iram.
C onsidunt apices gemini ditionis Eoæ
H ic coquus. hic leno. defossi uerbere terga
S eruitio. non arte pares, hic sæpius emptus.
A lter ad Hispanos nutritus uerna penates.

E rgo ubi collecti proceres. qui rebus in arctis
C onsulerent: tantisq; darent solatia morbis:
O bliti subito Phrygiæ, belloq; relicto
A d solitos cœpere iocos, & iurgia Circi
T endere nequicquam magna confligitur ira.
Q uis melius uibrata puer uertigine molli
M embra rotet. uertat quis marmora crine supino.
Q uis magis enodes laterum detorqueat artus.
Q uis uoci digitos, oculos quis moribus aptet.
H i tragicos meminere modos. his fabula Tereus.
H is necdum commissa choro cantatur Agaue.
I ncrepat Eutropius. non hæc spectacula tempus
P oscere. nunc alias armorum incumbere curas.
S e satis Armenio fessum pro limite cingi.
N ec tantis unum subsistere posse periclis.
I gnoscant senio. iuuenes ad prœlia mittant.
Q ualis pauperibus nutrix inuisa puellis
A dsidet: & tela communem quærere uictum
R auca monet. festis illæ lusisse diebus
O rant: & positis æquæuas uisere pensis:
I rataeq; operi, iam lasso pollice fila
T urbant: & teneros detergunt stamine fletus.
E micat extemplo cunctis trepidantibus audax
C rassa mole Leo. quem uix Cyclopea solum
A equatura fames. quem non ieiuna Celæno
V inceret: hinc nomen fertur meruisse Leonis,
A cer in absentes. linguæ iactator, abundans
C orporis, exiguusq; animi. doctissimus artis
Q uondam lanificæ. moderator pectinis unci.
N on alius lanam purgatis sordibus æque

Præbuerat calathis: similis nec pinguia quisquam
Vellera, per tenues ferri producere rimas.
Tunc Aiax erat Eutropij: lateq; fremebat
Non septem uasto quatiens umbone iuuencos:
Sed quam perpetuis dapibus, pigroq; sedili,
Inter anus, interq; colos onerauerat aluum.
Assurgit tandem: uocemq; expromit anhelam.
Quis nouus hic torpor socij? quo nam usq; sedemus
Foemineis clausi thalamis? patimurq; periclum
Gliscere desidia? grauiorum turba malorum
Texitur. ignauis trahimus dum tempora uotis.
Me petit hic sudor. mea nunq̃ dextera segnis
Ad ferrum: faueat tantum Tritonia cœptis.
Incœptum peragetur opus. iam cuncta furore
Qui grauat: efficiam leuiorem pondere lanæ
Targibilum tumidum: desertoresq; Gothunnos
Vt miseras populabor oues: & pace relata
Pristina restituam Phrygias ad stamina matres.
His dictis iterum sedit. fit plausus, & ingens
Consilij clamor. qualis resonantibus olim
Exoritur caueis: quoties crinitus Ephebus
Aut rigidam Niobem, aut flentem Troada fingit.
Protinus excitis iter irremeabile signis
Arripit: infestoq; iubet bubone moueri
Agmina. Mygdonias mox impletura uolucres.
Pulcher, & urbanæ cupiens exercitus umbræ,
Assiduus ludis: auidus splendere lauacris:
Nec soles, imbres'ue pati: multumq; priori
Dispar: sub clypeo Thracum qui ferre pruinas
Dum Stilico regeret: nudoq; hyemare sub axe

Sueuerat: & duris haurire bipennibus Hebrum.
Cum duce mutatæ uires. Bizantia robur
Fregit luxuries. Amphyraniq; triumphi.
Non peditem præcedit eques. non commoda castris
Eligitur regio. uicibus custodia nullis
Aduigilat uallo. non explorantur eundæ,
Vitandæq; uiæ. nullo se cornua flectunt
Ordine. confusi passim per opaca uagantur
Lustra. per ignotas angusto tramite ualles.
Sic uacui rectoris equi: sic orba magistro
Fertur in abruptum casu, non sydere puppis.
Sic ruit in rupes amisso pisce sodali
Bellua: sulcandas cui præuius edocet undas:
Immensumq; pecus paruæ moderamine caudæ
Temperat: & tanto coniungit fœdera monstro.
Illa natat rationis inops: & cæca profundi
Iam breuibus deprehensa uadis ignara reuerti
Palpitat: & uanos scopulis illidit hiatus.
Targibilus simulare fugam: flatusq; Leonis
Spe nutrire leuis: improuisusq; repente,
Dum grauibus marcent epulis: hostiq; cathenas
Inter uina crepant: largo sopita lyæo
Castra subit. pereunt, alij dum membra cubili
Tarda leuant. alij læto iunxere soporem.
Ast alios uicina palus sine more ruentes
Excipit: & cumulis immanibus aggerat undas.
Ipse Leo dama, ceruoq; fugacior ibat
Sudanti tremebundus equo. qui pondere postquam
Decidit implicitus limo: cunctantia pronus
Per uada reptabat cœno subnixa tenaci:

Mergitur: & pingui suspirat corpore moles
More suis: dapibus quæ iam deuota futuris
Turpe gemit, quoties Osius mucrone corusco
Armatur, cingitq; sinus: secumq; uolutat,
Quas figat ueribus partes: quæ frusta calenti
Mandet aquæ: quantoq; cutem distendat Echino,
Flagrat opus, crebro pulsatus perstrepit ictu.
Contexit uarius penetrans Calcedonia nidor.
Ecce leuis frondes à tergo concutit aura:
Credit tela Leo. ualuit pro uulnere terror:
Impleuitq; uicem iaculi: uitamq; nocentem
Integer, & sola formidine saucius efflat.
Quis tibi tractandos pro pectine degener enses?
Quis solio campum præponere suasit auito?
Quam bene texentum laudabas carmina tutus?
Et matutinis pellebas frigora mensis?
Hic miserande iaces. hic dum tua uellera uitas:
Tandem fila tibi neuerunt ultima Parcæ.
Iam uaga pallentem densis terroribus aulam
Fama quatit. stratas acies: deleta canebat
Agmina: Mæonios fœdari cædibus agros
Pamphilios, Pisidasq; rapi. metuendus ab omni
Targibilus regione sonat. modo tendere cursum
In Galatas: modo Bithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto descendere Tauro:
Sunt qui correptis ratibus, terraq;, mariq;
Aduentare ferant. geminantur uera pauoris
Ingenio. longe spectari puppibus urbes
Accensas. lucere fretum: uentoq; citatas
Omnibus in pelago uelis hærere fauillas.

Hos inter strepitus funestior aduolat alter
Nuncius. armatam rursus Babylona minari
Rege nouo. resides Parthos ignaua perosos
Ocia, Romanæ finem iam quærere paci.
Rarus apud Medos regum cruor: unaq; cuncto
Pœna manet generi: quamuis crudelibus æque
Paretur dominis. sed quid non audeat annus
Eutropij? socium nobis, fidumq; sodalem
Perculit: & Persas in regia uulnera mouit.
Rapturasq; fidem: læto pars nequa uacaret
Eumenidum tedas trans flumina Tigridis egit.
Tunc uero cecidere animi: tantisq; procellis
Deficiunt septi latrantibus undiq; bellis.
Infensos tandem superos, & consulis omen
Agnouere sui: nec iam reuocabile damnum
Euentu stolido rerum didicere magistro.
Nanq; ferunt geminos uno de semine fratres
Iapetionidas generis primordia nostri
Dissimili finxisse manu. quoscunq; Prometheus
Excoluit: multumq; innexuit æthera limo.
Hi longe uentura notant: dubijsq; parati
Casibus, occurrunt fabro meliore politi.
Deteriore luto prauus quos condidit author:
Quem merito grai perhibent Epimethea uates:
Et nihil æthereis sparsit per membra uigoris.
Hi pecudum ritu non impendentia uitant:
Nec res ante uident. accepta clade queruntur:
Et seri transacta gemunt. iam sola renidet
In Stilicone salus: & cuius semper acerbum,
Ingratumq; sibi factorum conscius horror

Credidit aduentum: quem si procedere tantum
Alpibus audissent: mortem, pœnasq; tremebant.
Iam cuncti uenisse uolunt: scelerumq; priorum
Pœnitet. hoc tantis bellorum sydus in undis
Sperant. hoc pariter iusti, sontesq; precantur.
Ceu pueri, quibus alta pater trans æquora merces
Deuehit: intenti ludo, studijsq; soluti
Lætius amoto passim custode uagantur.
Si grauis auxilio uacuas inuaserit ædes
Vicinus: laribusq; suis proturbet inultos:
Tum demum patrem implorant: & nomen inani
Voce cient: frustraq; oculos ad littora tendunt.
Omnes supplicio dignos, letoq; fatentur,
Qui se tradiderint famulis Stilicone relicto.
Mutati stupuere diu: sensuq; reducto
Paulatim proprij mirantur monstra furoris:
Auertuntq; oculos. proiectis fascibus horret
Lictor: & infames labuntur sponte secures.
Quales Aonio Thebas de monte reuersæ
Mænades, infectis Pentheo sanguine thyrsis,
Cum patuit uenatus atrox, matriq; rotarum
Conspexere caput: gressus caligine figunt:
Et rabiem descisse dolent. Quin protinus ipsa
Tendit ad Italiam supplex Aurora potentem,
Non radijs redimita comam, nec flammea uultu,
Nec croceum uestita diem, stat liuida luctu.
Qualis erat Phrygio: tegeret cum Mēnona busto.
Quam simul agnouit Stilico (nec causa latebat)
Restitit. illa manum uictricem amplexa moratur:
Atq; ita uix lachrymans inter suspiria fatur.

Tanta'ne

T antá'ne te nostri cœperunt tædia mundi?
S ic me ludibrium famulis, risumq́; relinquis
D ux quondam rectorq́; meus? solamq́; tueris
H esperiam? domuti nec te post bella tyranni
C ernere iam licuit? sic te uictoria nobis
E ripuit? gallisq́; dedit? Rufinus origo
P rima mali. geminas inter discordia partes
H oc authore fuit. sed iam maiora mouenti
O ccurrit iusta rediens exercitus ira.
F ortis adhuc, ferriq́; memor. breuis inde reluxit,
F alsáq; libertas. rursum Stiliconis habenis
S perabam me posse regi. proh cæca futuri
G audia, fraterno coniungi cœperat orbis
I mperio: quis enim tanto terrore recentis
E xempli, paribus sese committeret ausis?
C um subito monstrosa mihi, turpisq́; relatu
F abula Rufini, castratus prosilit hæres:
E t similes iterum luctus fortuna reduxit.
V t solum domini sexum mutasse uiderer.
H ic primum thalami claustris delicta tegebat
C làm, timideq́; iubens. erat inuidiosa potestas
S ed tamen eunuchi. nec dum sibi publica iura
S umere, nec tantas audebat uertere leges.
S ed postquam pulsisq́; bonis, & fæce retenta,
P eiores legit socios, dignusq́; satelles:
H inc Osius stetit: inde Leo. fiducia creuit:
R egnandiq́; palàm flagrauit aperta libido.
P atricius consul, maculat quos uendit honores.
P lus maculat quos ipse regit. iam signa, tubæq́;
M ollescunt. ipsos ignauia fluxit in enses.

E xultant merito gentes, facilisq; uolenti
P ræda sumus iam Bistonijs, Aemoq; niuali.
V astior expulsis oriens squalebit aratris.
H ei mihi quas urbes, & quanto tempore Martis
I gnaras uno rapuerunt prælia cursu.
N uper ab extremo uniens equitatus Araxe
T erruit Antiochi muros: ipsumq; decoræ
P ene caput Syriæ, flammis hostilibus arsit.
V tq; grauis spolijs, nulloq; obstante profunda
L ætus cæde ruit: sequitur mucrone secundo
C ontinuũ uulnus: nec iam mihi Caucasus hostes,
N ec mittit gelidus Phasis: nascuntur in ipso
B ella sinu. legio pridem Romana Gothunni
I ura quibus uictis dedimus: quibus arua, domosq;
P ræbuimus: Lydos, Asiæq; uberrima uastant
I gnibus: & siquid tempestas prima reliquit.
N ec duce, nec numero freti, sed inertia nutrit,
P rodigiumq; ducum: quorum per crimina miles
C aptiuus dat terga suis: quos teste subegi
D anubio: partemq; timet, qui reppulit omnes.
A ula choris, epulisq; uacat: nec perdita curant:
D um superest aliquid. ne quid tamen orbe reciso
V enditor amittat. prouincia quæq; superstes
D iuiditur: geminumq; duplex passura tribunal,
C ogitur alternis pretium sarcire peremptæ.
S ic mihi restituunt populos. hac arte repertæ
R ectorum numerum terris pereuntibus augent.
I n te iam spes una mihi. pro fronde Mineruæ
H as tibi protendo lachrymas. succurre ruenti.
E ripe me tandem. seruilibus eripe regnis.

Ne'ue

N e'ue adeo cunctos paucorum crimine damnes:
N ec noua tot meritis offensa prioribus obstet.
I am iam flecte animum. suprema pericula semper
D ant ueniam culpæ. quamuis iratus, & exul
P ro patriæ flammis non distulit arma Camillus.
N on te subtrahimus Latio defensor utrique
S ufficis. armorum liceat splendore tuorum
I n commune frui. clypeus nos protegat idem:
V naq; pro gemino desudet cardine uirtus.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS, LIBER PRIMVS.

c Ontinuant superi pleno Romana fauore
Gaudia: successusq; nouis successibus augent.
C oniugij nec dum festiuos Regia cantus
S opierat: cecinit fuso Gildone triumphos:
E t calidis thalami successit laurea sertis:
S umeret ut pariter princeps nomenq; mariti,
V ictorisq; decus. Libyæ post prælia crimen
C oncidit Eoum: rursusq; oriente subacto
C onsule defensæ surgunt Stilicone secures.
O rdine uota meant. equidem si carmen in unum
T antarum sperem cumulos aduoluere rerum:
P romptius imponam glaciali Pelion Ossæ.
S i partem tacuisse uelim: quodcunq; relinquam:

M aius erit. ueteres actus, primamq; iuuentam
P rosequar: ad sese mentem præsentia ducunt.
N arrem iustitiam. resplendet gloria Martis.
A rmati referam uires. plus egit inermis.
Q uod floret latium. latio quod reddita seruit
A frica. uicinum quod nescit Ibêria Maurum:
T uta quod imbellem miratur Gallia Rhenum.
A n gelidam Thracem, decertatosq; labores
H ebro teste canam? magnum mihi panditur æquor:
I psaq; pierios lassant procliuia currus
L audibus innumeris. etenim mortalibus exquo
T ellus cœpta coli: nunquam sincera bonorum
S ors ulli concessa uiro. quem uultus honestat:
D edecorant mores. animus quem pulchrior ornat:
C orpus destituit. Bellis insignior ille:
S ed pacem fœdat uitijs. in publica felix:
S ed priuata minus. partitum singula quenq;
N obilitant. hunc forma decens, hunc robur in armis,
H unc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
H unc soboles, castiq; tori sparguntur in omnes:
I n te mista fluunt: & quæ diuisa beatos
E fficiunt: collecta tenes. quid facta reuoluam?
M ilitiamq; patris? cuius protendere famam,
S i nihil egisset clarum: nec fida ualenti
D extera duxisset rutilantes crinibus alas:
S ufficeret natus Stilico. mens ardua semper
A puero, tenerisq; etiam fulgebat in annis.
F ortunæ maioris honos. erectus, & acer
N il breue moliri: nullis hærere potentum
L iminibus: fastisq; loqui iam digna futuris:

Iam

I am tunc conspicuus, iam tunc uenerabilis ibas:
S pondebatq; ducem celsi nitor igneus oris,
M embrorumq; modus: qualem nec carmina fingunt
S emideis: quacunq; alte gradereris in urbe:
C edentes spaciis, assurgentesq; uidebas.
Q uamuis miles adhuc. taciti suffragia uulgi
I am tibi detulerant: quicquid mox reddidit aula.
V ix primæuus eras: pacis cum mitteris author
A ßyriæ: tanta fœdus cum gente ferire
C ommissum iuueni. Tigrim transgressus, & altum
E uphratem, Babylona petis. stupuere seueri
P arthorum proceres: & plebs pharetrata uidendi
F lagrauit studio: defixæq; hospite pulchro
P ersides, arcanum suspirauere calorem.
T huris odoratæ cumulis, & messe sabæa
P acem conciliant aræ: penetralibus ignem
S acratum rapuere aditis: rituq; iuuencos
C aldæo strauere magi. rex ipse micantem
I nclinat dextra pateram: secretaq; belli,
E t uaga testatur uoluentem sydera mytram.
S i quando socii tecum uenantibus ibant:
Q uis Stilicone prior ferro penetrare leones
C omminus? aut longe uirga transfigere tigres?
F lectenti faciles Medus tibi cessit habenas.
T orquebas refugum Parthis mirantibus arcum.
N ubilis interea maturæ uirginis ætas
V rgebat patrias suspenso principe curas.
Q uem simul imperioq; ducem, nateq; maritum
P rospiceret dubius. toto quærebat ab axe
D ignum coniugio generum thalamisq; Serenæ.

I udicium uirtutis erat. per castra, per urbes,
P er populos animi cunctantis libra cucurrit.
T u legeris: tantosq; uiros, quos obtulit orbis:
I ntra consilium uincis: sensumq; legentis.
E t gener Augustus olim socer ipse futurus
A ccedit: radijs auri, tyriaq; superbit
M aiestate torus. comitata parentibus exit
P urpureis uirgo. stabat pater inde trophæis
I nclytus: inde pium matris regina gerebat
O bsequium, grauibus subnectens flammea gemmis.
T unc & solis equos, tunc exultasse choreis
A stra ferunt: mellisq; lacus, & flumina lactis.
E rupisse solo: cum floribus æquora uernis
B osphorus indueret: roseisq; euincta coronis
C ertantes Asiæ tedas Europa leuaret.
F elix arbitrij princeps, qui congrua mundo
I ndicat: & primus sensit, quod cernimus omnes.
T alem quippe uirum natis adiunxit, & aulæ:
C ui nec luxuries bello, nec blanda periclis
O cia, nec lucis fructus preciosior unquam
L aude fuit. quis enim Mysos in plaustra feroces
R eppulit? aut sæua proponti cæde tumentes
B asternas una potuit delere ruina?
P allantis iugulum Turno moriente piauit
A eneas: tractusq; rotis ultricibus Hector
I rato uindicta fuit, uel quæstus Achilli.
T u neq; uesano raptas uenalia curru
F unera: nec uanam corpus meditaris in unum
S æuitiam. turmas equitum, peditumq; cateruas
H ostilesq; globos tumulo prosternis amici.

I nferijs

I nferijs gens tota datur. nec Mulciber author
M endacis clypei fabricataq; uatibus arma
C onatus iuuere tuos. tot barbara solus
M illia, iam pridem miseram uastantia Thracem
F inibus exiguæ uallis conclusa tenebas.
N ec te terrisonus stridor uenientis Alani,
N ec uaga Hunnorum feritas, non falce Gelonus
N on arcu pepulere Getæ, non Sarmata conto:
E xtinctiq; forent penitus, ni more maligno
F alleret augustas occultus proditor aures:
O bstrueretq; moras: strictumq; recondere ensem:
S olueret obsessos: præberet fœdera captis.
A ssiduus castris aderat, rarissimus urbi,
S i quando trepida princeps pietate uocaret:
V ixq; salutatis laribus, uix coniuge uisa
D eterso necdum repetebat sanguine campum.
N ec stetit Eucherij, dum carperet oscula saltem.
P er galeam. patris stimulos, ignesq; mariti
V icit cura ducis. quoties sub pellibus egit
A edonas hyemes, & tardi flabra Bootæ.
S ub diuo Ryphæa tulit: cumq; igne propinquo
F rigora uix ferrent alij: tunc iste rigentem
D anubium calcabat eques: niuibusq; profundum
S candebat cristatus Athon: lateq; corusco
C uruatas glacie syluas umbone ruebat.
N unc prope Cimmerij tendebat littora Ponti:
N unc dabat hybernum Rhodope nimbosa cubile.
V os Aemi gelidæ ualles, quas sæpe cruentis
S tragibus æquauit Stilico. uos thracia testor
F lumina: quæ largo mutastis sanguine fluctus:

D icite Bisaltæ uel qui Pangæa iuuencis
S cinditis: offenso quantæ sub uomere putres
D issiliant glebis galeæ: uel qualia rastris
O ssa peremptorum resonent immania regum.
S ingula complecti cuperem: sed densior instat,
G estorum series: laudumq; sequentibus undis
O bruimur. genitor cæsi post bella tyranni
I am tibi commissis conscenderat æthera terris.
A ncipites rerum ruituro culmine lapsus
A equali ceruice subis. Sic hercule quondam
S ustentante polum, melius librata pependit
M achina: nec dubijs titubauit signifer astris:
P erpetuáq; senex subductus mole parumper
O bstupuit, proprij spectator ponderis Atlas.
N il ibi barbariæ motus, nil turbida rupto
O rdine tentauit nouitas: tantóq; remoto
P rincipe mutatas orbis non sensit habenas.
N il inter geminas acies, ceu libera frenis
A usa manus. certe nec tantis dissona linguis
T urba, nec armorum cultu diuersior unquam
C onfluxit populus. totam pater undiq; secum
M ouerat auroram, mistis hic Colchus Iberis,
H ic mytra uelatus Arabs, hic crine decorus
A rmenius, hic picta Saces, fucatáq; Mœdus.
H ic gemmata niger tentoria fixerat Indus.
H ic Rhodani procera cohors, hic miles alumnus
O ceani, ductor Stilico tot gentibus unus.
Q uas uel progrediens, uel conspicit occiduus sol.
I n quo tam uario uocum, generumq; tumultu
T anta quies, iurisq; metus seruator honesti

Te moderante

Te moderante fuit: nullis ut uinea furtis,
Vt seges erepta. fraudaret messe colonum:
Vt nihil aut sæuum rabies, aut turpe libido
Suaderet: placidi seruirent legibus enses.
Scilicet in uulgus manant exempla regentum:
Vtq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.
Deniq; felices aquilas quocunq; moueres:
Arebant tantis epoti millibus amnes.
Illyricum peteres: campi, montesq; latebant.
Vexillum nauale dares. sub puppibus ibat
Ionium: nullis succincta Ceraunia nimbis:
Nec iuga Leucatæ feriens spumantia fluctu
Deterrebat hyems. tu si glaciale iuberes
Vestigare fretum, securo milite ducti
Stagna reluctantes quaterent saturnia remi.
Si deserta Noti, fontem si quærere Nili:
Aethiopum medios penetrassent uela uapores.
Te memor Eurotas, te rustica musa Lycæi,
Te pastorali modulantur Mænala cantu,
Partheniumq; nemus: quod te pugnante resurgens:
Aegra caput medijs erexit Græcia flammis.
Plurima Parrhasius tunc inter corpora Ladon,
Hæsit: & Alphæus Geticis angustus aceruis
Tardior ad Siculos etiam nunc pergit amores.
Miramur rapidis hostem succumbere bellis,
Cum solo terrore ruant? non classica francis
Intulimus: iacuere tamen. non marte Sueuos
Contudimus: queis iura damus. quis credere possit?
Ante tubam nobis audax Germania seruit.
Cedant Druse tui, cedant Traiane labores:

Vestra manus dubio quicquid discrimine gessit:
Transcurrens egit Stilico: totidemq; diebus
Edomuit Rhenum: quot uos potuistis in annis.
Quem ferro, alloquijs, quem uos cum milite, solus
Impiger à primo descendens fluminis ortu
Ad bifidos tractus, & iuncta paludibus ora
Fulmineum perstrinxit iter. ducis impetus undas
Vincebat celeres: & pax à fonte profecta
Cum Rheni crescebat aquis: ingentia quondam
Nomina, crinigero flauentes uertice Reges.
Qui nec principibus doni, precibusq; uocati
Paruerant: iussi properant: segniq; uerentur
Offendisse mora. transuecti lintribus amnem,
Occursant ubicunq; uelis: nec fama fefellit
Iustitiæ. uidere pium, uidere fidelem.
Quem ueniens timuit: rediens Germanus amauit.
Illi terribiles quibus ocia uendere semper
Mos erat: & fœda requiem mercede pacisci:
Natis obsidibus pacem tam supplice uultu
Captiuoq; rogant: quam sit post terga reuincti
Tarpeias pressis subeant ceruicibus arces.
Omne quod oceanum, fontemq; interiacet Istri:
Vnius incursu tremuit. sine cæde subactus
Seruitio Boreas: exarmatiq; Triones
Tempore tam paruo. tot prælia sanguine nullo
Perficis: & luna nuper nascente profectus,
Ante redis, quàm plena fuit: Rhenumq; minacem
Cornibus infractis adeo mitescere cogis:
Vt Sueuus iam rura colat: flexosq; Sicambri
In falcem curuent gladios: geminasq; uiator

C um uideat ripas: quæ sit Romana requirat.
V t iam trans fluuium non indignante Cayco
P ascat Belga pecus: mediumq; ingressa per Albin
G allica francorum montes armenta pererrent.
V t procul Herciniæ per uasta silentia syluæ
V enari tuto liceat: lucosq; uetusta
R elligione truces, & robora numinis instar
B arbarici, nostræ feriant impune bipennes.
V ltro quinetiam deuota mente tuentur:
V ictoriq; fauent. quoties sociare cateruas
O rauit: iungiq; tuis Alemania signis:
N on doluit, contempta tamen: spretoq; recessit
A uxilio laudata fides. prouincia missos
E xpellet citius fasces, q̃ Francia reges.
Q uos dederis, seruat. non iam pulsare rebelles
S ed uinclis punire licet. sub iudice nostro
R egia Romanus disquirit crimina carcer.
M arcomeres, sompnoq; docent. quorũ alter hetruscũ
P ertulit exilium. cum se promitteret alter
E xulis ultorem: iacuit mucrone suorum.
R es auidi conscire nouas, odioq; furentes
P acis, & ingenio, scelerumq; cupidine fratres.
P ost domitas Arctos alio prorumpit ab axe
T empestas: & nequa tuis intacta trophæis
P ars foret: australis sonuit tuba. mouerat omnes
M aurorum Gildo populos. quibus imminet Atlas:
E t quos interior nimio plaga sole relegat.
Q uos uagus humectat Cinyps, & proximus hortis
H esperidum Triton, & Gir notissimus amnis
A ethiopum, simuli mentitus gurgite Nilum.

V enerat & paruis redimitus Iuba sagittis:
E t uelox Garamas: nec quis tristibus Hammon
R esponsis alacrem potuit Nasamona morari.
S tipantur Numidæ campis. stant Puluere syrtes
G etulæ. Pœnis iaculis obtexitur aer.
H i uirga moderantur equos. his fulua leones
V elamenta dabant, ignotarumq; ferarum
E xuuiæ, uastis Meroe quas nutrit harenis.
S erpentum gestant patulos pro casside rictus.
P endent uipereæ squamosa pelle pharetræ.
N on sic intremuit Simois, Cum montibus Idæ
N igra coloratus produceret agmina Memnon.
N on Ganges, quum tela procul uibrantibus Indis
I mmanis medium uectaret bellua Porum.
P orus Alexandro, prostratus Memnon Achilli.
G ildo nempe tibi, nec solum feruidus austrum,
S ed partes etiam mauors agitabat eoas.
Q uamuis obstreperet l pitus. his ille regendæ
T ranstulerat nomen libyæ: sceleriq; prophano
F allax legitimi rgni prætenderat umbram.
S urgebat uaria geminum formidine bellum.
H oc armis, hoc triste dolis, hoc Africa sæuis
C inxerat auxilijs: hoc coniuratus alebat
I nsidijs oriens. illinc edicta meabant
C orruptura duces: hinc frugibus ante negatis
V rgebat: trepidamq; fames obsederat urbem,
E xitiale palàm Libycum, ciuile pudoris
O btentu tacitum, tales utrinq; peocellæ
G um fremerent: laterumq; alternis ictibus anceps
I mperium pulsaret hyems: nil fessa remisit

Officij uirtus: contraq; minantia fata
Peruigil, euentusq; sibi latura secundos,
Maior in aduersis micuit. uelut arbiter alni,
Nubibus ægæo quam turbine uersat orion:
Exiguo claui flexu declinat aquarum.
Verbera, nunc recta nunc obliquante carina
Callidus, & pelagi, cœliq; obnititur iræ.
Quid pimum mirer Stilico? quod cautus ad omnes
Restiteris fraudes? ut te nec noxia furto
Littera, nec precio manus inflammata lateret?
Quod nil in tanto rerum terrore locutus
Indignum latio? responsa quod ardua semper
Eois dederis? quæ mox effecta probasti
Securus: quamuis & opes, & rura tenerent,
Insignesq; domos, leuis hæc iactura, nec unquam
Publicæ priuatæ cesserunt commoda causæ.
Diuidis ingentes curas: teq; omnibus unum
Obijcis, inueniens animo quæ mente gerenda,
Efficiens patranda manu. dictare paratus,
Quæ scriptis pagenda forent, non brachia centum
Tot simul obiectis posset confligere rebus:
Euitare dolos: ueteres firmare cohortes:
Explorare nouas: duplices disponere classes,
Quæ fruges, aut bella ferant: aulæq; tumultum
Et Romæ lenire famem. quot nubis aperti
Immunes oculi, per tot discurrere pates,
Tot loca sufficerent, & tot longinqua tueri?
Argum fama canit centeno lumine cinctum
Corporis excubijs unam seruasse iuuencam.
Vnde tot allatæ segetes? quæ sylua carinas

T exuit? unde rudis tanto tyrone iuuentus
E nituit? senioq; iterum uernante resumpsit
G allia bis fractas alpino uulnere uires?
N on ego delectu Tyrij, sed uomere Cadmi
T am subitas acies concœpto dente draconis
E xiluisse reor. dircæis qualis in aruis
M essis, cum proprio mox bellatura colono,
C ognatos strinxit gladios cum semine iacto.
T errigenæ galea matrem nascente ferirent:
A rmiger & uiridi floreret milite sulcus.
H oc quoq; non parua fas est cum laude relinqui.
Q uod non ante fretis exercitus astitit ultor,
O rdine quàm prisco censeret bella senatus.
N eglectum' Stilico iam tot per sæcula morem
R ettulit: ut ducibus mandarent prælia patres:
D ecretoq; togæ fœlix legionibus iret
T essera. Romuleas leges redijsse fatemur:
C um procerum iussis famulantia cernimus arma.
T yrrhenum poteras cunctis transmittere signis,
E t ratibus syrtes Libyam complere maniplis.
C onsilio stetit ira minor. ne territus ille
T e duce, suscepto martis grauiore paratu.
A ut in arenosos æstus, zonamq; rubentem
T enderet: aut solis fugiens transiret in ortus:
M issurus'ue sibi certæ solatia mortis,
O ppida dirueret flammis. res mira relatu:
N e timeare times: & quem uindicta manebat:
D esperare uetas. quantum fiducia nobis
P rofuit hostilis. saluæ Carthaginis arces.
I llesis Tyrij gaudent cultoribus agri:

Quos potuit uastare fuga. spe captus inani.
Nec se surripuit pœnæ: nostrisq; pepercit.
Demens: qui numero tantum, non robore mensus
Romanos, rapidis ibat ceu protinus omnes,
Calcaturus equis: & quod iactare solebat
Solibus effœtos mersurus puluere Gallos.
Sed didicit non Aethiopum geminata uenenis
Vulnera: non fusum crebris hastilibus imbrem:
Non equitum latijs nimbos obsistere pilis.
Sternitur ignauus Nasamon: non spicula supplex
Intorquet Garamas: repetunt deserta fugaces
Autololes: pauidus proiecit missile Mazas.
Cornipidem Maurus nequicquam hortatur anhelū.
Prædonem lembo profugum, uentisq; repulsum
Suscepit merito fatalis Tabraca portu
Expertum: quod nulla tuis elementa paterent
Hostibus: & lætæ passurum iurgia plebis,
Perfractumq; reos humili sub iudice uultus.
Nil tribuat fortuna sibi. sit prospera semper
Illa quidem: sed non uni certamina pugnæ
Credidimus: totis nec constitit alea castris
Nutatura semel: siquid licuisset iniquis
Casibus: instabant aliæ post terga biremes.
Venturus dux maior erat. uictoria nulla
Clarior: aut hominum uotis optatior unquam
Contigit. an quisquam Tigranen, armaq; Ponti
Vel Pyrrhū Antiochiq; fugam, uel uincla Iugurthæ
Conferat? aut Persen, debellatumq; Philippum?
Hi propagandi ruerent pro limite regni:
Hic stabat Romana salus: ibi tempora tuto

Traxerunt dilata moras. hic uincere tarde.
Vinci pene fuit. discrimine Roma supremo
Inter supplicium populi deforme pependit.
Et tantum Libyam fructu maiore recepit,
Quàm peperit: quantum grauiorem amissa dolorem,
Quàm nec dum quæsita mouent. quis punica gesta?
Quis uos Scipiadæ? quis te iam Regule nosset?
Quis lentum caneret Fabium? si iure perempto
Insultaret atrox famula Carthagine Maurus?
Hæc omnes ueterum reuocauit adorea laurus.
Restituit Stilico cunctos tibi Roma triumphos.

CL. CLAVDIANI DE LAVDIBVS STILICONIS.

LIBER SECVNDVS.

hActenus armatæ laudes. nunc qualibus orbem
Moribus, & quanto frenet metuendus amore:
Quo tandem flexus trabeas acto rerag antes
Induerit: fastis'q; suum concesserit annum:
Mitior incipiat fidibus iam musa remissis.
Principio magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit Zonam: quæ temperat æthram
Frigoris & flammæ medio: quæ maxima natu
Cœlicolum. nam prima Chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem: uultu'q; sereno
Discussis tenebris in lucem sæcula fudit.

Haec dea pro templis, & thure calentibus aris
Te fruitur: posuitq; suas hoc pectore sedes.
Haec docet, ut penis hominum, uel sanguine pasci
Turpe, ferumq; putes. ut ferrum marte cruentum
Sic, cum pace premas, ut non infensus alendis
Materiem praestes odijs: ut sontibus ultro
Ignouisse uelis: deponas ocyus iram:
Quam moueas precibus, nunq̃ implacabilis astes:
Obuia prosternas: prostratiq; more Leonum
Despicias: alacres ardent cum sternere tauros:
Transiliunt praedas humiles. hac ipse magistra
Das ueniam uictis. hac exhortante calores
Horrificos. & quae nunquam noctura timentur:
Iurgia contentus solo terrore coherces.
Aetherei patris exemplo. qui cuncta sonoro
Concutiens tonitru cyclopum spicula differt,
In scopulos, & monstra maris: nostriq; cruoris
Parcus, in Oetaeis exercet fulmina syluis.
Huic diuae germana Fides, eademq; sororis
Corde tuo delubra tenens sese omnibus actis
Inserit. haec nullo docuit liuescere fuco:
Nunquam falsa loqui: nunquam promissa morari:
Inuisos odisse palàm, non uirus in alto
Condere: non laetum speciem praemittere fraudi:
Sed certum, mentiq; parem componere uultum.
Occulto saeuire uetat: prodesse remittit.
Haec & amicitias longo post tempore firmat:
Mansuroq; adamante ligat: nec mobile mutat
Ingenium paruo strepitu: nec uincula noxae
Dissolui patitur: nec fastidire priorem.

A llicitur ueniente nouo: benefacta tenere:
R espuere offensas facilis: pariterq; minoris
O fficij, magniq; memor. superare laborat,
V tq; armis hostes: meritis sic uincit amicos.
H æc fouet absentes: hæc longe sola remotis
C onsulit: hæc nullis auidam rumoribus aurem
P andit: ut ignarum nunq̃ læsura clientem
I nsidiosa tuos alienent murmura sensus.
N on uiuis adnexus amor. meminisse sepultos
D esinit: in prolem transcurrit gratia patrum.
H ac tu Theudosium, tenuit dum sceptra: colebas:
H ac etiam post fata colis: nec pignora curas
P lus tua: q̃ natos dederat quos ille monendos,
T utandosq; tibi. iustos, nimiumq; fideles
F ama putat: qui cum possent commissa negare,
M aluerint nullo uiolati reddere quæstu.
A t Stilico non diuitias, auriq; relictum
P ondus, sed geminos axes, tantumq; reseruat
D epositum teneris, quantum sol igneus ambit.
Q uid non intrepidus credas? cui regia tuto
C reditur? hoc clypeo munitus Honorius altum
N on gemuit patrem: uitæq; & lucis in ipso
L imine contentus, nunq̃ dat iura subactis
G entibus: & secum sensit creuisse triumphos.
Q uem tu sic placida formas, sic mente seuera:
V t neq; desidiæ tradas: dum pronus ad omne
Q uodlibet obsequeris: nec contra nixus ouantem
C onfringas animum: secretus consona regno
C eu iuuenem doceas. moles quid publica poscat:
C eu sanctum uenerere senem: patrijsq; gubernes

Imperium

I mperium monitis: dominum submissus adores:
O bsequio moderere ducem, pietate parentem.
H inc fuit ut primos in coniuge disceret ignes:
O rdiriq; uirum non luxuriante iuuenta,
S ed cum lege tori, casto cum fœdere uellet.
P rincipe tu felix genero. felicior ille
T e socero. fratrem leuior nec cura tuetur
A rcadium: nec si quid iners, atq; impia turba
P rætendens proprio nomen regale furori,
A udeat: adscribis iuueni discordia quippe
C um fremuit: nunq̃ Stiliconis candiut ira.
S æpe lacessitus probris, gladijsq; petitus
V t bello furias ultum, quas pertulit: iret.
I llicito: causamq; daret ciuilibus armis:
C uius fulta fide. medijs dissensibus aulæ
I ntemeratorum stabat reuerentia fratrum.
Q uin & sydonias clamydes, & cingula baccis
A spera, gemmatasq; togas, uiridesq; smaragdis
L oricas, galeasq; renidentes iacynthis,
G estatosq; patri scapulis radiantibus enses,
E t uario lapidum distinctas igne coronas
D iuidis ex æquo: ne non augusta supellex,
O rnatusq; pares, geminis hæredibus essent.
M ittitur & miles: quamuis certamine partes
I am tumeant. hostem muniri robore mauis:
Q uàm uiolare fidem. permittis iusta petenti:
I dq; negas solum, cuius mox ipse repulsa
G audeat: & quicquid fuerat deforme mereri.
O mnes præterea puro quæ crimina pellunt
O re Deæ iunxere choros: unoq; receptæ

P ectore, diuersos tecum cinguntur in usus.
I ustitia utilibus rectum praeponere suadet:
C ommunesq; sequi leges: iniustaq; nunquam
L argiri socijs: durum patientia corpus
I nstruit: ut nulli cupiat cessisse labori.
T emperies ut casta petas. prudentia ne quid
I nconsultus agas. constantia futile nequid,
I nfirmumq; geras. procul importuna fugantur
N umina: monstriferis quae Tartarus edidit antris.
A t primum scelerum matrem, quae semper habendo
P lus sitiens patulis rimatur faucibus aurum:
T rudis auaritiam. cuius fidissima nutrix
A mbitio, quae uestibulis, foribusq; potentem
E xcubat: & precijs commercia poscit honorum:
P ulsa simul. nec te gurges corruptior aeui
T raxit ad exemplum: qui iam firmauerat annis
C rimen: & in legem rapiendi uerterat usum.
D eniq; non diues sub te pro rure paterno,
V el laribus pallet. non insidiator oberrat
F acturus quemcunq; reum. non obruta uirtus
P aupertate latet. lectos ex omnibus oris
E uehis: & non quae meriti cunabula quaeris:
E t qualis, non unde satus. sub teste benigno
V iuitur. egregios inuitant praemia mores.
H inc priscae redeunt artes. felicibus inde
I ngenijs aperitur iter: despectaq; musae
C olla leuant: opibusq; fluens, & pauper eodem
N ititur ad fructum studio: cum cernat uterq;,
Q uod nec inops iaceat probitas: nec inertia surgat
D iuitijs, nec te iocunda fronte fefellit

Luxuries,

L uxuries, prædulce malum. quæ dedita semper
C orporis arbitrijs, hebetat caligine sensus:
M embraq; Circæis effeminat acrius herbis.
B landa quidem uultu, sed qua non tetrior ulla
I nterius fucata genas, & amicta dolosis
I llecebris, toruos auro circumlinit hydros.
I lla uoluptatum multos innexuit hamis.
T e nunquam conata capit. non praua libido
S tupris aduigilat. non tempora somnus agendi
F rustratur. nullo cytharæ conuiuia cantu,
N on pueri lasciua sonant. quis cernere curis
T e uacuum potuit? quis tota mente remissum
A ut indulgentem dapibus? ni causa iuberet
L ætitiæ. non indecores æraria lassant
E xpensæ. paruo non improba littera libro
A bsentem condonat opes. à milite parcus
D iligeris: neq; enim neglectas pace cohortes
T um ditas, cum bella fremunt. scis nulla placere
M unera: quæ metuens illis, quos spreuerit, effert
S erus: & incassum seruati prodigus auri.
A nteuenis tempus. non expectantibus ultro
M unificus: mensæq; adhibes: & nomine quenque
Compellas, clari sub te, quod gesserat olim
A dmonitum facti: figendaq; sensibus addis
V erba: quibus magni geminatur gratia doni.
N ec, siquid tribuas, iactatum sæpius idem
E xprobrare soles: nec quos promoueris alto
T urgidus alloqueris fastu: nec prospera flatus
A ttollunt nimios: quin ipsa superbia longe
D iscessit, uitium rebus solenne secundis,

V irtutumq; ingrata comes. contingere passim
A ffariq; licet. non inter pocula sermo
C aptatur: pura sed libertate loquendi,
S eria quisq; iocis nulla formidine miscet.
Q uem uidet Augusti socerum, regniq; parentem;
M iratur conuiua parem. cum tanta potestas
C iuem lenis agat: te doctus prisca loquentem,
T e matura senex audit. te fortia miles
A spersis salibus: quibus haud Amphiona quisq̃
P raeferat, Aonias meditantem carmine musas.
N ec uelit Orpheo migrantes pectine syluas.
H inc amor, hinc ueris, & non fallacibus omnes
P ro te solliciti uotis. hinc nomen ubiq;
P lausibus, auratis celebrant hinc ora figuris.
Q uae non incudes streperent? quae flamma uacaret
F abrilis? quae sufficerent fornacibus aera
E ffigies ductura tuas? quis deuius esset
A ngulus, aut regio: quae non pro numine uultus
D ilectos coleret? talem ni semper honorem
R espueres? decus hoc rapiat: quem falsa timentum
M unera decipiunt: qui se diffidit amari.
H ic solus spreuisse potest: qui iure meretur.
V ndiq; legati properant: generiq; sub ore
I n tua centenas aptant praeconia uoces.
G rates Gallus agit: quod milite tutus inermi,
E t metuens hostile nihil, noua culmina totis
A edificet ripis: & saeuum gentibus amnem
T ybridis in morem domibus praeuelet amoenis.
H inc Poeni cumulant laudes: quod rura tyranno
L ibera possideant. hinc obsidione solutus

P annonius, potorq; Saui: quod clausa tot annis
O ppida laxatis ausus iam pandere portis:
R ursum cote nouat nigras rubigine falces:
E xesosq; situ cogit splendere ligones:
A gnoscitq; casas: & collibus oscula notis
F igit: & impresso glebis non credit aratro.
E xsectis inculta dabant, quas sæcula syluis,
R estituit terras: & opacum uitibus Istrum
C onserit: & patrium uectigal soluere gaudet.
I mmunis quis clade fuit? te sospite fas est
V exatum late corpus iuuenescere regni.
S ub tot principibus quæcunq; amisimus olim
T u reddis, solo poterit Stilicone medente
C rescere Romanum uulnus tectura cicatrix:
I nq; suos fines tandem redeunte colono
I llyricis iterum ditabitur aula tributis.
N ec tamen humano cedit cœleste fauori
I udicium. cingunt superi concordibus unum
P ræsidijs: hostesq; tuos aut littore produnt:
A ut totum oppositi claudunt fugientibus æquor:
A ut in se uertunt furijs: aut militis ense
B acchati laniant Penthæo corpora ritu.
I nsidias retegunt: & in ipsa cubilia fraudum
D ucunt: ceu tenera uenantem nare molossi.
O minibus uentura notant: aut alite monstrant:
A ut monitos certa dignantur imagine somnos.
P ro quibus innumeræ trabearum insignia terræ
C ertatim petiere tibi. poscentibus ipse
R estiteras: & mens aliorum prona fauori
I udex dura sui facibus succensa pudoris

Tarda uerecundis excusat praemia causis.
Ergo auidae, tantosq; noui spe consulis annos
Elusae, dominae pergunt ad limina Romae.
Si minus annueris precibus: uel cogere certe
Cunctantem, uotoq; moras auferre paratae
Conueniunt ad tecta Deae. quae candida lucent
Monte palatino. glaucis tum prima Mineruae
Nexa comam folijs, fuluaq; intexta micantem
Veste Tagum tales profert Hispania uoces.
Cuncta mihi semper Stilico, quaecunq; poposci
Concessit: tantumq; suos inuidit honores.
Augusti potuit soceri contemnere fasces:
Iam negat & genero. si non uult ductor ab orbe
Quem regit: accipiat saltem cognatus ab aula.
Exiguum'ne putat: quod sic complexus Iberam
Progeniem, nostros immoto iure nepotes
Sustinet: ut patrium commendet purpura Baetin
Quod pulchro Mariae foecundet germine regnum.
Quod domini speratur auus. tum flaua repexo
Gallia crine ferox, euinctaq; torque decoro,
Binaq; gesa tenens animoso pectore fatur.
Qui mihi Germanos solus, Francosq; subegit:
Cur nondum legitur fastis? cur pagina tantum
Nescit adhuc nomen? quod iam numerare decebat?
Vsq; adeo'ne leuis pacati gloria Rheni?
Inde caledonio uelata Britannia monstro,
Ferro picta genas: cuius uestigia uerrit
Caerulus, oceaniq; aestum mentitur amictus.
Me quoq; uicinis pereuntem gentibus inquit
Muniuit Stilico. totam cum Scotus hybernam

Mouit:

Mouit: & infesto spumauit remige tethys.
Illius effectum curis: ne bella timerem
Scotica: ne pictum tremerem: ne littore toto
Prospicerem dubijs uenturum Saxona uentis.
Tunc spicis, & dente comas illustris eburno,
Et calido rubicunda die, sic Africa fatur.
Sperabam nullas trabeis, Gildone perempto
Nasci posse moras: etiam nunc ille repugnat?
Et tanto dubitat fasces præbere triumpho?
Qui mihi Maurorum penitus lachrymabile nomen
Ignorare dedit. post hæc Oenotria lentis
Vitibus intorquens hederas, & palmite largo
Vina fluens. si uos adeo Stilicone curules
Augeri flagratis ait, quas sola iuuare
Fama potest, quanto me dignius incitat ardor:
Vt præsente fruar? conscendentemq; tribunal
Prosequar? atq; anni pandentem claustra salutem?
Talibus alternant studijs: romamq; precantes
Pro cunctis hortantur, eat. Nec segnius illa
Paruit officio: sed raptis protinus armis
Ocyor excusso per nubila sydere tendit.
Transuehitur Thuscos: Apeninusq; uolatu
Stringitur: Eridanus clypei iam fulgurat umbra.
Constitit ante ducem: tetrica nec pallade uultu
Deterior: nec marte minor. tremit orbe corusco,
Iam domus: & summæ tangunt laquearia cristæ.
Tum prior attonitum gratis affata querelis.
Seruatas Stilico per te uenerandæ curules,
Ornatas nec dum fateor. quid profuit anni
Seruilem pepulisse notam? defendis honorem

Quem fugis: & spernis, tanta quem mole tueris?
R respuis oblatum, pro quo labente resistis.
Quae'nam causa morae? quo me cunctabere rursus
I ngenio? nullus boreae metus: omnis & austri
O ra silet. caedit Maurus. Germania cessit:
E t Ianum pax alta Ligat te consule: necdum
D igna feror. titulum'ne leuem, paruiq; nitoris
C redimus? augusti quo se decorare fatentur?
S ub iuga quo gentes captiuis regibus egi.
N on si prodigijs casus natura futuros
S ignat: polluimur macula: quod rebus Eois
O men erat. quanquam nullis mihi cognita rebus
F abula uix tanto risit de crimine rumor.
O pprobrijs stat nulla fides: nec littera uenit
V ulgatura nefas: in quo uel maxima uirtus
E st tua: quod nostros qui consulis omnia patres
D e monstris taceas pellendis. deniq; nulla
D edecoris sanctum uiolant oracula coetum:
N ec mea funestum uersauit curia nomen:
P ars sceleris dubitasse fuit. quaecunq; profana
P agina de primo uenisset limite Phoebi:
A nte fretum deleta mihi: ne turpia castis
A uribus Italiae factorum exempla nocerent.
P ublicus ille furor, quantum tua cura peregit,
S ecretum meruit. laetetur quisquis Eous:
S cribere desierit fastos. portenta Gabinos
I sta latent. propriam labem tersisse laborent.
C ur ego, quae nunquam didici, sensi'ue creatum
G ratulor exemptum? delicti poenitet illos:
N ec nos credidimus. fuerit tamen omnibus unum

Crimen: & ad nostras manauerit usq; secures.
Plus ideo sumenda tibi fastigia iuris:
Ne pereat iam priscus honos: qui portus honorum
Semper erat. nullo sarciri consule damnum
Excepto Stilicone potest. bene præscia tempus
Mens tua distulerat. titulo tunc crescere posses:
Nunc per te titulus. consul succurre grauatis
Consulibus: quicunq; fuit: quicunq; futurus.
Annum redde tuum. quem mox secura sequatur
Posteritas: nec iam doleat defensa uetustas.
Sit trabeis ultor Stilico, Brutusq; repertor.
Libertas populi primo tunc consule Bruto
Reddita per fasces. hic fascibus abstulit ipsis
Seruitium. instituit sublimem Brutus honorem:
Asseruit Stilico. plus est seruasse repertum:
Quàm quæsisse nouum. quid tardius ore uerendo
Annuis? insolitus frontem circunfluit ignis.
Tandem uince tuum, qui uincis cuncta, pudorem.
Hoc etiam quamuis corrumpi munere nullo
Posse queas mirare libens: ac suscipe cinctus:
Quos tibi diuino mecum Tritonia duxit
Pectine: tincta simul repetito murice fila
Contulimus pensis & eodem neuimus auro.
Aurea quo Lachesis sub te mihi sæcula texit.
Hic ego promissam sobolem, speratáq; mundo
Pignora prælusi: ueram mox ipse probabis
Me uatem: nostræq; fidem uenientia telæ
Fata dabunt. dixit: gremióq; rigentia profert
Dona. graues auro trabeas. insigne Mineruæ
Spirat opus. rutilis hic pingitur aula columnis:

Et sacri Mariæ partus Lucina labores
Solatur. residet fulgente puerpera lecto.
Sollicitæ iuxta pallescunt gaudia matris.
Susceptum puerum redimitæ tempora Nymphæ
Auri fonte lauant. teneros de stamine risus
Vagitusq; audire putes. iam creuerat infans
Ore ferens patrem, Stilico maturior æuo
Martia recturo tradit præcepta nepoti.
Parte alia spumis fumantem serica frenæ
Purpureo primæ signatus flore iuuentæ.
Eucherius flectebat equum: iaculisq; uel arcu
Aurea purpureos tollentes cornua ceruos
Aureus ipse ferit. Venus hic inuecta columbis
Tertia regali iungit connubia nexu:
Pennatiq; nurum circunstipantur amores
Pro genitam augustis, augustorumq; sororem.
Eucherius timido iam flammea subleuat ore
Virginis: arridet læto Therimantia fratri.
Nam domus hæc utroq; petit diademata sexu:
Reginasq; parit: reginarumq; maritos.
Talibus inuitat donis: dextræq; regendum
Diua simul porrexit ebur. solennibus urnam
Commouet auspicijs: auibusq; incœpta secundat.
Tunc habiles humeros armis iam uestibus ambit
Romuleis. latij sederunt pectore cultus:
Loricæq; locum decuit toga. talis ab Istro
Vel Scythico uictor rediens Gradiuus ab axe
Deposito mitis clypeo, candentibus urbem
Ingreditur trabeatus equis. spaciosa Quirinus
Frena regit: currumq; patris Bellona cruentum

D itibus exuuijs, tendens ad sydera quercum
P raecedit: lictorq; Metus cum fratre Pauore
B arbara ferratis innectunt terga catenis.
V elati galeas lauro. propiusq; iugales.
F ormido ingentem uibrat succincta securim.
V idit ut optato se consule Roma potitam:
N unc ait elysij lucos irrumpere campi
N unc libet: ut tanti Curijs miracula uoti
F abricijsq; feram: famae qui uulnere nuper
C alcatam fleuere togam. iam prata choreis
P ulsent: nec rigidos pudeat lusisse Catones.
A udiat hoc senior Brutus: poenisq; tremendi
S capiadae. geminis tandem quod libera damnis
V nius auxilio fasces, Libyamq; recepi.
Q uod superest, unum precibus fortissime consul
A dde meis: urbiq; tuum largire parumper
Q uem rogat aduentum: quam tu belloq;, fameq;
D epulsa terris iterum regnare dedisti.
S plendida. suscipiant alium te rostra Camillum.
V ltorem uideant, seruatoremq; quirites.
E t populus quem ductor ames. quibus Africa per te,
N ec prius auditas Rhodanus iam donat aristas.
V t mihi uel Massila seges, uel Gallica prosit
F ertilitas: messesq; ferat, nunc humidus auster,
N unc aquilo: cunctis ditescant horrea uentis.
Q uae tunc flaminiam stipabunt millia uulgi?
F allax o' quoties rumor deludet amorem
S uspensum, ueniens omni dum crederis hora?
S pectabunt cupidae matres. spargentur & omnes
F lore uiae. superet cum Pythia limina consul

A rduus, antiqui species Romana senatus.
P ompeiana dabunt quantos proscenia plausus?
A d cœlum quoties uallis tibi martia ducet
N omen, Auentino Pallantæoq; recessu?
N unc te conspicuum castris permitte relictis:
M ox & cum genero trabeis uisura secundis.
H æc dum roma refert: iam fama loquacibus alis
P eruolat oceanum: linguis & mille citatos
F estinare iubet proceres: nullisq; senectus,
N on iter, hybernis obstant nec flatibus alpes.
V incit amor meriti pridem: clarisq; uetustis
F ascibus ad socij properant, & uindicis annum.
S ic ubi fœcunda reparauit morte iuuentam:
E t patrios idem cineres, collectaq; portat
V nguibus ossa pijs: Niliq; ad littora tandem
V nicus extremo phœnix procedit ab euro.
C onueniunt aquilæ: cunctæq; ex orbe uolucres:
V t solis mirentur auem. procul ignea lucet
A les: odorati redolent cui cinnama busti.
N ec minor in cœlo chorus est. Exultat uterq;
T heudosius, diuiq; tui. Sol ipse quadrigis
V ere coronatis, dignum tibi præparat annum.
E st ignota procul, nostræq; imperuia menti
V ix adeunda Deis, annorum squalida mater
I mmensi spelunca æui: quæ tempora uasto
S uppeditat, reuocatq; sinu: complectitur antrum
O mnia qui placido consumit numine serpens:
P erpetuumq; uiret squamis: caudamq; reducto
O re uorat: tacito relegens exordia lapsu,
V estibuli custos, uultu longæua decoro

Ante fores Natura sedet: cunctisq; uolantes
Dependent membris animae. mansura uerendus
Scribit iura senex: numeros qui diuidit astris,
Et cursus, stabilesq; moras: quibus omnia uiuunt:
Ac pereunt: fixis cum legibus ille recenset,
Incertum quid Martis iter, certumq; tonantis
Proficiat mundo: quid uelox semita Lunae,
Pigraq; Saturni, quantum Cytherea sereno
Curriculo, Phoebiq; comes Cyllenius erret.
Illius ut Phoebus ad limen constitit antri,
Occurrit Natura potens: seniorq; superbis
Caniciem inclinat radijs. tunc sponte reclusos
Laxauit postes adamas. penetrale profundum
Panditur: & sedes, aeuiq; arcana patescunt.
Hic habitant uario facies distincta metallo
Saecula certa locis. illic glomerantur ahena.
Hic ferrata rigent. illic argentea candent
Extima regione domus. contingere terris
Difficilis, stabat rutili grex aureus anni.
Quorum praecipuum precioso corpore Titan
Signandum Stilicone legit. tunc imperat omnes
Pone sequi: dictisq; simul compellat euntes.
En cui distulimus melioris saecla metalli,
Consul adest: ite optati mortalibus anni:
Ducite uirtutes hominum. florescite rursus
Ingenijs, hilares Baccho, frugumq; feraces.
Non inter geminos anguis glaciale triones
Sibilet: immodico nec frigore saeuiat ursa.
Non toruo fremat igne leo: nec brachia cancri
Urat atrox aestas: madidae nec prodigus urnae

Semina prærupto dissoluat aquarius imbre.
Phrixæus roseo producat fertile cornu
Ver aries: pingues nec grandine tundat oliuas
Scorpius: autumni maturet germina uirgo:
Lenior & grauidis allatret syrius uuis.
Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, uallemq; suam: quam flammeus ambit
Riuus: & irriguis largum iubar ingerit herbis.
Quas solis pascuntur equi. flagrantibus inde
Cæsariem sertis, & lactea lora, iubasq;,
Subligat alipedum. gelidas hinc lucifer ornat.
Hinc aurora comas: iuxtaq; arridet habenis,
Aureus, & nomen prætendit consulis annus:
Inq; nouos iterum reuoluto cardine cursus
Scribunt æthereis Stiliconem sydera fastis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO LIBRI. III. DE LAVDIBVS STILICONIS.

Maior Scipiades, italis qui solus ab oris,
In propriũ uertit punica bella caput:
Non sine pierijs exercuit artibus arma,
Semper erat uatũ maxima cura duci.
Gaudet enim uirtus testes sibi iungere musas.
Carmen amat quisquis carmine digna gerit.
Ergo seu patris primæuus manibus ultor,
Subderet Hispanum legibus oceanum:
Seu Tyrias certa fracturus cuspide uires,
Inferret Libyco signa tremenda mari.
Hærebat doctus lateri: castrisq; solebat

Omnibus

Omnibus in medias Ennius ire tubas.
Illi post lituos pedites fauere canenti
Laudabatq; noua cæde cruentus eques.
Cumq; triumpharet gemina Carthagine uicta,
Hanc uindex patris, uicerat hanc patriæ.
Cum longi Libyam tandem post funera belli
Ante suas mœstam cogeret ire rotas:
Aduexit reduces secum uictoria musas:
Et sertum uati martia laurus erat.
Noster Scipiades Stilico. quo concidit alter
Annibal, antiquo sæuior Annibale.
Te mihi post quintos annorum Roma recursus
Reddidit: & uotis iussit adesse suis.

CL. CLAVDIANI LIBER TERTIVS DE LAVDIBVS STILICONIS.

Quem populi plausu, procerum quem uoce petebas:
Aspice Roma uirum. iam tempora desine longæ
Dinumerare uiæ: uisóq; assurgere semper
Puluere non dubiis ultra torquebere uotis.
Totus adest oculis: aderat qui mentibus olim:
Spe maior. fama melior. uenerare curulem:
Quæ tibi restituit fasces: complectere dextram:
Sub iuga quæ pœnos iterum romana redegit.
Excipe magnanimum pectus, quo frena reguntur

I mperij: cuius libratur sensibus orbis.
O s sacrum quod in ære colis: miraris in auro:
C erne libens. hic est pro te bellator ubiq;.
D efensor Libyæ Rheni pacator & Istri.
O stentare suos prisco si more labores
E t gentes cuperet uulgo monstrare subactas:
C ertarent utroq; pares a cardine laurus.
H æc Alemanorum spolijs, australibus illa
D itior exuuijs. illinc flauente Sicambri
C æsarie, nigris hinc mauri crinibus irent.
I pse albis ueheretur equis: currumq; secutus
L aurigerum, festo fremuisset carmine miles.
H i famulos traherent reges. hi facta metallis
O ppida. uel montes, captiuaq; flumina ferrent.
H inc Libyci fractis lugerent cornibus amnes.
I nde cathenato Gemeret germania Rheno.
S ed non immodicus proprij iactator honoris
C onsul Roma tuus. non illum præmia tantum,
Q uam labor ipse iuuat. strepitus fastidit inanes:
I nq; animus hominũ pompa meliore triumphat.
N on alium certe Romanæ clarius arces
S uscepere ducem: nec cum cedente rediret
F abricius Pyrrho: nec cum capitolia curru
P elleæ domitor paulus conscenderet aulæ:
N ec similis Latias patefecit gloria portas,
P ost numidas Mario, post classica martis Eoi
P ompeio. nulli pars æmula defuit unquam
Q uæ grauis obstreperet laudes: stimulisq; malignis:
F acta sequebatur quamuis ingentia liuor.
S olus hic inuidiæ fines uirtute reliquit:

H umanumq; modum. quis enim liuescere possit?
Quod nunq̃ pereant stellæ? quod iuppiter olim
P ossideat cœlum? quod nouerit omnia Phœbus?
E st aliquod meriti spacium: quod nulla furentis
I nuidiæ mensura capit. ductoribus illis
P ræterea diuersus erat fauor. æquior ille
P atribus, inuisus plebi. popularibus illi
M unito studijs, languebat gratia patrum.
O mnis in hoc uno uarijs discordia cessit
O rdinibus. lætatur eques: plauditq; senator:
V otaq; patricio certant plebeia fauori.
O' felix, seruata uocat quem Roma parentem.
O' mundi communis amor: cui militat omnis
G allia: quem Regum thalamis Hispania nectit:
C uius & aduentum crebris petiere quirites
V ocibus: & meruit genero præstante senatus.
N on sic uirginibus flores, non frugibus imbres
P rospera, non fessis optantur flamina nautis.
V t tuus aspectus populo. quæ numine tanto
L ittora fatidicas attollunt Delia lauros:
V enturi quoties affulsit Apollinis arcus?
Quæ sic aurifero Pactoli fonte tumescit
L ydia, cum domitis apparuit Euchyus Indis?
N on'ne uides? & plebe uias & tecta latere
M atribus? ut Stilico cunctis inopina reluxit.
T e uictore salus. septem circunspice montes
Qui solis radios auri fulgore lacessunt:
I nductosq; arcus spolijs: æquataq; templa
N ubibus: & quicquid tanti struxere triumphi.
Quantum profueris, quantam seruaueris urbem

A ttonitis metire oculis. hæc fabula certe
C uncta forent: si pœnus adhuc incumberet austro.
M os erat in ueterum castris, ut tempora quercu
V elaret: ualidis fuso qui uiribus hoste,
C asurum potuit morti subducere ciuem.
A t tibi, quæ poterit pro tantis ciuica reddi
M œnibus? aut quantæ pensabunt facta coronæ?
N on solum populi uitam debere fatetur
A rmis Roma tuis: sed quod iucundior esset
L ucis honoratæ fructus, uenerabile famæ,
P ondus, & amissas uires, & regna recepit.
I am non prætumidi supplex orientis ademptam
L egatis poscit Libyam: famulos'ue precatur
D ictu turpe suos: sed robore freta Gabino
T e duce Romana tandem se uindicat ira.
I psa iubet signis, bellaturoq; rogatus
I mperat: expectant aquilæ decreta senatus.
I psa tibi trabeas ultro dedit. ipsa curulem
O btulit. hæc ultro fasces ornare coëgit.
N il perdit decoris prisci: nec libera quærit
S æcula: cum donet fasces: cum prælia mandet.
S eq; etiam creuisse uidet. quis Gallica rura?
Q uis meminit Latio Senonum seruisse ligones?
A ut quibus exemplis fœcunda Thybris ab arcto
V exit Lingonico sudatas uomere messes?
I lla seges non auxilium modo præbuit urbi:
S ed fuit indicio, quantum tibi Roma liceret:
A mmonuit dominæ gentes: instarq; trophæi
R ettulit ignotum gelidis uectigal ab oris.
H oc quoq; maiestas augescit plena Quirini:

Rectores

R ectores Libyci populo quod iudice pallent:
E t post emeritas moderator quisq; secures
D iscrimen letale subit: quàm poenus arator
I ntulerit: madidus quantum transmiserit auster:
A rdua qui late terris responsa dedere:
H inc trepidant humiles. tremuit quos Africa nuper,
C ernunt rostra reos. cuncti uirtutibus aeui
M ateriam pandit Stilico: populumq; uetusti
C ulminis immemorem, dominandi rursus inusum
E xcitat: ut magnos calcet metuendus honores.
P endat iustitia crimen. pietate remittat
E rrorem: purosq; probet: damnetq; nocentes:
E t patrias iterum clemens exerceat artes.
F allitur egregio quisquis sub principe, credit
S eruitium: nunquam libertas gratior extat,
Q uàm sub rege pio. quos praefiat ipse regendis
R ebus: ad arbitrium plebis, patrumq; reducit:
C onceditq; libens, meritis seu praemia poscant:
S eu punire uelint. posito iam purpura fastu
D e se iudicium non indignatur haberi.
S ic docuit regnare socer: sic casta iuuentae
F rena dedit. teneros his moribus imbuit annos.
V erior Augusti genitor, fiducia belli,
P acis consilium. per quem squalore remoto
P ristina Romuleis infloruit artibus aetas:
P er quem fracta diu, translataq; penè potestas
N on oblita sui, seruilibus exulat aruis.
I n proprium seducta larem, uictricia reddit
F ata solo: fruiturq; iterum quibus haeserat olim
A uspicijs: capitiq; errantia membra reponit.

R roxime dijs consul, tantæ qui prospicis urbi,
Q ua nihil in terris complectitur altius æther.
C uius nec spacium uisus, nec corda decorem
N ec laudem uox ulla capit: quæ luce metalli
A emula uicinis fastigia conserit astris.
Q uæ septem scopulis Zonas imitatur Olympi
A rmorum, legumq; parens. quæ fundit in omnes
I mperium: primiq; dedit cunabula iuris.
H æc est exiguis, quæ finibus orta, tetendit
I n geminos axes, paruaq; à sede profecta
D ispersit cum sole manus. hæc obuia fatis
I nnumeras uno gereret cum tempore pugnas:
H ispanas caperet: Siculas submitteret urbes:
E t Gallum terris prosterneret, æquore Pœnu m:
N unq̃ succubuit damnis: & territa nullo
V ulnere, post Cannas maior Trebiamq; fremebat.
E t cum iam premerent flammæ, murumq; feriret
H ostis: in extremos aciem mittebat Iberos.
H ec stetit oceano: remisq; ingressa profundum
V incendos alio quæsiuit in orbe Britannos.
H æc est in gremium uictos quæ sola recepit:
H umanumq; genus communi nomine fouit
M atris, non dominæ ritu: ciuesq; uocauit
Q uos domuit: nexuq; pio longinqua reuinxit.
H uius pacificis debemus moribus omnes:
Q uod ueluti patrijs regionibus utitur hospes:
Q uod sedem mutare licet: quod cernere Thulen:
R ursus & horrendos quondam penetrare recessus:
Q uod bibimus passim Rhodanum: potamus Orontẽ:
Q uod cuncti gens una sumus. nec terminus unq̃

R omanæ ditionis erit. nam cætera regna
L uxuries uitijs, odijsq; superbia uertit.
S ic male sublimes fregit Spartanus Athenas:
A tq; idem Thebis cecidit. sic Medus ademit
A ßyrio: Medoq; tulit moderamina Perses.
S ubiecit Persen Macedo, cessurus & ipse
R omanis. hæc augurijs firmata sibyllæ.
H æc sacris animata Numæ est. hinc fulmina uibrat
I uppiter. hanc tota Tritonia gorgone uelat.
A rcanas huc Vesta faces. huc orgia secum
T ranstulit & phrygios genitrix turrita leones.
H uc depulsurus morbos Epidaurius hospes
R eptauit placido tractu: uectumq; per undas
I nsula pœonium texit Tyberina draconem.
H anc tu cum superis Stilico præclare tueris.
P rotegis hanc clypeo patriam regumq;, ducumq;,
P ræcipueq; tuam. dedit hæc exordia lucis
E ucherio, puerumq; ferens hic regia mater
A ugusto monstrauit auo. lætatus at ille
S ustulit in Tyria reptantem ueste nepotem:
R omaq; uenturi gaudebat præscia fati:
Q uod te iam tanto meruisset pignore ciuem.
N ec tamen ingratum, nec qui bene facta referre
N esciat: hunc credas populum. si uoluere priscos
A nnales libeat: quoties hic prælia sumpsit
P ro socijs. quoties dono concessit amicis
R egibus, Ausonio quæsitas sanguine terras.
P ublica sed nunq̃ tanto se gratia fudit
A ssensu: (quis enim princeps hæc omnibus egit
O bsequijs?) sese dominum, patremq; uocari.

Quod tibi continuis resonat conuexa diebus.
Macte nouis consul titulus. Mauortia plebes
Te dominum Bruto non indignante fatetur.
Et quod adhuc nullo potuit terrore coacta
Libertas Romana pati: Stiliconis amori
Detulit. exultant auidi quocunq; decorus
Conspiciare loco: nomenq; ad sydera tollunt.
Nec uaga dilecto saciantur lumina uultu:
Seu circum trabeis fulgentibus aureus intres:
Seu celebres ludos: solio seu fultus eburno
Cingas iure forum: denso seu turbine uulgi
Circunfusa tuæ conscendant rostra secures.
Quæ uero procerum uoces? quam certa fuere
Gaudia? cum totis exurgens ardua pennis
Ipsa duci sacras Victoria panderet ædes?
Et palma uiridi gaudens, & amicta trophæis.
Custos imperij uirgo, quæ sola mederis
Vulneribus: nullumq; doces sentire laborem.
Seu tibi dictææ placuerunt astra coronæ:
Seu magis æstiuo sedes uicina leoni:
Seu sceptrum sublime Iouis, seu Palladis ambis
Aegida: seu fessi mulces suspiria Martis:
Adsis perpetuum latio: uotisq; senatus
Annue diua tui. Stilico tua sæpius ornet
Limina: teq; simul rediens in castra reducat.
Hunc bellis comitare fauens. hunc redde togatum
Consilijs. semper placidis te moribus egit:
Seruauitq; piam uictis: nec polluit unq̃
Laurum sæuitia: ciuem nec fronte superba
Despicit: aut trepidam uexat legionibus urbem.

Sed uerus

S ed uerus patriæ consul cessantibus armis
C ontentus lictore uenit: nec inutile quærit
F erri præsidium: solo munitus amore,
M agnarum nec parcus opum, geminare profundas
D istulit impensas: & post miracula castris
E dita, uel genero Romæ maiora reseruat.
A uratos Rhodijs imbres, nascente Minerua
I ndulsisse Iouem perhibent: Bacchoq; paternum
I am pulsante femur, mutatus palluit Hermus
I n precium, uotiq; famem passurus auari.
D itabat rutilo quicquid Mida tangeret auro;
F abula seu uerum canitur. tua copia uincit
F ontem Hermi, tactumq; Midæ, pluuiasq; Tonantis:
O bscurat ueteres: obscurabitq; futuros
P ardonis armusq; manus. si solueret ignis
Q uas dedit immanes uili pro pondere massas:
A rgenti potuere lacus, & flumina fundi.
N ec tibi, quæ pariter syluis dominaris, & astris
E xiguam Stilico mouit Latonia curam.
T u quoq; nobilibus spectacula nostra laboras
I llustrare feris: summoq; in uertice rupis
A lpinæ socias arcu cessante pudicas,
E t pharetratarum comitum inuiolabile cogis.
C onalium. ueniunt humeros, & brachia nudæ,
A rmatæq; manus iaculis, & terga sagittis:
I ncomptæ, pulchræq; tamen. sudoribus ora
P uluerulenta horrent. sexum nec cruda fatetur
V irginitas: sine lege comæ, duo cingula uestem
C rure tenus pendere uetant. præcedit amicas
F laua Leontodame: sequitur nutrita Licæo

Nebrophone: telisq; domat quæ Mœnala Thero,
Ignea Cretæa properat Britomartis ab Ida:
Et cursu Zephyris nunquam cessura Licaste.
Iungunt se geminæ metuenda feris Erymanthe:
Et soror optatum numen uenantibus Opis,
Progenies Scythiæ, diuas nemorumq; potentes
Fecit Hyperboreis Delos prælata pruinis.
Hæ septem uenere duces. exercitus alter
Nympharum incedunt, acies formosa Dianæ.
Centum Taygeti, centum de uertice Cynthi,
Et totidem casto genuit quas flumine Ladon.
Quas ubi collectas uidit: sic Delia cœpit.
O' sociæ, mecum thalami quæ iura perosæ
Virgineo gelidos percurritis agmine montes:
Cernitis ut Latio superi communibus ornent
Hunc annum studijs. quantos Neptunus equorum
Donet ab orbe greges, laudi quod nulla canendæ
Fratris plectra uacent: nostram quoq; sentiat idem,
Quam meritis debemus opem. non spicula poscit
Iste labor: maneant clausis nunc sicca pharetris:
Omnis & à solitis noster uenatibus arcus
Temperet: in solam cruor hic seruetur harenam.
Retibus, & claustris dilata morte tenendæ,
Ducendæq; feræ. cupidas arcete sagittas.
Consulis in plausum casuris parcite monstris.
Acceleret diuisa manus. decursus anhelas
Tenditur ad syrtes, mecum dictæa Lycaste
Et comes Opis eat. steriles iuuat ire per æstus.
Nanq; feras alijs tellus Maurusia donum
Præbuit: huic soli debet ceu uicta tributum.

D um nos horribiles Libyæ scrutamur alumnos:
E uropæ uos interea percurrite saltus,
E t scopulos. posita ludat formidine pastor:
S ecurisq; canat Stiliconem fistula syluis.
P arent numinibus montes, ut legibus urbes.
D ixit: & extemplo frondosa fertur ab alpe
T rans pelagus cerui currum subiere iugales:
Q uos decus esse deæ primi sub lumine cœli
R oscida fœcundis concæpit Luna cauernis.
P ar nitor intactis niuibus, frons discolor auro
G erminat: & spacio summas æquantia fagos,
C ornua ramoso surgunt procera metallo.
O pis frena tenet. fert retia rara Lycaste:
A uratasq; plagas: immortalesq; molossi,
L atrantes medijs circum iuga nubibus ibant.
Q uinq; aliæ paribus (Phœbe sic iusserat) armis,
D iuersa regione ruunt: ducitq; cohortem
Q uæq; suam. uariæ formis, & gente sequuntur,
I ngenioq; canes. ille grauioribus aptæ
M orsibus: hæ pedibus celeres: hæ nare sagaces:
H irsutæq; fremunt Cressæ: tenuesq; Lacænæ:
M agnaq; taurorum fracturæ colla Britanæ.
D elmatiæ lucos, abruptaq; brachia Pindi,
S parsa comam Britomartis agit. tu Gallica cingis
L ustra Leontodame: Germanorumq; paludes
E ruis: & siquis defensus arundine Rheni
V astus aper nimio dentes curuauerat æuo.
N ubiferas alpes, apeniniq; recessus,
G arganiq; niues Erynarce prompta fatigat.
S peluncas canibus Thero rimatur Iberas:

I nformesq; cauis ursos detrudit ab antris.
Quorum sæpe Tagus manantes sanguine rictus
N on satiauit aquis: & quos iam frigore segnes
P yrenæa tegit latebrosis frondibus ilex.
C irnæis, siculisq; iugis uenata uirago
N ebrophone ceruos: aliasq; in uincula cogit
N on sæuas pecudes, sed luxuriantis harenæ
D elicias, pompam nemorum. quodcunq; tremendum
D entibus, aut insigne iubis, aut nobile cornu,
A ut rigidum setis capitur, decus omne, timorq;
S iluarum. non cauta latent: non mole resistunt
F ortia: non uolucri fugiunt pernicia cursu.
H æc laqueis innexa gemunt. hæc clausa feruntur
I lignis domibus. fabri nec tigna polire
S ufficiunt. rudibus fagis texuntur & ornis
F rondentes caueæ. ratibus pars ibat honustis
P er freta, uel fluuios. exanguis dextera torpet
R emigis: & propriam metuebat nauita mercem.
P er terram pars ducta rotis: longoq; morantur
O rdine plaustra uias, montanis plena triumphis:
E t fera sollicitis uehitur captiua iuuencis:
E xpleuit quibus ante famem: quotiesq; reflexi
C onspexere boues, pauidi temone recedunt.
I amq; pererratis Libyæ flagrantibus oris,
L egerat eximios Phœbi germana leones:
H esperidas qui sæpe fugant: uentoq; citatis
T errificant Atlanta iubis: armentaq; longe
V astant Aethiopum: quorumq; impune fragosa
M urmura pastores nunq̃ excæpere per aures.
N on illos tedæ ardentes, non strata superne

L apsuro uirgulta solo, non uocibus hœdi
P endentis simulata fames, non fossa fefellit.
V ltro se uoluere capi, gaudens'q; uideri
T antæ præda Deæ. respirant pascua tandem.
A gricolæ reserant iam tuta mapalia Mauri.
T um uirides barros: & cætera colligit austri
P rodigia: immanes'q; simul Latonia dentes.
Q ui secti in tabulas ferro, auro'q; micantes
I nscripti rutilum cœlato consule nomen,
P er proceres, et uulgus eant. stupor omnibus Indis.
P lurimus. ereptis elephas inglorius errat
D entibus. insedit nigra ceruice gementum,
E t fixum Dea quassat ebur: penitus'q; cruentis
S tirpibus auulsis patulos exarmat hiatus.
I psos quin etiam nobis miracula uellet
D ucere: sed pigra cunctari mole ueretur,
Tyrrhenas fœtus Libycos amplexa per undas.
C lassica turba sonat: caudam'q; a puppe retorquēs
I n proram iacet usq; leo. uix subleuat unum
T arda ratis. fremitus stagnis auditur in imis.
C uncta'q; prosiliunt Cete: terrena'q; Nereus
C onfert monstra suis: sed non æquare fatetur.
A equora sic uictor quoties per rubra Lyæus
N auigat: intorquet clauum Silenus: & acres
A ssudant tonsis satyri: taurina'q; pulsu
B accharum bromios inuitant tympana remos.
T ranstra ligant hederæ. malum circunflua uestit
P ampinus. antemnis illabitur ebria serpens:
P er'q; mero madidos currunt, soluunt'q; rudentes
L inces: & insolitæ mirantur carbasa tygres.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE BELLO GETICO, IDEST DE VICTORIA STILICONIS CONTRA ALARICVM.

P ost resides annos longo uelut excita somno,
Romanis fruitur nostra thalia choris.
Optatos renouant eadem mihi culmina coetus:
Personat & noto pythia uate domus.
Consulis hic fasces cecini Libyamq; receptam:
Hic mihi prostratis bella canenda Getis.
Sed prior effigiem tribuit successus amœnam.
Oraq; patricius nostra dicauit honos.
Annuit hic principes titulum poscente senatu.
Respice iudicium quàm graue musa subis,
Ingenio minuit merces properata fauorem.
Carminibus ueniam præmia tanta negant.
Et magis intento studium Censore laborat:
Quod legimur medio: conspicimurq; foro.
Materies tamen ipsa iuuat: solitumq; timorem
Dicturo magna sedula parte leuat.
Nam mihi conciliat gratas impensius aures,
Vel meritum libri, uel Stiliconis amor.

CLAV. CLAVDIANI DE BELLO GETICO LIBER QVARTVS.

Ntacti cum claustra freti coeuntibus æquor
Armatum scopulis audax irrumperet Argo,
Oetā: cholcosq; petens propiore piclo
Omnibus attonitis solus post numina typhis
Incolumen tenui damno seruasse carinam
Fertur: & ancipitem montis uitasse ruinam.
Deceptoq; uagæ concursa rupis in altum
Victricem duxisse ratem. stupuere superbæ
Arte uiri domitæ Symplegades: & noua passæ
Iura soli, faciles cunctis iam puppibus hærent.
Vt uinci didicere semel. Quod si arduat typhin
Nauis ob innocuæ meritum sic gloria uexit:
Quæ tibi pro tanti pulso discrimine regni
Sufficient laudes Stilico? licet omnia uates
In maius celebrata ferant: ipsamq; secandis
Argois trabibus iactent sudasse Mineruam:
Nec nemoris tantum uinxisse carentia sensu
Robora: sed cæso monitu Iouis augure luco:
Arbore præsaga tabulas animasse loquaces.
Plurima, sed quamuis uarijs miracula monstris
Ingeminent teneras uincturi carmine mentes,
Harpyiasq; truces, in sopitisq; refusum
Tractibus aurati custodem uelleris anguem:

E t iuga taurorum rapidis ambusta fauillis:
E t uirides galeis sulcos: fœtas'q; nouales
M artis: & in segetem crescentis semina belli:
N il ueris æquale dabunt. prohibere rapaces
S cilicet Harpyias: una'q; excludere mensa
N obilior titulus, quàm tot potuisse paratas
I n Latij prædam Geticas auertere fauces.
A n ego terrigenas potius mirabor in ipsis
P rocubuisse satis? uitæ quibus attulit idem
P rincipium, finem'q; dies. quàm cæsa Getarum
A gmina? quos tantis aluit bellona trophæis?
T ota'q; sub galeis Mauortia canuit ætas?
P er te nanq; unum medijs exuta tenebris
I mperio sua forma redit: claustris'q; solute
T ristibus exangues audent procedere leges.
I am'q; potestates priscus discriminat ordo
I ustitiæ: quas ante pares effecerat una
N ube timor: tua nos urgenti dextera leto
E ripuit: tectis'q; suis redduntur, & agris
D amnati fato populi, uirtute renati.
I am non in pecorum morem formidine clausi.
P rospicimus sæuos campis ardentibus ignes.
A lta nec incertis metimur flumina uotis,
E xcidio latura moram. non poscimus amnes
V ndosam seruare fidem. nubes'q; fugaces:
A ut coniuratum querimur splendere serenum.
I psa quoq; interius furijs exercita plebis
S ecuras iam Roma leuat, tranquillior arces.
S urge precor ueneranda parens: & certa secundis
F ide deis: humilem'q; metum depone senectæ,

Vrbs

V rbs æquæua polo.tum demum ferrea sumet
I us in te Lachesis: cum sic mutauerit axem
F œderibus natura nouis.ut flumine uerso
I rriget Aegyptum Tanais: Mœotida Nilus:
E urus ab occasu, Zephyrus se promat ab Indis,
C aucaseisq; iugis, calido nigrantibus austro.
G etulas aquilo glacie constringat arenas.
F atales hucusq; manus, crebrisq; notatæ
P rodigijs abiere minæ.nec sydera pacem
S emper habent: ipsumq; Iouem turbante Typhœo
S i fas est, timuisse ferunt.cum bracchia centum
M ontibus armaret totidem: spiramq; retorquens
L amberet attonitas erectis anguibus arctos.
Q uid mirum si regna labor mortalia uexat?
C um gemini fratres, genuit quos asper Alœus
M artem subdiderint uinclis: & in astra negatas
T entarint munire uias: steteritq; reuulsis
P ene tribus scopulis cœlesti machina bello.
S ed caret euentu nimius furor. improba nunquam
S pes lætata diu.nec peruenere iuuentæ
R obur Aloidæ, dum uellere Pelion, Othyn
N ititur: occubuit Phœbo: moriensq; Ephialtes
I n latus obliquam proiecit languidus ossam.
A spice q̃ rarum referens inglorius agmen.
A spice Roma tuum iam uertice celsior hostem
I talia detrusus eat: quantumq; priori
D issimilis.qui cuncta sibi cessura ruenti
P ollicitus patrij numen iurauerat Istri,
N on nisi calcatis loricam ponere rostris.
O' rerum, fatiq; uices.qui fœda parabat

Romanas ad stupra nurus: sua pignora uidit
Coniugibus permista trahi· qui mente profunda,
Hauserat urbis opes: ultro uictoribus ipse
Præda fuit· nostri quondam qui militis auro
Congressus tentare fidem· desertus ab omni
Gente sua, manibusq; redit truncatus, & armis.
Hoc quoq; quod ueniam leti ualuere mereri
Sipositis pendas odijs· ignoscere pulchrum
Iam misero, pœnæq; genus uidisse precantem.
Quæ uindicta prior? quàm cum formido superbos
Flectit? & assuetum spolijs affligit egestas?
Sed magis ex alijs fluxit clementia causis:
Consulitur dum Roma tibi· tua cura coëgit
Inclusis aperire fugam: ne peior in arcto
Sæuiret rabies uenturæ conscia mortis·
Nec tanti nomen, stirpemq; abolere Getarum,
Vt propius peterere fuit· procul arceat altus
Iuppiter, ut delubra Numæ, sedemq; Quirini
Barbaries oculis saltem temerare profanis
Possit: & arcanum tanti deprehendere regni.
Quãquam si ueterum certamina rite recordor:
Tunc etiam pulchra cum libertate uigerent:
Et proprio late florerent milite patres:
Semper ab his famæ petiere insignia bellis:
Quæ diuersa procul tuto trans æquora uires
Exercere dabant· currus, regumq; cathenæ
Inter abundantis fati ludibria ductæ·
At uero Italiam quoties circunstetit atrox
Tempestas ipsumq; caput læsura pependit:
Non illis uani ratio uentosa fauoris,

Sed grauiter spectata salus: doctorq; placebat,
Non qui præcipiti traheret simul omnia casu:
Sed qui maturo uel læta uel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
Nec pro successu tumidus: spaciumq; morandi,
Vincendiq; modum mutatis nosset habenis.
Cautius ingentes morbos, & proxima cordi
Vlcera, Pæoniæ tractat solertia curæ:
Parcendoq; secat: ferro ne largius acto
Irreuocandus eat sectis uictalibus error.
Sublimi certe Curium canit ore uetustas:
Aeaciden italo pepulit qui littore Pyrrhum.
Nec magis insignis Marij, Pauliq; triumphus:
Qui captos niueis reges egere quadrigis.
Plus fuga laudatur Pyrrhi, quam uincla Iugurthæ.
Et quamuis gemina fessum iam clade fugarit:
Post Decij lituos, & nulli peruia culpæ
Pectora Fabricij, donis inuicta, uel armis.
Plena datur Curio pulsi uictoria pyrrhi.
Quanto maius opus solo Stilicone peractum
Cernimus? hic ualidam gentem, quam dura niuosis
Educat ursa plagis. non Chaonas, atq; Molossos,
Quos Epeirus alit: nec Dodonæa subegit
Agmina, fatidicam frustra iactantia quercum.
Primus fulmineum lento luctamine pœnum
Compressit Fabius: campo post ausus aperto
Marcellus uinci docuit: sed tertia uirtus
Scipiadæ Latijs tandem deterruit oris.
Vnus in hoc Stilico diuersis artibus hoste
Tres potuit complere duces: fregitq; furentem

Cunctando: uicitq; manu: uictumq; relegat.
Atq; hæc tanta breui miscentem incendia Pyrrhum
Sustinuit toto mœrens Oenotria lustro:
Et prope ter senas Itali per graminis herbas
Massilus Pœno sonipes uastante cucurrit:
Annibalemq; senem uix ad sua reppulit arua.
Vindex sera patrum post bellum nata iuuentus.
Hic celer efficit bruma ne longior una
Esset hyems rerum: primis sed messibus æstas
Temperiem cœlo pariter belloq; referret.
Sed quid ego Annibalem circa, Pyrrhumq; tot annis
Certatum memorem? uilis cū Sparthacus omne
Per latus Italiæ ferro bacchatus, & igni,
Consulibusq; palàm toties congressus inertes
Exuerit castris dominos: & strage pudenda
Fuderit imbelles aquilas seruilibus armis.
Nos terrorum expers, & luxu mollior ætas
Deficimus queruli: si bos adductus aratro:
Si libata seges. non hanc ergastula nobis
Immisere manum: nec coniurantis arenæ
Turba fuit. qualem Stilico deiecerit hostem
Thraces, & Hæmonij poterunt Mœsiq; fateri.
Frigida terdecies nudatum frondibus Hæmum
Tendit hyems uestire gelu: totiesq; solutis
Ver niuibus, uiridem monti reparauit amictum.
Ex quo iam patrios gens hæc oblita Triones,
Atq; Istrum transuecta semel, uestigia fixit
Threicio funesta solo. seu fata uocabant:
Seu grauis ira deum seriem meditata ruinis,
Exilio quocunq; uagos impegit Erinnys.

Grandinis,

Grandinis, aut morbi ritu per deuia rerum
Præcipites per claustra ruunt. nec contigit ullis
Amnibus, aut scopulis proprias defendere terras
Nil Rhodope, nil uastus Athos, nil profuit Hebrus
Othrisijs. facili contemptum strimona saltu,
Et frustra rapidum damnant Aligmona Bessi.
Nubibus intactum Macedo miratur Olympum
More pererratum campi. gemit irrita Tempe
Thessalus: & domitis irrisam cotibus Oeten
Sperchiusq;, & uirginibus dilectus Enypheus,
Barbaricas lauere comas. non obice Pindi
Seruati Driopes: nec nubifer Actia texit
Littora Leucates. ipsæ quæ durius olim
Restiterant Medis, primo certamine ruptæ
Termopylæ. uallata maris Scyronia rupis,
Et duo continuo connectens æquora muro
Isthmos, & augusti patuerunt claustra Lycæi.
Nec tibi Parrhasios licuit munire colonos
Frondosis Erymanthe iugis: equitataq; summi
Culmina Taygeti trepidæ uidistis Amyclæ.
Tandem supplicium cunctis pro montibus alpes
Exegere Getis. tot tandem flumina uictor
Vindicat Eridanus. docuit nunc exitus alte
Fatorum secreta tegi. Quisq̃ ne reclusis
Alpibus ulterius Latij fore credidit umbram.
Non'ne uelut capta rumor miserabilis urbe
Trans freta, trans Gallos Pyreneumq; cucurrit?
Famaq; nigrantes succincta pauoribus alas,
Secum cuncta trahens a' gadibus usq; Britanum
Terruit oceanum, & nostro procul axe remotam

Insolito belli tremefecit murmure Thulen.
Mandemus'ne notis flabris, quoscunq; timores
Pertulimus? festæ doleant ne tristibus aures.
An potius meminisse iuuat? semper'q; uicissim
Gaudia præmissi cumulant inopina dolores.
Vt'q; sub occidua iactatis pleiade nautis,
Commendat placidum maris inclementia portum:
Sic mihi tunc maior Stilico, cum læta periclis
Metior: atq; illi redeunt in corda tumultus.
Non'ne uidebantur quãuis adamante rigentes
Turribus inualidis fragiles procumbere muri?
Ferratæ'q; Getis ultro se pandere portæ?
Nec uallum densæ'q; sudes arcere uolantes
Cornipedum saltus. iam, iam conscendere puppes.
Sardinios habitare sinus: & inhospita Cypris
Saxa parant: uitam'q; freto spumante tueri.
Ipsa etiam diffusa breui Trinacria ponto.
(Si rerum natura sinat) discedere longe
Optat: & Ionium refugo laxare Peloro:
Fulcta'q; despiciens auro laquearia diues
Tutior Aeolijs mallet uixisse cauernis:
Iam'q; oneri creduntur opes: tandem'q; libido
Hæsit auaritiæ grauioribus obruta curis.
Vt'q; est. ingenio'q; loquax, & plurima fingi
Permittens, credi'q; timor: tunc somnia uulgo
Narrari: tunc monstra Deûm, monitus'q; sinistri:
Quid meditentur aues: quid cum mortalibus æther
Fulmineo uelit igne loqui: quid carmine poscat
Fatidico custos Romani carbasus æui.
Territat assiduus lunæ labor: atra'q; Phœbe

Noctibus

N octibus Aerisonas crebris ululata per urbes.
N ec credunt uetito fraudatam sole sororem
T elluris subeunte globo: sed castra secutas
B arbara Thessalidas, patrijs lunare uenenis
I ncestare iubar. tunc anni signa prioris,
E t si quod fortasse quies neglexerat omen:
A ddit cura Iouis, lapidosos grandinis ictus:
M olitasq; examen apes: passimq; crematas
P er bacchata domos nullis incendia causis:
E t nunq̃ cœlo spectatum impune cometen.
Q ui primum roseo Phœbi prolatus ab ortu:
Q ua micat astrigera senior cum coniuge Cepheus.
I nde Lycaonia paulatim expulsus ab arcto
C rine uago Getici fœdauit sydera plaustri:
D onec in exiguum moriens uanesceret ignem.
S ed grauius mentes cæsorum ostensa luporum
H orrificant. duo quippe lupi sub principis ora,
D um campis exercet equos: uiolenter adorti
A gmen, & excepti telis, immane relatu
P rodigium: miramq; notam duxere futuri.
N am simul humano geminas de corpore palmas
V traq; perfossis emisit bellua costis:
I llo læua tremens, hoc dextera uentre latebant
I ntentis ambæ digitis: & sanguine uiuo
S crutari si uera uelis: fera nuncia Martis
O re sub Augusti casurum prodidit hostem.
V tq; manus utero uirides patuere retecto:
R omula post ruptas uirtus sic emicat alpes.
S ed malus interpres rerum metus omne trahebat
A ugurium peiore uia: truncataq; membra

Nutricem'q; lupam Romæ, regno'q; minari.
Tunc reputant annos, interceptoq; uolatu
Vulturis incidunt properatis sæcula metis.
Solus erat Stilico: qui desperantibus augur
Sponderet meliora manu: dubiæq; salutis
Dux idem, uates'q; fuit. durate parumper
Inquit: & excussis muliebribus ore querelis
Fatorum tolleremus onus. nil nautica prosunt
Turbatæ lamenta rati: nec segnibus undæ
Planctibus: aut uanis mitescunt flamina uotis.
Nunc instare manu: toto nunc robore niti
Communi pro luce decet. succurrere uelis:
Exhaurire fretum: uarios aptare rudentes
Omnibus, & docti iussis parere magistri.
Non si perfidia nacti penetrabile tempus
Irrupere Getæ: nostras dum Rhetia uires
Occupat: atq; alio desudant Marte cohortes:
Idcirco spes omnis abit. mirabile posset
Esse mihi: si fraude noua, uel calle reperto
Barbarus ignotas irrumperet inscius alpes.
Nunc uero geminis clades repetita tyrannis
Famosum uulgauit iter. nec nota fefellit
Semita præstructum bellis ciuilibus hostem.
Per solitas uenere uias: aditus'q; secandos
Barbarico Romana dedit discordia bello.
Sed nec præteritis hæc res incognita sæclis:
Sæpe lacessitam, sed non impune fatemur
Ausoniam, hæc Senonum restrinxit sanguine flāmas:
Hæc & Theutonico quondam patefacta furori,
Colla cathenati uidit squalentia Cymbri,

Vile

V ile decus: quod non erexit præuius horror.
I ngentes geminant discrimina magna triūphos.
Q uid turpes iam mente fugas? quid Gallica rura
R espicitis? Latioq; libet post terga relicto
L onginquum profugis Ararim præcingere castris.
S cilicet arctois concessa gentibus urbe
C onfidet regnum Rhodano, captiq; superstes
T runcus erit. uestros stimulant si pignora sensus:
M e quoq; non impar naturæ cura remordet:
N ec ferro sic corda rigent: ut nosse recusam
Q uàm sanctum soceri nomen: q̃ dulce mariti:
Q uantus prolis amor. sed nunquam oblita decoris
O bscœnam latebram pietas ignaua requiret.
N ec uobis fortis monitor, mihi cautior uni.
H ic coniunx, hic progenies, hic carior omni
L uce gener. pars nulla mei subducta procellæ,
A ccipe tu nostræ tellus Oenotria mentis
P ignora, communes tecum subeuntia casus.
E xiguamq; moram muris impende tuendis:
D um redeo lectum referens in classica robur.
H is dictis pauidi firmauit inertia uulgi
P ectora: migrantisq; fugam compescuit aulæ:
A usq; tunc primis tenebris emergere pulsis
H esperia. ut secum iunxisse pericula uidit
A ugustum: tantoq; sui stetit obside fati.
P rotinus umbrosa uestit qua littus oliua
L arius: & dulci mentitur Nerea fluctu:
P arua puppe lacum præteruolat ocyus: inde
S candit inaccessos brumali sydere montes.
N il hyemis, cœli'ue memor. sic ille relinquens

I eiunos antro catulos immanior exit
H yberna sub nocte leo: tacitus'q; per altas
I ncedit furiale niues. stant colla pruinis
A speras flauentes astringit stiria setas.
N ec meminit leti: nimbo'ue, aut frigora curat:
D um natis alimenta paret. sublimis in arctom
P rominet Herciniæ confinis Rhetia syluæ:
Q uæ se Danubij iactat Rheni'q; parentem:
V traq; Romuleo prætendens flumina regno.
P rimo fonte breues: alto mox gurgite regnant:
E t fluuios cogunt unda coeunte minores,
I n nomen transire suum. te Cymbrica Tethys
D iuisum bifido consumit Rhene meatu.
T hracia quinq; uadis Istrum uorat Amphytrite.
A mbo habiles remis: ambo glacilia secti
T ergit rotis: ambo Boreæ, Marti'q; sodales.
S ed latus Hesperiæ, quo Rhetia iungitur oræ:
P ræruptis ferit astra iugis: pandit'q; tremendam
V ix æstate uiam. multi ceu Gorgone uisa
O briguere gelu. multos hausere profundæ
V asta mole niues: cum'q; ipsis sæpe iuuencis
N aufraga candenti merguntur plaustra baratro.
I nterdum subitam glacie labente ruinam
M ons dedit: & tepidis fundamina subruit astris,
P endenti malefida solo. per talia tendit
F rigoribus medijs Stilico loca. nulla Lyæi
P ocula: rara Ceres: raptos contentus in armis
D elibasse cibos: madido'q; oneratus amictu
A lgentem pulsabat equum: nec mollia fesso
S trata dedere torum: tenebris si cæca repressit

Nox iter: aut spelea subit metuenda ferarum:
Aut pastorali iacuit sub culmine fultus
Ceruicem clypeo. stat pallidus hospite magno
Pastor: & ignoto præclarum nomine uultum
Rustica sordenti genitrix ostendit alumno.
Illa sub horrendis prædura cubilia syluis,
Illis sub niuibus somni, curæq; laborq;
Peruigil, hanc requiem terris, hæc ocia rebus
Insperata dabant. illæ tibi Roma salutem
Alpinæ peperere casæ. iam fœdera gentes,
Exuerant: Latijq; audita clade feroces
Vindelicos saltus, & Norica rura tenebant.
Ac ueluti famuli, mendax quos mortis Herilis
Nuncius, in luxum falso rumore resoluit:
Dum marcent epulis: atq; inter uina, chorosq;
Persultat uacuis effrena licentia tectis.
Si reducem dominum sors improuisa reuinxit:
Hærent attoniti: libertatemq; perosus
Conscia seruilis præcordia concutit horror.
Sic ducis aspectu cuncti stupuere rebelles:
Inq; uno princeps Latiumq;, & tota refulsit
Roma uiro. frons læta parum, non tristior æquo,
Non deiecta malis, iusta sed nobilis ira.
Qualis in Herculeo quoties infanda iubebat
Euristeus fuit ore dolor. uel qualis in atram
Solicitus nubem mœsto Ioue cogitur æther.
Tanta ne uos inquit Getici fiducia belli
Erigit? hinc animo frustra timuistis inani?
Non ita Romanum fati uiolentia nomen
Opprimit: ut uestros nequeant punire tumultus

P arte sui. neu uos longe sermone petito
D emorer: exemplum ueteris cognoscite facti.
C um ferus Ausonias perfringeret Annibal arces:
E t Trebiam saeuo geminassent funere Cannae:
N equicquam Aemathiũ pepulit spes uana Philippũ:
V t uelut afflictos ferro tentaret inerti.
R omanos commouit atrox iniuria patres:
V rgerent maiora licet: grauiterq; tulere
V rbibus inter se claris de culmine rerum
C ongressis: aliquid gentes audere minores.
N ec poenam differre placet. sed bella gerenti
P unica Leuino, regis quoq; praelia mandant.
P aruit imperijs consul: fususq; Philippus,
V ilia dum grauibus populis interserit arma,
P raetereunte manu: didicit non esse potentum
T entandas, medijs quamuis in luctibus, iras.
H oc monitu pariter nascentia bella repressit:
E t bello quaesiuit opes: legitq; precantes
A uxilio: mensus numerum qui congruus esset:
N ec grauis Italiae, formidandus'ue regenti.
N ec minus accepto nostrae rumore cohortes,
(S ic ducis urget amor) properantibus undiq; signis
S ingultus uarios, lachrymosaq; gaudia miscent.
C onueniunt: uisoq; animi Stilicone recepti
S ic armenta boum, uastis quae turbida syluis
S pargit hyems: cantus, & sibila nota magistri
C ertatim repetunt, uel notae pascua uallis:
I nq; uicem se uoce regunt: gaudentq; fideles
R eddere mugitus: & qua sonus attigit aurem,
R ara per obscuras apparent cornua frondes.

A currit uicina manus: quam Rhetia nuper
Vindelicis auctam spolijs defensa probauit.
Venit & extremis legio prætenta Britannis:
Quæ Scoto dat frena truci: ferroq; notatas
Perlegit exanimes Picto moriente figuras.
Agmina quinetiam flauis obiecta Sicambris,
Quæq; domant Citos, immansuetosq; Cheruscos.
Huc omnes uertere minas: tutumq; remotis
Excubijs Rhenum solo terrore relinquunt.
Vllane posteritas credet? Germania quondam
Illa ferox, populis quæ uix instantibus olim.
Principibus tota poterit cum mole teneri.
Iam sese placidam præbet Stiliconis habenis.
Vt nec præsidijs nudato limite tentet
Expositum calcare solum: nec transeat amnem,
Incustoditam metuens attingere ripam.
Celsior ó cunctis, uniq; æquande Camillo.
Vestris nanq; armis Alarici fracta quieuit,
Ac Brenni rabies. confusis rebus uterq;
Diuinam tribuistis opem. sed tardior ille
Iam captæ uindex patriæ. tu sospitis ultor.
O' quantum mutata tuo fortuna regressu.
Vt sese pariter diffudit in omnia regni
Membra uigor: uiuusq; redit calor urbibus ægris.
Creditur Herculeis lucem renouasse lacertis
Fœmina, dilecti fatis impensa mariti:
Et iuuenem spretæ laniatum fraude nouercæ.
Non sine Circæis Latonia reddidit herbis:
Cretaq;, si uera narratur fabula, uidit
Minoum rapto puerum prodire sepulchro:

Quem senior uates auium clangore repertum
G ramine restituit. miræ nam munere sortis
D ulcia mella necem, uitam dedit horridus anguis.
A t tuus aduentus non unum corpus ab umbris,
S ed tot communi populos sub morte iacentes,
T otaq; Tartareis e faucibus oppida traxit,
I pso Roma die, nec adhuc ostenditur author.
P ersonuit uenisse ducem: lætisq; quirites
V ocibus, auspicium certi plausere triumphi,
M uniti Stilicone suo. quis gaudia ueri
P rincipis? amplexus alacris quis differat aulæ?
P ulueris ambiguam nubem speculamur ab altis
T urribus: incerti socios apportet, an hostes
I lle globus. mentem suspensa silentia librant,
D onec puluereo sub turbine syderis instar
E micuit Stiliconis apex: & cognita fulsit
C anicies. quo uisa repens per mœnia clamor
T ollitur. ipse uenit. portas secura per omnes
T urba salutatis effunditur obuia signis.
N on iam delectus miseri, nec falce per agros
D eposita, iaculum uibrans ignobile messor.
N on tentat clypeum proiectis sumere rastris
B ellona ridente Ceres: humilisq; nouorum
S editio clamosa ducum: sed uera iuuentus:
V erus ductor adest: & uiuida Martis imago
P rospera. sed quantum nostræ spes addita menti:
T antum exempta Getæ. qui uertice proximus astris
P ost alpes iam cuncta sibi promittit apertas:
N il superesse ratus: postq̃ tot flumina pulsis,
C inctaq; fluminibus crebris, tot mœnia cernit,

Tot subito pedites, equitum tot conspicit alas
Seq; uelut clausum laqueis, sub pectore furtim
Aestuat: & nimium prono feruore petitæ,
Iam piget Italiæ speratáq; Roma teneri
Visa procul. magni subeunt iam tædia cœpti.
Occultat tamen ore metum: primosq; suorum
Consultare iubet bellis, annisq; uerendos.
Crinigeri sedere patres, pellita Getarum
Curia. quos plagis decorat numerosa cicatrix:
Et tremulos regit hasta gradus: & nititur altis
Pro baculo contis, non exarmata senectus.
Hic aliquis grauior natu, cui plurima dictis,
Consilijsq; fides, defixus lumina terræ,
Concutiensq; comam, capuloq; accliuis eburno,
Si numero non fallor ait, tricesima currit
Bruma ferè rapidum postq̃ trasnauimus Istrum:
Romanamq; manum tantis eludimus annis.
Sed nunq̃ Mauors adeo constrinxit in arctum
Res Alarice tuas, per tot certamina ducto
Crede seni: qui te tenero uice patris ab æuo
Gestatum parua solitus donare pharetra:
Atq; aptare breues humeris puerilibus arcus.
Sæpe quidem frustra monui seruator ut icti
Fœderis, Aemathia tutus tellure maneres.
Sed quoniam calidæ rapuit te flamma iuuentæ:
Nunc saltem (si cura tibi manet ulla tuorum)
His claustris euade precor: dumq; agmina longe,
Dum licet, Hesperijs præceps illabere terris.
Ne noua prædari cupiens, & parta reponas:
Pastoriq; lupus scelerum delicta priorum

Intra septa suas. Quid palmitis uber Hetrusci?
Quid mihi nescio quam proprio cum tybride Romã,
Semper in ore geris? referunt si uera parentes
Hanc urbem insano nullus qui Marte petiuit
Laetatus uiolasse redit. nec numina sedem
Destituunt. iactata procul, dicuntur in hostem
Fulmina: diuiniq; uolant pro mœnibus ignes.
Seu cœlum, seu Roma tonat. si temnis olympum:
A magno Stilicone caue: qui semper iniquos
Fortuna famulante premit. scis ipse perosus
Arcadiae quàm densa iugis cumulauerit ossa:
Sanguine quàm largo Graios calefecerit amnes:
Extinctusq; fores: ni te sub nomine legum
Proditio, regniq; fauor texisset Eoi.
Talia grandaeuum flammata fronte loquentem,
Obliquisq; tuens oculis non pertulit ultra:
Sed rupit rapidas accensa superbia uoces.
Si non mentis inops, fraudataq; sensibus aetas
Praeberet ueniam: nunq̃ haec opprobria linguae
Turpia Danubius me sospite ferret inultus.
An'ne tot Augustos Hebro qui teste fugaui:
Te patiar suadente fugam? cum cesserit omnis
Obsequijs natura meis? subsidere nostris
Sub pedibus montes: arescere uidimus amnes.
Non ita dij Getici faciant: manesq; parentum:
Ut mea conuerso relegam uestigia cursu.
Hanc ego uel regno uictor, uel morte tenebo,
Victus humum. per tot populos, urbesq; cucurri:
Fregi alpes: galeisq; Padum uictricibus ausi.
Quid restat nisi Roma mihi? gens robore nostra

Tunc

T unc quoq; pollebat: nullis cum fideret armis.
A t nunc Illyrici postq̃ mihi tradita iura:
M eq; suum fecere ducem: tot tela, tot enses,
T ot galeas multo Thracum sudore paraui:
I nq; meos usus uectigal uertere ferri:
O ppida legitimo iussu Romana coëgi.
S i me fata fouent: ipsi quos omnibus annis
V astabam: seruire dati. nocitura gementes
A rma dabant: flammisq; diu mollitus, & arte
I n sua damna calybs, fabro lugente rubebat
H ortantes his adde deos. non somnia nobis
N ec uolucres, sed clara palàm uox reddita luco est.
R umpe omnes Alarice moras. hoc impiger anno
A lpibus Italiæ ruptis penetrabis ad urbem.
H uc iter usq; datur. quis iam post talia segnis
A mbigat? aut cœlo dubitet parere uocanti?
S ic ait: hortaturq; suos: belloq;, uiæq;
I nstruit. attollunt uanos oracula fastus.
O' semper tacitæ sortes ambage malignæ:
E uentuq; patens, & noxia uatibus ipsis
V eri sacra fides. Ligurum regione suprema
P eruenit ad fluuium miri cognominis urbem:
A tq; illic domitus, uix tandem interprete casu,
A gnouit dubijs illusa uocabula fatis.
N ec non & Stilico pugnam poscentia mouit
P leno castra gradu: dictisq; instigat euntes.
N unc, nunc o' socij temeratæ sumite tandem
I taliæ pœnas. obsessi principis armis
E xcusate nefas: deploratumq; Timauo
V ulnus, & alpinum gladijs abolete Tyrannum.

Hic est: quem toties campis fudistis achiuis:
Quem discors, odijsq; anceps ciuilibus orbis,
Non sua uis tutata diu: dum fœdera fallax
Ludit: & alternæ periuria uendicat aulæ.
Credite nunc omnes quas dira Britannia gentes
Quas Ister, quas Rhenus alit, pendere paratas
In speculis. uno tot prælia uincite bello.
Romanum reparate decus: molemq; labantis
Imperij fulcite humeris. hic omnia campis
Vindicat. hæc mundo pacem uictoria sancit.
Non in Threicijs Aemum decernimus oris:
Nec super Alphæas umbrantia Mænala ripas
Constitimus. non hic Tegeam Argosq; tuemur:
Visceribus medijs, ipsosq; in corde uidetis
Bella geri. patrem Clypeis defendite Tybrim.
Talia nunc pediti, turmæ nunc mistus equestri
Dicta dabat. simul externis præcepta ferebat
Auxilijs. ibat patiens ditionis Alanus:
Qua nostræ iussere tubæ: mortemq; petendam
Pro Latio docuit gentis præclarus Alanæ,
Cui natura breues animis ingentibus artus
Finxerat: immaniq; oculos infecerat ira.
Vulneribus pars nulla uacat: rescisaq; cunctis,
Gloria fœdati splendet iactantior oris.
Ille tamen mandante procul Stilicone citatis
Accelerat equis: Italamq; momordit arenam
Felix Elysijsq; plagis: & carmine dignus,
Qui male suspectam nobis impensius arsit.
Vel læto purgare fidem. qui iudice ferro
Diluit immeritum laudato sanguine crimen.

Morte

Morte uiri turbatus eques flectebat habenas:
Totaq; præciso nutassent agmina cornu:
Ni celer instructa Stilico legione secutus,
Subsidijs peditum pugnam instaurasset equestrem.
Quis musis, ipsosq; licet pæane recepto
Enarrare queat: quantum Gradiuus in illa
Luce suæ dederit fundator originis urbi?
Altius haud unquam toto descendimus ense
In iugulum Scythiæ: tanta nec clade superbum
Contudimus Tanaim: uel cornua fregimus Istri.
Inuisum miles sitiens haurire cruorem:
Per uarias uestes, onerataq; plaustra metallo:
Transit & argenti cumulos: & cædis auarus
Contemptas proculcat opes. preciosior auro
Sanguis erat. passim neglecti prodiga lucri
Ira furens, strictis odium mucronibus explet.
Purpureos cultus, assumptoq; igne ualentes
Exuuias, miserisq; graues crateras ab Argis,
Raptaq; flagranti spirantia signa Corintho,
Callidus ante pedes uenientibus obijcit hostis
Incassum: neq; enim feralis præda moratur:
Sed iustos præbent stimulos monimenta doloris.
Asseritur ferro captiuum uulgus: & omnes
Diuersæ uoces populis, quos traxerat hostis
Seruitio: tandem dominorum strage redempti,
Blanda cruentatis affigunt oscula dextris:
Desertosq; lares, & pignora læta reuisunt.
Miratur sua quenq; domus: cladesq; renarrant
Ordine: cognati referunt miracula belli.
Quis tibi nunc Alarice dolor? cum marte perirent

D iuitiæ, spolijsq; diu quæsita supellex?
P ulsaretq; tuas ululatus coniugis aures?
C oniugis? inuicto dudum quæ freta marito
D emens Ausonidum gemmata monilia matrum,
R omanasq; alta famulas ceruice petebat.
S cilicet Argolicas, Ephyreiadesq; puellas
C œperat: & pulchras iam fastidire Lacænas!
S ed dea, quæ nimijs obstat Rhamnusia uotis:
I ngemuit: flexitq; rotam. domat aspera uictos
P auperies: unoq; die Romana rependit,
Q uicquid terdenis acies amisimus annis.
O' celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis.
O' meritum nomen felicibus apta triumphis.
V irtutis fatale solum. memorabile bustum
B arbariæ. nam sæpe locis, ac finibus illis
P lena lacessito redijt uindicta Quirino.
I llic oceani stagnis excita supremis
C ymbrica tempestas: aliasq; immissa per alpes
I isdem procubuit campis. iam protinus ætas
A dueniens geminæ gentis permisceat ossa:
E t duplices signet titulos commune Trophæum.
H ic Cymbros, fortesq; Getas Stilicone peremptos
E t Mario claris ducibus, tegit itala tellus.
D iscite uesanæ Romam non temnere gentes.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE NVPTIIS HONORII ET MARIAE.

SVrgeret in thalamum ducto cum Pelion arcu:
Nec caperet tantos hospita terra deos.
Cum socer æquoreus, numerosáq; turba sororum
Certarent epulis continuare dies.
Præberetq; Ioui communia pocula Chiron.
Molliter obliqua parte refusus equi.
Penæus gelidos mutaret nectare fontes.
Oetæis fluerent spumea uina iugis.
Terpsicore facilem lasciuo pollice mouit
Barbiton: & mollis duxit in antra choros.
Carmina nec superis, nec displicuere Tonanti:
Cum teneris nossent congrua uota modis.
Centauri Fauniq; negant: quæ flectere Craton?
Quæ rigidum poterat plectra mouere Pholum?
Septima lux aderat cœlo: totiesq; renatus
Viderat exactos Hesperus igne choros.
Tum Phœbus quo saxa domat: quo pertrahit ornos:
Pectine tentauit nobiliore lyram.
Venturumq; sacris fidibus iam spondet Achillem:
Iam Phrygias cædes, iam Simoenta canit.
Frondoso strepuit felix Hymenæus Olympo.
Reginam resonat Othris, & Ossa Tethyn.

CL. CLAVDIANI LIB. DE NVPTIIS HONORII ET MARIAE.

Auferat insolitos promissæ uirginis ignes.
b Augustus: primoq; rudis flagrauerat æstu.
Nec nouus unde calor, nec qd suspiria uellent,
Nouerat, incipiens & adhuc ignarus amandi.
Non illi uenator equus, non spicula curæ,
Non iaculum torquere libet. mens omnis oberrat
In uultus, quos finxit amor. quàm sæpe medullis
Erupit gemitus? quoties incanduit ore
Confessus secreta rubor? nomenq; beatum
Iniussæ scripsere manus? iam munera nuptæ
Præparat: & pulchros Mariæ sed luce minores
Eligit ornatus. quicquid uenerabilis olim
Liuia, diuorumq; nurus gessere superbæ.
Incusat spes ægra moras: longiq; uidentur
Stare dies: segnemq; rotam non flectere Phœbe.
Scyria sic tenerum uirgo flammabat Achillem,
Fraudis adhuc expers: bellatricesq; docebat
Ducere fila manus: & mox quos horruit Ide,
Thessalico roseos nectebat pectine crines.
Hæc etiam queritur secum. Quonam usq; uerendus
Cunctatur mea uota socer? qui iungere differt
Quam pepigit? castasq; preces implere recusat?
Non ego luxuriam regum, moremq; secutus
Quæsiui uultum thalamis: ut nuncia formæ

L æua per innumeros iret pictura penates.
N ec uarijs dubium thalamis lecturus amorem,
A rdua commisi falsæ connubia ceræ.
N on rapio præceps alienæ fœdera tedæ:
S ed quæ sponsa mihi pridem, patrisq; relicta
M andatis, uno materni sanguinis ortu
C ommunem partitur auum. fastigia supplex
D eposui: gessiq; procum. de limine sacro
O ratum misi proceres: qui proxima nobis
I ura tenent. fateor Stilico non parua poposci:
S ed certe mereor princeps. hic principe natus
Q ui sibi te generum fraterna prole reuinxit.
C ui Mariam differs? fœdus mihi solue paternum.
R edde suos aulæ. mater fortasse rogari
M ollior. o' patrui germen, cui nominis hæres
S uccessi: sublime decus torrentis Iberi.
S tirpe soror, pietate parens, tibi creditus infans
I nq; tuo creui gremio: partuq; remoto
T u potius Flacilla mihi. Quid diuidis ergo
P ignora? quid iuueni natam non tradis alumno?
O ptatus'ne dies aderit? dabitur'ne iugalis
N ox unq̃? tali solatur uulnera questu.
R isit amor: placidæq; uolat trans æquora matri
N uncius: & totas iactantior explicat alas:
M ons latus Eoum cypreæ rupis obumbrat
I nuius humano gressu: phariumq; cubile
P rotheos, & septem despectans cornua Nili.
H unc neq; candentes audent uestire pruinæ:
H unc uenti pulsare timent. hunc lædere nimbi:
L uxuriæ uneriq; uacat. pars acrior anni

E xulat: æterni patet indulgentia ueris.
I n campum se fundit apex. hunc aurea sæpes
C ircuit: & fuluo defendit prata metallo.
M ulciber, ut perhibent, his oscula coniugis emit
M œnibus: & taleis uxorius obtulit arces.
I ntus prata micant: manibus quæ subdita nullis
P erpetuum florent, Zephyro contenta colono:
V mbrosumq́; nemus, quo non admittitur ales:
N i probet ante suos Diua sub iudice cantus.
Q uæ placuit: fruitur ramis: quæ uicta recedit.
V iuunt in uenerem frondes: omnisq́; uicissim
F elix arbor amat. nutant ad mutua palmæ
F œdera. populeo suspirat populus ictu:
E t platanus platano: alnoq́; assibilat alnus.
L abuntur gemini fontes: hic dulcis, amarus
A lter: & infusis corrumpunt mella uenenis,
V nde cupidineas amari fama sagittas.
M ille pharetrati ludunt in margine fratres,
O re pares, æuo similes, gens mollis amorum.
H os Nymphæ pariunt: illum Venus aurea solum
E didit: ille deos cœlumq́; & sydera cornu
T emperat: & summos dignatur figere Reges.
H i plebem feriunt. ne cætera numina desunt
H ic habitat nullo constricta licentia nodo:
E t flecti faciles iræ: uinoq́; madentes
E xcubiæ: lachrymæq́; rudes: & gratus amantum
P allor: & in primis titubans audacia furtis.
I ocundiq́; metus: & non secura uoluptas:
E t lasciua uolant leuibus periuria uentis.
H os inter petulans alta ceruice iuuentus

Excludit

E xcludit senium luco. procul atria diuæ
P ermutant radios: syluaq; obstante uirescunt.
L emnius hæc etiam gemmis extruxit, & auro,
A dmiscens artem precio: grauibusq; smaragdis
S upposuit cæsas hyacinthi rupe columnas.
B erillo paries, & iaspide lubrica surgunt
L imina: despectusq; solo calcatur achates.
I n medio glebis redolentibus area diues
P ræbet odoratas messes. hic mitis amomi,
H ic casiæ matura seges, Panchæaq; surgunt
C innama: nec sicco frondescunt uimina costo:
T ardaq; sudanti prorepunt balsama succo.
Q uo postq̃ dilapsus amor, longasq; peregit
P enna uias: alacer, passuq; superbior intrat.
C æsariem tunc forte Venus subnixa corusco
F ingebat solio: dextra, læuaq; sorores
S tabant Idaliæ. largos hæc nectaris hymbres
I rrigat: hæc morsu numerosi dentis eburno
M ultifidum discrimen arat: sed tertia retro
D at varios nexus: & iusto diuidit orbes
O rdine, neglectam partem studiosa relinquens.
P lus error decuit. speculi nec uultus egebat
I udicio: similis tecto monstratur in omni.
E t rapitur, quocunq; uidet. dum singula cernit:
S eq; probat: nati uenientis conspicit umbram:
A mbrosioq; sinu puerum complexa ferocem,
Q uid tantum gauisus ait? quæ prælia sudas
I mprobe? quis iacuit telis? iterum'ne Tonantem
I nter sydonias cogis mugire iuuencas?
A n Titana domas? an pastoralia Lunam

R ursus in antra uocas? durum, magnumq; uideris
D ebellasse deum. suspensus in oscula matris
I lle refert. lætare parens, immane trophæum
R ettulimus. nostrum iam sensit Honorius arcum.
S cis Mariam, patremq; ducem. qui cuspide Gallos
I taliamq; fouet. nec te præclara Serenæ
F ama latet. propera. regalibus annue uotis.
I unge toros. natum gremio Cytherea remouit:
E t crines festina ligat: peplumq; fluentem
A lleuat: & blando spirantem numine ceston
C ingitur: impulsos pluuijs quo mitigat amnes:
Q uo mare, quo uentos, iratq; flumina soluit.
V t stetit ad littus, paruos affatur alumnos.
H eus quis erit pueri? uitreas qui lapsus in undas
H uc rapidum Tritona uocet? quo uecta per altum
D eferar? haud unq̃ tanto mihi uenerit usu.
S acri, quos petimus thalami. pernicius omnes
Q uærite: seu concha Libycum circumtonat æquor.
A egæas seu frangit aquas. quicunq; repertum
D uxerit: aurata donabitur ille pharetra.
D ixerat: & sparsi diuersa plebe feruntur
E xploratores pelagi. sub fluctibus ibat
C arpatijs Triton: obluctantemq; petebat
C ymothoen. timet illa ferum: seseq; sequenti
S urripit: & duris elabitur uda lacertis.
H eus inquit speculatus amor, non uestra sub imis
F urta tegi potuere uadis. accingere nostram
V ecturus dominam. precium non uile laboris.
C ymothoen facilem, quæ nunc detrectat: habebis.
H ac mercede ueni. prorumpit gurgite toruus

S emifer. undosi uelabant brachia crines.
H ispida tendebat bifido uestigia cornu,
Q ua pistrix commissa uiro. ter pectora mouit.
I am quarto Paphias tractu sulcabat arenas.
V mbratura deam retro sinuatur in arcum
B ellua: tum uiuo squalentia murice terga
P urpureis mollita thoris. hoc nauigat antro
F ulta Venus. niueæ delibant æquora plantæ.
P rosequitur uolucrum late comitatus amorum:
T ranquillumq; choris quatitur mare. serta per oẽs
N eptuni dispersa domos. Cadmeia ludit
L eucothoe: frenatq; rosis delphina palæmon.
A lternas uiolis Nereus interserit algas.
C aniciem Glaucus ligat immortalibus herbis.
N ec non & uarijs uectæ Nereides ibant
A udito rumore feris. hanc pisce uolutam
S ubleuat Oceani monstrum Tarthesia Tigris:
H anc timor Aegæi rapturus fronte carinas
T rux aries. hæc cœrulea suspensa leæna
I nnatat. hæc uiridem trahitur complexa iuuencũ:
C ertatimq; nouis onerant connubia donis.
C ingula Cimothoe, rarum Galathea monile,
E t grauibus Spathale baccis diadema ferebat:
I ntextum rubro quas legerat ipsa profundo.
M ergit se subito: uellitq; coralia Lotho.
V imen erat dum stagna subit: processerat undis:
G emma fuit. nudæ Venerem cinxere cateruæ:
P laudentesq; simul tali cum uoce sequuntur.
H os Mariæ cultus, hæc munera nostra precamur:
R eginæ Regina feras. dic talia nunquam

P romeruisse Thetim: nec cum soror Amphitritæ
N ostro nupta Ioui, deuotum sentiat æquor:
A gnoscat famulum uirgo Stiliconia pontum.
V ictrices nos sæpe rates, classemq; paternam
V eximus: ad tristes cum tenderet ultor Achiuos.
I am Ligurum terris spumantia pectora Triton
A ppulerat: lassosq; fretis extenderat orbes.
C ontinuo sublime uolans ad mœnia Gallis
C ondita lanigeris, ouis ostentantia pellem
P eruenit. aduentu Veneris spissata recedunt
N ubila: clarescunt puris aquilonibus alpes.
L ætitiæ causas ignorat dicere miles:
L ætatur'q; tamen, Mauortia signa rubescunt
F loribus: & subitis animantur frondibus hastæ.
I lla suum dictis affatur talibus agmen.
G radiuum nostri comites arcete parumper:
V t soli uacet aula mihi. procul igneus horror
T horacum: gladios'q; tegat uagina minaces.
S tent bellatrices aquilæ, sæui'q; dracones.
F as sit castra meis hodie succumbere signis.
T ibia pro lituis, & pro clangore tubarum
M olle lyræ, festum'q; canant. epulentur ad ipsas
E xcubias. medijs spirent crateres in armis.
L axet terribiles maiestas regia fastus:
E t sociam plebem non indignata potestas.
C onfundant turbæ proceres, soluantur habenis
G audia: nec leges pudeat ridere seueras.
T u festas Hymenæe faces, tu gratia flores
E lige. tu geminas Concordia necte coronas.
V os pennata cohors, quocunq; uocauerit usus,

D iuisa properate manu: neu marceat ulla
S egnities. alij funalibus ordine ductis
P lurima uenturæ suspendite lumina nocti.
H i nostra nitidos postes obducere myrto
C ontendant. pars nectareis aspergere tecta
F ontibus: & flamma lucos adolere Sabæos.
P ars infecta croco uelamina luthea serum
P andite. Sydoniasq; solo prosternite uestes.
A st alij thalamum docto componite textu:
S tamine gemmato, picturatisq; columnis
A edificetur apex. qualem non Lydia diues
E rexit Pelopi: nec quem struxere Lyæo
I ndorum spolijs, & opaco palmite Bacchæ.
I llic exuuias omnes cumulate parentum.
Q uicquid auus senior Mauro, uel Saxone uictis:
Q uicquid ab innumeris socio Stilicone tremendus
Q uæsiuit genitor bellis. quæcunq; Gelonus
A rmenius'ue dedit. quantum crinita sagittis
A ttulit extremo Meroe circumflua Nilo.
M isit Achemenio quicquid de Tigride Medus,
C um supplex emeret Romanam Parthia pacem.
N obilibus gazis, opibusq; cubilia surgant
B arbaricis. omnes thalamo conferte triumphos.
S ic ait: & sponsæ petit improuisa penates:
I lla autem secura tori, tedasq; parari
N escia, diuinæ fruitur sermone parentis.
M aternosq; bibit mores: exemplaq; discit
P risca pudicitiæ: Latios nec uoluere libros
D esinit: aut graios ipsa genitrice magistra.
M æonius quæcunq; senex, aut Thracius Orpheus,

A ut Mythileneo modulatur pectine Sapho.
S ic Triuiam Latona monet, sic mitis in antro
M nemosyne docili tradidit præcepta thaliæ.
C um procul augeri nitor, & iocundior aer:
A ttonitam lustrare domum: fundiq; comarum
G ratus odor: mox uera fides, numenq; refulsit.
C unctatur stupefacta Venus. nunc ora puellæ
N unc flauam niueo miratur uertice matrem.
H æc modo crescenti, plenæ par altera lunæ
A ssurgit. ceu forte minor sub matre uirenti
L aurus, & ingentes ramos, olimq; futuras,
P romittit iam parua comas. uel flore sub uno
C eu geminæ pæstana rosæ per iugera regnant.
H æc largo matura die, saturataq; uernis
R oribus indulget spacio. latet altera nodo:
N ec teneris audet folijs admittere soles.
A stitit: & blande Mariam Cytherea salutat.
S alue sydereæ proles augusta Serenæ,
M agnorum soboles regum, parituraq; reges,
T e propter Paphias ædes, Cyprumq; reliqui.
T e propter libuit tantos explere labores:
E t tantum transnasse maris, ne uilior ultra
P riuatos patiare lares: neu tempore longo
D ilatos iuuenis nutriret Honorius ignes.
A ccipe fortunam: generis diadema resume:
Q uod tribuas natis: & in hæc penetralia rursus,
V nde parens progressa redi. fac nulla subesse
V incula cognatæ: quamuis aliena fuisses
P rincipibus: regnum poteras hoc ore mereri.
Q uæ propior sceptris facies? quis dignior aula

Vultus erit? non labra rosæ, non colla pruinæ,
Non crines æquant uiolæ, non lumina flammæ.
Quàm uincto leuiter sese discrimine confert
Umbra supercilij? miscet quàm iusta ruborem
Temperies? nimio nec sanguine candor abundat.
Auroræ uincis digitos: humerosq; Dianæ.
Ipsam iam superas matrem. si Bacchus amator
Dotali potuit cœlum signare corona:
Cur nullis uirgo redimitur pulchrior astris?
Iam tibi molitur stellantia serta Bootes:
Inq; decus Mariæ iam sydera parturit æther.
O' digno nectenda uiro, tantiq; per orbem
Consors imperij. iam te uenerabitur Ister.
Nomen adorabunt populi. iam Rhenus, & Albis
Seruiet, in medios ibis regina Sicambros.
Quid numerem gentes? Atlanteosq; recessus
Oceani? toto pariter dotabere mundo.
Dixit: & ornatus, dederant quos nuper ouantes
Nereides: collo, membrisq; micantibus aptat.
Ipsa caput distinguit acu. substringit amictus.
Flammea uirgineis accommodat ipsa capillis.
Ante fores iam pompa sonat: pilentaq; sacra
Præradiant ductura nurum. calet obuius ire
Iam princeps: tardumq; cupit discedere solem.
Nobilis haud aliter sonipes, quem primus amoris
Sollicitauit odor: tumidus, quatiensq; decoras
Curuata ceruice iubas. Pharsalia rura
Peruolat: & notos hinnitu flagitat amnes.
Naribus accensis. mulcet fœcunda magistros
Spes gregis: & pulchro gaudent armenta marito.

Candidus interea positis exercitus armis
Exultat socerum circa. nec signifer ullus,
Nec miles pluuiæ flores dispergere ritu
Cessat: purpureoq; ducem perfundere nimbo.
Hæc quoq; uelati lauro, myrtoq; canebant.
Diue parens, seu te complectitur axis Olympi:
Seu colis Elisias animarum præmia ualles:
En promissa tibi Stilico iam uota peregit:
En gratæ rediere uices. connubia pensat.
Acceptum reddit thalamum: natoq; reponit
Quod dederat genitor. nunq̃ te sancte pigebit
Iudicij: nec te pietas suprema fefellit.
Dignus cui leges, dignus cui pignora tanti
Principis: & rerum commendarentur habenæ.
Dicere possemus quæ prælia gesta sub Aemo:
Quæq; cruentarint fumantem Strimona pugnæ:
Quam notus clypeo, quanta ui fulminet hostem.
Ni prohiberet Hymen: quæ tempestiua relatu
Nunc canimus. quis consilio, quis iuris, & æqui
Nosse modum melior? quod semper dissidet: in te
Conuenit: ingenio robur, prudentia forti.
Fronte quis æquali? quem sic romana decerent
Culmina? sufficerent tantis quæ pectora curis?
Stes licet in populo. clamat quicunq; uidebit.
Hic ille est Stilico. sic te testatur, & offert,
Celsa potestatis species. non uoce feroci,
Non alto simulata gradu, non improba gestu
Affectant alij quicquid: fingiq; laborant.
Hæc donat natura tibi. pudor emicat unà,
Formosusq; rigor: uultusq; auctura uerendos
Canicies

C anicles festina uenit. consorte remoto
C ontingit, grauitasq; senij, uiresq; iuuentæ.
V traq; te angit proprijs insignibus ætas.
O rnatur fortuna uiro. non ulla nocendi
T ela, nec infecti iugulis ciuilibus enses.
N on odium terrore moues: nec frena resoluit
G ratia. diligimus pariter: pariterq; timemus.
I pse metus te noster amat iustissime legum
A rbiter: egregie pacis fidissime custos.
O ptime ductorum: fortunatissime patrum.
P lus iam, plus domino cuncti debere fatemur.
Q uod gener est inuicte tuus. V incire corona.
I nsere te nostris contempto iure choreis.
S ic puer Eucherius superet uirtute parentem.
A urea sic uideat simles Thermantia tedas.
S ic uterus crescat Mariæ. sic natus in ostro
P aruus Honoriades genibus considat auitis.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN TERTIVM CONSVLATVM HONORII AVGV.

P Aruos non aquilis, fas est educere fœtus
Ante fidem Solis, iudiciumq; poli:
Nam pater excusso salijt cum germine proles:
Ouaq; maternus rupit hiulca tepor:
P rotinus implumes conuertit ad æthera nidos:
E t recto flammas imperat ore pati.

C onsulit ardentes radios: & luce magistra
N aturam, uires, ingeniumq; probat.
D egeneres refugo torsit qui lumine uisus:
V nguibus hunc sæuis ira paterna ferit.
E xploratores oculis qui pertulit ignes:
S ustinuitq; acie nobiliore diem:
N utritur: uolucrumq; potens, & fulminis hæres
G esturus summo tela trisulca Ioui.
M e quoq; Pierijs tentatum sæpius antris
A udet magna suo mittere Roma deo.
I am dominas aures, iam regia tecta meremur
E t Chelis Augusto iudice nostra sonat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE TERTIO CONSVLATV HONORII AVGVSTI.

t Ertia Romulei sumant exordia fasces:
Terq; tuas ducat bellatrix pompa curules.
F estior annus eat: cantusq; imitata Gabinos:
D iues Hidaspeis augescat purpura gemmis
S uccedant armis trabeæ. tentoria lictor
A mbiat: & Latiæ redeant ad signa secures.
T uq; o' qui patrum curis æqualibus orbem
E oo cum fratre regis: procede secundis
A litibus: Phœbiq; nouos ordire meatus.
S pes, uotumq; poli, quem primo a' limine uitæ
Nutrix

Nutrix aula fouet: strictis quem fulgida telis
Inter laurigeros aluerunt castra triumphos.
Ardua priuatos nescit fortuna penates:
Et regnum cum luce dedit. cognata potestas
Excepit Tyrio uenerabile pignus in ostro:
Lustrauitq; tuos aquilis uictricibus ortus
Miles: & in medijs cunabula præbuit hastis.
Te nascente ferox toto Germania Rheno
Intremuit: mouitq; suas formidine syluas
Caucasus: & positis numen confessa pharetris,
Ignauas Mœroe traxit de crine sagittas.
Reptasti per scuta puer: regumq; feroces
Exuuiæ tibi ludus erant: primusq; solebas
Aspera complecti toruum post prælia patrem.
Signa triumphato quoties flexisset ab Istro
Arctoa de strage calens, & poscere patrem
De spolijs Scythicos arcus. aut rapta Gelonis
Cingula, uel iaculum Daci, uel frena Sueui.
Ille coruscanti clypeo te sæpe uolentem
Sustulit arridens: & pectore pressit anhelo,
Intrepidum ferri, galeæ nec triste timentem
Fulgur, & ad summas tendentem brachia cristas.
Tunc sic lætus ait. Rex ó stellantis Olympi
Talis perdomito redeat mihi filius hoste,
Hyrcanas populatus opes, aut cæde superbus
Assyria, sic ense rubens, sic flamine crebro
Turbidus, & grato respersus puluere belli:
Armaq; gauiso referat captiua parenti.
Mox ubi firmasti recto uestigia gressu:
Non tibi desidias molles, nec marcida luxu

O cia, nec somnos genitor permisit inertes:
S ed noua per duros instruxit membra labores:
E t cruda teneras exercuit indole uires.
F rigora sæua pati. grauibus non cedere nimbis.
A estiuum tolerare iubar. transnare sonoras
T orrentum furias. ascensu uincere montes.
P laniciem cursu. ualles, & concaua saltu.
N ec non in clypeo uigiles perducere noctes.
I n galea portare niues. nunc spicula cornu
T endere: nunc glandes baleari spargere funda.
Q uoq; magis nimium pugnæ inflammaret amorem
F acta tui numerabat aui. quem littus adustæ
H orrescit Libyæ, ratibusq; imperuia Thule.
I lle leues Mauros, nec falso nomine Pictos
E domuit: Scotumq; uago mucrone secutus.
F regit Hiperboreas remis audacibus undas:
E t geminis fulgens utroq; sub axe trophæis
T ethyos alternæ refluas calcauit arenas.
H os tibi uirtutum stimulos. hæc semina laudum
H æc exempla dabat. non ocyus hausit Achilles
S emiferi præcepta senis. seu cuspidis artem
S iue lyræ cantus, medicas seu disceret herbas.
I nterea turbata fides, ciuilia rursus
B ella tonant: dubiumq; quatit discordia mundum.
P roh crimen superum longi proh dedecus æui.
B arbarus Hesperias exul possederat oras:
S ceptraq; deiecto dederat Romana clienti.
I am princeps molitur iter: gentesq; remotas
C olligit Auroræ. tumidus quascunq; pererrat
E uphrates: quas lustrat Halis: quas ditat Orontes.
Thuriferos

Thuriferos Arabes saltus, uada Caspia Mœdi,
Armenij Phasin, Parthi liquere Nyphaten.
Quæ tibi tunc Martis rabies? quantusq; sequendi
Ardor erat? quanto flagrabant pectora uoto?
Optatas audire tubas, campiq; cruenta
Tempestate frui: truncisq; immergere plantas.
Vt Leo, quem fuluæ matris spelunca tegebat,
Vberibus solitum pasci: cum crescere sensit
Vngue pedes: & terga iubis, & dentibus ora.
Iam negat imbelles epulas: & rupe relicta
Getulo comes ire patri stabulisq; minari
Aestuat: & cæsi terga absorbere iuuenci.
Ille uetat: rerumq; tibi commendat habenas:
Et sacro meritos ornat diademate crines:
Tantaq; se rudibus pietas ostentat in annis.
Sic ætas animo cessit. quererentur ut omnes
Imperium tibi sero datum. uictoria uelox
Auspicijs effecta tuis. pugnastis uterq;
Tu fatis, genitorq; manu. te propter & alpes
Inuadi faciles, cauto nec profuit hosti
Munitis hæsisse locis. spes irrita ualli
Concidit: & scopulis patuerunt claustra reuulsis.
Te propter gelidis aquilo de monte procellis
Obruit aduersas acies: reuolutaq; tela
Vertit in authores: & turbine reppulit hastas.
O nimium dilecte deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hyemes: cui militat æther:
Et coniurati ueniunt ad classica uenti.
Alpinæ rubuere niues: & frigidus amnis
Mutatis fumauit aquis: turbaq; cadentum

Staret: ni rapidus iuuisset, flumina sanguis.
At ferus inuentor scelerum traiecerat altum
Non uno mucrone latus: duplex'q; tepebat
Ensis, & ultrices in se conuerterat iras.
Tandem iusta manus, iam libertate reducta
Quamuis emeritum peteret natura reuerti
Numen: & auratas astrorum panderet arces:
Nutaret'q; oneri uenturo conscius Atlas:
Distulit Augustus cupido se reddere coelo:
Dum tibi pacatum praesenti traderet orbem.
Nec mora: Bistoniis alacer consurgis ab oris
Inter barbaricas ausus transire cohortes.
In pauido uultu linquis Rhodopeia saxa
Orphaeis animata modis. iuga deseris Oetes
Herculeo damnata rogo. post Pelion intras
Neraeis illustre choris. te pulcher Enipheus
Celsa'q; Dodone stupuit: rursus'q; locutae
In te Caoniae mouerunt carmina quercus.
Illyrici legitur plaga littoris. arua teruntur
Delmatiae. Phrygii numerantur stagna Timaui.
Gaudent Italiae sublimibus oppida muris
Aduentu sacrata tuo. submissus adorat
Eridanus: blandos'q; iubet mitescere fluctus:
Et Phaëthonteas solitae deflere ruinas,
Roscida frondosae reuocant electra sorores.
Quanti tum iuuenes, quantae spreuere pudorem
Spectandi studio matres: puerisq; seueri
Certauere senes: cum tu genitoris amico
Exceptus gremio, mediam ueherere per urbem:
Velaret'q; pios communis laurea currus.

Quis

Quis non luciferum roseo cum sole uideri
Credidit? aut iunctum Bromio radiare Tonantem?
Feruet cristatis exercitus undiq; turmis,
Quisq; sua te uoce canens. præstringit ahena
Lux oculos: nudíq; seges Mauortia ferri
Ingeminat splendore diem. pars nobilis arcu
Pars longe iaculis, pars comminus horrida contis.
Hi uolucres tollunt aquilas. hi picta draconum
Colla leuant: multusq; tumet per nubila serpens
Iratus stimulante noto: uiuitq; receptis
Flatibus: & uario mentitur sibila tractu.
Vt uentum ad sedes. cunctos discedere tectis
Dux iubet: & generum compellat talibus ultro.
Bellipotens Stilico, cuius mihi robur in armis
Pace probata fides quid enim per prælia gessi
Te sine? quem merui te non suadente triumphum?
Othrisium pariter Getico fœdauimus hebrum
Sanguine: Delmaticas pariter prostrauimus alas,
Ryphæaq; simul. fessos porreximus artus
In glacie: stantemq; rota sulcauimus Istrum.
Ergo age, me quoniam cœlestis Regia poscit:
Tu pueris succede meis. tu pignora solus
Nostra foue. geminos dextra tu protege fratres.
Per consanguineos thalamos, noctemq; beatam,
Per tedas, quas ipsa tuo Regina leuauit
Coniugio: sociaq; uirum produxit ab aula:
Indue mente patrem. crescentes dilige fœtus
Vt ducis, ut soceri iam iam securus ad astra
Te custode ferar. rupta si mole Typhœus
Vndis prosiliat: Tityus si membra resoluat:

Si furor Encheladi proiecta mugiat Aetna:
O opposito Stilicone cadent. nec plura locutus
Sicut erat, liquido signauit tramite nubes:
Ingrediturq; globum lunæ: limenq; reliquit
Arcadis: & Veneris clementes peruolat aures.
Hinc Phœbi permensus iter flammamq; nocentem
Gradiui, placidumq; Iouem: stetit arce suprema
Algenti, qua Zona riget Saturnia tractu.
Machina laxatur cœli: rutilæq; patescunt
Sponte fores: arctoa parat conuexa Bootes.
Australes reserat portas succinctus orion:
Inuitantq; nouum sydus: pendentq; uicissim
Quas partes uelit ipse sequi: quibus esse sodalis
Dignetur stellis: aut qua regione moueri.
O' decus ætherium, terrarum gloria quondam.
Te tuus Oceanus natali gurgite lassum
Excipit: & notis Hispania proluit undis.
Fortunate parens, primos cum detegis ortus:
Aspicis Arcadium. cum te procliuior urges
Occiduum uisus remoratur Honorius ignem:
Et quocunq; uagos flectis sub cardine cursus:
Natorum per regna uenis. qui mente serena,
Maturoq; regunt iunctas moderamine gentes:
Sæcula qui rursus formant meliore metallo.
Luget auarícies Stygijs innexa cathenis:
Cumq; suo demens expellitur ambitus auro.
Non dominantur opes: non corrumpentia sensus
Dona ualent. emitur sola uirtute potestas.
Vnanimi fratres. quorum mare, terraq; fatis
Debentur. quodcunq; manus euasit auitas:

Quod superest patri. uobis iam Mulciber arma
Præparat: & Sicula cyclops incude laborat.
Brontes innumeris exasperat ægida signis.
Altum fulminea crispare in cassìde conum
Festinat Steropes. nectit thoraca Pyragmon:
Ignifluisq; gemit Lipare fumosa cauernis.
Vobis Ionia uirides Neptunus in alga
Nutrit equos: qui summa freti per cœrula possint
Ferre uiam: segetemq; leui percurrere motu,
Nesciat ut spumas: nec proterat ungula culmos.
Iam uideo Babylona rapi: parthumq; coactum
Non ficta trepidare fuga. iam Bactra teneri
Legibus: & famulis Gangem pallescere ripis:
Gemmatosq; humilem dispergere Persida cultus.
Ite per extremum Tanaim, pigrosq; Triones.
Ite per ardentem Libyam. superate uapores
Solis: & arcanos Nili deprendite fontes.
Herculeum finem, Bacchi transcurrite metas.
Vestri iuris erit, quicquid complectitur axis.
Vobis rubra dabunt preciosas æquora chonchas,
Indus ebur, ramos Panchaia, uellera Seres.

CL. CLAVDIANI PANEGYRIS DE QVARTO CONSVLATV HONORII AVG. LIBER.

Auspicijs iterum sese regalibus annus
Induit: & nota fruitur iactantior aula.
Limina nec passi circum priuata morari
Exultant reduces augusto consule fasces.
Cernis, ut armorum proceres, legumq; potentes
Patricios sumunt habitus: & more Gabino
Discolor incedit legio: positisq; parumper
Bellorum signis: sequitur uexilla Quirini.
Lictori cedunt aquilae: ridetq; togatus
Miles: & in medijs effulget curia castris.
Ipsa Palatino circumuallata senatu
Iam trabeam Bellona gerit: parmamq; remouit,
Et galeam sacras humeris uectura curules.
Nec te laurigeras pudeat Gradiue secures
Pacata gestare manu: Latiaq; micantem
Loricam mutare toga: dum ferreus haeret
Currus: & Eridani ludunt per prata iugales.
Haud indigna coli, nec nuper cognita marti
Vlpia progenies: & quae diademata mundo
Sparsit Ibera domus: nec tantam uilior unda
Promeruit seriem gentis. cunabula fouit
Oceanus. terrae dominos, pelagiq; futuros
Immenso decuit rerum de principe nasci.
Hinc processit auus. cui post arctoa frementi
Classica massilas adnexuit Africa lauros.

I lle Caledoniis posuit qui castra pruinis:
Q ui medio Libyæ sub casside pertulit æstus.
T erribilis Mauro: debellatorq; Britanni
L ittoris: ac pariter boreæ uastator, & austri.
Q uid rigor æternus? cœli quid frigora prosunt?
I gnotumq; fretum? maduerunt Saxone fuso
O rcades. incaluit Pictorum sanguine Thule.
S cotorum cumulos fleuit glacialis hybernæ.
Q uis calor obsistit forti? per uasta cucurrit
A ethiopum: cinxitq; nouis Atlanta maniplis.
V irgineum Tritona bibit: sparsosq; uenenis
G orgoneos uidit thalamos: & uile uirentes
H esperidum risit, quos ditat fabula ramos.
A rx incensa Iubæ rabies Maurusia ferro
C essit: & antiqui penetralia diruta Bocchi.
S ed laudes genitor longe transgressus auitas
S ubdidit oceanum sceptris: & margine cœli
C lausit opes. quantum distant à Tigride Gades.
I nter se Tanais quantum, Nilusq; relinquunt.
H æc tamen innumeris per se quæsita trophæis,
N on generis dono, non ambitione potitus.
D igna legi uirtus, ultro se purpura supplex
O btulit: & solus meruit regnare rogatus.
N am cum barbaries penitus commota gementem
I rrueret Rhodopen: & misto turbine gentes,
I am deserta suas, in nos transfunderet arctos:
D anubij totæ uomerent cum prælia ripæ:
C um Geticis ingens premeretur Mysia plaustris:
F lauaq; Bictonios operirent agmina campos.
O mnibus afflictis, & uel labentibus ictu,

V el prope' casuris, unus tot funera contra
R estitit: extinxitq; faces: agrosq; colonis
R eddidit: & laeti rapuit de faucibus urbes.
N ulla relicta foret Romani nominis umbra:
N i pater ille tuus iam, iam ruitura subisset
P ondera, turbatamq; ratem: certaq; leuasset
N aufragium commune manu. uelut ordine rupto
C um procul insanae traherent Phaethonta quadrigae:
S aeuiretq; dies: terrasq;, & stagna propinqui
H aurirent radij: solito cum murmure toruus
S ol occurrit equis. qui postquam rursus heriles
A gnouere sonos: rediјt meliore magistro
M achina, concentusq; poli: rursusq; recepit
I mperium, flammaeq; modum. sic traditur illi,
S eruaturq; oriens. at non pars altera rerum
T radita. bis possessa manu, bis parta periclis.
P er uarium gemini scelus erupere tyranni
T ractibus occiduis. hunc saeua Britania fudit:
H unc sibi Germanus famulum delegerat exul,
A usus uterq; nefas, domini respersus uterq;
I nsontis iugulo. nouitas audere priori
S uadebat: tantumq; dabant exempla sequenti.
H ic noua moliri praeceps: hic quaerere tuta
P rouidus: hic fusis, collectis uiribus ille:
H ic uagus excurrens: hic inter claustra reductus
D issimules, sed morte pares: euadere neutri
D edecus, aut mistis licuit procumbere telis.
A missa specie, raptisq; insignibus ambo
I n ultus rediere suos: manibusq; reuinctis
O blati, gladijs submittunt colla paratis:

E t uitam, ueniamq́; rogant. proh damna pudoris,
Q ui modo tam densas nutu mouere cohortes:
I n quos iam dubius sese librauerat orbis:
N on hostes uictore cadunt: sed iudice sontes
D amnat uoce reos. petijt quos Marte tyrannos,
A mborum periere duces. hic sponte carina
D ecidit in fluctus. illum suus abstulit ensis.
H unc alpes, hunc Pontus habet. solatia cæsis
F ratribus hæc ultor tribuit. necis author uterq;
L abitur. Augustas par uictima mitigat umbras.
H as dedit inferias tumulis: iuuenumq́; duorum
P urpureos merito placauit sanguine manes.
I lli iusticiam confirmauere triumphi.
P ræsentes docuere deos. hinc sæcula discant,
I ndomitum nihil esse pio, tutum'ue nocenti.
N uncius ipse sui longas incognitus egit
P ræuento rumore uias, inopinus utrunq;
P erculit: & clausos montes ut plana reliquit.
E xtruite immanes scopulos: attollite turres:
C ingite uos fluuijs: uastas opponite syluas,
G arganum alpinis, Apenninumq́; niualem,
P ermistis sociate iugis: & rupibus Aemum
A ddite Caucaseis: inuoluite Pelion Ossæ:
N on dabitis murum sceleri: qui uindicat, ibit.
O mnia subsident meliori peruia causæ.
N ec tamen oblitus ciuem, cedentibus atrox
P artibus infremuit: non insultare iacenti
M allebat, mitis precibus, pietatis abundans,
P œnæ parcus erat: paci non intulit iram.
P ost acies odijs idem, qui terminus armis.

P rofuit hoc uincente capi: multosq; subactos,
A spera laturae commendauere cathenae.
M agnarum largitor opum. largitor honorum.
P ronus, & in melius gaudens conuertere fata.
H inc amor. hinc ualidum deuoto milite robur.
H inc natis mansura fides. hoc nobilis ortu
N asceris: aequaeua cum maiestate creatus:
N ullaq; priuatae passus contagia sortis.
O mnibus exceptis, ultro te Regia solum
P rotulit: & patrio felix adolescis in ostro:
M embraq; uestitu nunquam temerata profano
I n sacros cecidere sinus. Hispania patrem
A uriferis eduxit aquis: te gaudet alumno
B osphorus. Hesperio de limine surgit origo.
S ed nutrix Aurora tibi pro pignore tanto
C ertatur. geminus ciuem sic uendicat axis
H erculis, & Bromij sustentat gloria Thebas.
H aesit Apollineo Delos Latonia partu.
C retaq; se iactat tenero reptata Tonanti.
S ed melior Delo, Dictaeis clarior oris,
Q uae dedit hoc numen regio. non littora nostro
S ufficerent angusta deo: nec inhospita Cynthi
S axa tuos artus duro laesere cubili.
A cclinis genitrix auro, circumflua gemmis,
I n Tyrios enixa toros, ululata uerendis
A ula puerperijs. quae tunc documenta futuri?
Q uae uoces auium? quanti per inane uolatus?
Q uis uatum discursus erat? tibi corniger Hammon,
E t dudum taciti rupere silentia Delphi.
T e Persae cecinere magi. te sensit Hetruscus

Augur: & inspectis stupuit Babylonius astris.
Chaldæi stupuere senes: Cumanaq; rursus
Intonuit rupes, rabidæ delubra sibyllæ.
Nec te progenitum Cibeleius ære sonoro
Lustrauit Coribas: exercitus undiq; fulgens
Astitit. ambitur signis Augustior infans.
Sensit adorantes galeas: redditq; ferocem
Vagitum lituis. uitam tibi contulit idem,
Imperiumq; dies. inter cunabula consul
Proueheris, signans posito modo nomine fastos.
Donaturq; tibi, qui te produxerat, annus.
Ipsa quirinali paruum te cinxit amictu
Mater: & ad primas docuit reptare curules.
Uberibus sanctis, immortaliq; deorum
Crescis adoratus gremio. tibi sæpe Diana
Menalios arcus, uenatricesq; pharetras
Suspendit, puerile decus. tu sæpe Mineruæ
Lusisti clypeo: fuluamq; impune pererrans
Aegida, tractasti blandos interritus angues.
Sæpe tuas etiam iam tum gaudente marito
Uelauit Regina comas: festinaq; uoti
Præsumptum diadema dedit. tum leuibus ulnis
Sustulit: & magno porrexit ad oscula patri.
Nec dilatus honos mutatur principe Cæsar.
Protinus æquaris fratri: nec certius unquam
Hortati superi. nullis præsentior æther
Affuit omnibus. tenebris inuoluerat atris
Lumen hyems: densosq; notus collegerat hymbres.
Sed cum mox solita miles te uoce leuasset:
Nubila dissoluit Phœbus: pariterq; dabantur

S ceptra tibi: mundoq; dies caligine liber.
B osphorus aduersam patitur Calcedona cerni.
N ec tantum uicina nitent: sed tota repulsis
N ubibus exuitur Thracę. Pangaea renident:
I nsuetosq; palus radios Mæotica uibrat:
N ec boreas nimbos, aut sol ardentior egit.
I mperij lux illa fuit. præsagus obibat
C uncta nitor: risitq; tuo natura sereno.
V isa etiam medio populis mirantibus audax
S tella die, dubitanda nihil, nec crine retuso
L anguida: sed quantus numeratur nocte Bootes:
E micuitq; plagis alieni temporis hospes
I gnis: & agnosci potuit cum luna lateret.
S iue parens augusta fuit: seu forte reluxit
D iuus auus: seu te claris properantibus astris
C ernere, sol patiens cœlum commune remisit.
A pparet quid signa ferant. uentura potestas
C laruit Ascanio: subita cum luce comarum
I nnocuus flagraret apex: phrygioq; uolutus
V ertice, fatalis redimiret tempora candor.
A t tua cœlestes illustrant omnia flammæ.
T alis, ab Idæis primæuus Iuppiter antris
P ossessi stetit arce Poli: famulosq; recepit
N atura tradente deos. lanugine nondum
V ernabant uultus: nec adhuc per colla fluebant
M oturæ conuexa comæ. tum scindere nubes
D iscebat: fulmenq; rudi torquere lacerto.
L ætior augurio genitor, natisq; superbus
I am paribus, duplici fultus consorte redibat:
S plendebatq; pio complexus pignora curru.

Haud

Haud aliter summo gemini cum patre Lacones
Progenies Ledæa sedent. in utroq; relucet
Frater. utroq; soror simulis chlamis effluit auro.
Stellati pariter crines. iuuat ipse Tonantem
Error: & ambiguæ placet ignorantia matri.
Eurotas proprios discernere nescit alumnos:
Vt domus excepit reduces. ibi talia tecum
Pro rerum stabili fertur ditione locutus.
Si tibi Parthorum solium fortuna dedisset
Care puer: terrisq; procul uenerandus Eois
Barbarus Arsacio consurgeret ore thiaras:
Sufficeret sublime genus: luxuq; fluentem
Deside, nobilitas posset te sola tueri.
Altera Romanæ longe rectoribus aulæ,
Conditio uirtute decet. non sanguine niti
Maior: & utilior facto coniuncta potenti.
Vile latens uirtus. quid enim submersa tenebris
Proderit? obscuro ueluti sine remige puppis,
Vel lyra quæ reticet. uel qui non tenditur arcus.
Hanc tamen haud quisquam qui non agnouerit ante
Semet: & incertos animi placauerit æstus
Inueniet. longis illuc ambagibus itur.
Disce orbis, quod quisq; sibi cum conderet artus
Nostros æthereis miscens terrena Prometheus,
Sinceram patri mentem furatus olympo:
Continuit claustris: indignantemq; reuinxit:
Et cum non aliter possent mortalia fingi:
Adiunxit geminas. illæ cum corpore lapsæ
Intereunt: hæc sola manet: bustoq; superstes
Euolat. hanc alta capitis fundauit in arce

Mandatricem operum: prospecturamq; labori.
Illas inferius collo, præceptaq; summæ
Passuras dominæ, digna statione locauit.
Quippe opifex ueritus confundere sacra profanis:
Distribuit partes animæ: sedesq; remouit.
Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit imbutam flammis: auidamq; nocendi
Præcipitemq; sui rabie succensa tumescit.
Contrahitur tepefacta metu: cumq; omnia secum
Duceret: & requiem membris uesana negaret:
Inuenit pulmonis opem: madidumq; fluenti
Præbuit: ut tumidæ ruerent in mollia fibræ.
At sibi cuncta petens, secum latura cupido
In iecur, & tractus imos compulsa recessit.
Quæ uelut immanes reseret cum bellua rictus
Expleri, pascique; uelit. nunc uerbere curas
Torquet auaritiæ stimulis: nunc flagrat amorum:
Nunc gaudet: nunc mœsta dolet. satiataq; rursus
Exoritur: cæsaq; redit pollentius hydra.
Hos igitur potuit siquis sedare tumultus:
Inconcussa dabit puræ sacraria menti.
Tu licet extremos late dominere per Indos
Te Mœdus, te mollis Arabs, te Seres adorent.
Si metuis si parua cupis, si duceris ira:
Seruitij patiere iugum. tolerabis iniquas
Interius leges. tunc omnia iure tenebis:
Cum poteris rex esse tui. procliuior usus
In peiora datur: suadetq; licentia luxum:
Illecebris effrena fauet. tunc uiuere caste
Asperius, cum prompta uenus. tunc durius iræ
Consulitur:

Consultur: cum pœna patet. sed comprime motus.
Nec tibi quid liceat: sed quid fecisse decebit
Occurrat: mentemq́; domet respectus honesti.
Hoc te præterea crebro sermone monebo:
Vt te totius medio telluris in orbe
Viuere cognoscas. cunctis tua gentibus esse
Facta palam: nec posse dari regalibus usquam
Secretum uitijs. nam lux altissima fati
Occultum nil esse sinit: latebrasq́; per omnes
Intrat: & obtrusos implorat fama recessus.
Sis pius in primis: nam cum uincamur in omni
Munere: sola deos æquat clementia nobis.
Neu dubie suspectus agas. neu falsus amicis
Rumorumue auidus. qui talia curat, inanes
Horrebit strepitus: nulla non anxius hora.
Non sic excubiæ, nec circunstantia pila,
Quam tutatur amor. non extorquebis amari.
Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.
Non'ne uides operum qui se pulcherrimus ipse
Mundus amore ligat? nec ui connexa per æuum
Conspirant elementa sibi? qui limite Phœbus
Contentus medio. contentus littore Pontus:
Et qui perpetuo terras ambitq́;, uehitq́;.
Nec premat incumbens oneri: nec cesserit aer.
Qui terret, plus ipse timet. sors ista tyrannis
Conuenit. inuideant claris: fortesq́; trucident.
Muniti gladijs uiuant: septiq́; uenenis
Ancipites habeant arces: trepidiq́; minentur.
Tu ciuem, patremq́; geras. tu consule cunctis,
Non tibi: nec tua te moueant, sed publica uota.

In commune iubes si quid, censésq; tenendum,
Primus iussa subi. tunc obseruantior æqui
Fit populus: nec ferre uetat: cum uiderit ipsum
Auctorem parere sibi. componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta ualent, quàm uita regentis.
Mobile mutatur semper cum principe uulgus.
His tamen effectis, nec fastidire minores:
Neu pete præscriptos homini transcendere fines.
Inquinat egregios adiuncta superbia mores.
Non tibi tradidimus dociles seruire Sabæos,
Armeniæ dominum non te præfecimus oræ,
Nec damus Assyriam: tenuit quam fœmina gentem.
Romani qui cuncta diu rexere regendi.
Qui nec Tarquinij fastus, nec iura tulere
Cæsaris. annales ueterum delicta loquuntur.
Hærebunt maculæ. quis non per sæcula damnet
Cæsareæ portenta domus? quem dira Neronis
Funera? quem rupes Caprearum tetra latebit
Incesto possessa seni? uictura feretur
Gloria Traiani. non tàm quod Tigride uicto
Nostra triumphati fuerat prouincia Parthi:
Alta quod inuectus stratis capitolia Dacis:
Quàm patriæ quod mitis erat. nec desine tales
Nate sequi. si bella tonent: prius agmina duris
Exerce studijs: & sæuo præstrue Marti.
Non brumæ requies, non hybernacula segnes
Eneruent torpore manus. ponenda salubri
Castra loco. præbenda uigil custodia uallo.
Disce ubi densari cuneus: ubi cornua tendi

Aequius,

Aequius aut iterum flecti. quae montibus aptae,
Quae campis acies, quae fraudi accommoda uallis.
Quae uia difficilis. fidit si moenibus hostis:
Tum tibi murali libretur machina pulsu.
Saxa rotet praeceps aries: protectaq; portas
Testudo feriat. ruat emersura iuuentus
Effossi per operta soli. si longa moretur
Obsidio: tum uota caue secura remittas.
Inclusum'ue putes. multis damnosa fuere
Gaudia. dispersi pereunt: somno'ue soluti.
Saepius incautae nocuit uictoria turbae.
Neu tibi regificis tentoria larga redundent
Delitijs: neue imbelles ad signa ministros
Luxuries armata trahat. neu flantibus austris,
Neu pluuijs cedas. neu defensura calorem
Aurea summoueant rapidos umbracula solos.
Inuentis utere cibis. solabere partes
Aequali sudore tuas. si collis iniquus:
Primus ini. syluam si caedere prouocat usus:
Ne pudeat sumpta quercum strauisse bipenni.
Calcatur si pigra palus: tuus ante profundum
Praetentet sonipes, fluuios tu protere curru
Horrentes glacie. liquidos tu scinde natatu.
Nunc eques in medias equitum te consere turmas:
Nunc pedes assistas pediti. tum promptius ibunt
Te socio. tum conspicuus, gratusq; feretur
Sub te teste labor. dicturum plura parentem
Voce subit. equidem faueant modo numina coeptis:
Haec effecta dabo, nec me fratriq;, tibiq;
Dissimulem populi, commissaq; regna uidebunt.

Sed cur non potius uerbis, quæ disseris usu
Experior? gelidas certe nunc tendis ad alpes
Duc tecum comitem. figant sine nostra tyrannum
Spicula. pallescat nostro sine barbarus arcu.
Italiam'ne feram furijs prædonis acerbi
Subiectam? patiar Romam seruire clienti?
Usqueadeo ne puer? nec me polluta potestas,
Nec pia cognati tanget uindicta cruoris?
Per strages equitare libet. da protinus arma.
Cur annos obijcis? pugnæ cur arguor impar?
Aequalis mihi Pyrrhus erat: cum pergama solus
Verteret: & patri non degeneraret Achilli.
Deniq; si princeps castris hærere nequibo:
Vel miles ueniam. delibat dulcia nati
Oscula: miratusq; refert. Laudanda petisti:
Sed festinus amor. ueniet robustior ætas.
Ne propera. nec dum decimas emensus aristas
Aggrederis metuenda uiris. uestigia magnæ
Indolis agnosco. fertur Pelleus Eoum
Qui domuit Porhum cum prospera sæpe Philippi
Audiret: lætos inter fleuisse sodales:
Nil sibi uincendum patris uirtute relinqui.
Hos uideo motus. sat sit promittere patri:
Tantus eris: nostro nec debes regna fauori:
Quæ tibi iam natura dedit. sic mollibus olim
Stridula ducturum pratis examina regem
Nascentem uenerantur apes: & publica mellis
Iura petunt: traduntq; fauos. sic pascua paruus
Vendicat: & nec dum firmatis cornibus audax,
Iam regit armentum uitulus: sed prælia differt
In iuuenem:

I n iuuenem: patiensq; meum cum fratre tuere
M e bellante locum. uos impacatus Araxes
V os celer Euphrates timeat. sit Nilus ubiq;
V ester: & emisso quicquid sol imbuit ortu.
S i pateant alpes, habeat si causa secundos
I ustior euentus: aderis, partesq; receptas
S uscipies: animosa tuas ut Gallia leges
A udiat: & nostros æquus modereris Iberos.
T unc ego securus fati, lætusq; laborum
D iscedam, uobis utrunq; regentibus axem.
I nterea musis animus dum mollior instat:
E t quæ mox imitere, legas. nec desinat unquam
T ecum Graia loqui, tecum Romana uetustas.
A ntiquos euolue duces. assuesce futuræ
M ilitiæ. Latium retro te confer in æuum.
L ibertas quæsita placet. mirabere Brutum.
P erfidiam damnas, Metij satiabere pœnis.
T riste rigor nimius: Torquati despue mores.
M ors impensa bonum: Decios uenerare ruentes.
V el solus quid fortis agat: te ponte soluto
O ppositus Cocles, Mutij te flamma docebit.
Q uid mora perfringat Fabius: quid rebus in arctis
D ux gerat: ostendat Gallorum strage Camillus.
D iscitur hinc nullos meritis obsistere casus.
P rorogat æternam feritas tibi punica famam
R egule, successus superant aduersa Catonis.
D iscitur hic quantum paupertas sobria possit.
P auper erat Curius: cum reges uinceret armis.
P auper Fabricius: Pyrrhi cum sperneret aurum.
S ordida Serranus flexit dictator aratra:

L ustratæ lictore casæ: fascésq; salignis
P ostibus affixi. collectæ consule messes:
E t sulcata diu trabeato rura colono.
H æc genitor præcepta dabat. uelut ille carinæ
L ongæuus rector. uarijs quem sæpe procellis
E xplorauit hyems: ponto iam fessus, & annis
A equoreas alni nato commendat habenas:
E t casus, artésq; docet. quo dextra regatur
S ydere: quo fluctus possint moderamine falli:
Q uæ nota nimborum: quæ fraus infida Fareni:
Q uid sol occiduus prodat: quo saucia uento
D ecolor iratos attollat Cynthia uultus.
A spice nunc quacunq; micas: seu circulus austri
M agne parens gelidi, seu te meruere triones:
A spice. completur uotum, iam natus adæquat
T e meritis: & quod magis est optabile, uincit.
D iscedens clypeum, defensorem'q; dedisti.
P ro nobis nihil ille pati, nullum'q; recusat
D iscrimen tentare sui: non dura uiarum,
N on incerta maris. Libyæ squalentis arenas
A udebit superare pedes: madidáq; cadente
P leiade, Getulas intrabit Syrtibus undas.
H unc tamen in primis populos lenire feroces,
E t Rhenum pacare iubes. uolat ille citatis
V ectus equis: nulláq; latus stipante caterua,
A spera nubiferas qua Rhetia porrigit alpes:
P ergit: & hostiles (tanta est fiducia) ripas
I ncomitatus adit. totum properare per amnem
A ttonitos reges humili ceruice uideres,
Ante ducem nostrum. flauam sparsere Sicambri
Cæsariem

C æsariem: pauidoq; orantes murmure Franci
P rocubuere solo iuratur Honorius absens:
I mploratq; tuum supplex Alemania nomen.
B asternæ uenere truces uenit accola syluæ,
B ructerus Herciniæ: latisq; paludibus exit
C imbrus: & ingentes Albim liquere Cherusci.
A ccipit ille preces uarias: tardeq; rogatus
A nnuit: & magno pacem pro munere donat.
N obilitant ueteres Germanica fœdera Drusos,
M arte sed ancipiti, sed multis cladibus empta.
Q uis uictum meminit sola formidine Rhenum,
Q uod longis alij bellis potuere mereri:
H oc tibi dat Stiliconis iter. post ocia Galli
L imitis, hortaris Graias fulcire ruinas.
I onium tegitur uelis: uentiq; laborant
T ot curuare sinus: seruaturasq; Corynthum
P rosequitur facili Neptunus gurgite classes.
E t puer isthmiaci iam pridem littoris exul,
S ecura repetit portus, cum matre Palæmon.
C astra cruore natant. metitur pellita iuuentus:
P ars morbo. pars ense perit. non lustra Lycæi,
N on Erimanthææ iam copia sufficit umbræ.
I nnumeris exusta rogis, nudataq; ferro
S ic flagrasse suas lætantur Mænala syluas.
E xcutiat cineres Ephyræ, Spartanus, & Arcas
T utior: exangues pedibus proculcet aceruos:
F essaq; pensatis respiret Græcia pœnis.
G ens qua non Scythicos diffusior ulla triones
I ncoluit: cui paruus Athos, angustaq; Thrace
C um transiret, erat. per te, uiresq; tuorum

Fracta ducum: lugetq; sibi iam rara superstes:
Et quorum turbae, spacium uix præbuit orbis:
Vno colle latent, sitiens, inclusáq; uallo
Ereptas quæsiuit aquas: quas hostibus ante
Contiguas, alio Stilico deflexerat arcu.
Mirantemq; nouas ignota per auia ualles
Iusserat aduerso fluuium migrare meatu.
Obuia quid mirum uinci? cum barbarus ultro
Iam cupiat seruire tibi? tua Sarmata discors
Sacramenta petit. proiecta fraude Gelonus
Militat. in Latios ritus transistis Alani,
Vt fortes in marte uiros, animisq; paratos:
Sic iustos in pace legis: longumq; tueris
Electos: crebris nec succedentibus urges
Iudicibus: notis regimur: fruimurq; quietis:
Militiæq; bonis. ceu bellatore Quirino:
Ceu palido moderante Numa. non imminet ensis:
Nullæ nobilium cædes. non crimina uulgo
Texuntur. patria mœstus non truditur exul.
Impia continui cessant augmenta tributi.
Non infelices tabulæ. non hasta refixas
Vendit opes auidis. emptor non uoce citatur:
Nec tua priuatis crescunt æraria damnis.
Munificus laudis, sed non & prodigus auri.
Perdurat non empta fides: nec pectora merces
Alligat: ipsa suo pro pignore castra laborant.
Te miles nutritor amat. Quæ deniq; Romæ
Cura tibi? quàm fixa manet reuerentia patrum?
Firmatur senium iuris: priscamq; resumunt
Caniciem leges: emendanturq; uetustæ:

A cceduntq; nouæ, talem sensere Solonem
R es Pandioniæ. sic armipotens Lacedæmon.
Q uæ sub te uel causa grauis? uel iudicis error?
N ec legitur dubijs, quis litibus addere finem
I ustior: & mersum latebris educere uerum?
Q uæ pietas? quantusq; rigor? tranquillaq; magni
V is animi? nulloq; leuis terrore moueri?
N ec noua mirari facilis? quæ docta facultas
I ngenij, linguæq; modus? responsa uerentur
L egati: grauibusq; latet sub moribus ætas.
Q uantus in ore pater radiat? quàm torua uoluptas
F rontis, & augusti maiestas grata pudoris?
I am patrias imples galeas: iam cornus auita
T entatur uibranda tibi. promittitur ingens
D extra rudimentis: Romanaq; uota moraris.
Q uis decor? incedis quoties clypeatus, & auro
S quameus, & rutilus cristis, & casside maior?
S ic cum Threicia primum sudaret in hasta,
F lumina lauerunt puerum Rhodopeia Martem.
Q uæ uires iaculis? uel cum Gortynia tendis
S picula: quàm felix arcus, certiq; petitor
V ulneris? & iussum mentiri nescius ictum?
S cis quo more Cydon, qua dirigat arte sagittas,
A rmenius: refugo quæ sit fiducia Partho.
S ic Amphioniæ pulcher sudore palæstræ
A lcides pharetras, Dircæaq; tela solebat
P rætentare feris, olim domitura gigantes:
E t pacem latura Polo: semperq; cruentus
I bat: & Alcmenæ prædam referebat ouanti
C æruleus tali prostratus Apolline Python,

Implicuit fractis moritura uolumina syluis.
Cum nectaris æquo: simulacraq́; Martia ludis:
Quis molles sinuare fugas? quis tendere contum
Acrior? aut subitos melior flexisse recursus?
Non te Massagetæ, non gens exercita campo
Thessala, non ipsi poterunt æquare Bimembres.
Vix comites alæ, uix te suspensa sequuntur
Agmina: ferventesq́; tument post terga dracones:
Vtq́; tuis primum sonipes calcaribus arsit:
Ignescunt patulæ nares. non sentit arenas.
Vngula: discussæq́; iubæ sparguntur in armos.
Turbantur phaleræ. spumosis morsibus aurum
Fumat. anhelantes exundant sanguine gemmæ.
Ipse labor, puluisq́; decet, confusaq́; motu
Cæsaries. uestis radiato murice solem
Combibit. ingesto crispatur purpura uento.
Si dominus legeretur equis: tua posceret ultro
Verbera Nereidum stabulis nutritus Arion:
Seruiretq́; tuis contempto Castore frenis
Cyllarus: & flauum Xanthus spreuisset Achillem.
Ipse tibi famulas præberet Pegasus alas,
Portaretq́; libens: melioraq́; pondera passus
Bellerophontæas indignaretur habenas.
Quin etiam uelox Auroræ nuncius Aethon,
Qui fugat hinnitu stellas: roseoq́; domatur
Lucifero: quoties equitem te cernit ab astris:
Inuidet: inq́; tuis mauult spumare lupatis.
Nunc quoq́; quos habitus, quantæ miracula pompæ
Vidimus? Ausonio cum iam succinctus amictu
Per Ligurum populos solito conspectior ires?

A tq; inter niueas altæ ueherere cohortes?
O bnixisq; simul pubes electa lacertis
S ydereum gestaret onus? sic numina Memphis
I n uulgus proferre solet. penetralibus exit
E ffigies, breuis illa quidem, sed plurimus infra
L iniger, imposita suspirans ueste sacerdos
T estatur sudore deum. Nilotica sistris
R ipa sonat: Phariosq; modos Aegyptia ducit
T ibia, submissis admugit cornibus Apis.
O mnis nobilitas, omnis tua sacra frequentat
T ibridis, & Latij soboles. conuenit in unum
Q uicqd in orbe fuit procerum: qbus author honoris
V el tu uel genitor. numeroso consule consul
C ingeris: & socios gaudes admittere patres.
I llustri te prole Tagus, te Gallia doctis
C iuibus, & toto stipauit Roma senatu.
P ortatur iuuenum ceruicibus aurea sedes:
O rnatuq; nouo grauior deus. asperat Indus
V elamenta lapis: preciosaq; fila smaragdis
D ucta uirent. Amethystus inest: & fulgor Iberus,
T emperat arcanis hyacinthi cœrula flammis.
N ec rudis in tali suffecit gratia textu:
A uget acus meritum: picturatumq; metallis
V iuit opus: multaq; ornantur iaspide uultus:
E t uarijs spirat Nereia bacca figuris.
Q uæ tantum potuit digitis mollire rigorem
A mbitiosa colus? uel cuius pectinis arte
T raxerunt solidæ gemmarum stamina telæ?
I n uia quis calidi scrutatus stagna profundi
T ethyos inuasit gremium? quis diuitis algæ

Germina flagrantes inter quæsiuit arenas?
Quis iunxit lapides? ostro quis miscuit ignes
Sydonij rubriq; maris? tribuere colorem
Phœnices: Seres subtegmina: pondus Hidaspes.
Hoc si Mæonias cultu graderere per urbes,
In te pampineos proferret Lydia Tyrsos:
In te Nisa choros. dubitarent orgia bacchi
Cui furerent. irent blandæ sub uincula tigres.
Talis Erythræis intextus nebrida gemmis
Liber agit currus: & Caspia flectit eburnis
Colla iugis. satyri circum, crinemq; solutæ
Mænades. astringunt hederis uictricibus Indos.
Ebrius hostili uelatur palmite Ganges.
Aspice mox lætum sonuit clamore tribunal.
Te fastos ineunte quater. solennia ludit
Omina libertas. deductum uindice morem
Lex celebrat: famulusq; iugo laxatus herili
Ducitur: & grato remeat securior ictu.
Tristis conditio pulsata fronte recedit
In ciuem. rubuere genæ: tergoq; remouit
Verbera. permissi felix iniuria uoti.
Prospera Romuleis sperantur tempora rebus
In nomen uentura tuum. præmissa futuris
Dant exempla fidem. quoties te cursibus æui
Præfecit: toties accessit laurea patri.
Ausi Danubium quondam transnare Gruthunni:
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluuium plenæ cuneis immanibus alni.
Dux Odotheus erat. tantæ conamina classis
Incipiens ætas, & primus contudit annus.

S ubmersæ sedere rates. fluitantia nunquam
L argus arctoos pauere cadauera pisces.
C orporibus premitur Peucæ. per quinq; recurrens
H ostia barbaricos uix egerit unda cruores.
C onfessusq; parens Odothei regis opima
R ettulit, exuuiasq; tibi. ciuile secundis
C onficis auspicijs bellum. tibi debeat orbis
F ata Gruthunnorum, debellatumq; tyrannum.
I ster sanguineos egit te consule montes.
S ed patrijs olim fueras successibus author:
N unc erit ipse tuis. semper uenere triumphi
C um trabeis: sequiturq; tuos uictoria fasces.
S is precor assiduus consul, Marijq; relinquas
E t senis Augusti numerum. quæ gaudia mundi
P er tua lanugo cum serpere cœperit ora?
C um tibi prodiderit festas nox pronuba tedas?
Q uæ tali deuota toro? quæ murice fulgens
I bit in amplexus tanti Regina mariti?
Q uæ'nam tot diuis ueniet nurus? omnibus aruis,
E t toto dotanda mari? quantusq; feretur
I dem per Zephyri metas Hymeneus, & Euri?
O' mihi si liceat thalamis intendere carmen
C onnubiale tuis. si te iam dicere patrem
T empus erit cum tu trans Rheni cornua uictor,
A rcadius captæ spolijs Babylonis honustus,
C ommunem maiore toga signabitis annum:
C rinitusq; tuo sudabit fasce Lyæus.
V ltima fraternas horrebunt Bactra secures.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO IN SEXTVM HONORII AVGVSTI CONSVLATVM.

Omnia, quæ sensu uoluuntur uota diurno
Pectore sopito reddit amica quies.
Venator defensa toro cũ mẽbra repõit:
Mẽs tamẽ ad syluas, et sua lustra redit.
Iudicibus lites, aurigæ somnia currus,
Vanáq; nocturnis meta cauetur equis.
Furto gaudet amans permutat nauita merces:
Et uigil elapsas quærit auarus opes.
Blandáq; largitur frustra sitientibus ægris
Irriguus gelido pocula fonte sopor.
Me quoq; musarum studium sub nocte silenti
Artibus assuetis sollicitare solet.
Namq; poli media stellantis in arce uidebar.
Ante pedes summi carmina ferre Iouis.
Vtq; fauet somnus. plaudebant numina dictis:
Et circumfusi sacra corona chori.
Enceladus mihi carmen erat: uictúsq; typhœus.
Hunc premit Inarimes, hunc grauis Aetna domat.
Quàm lætus post bella Iouem susceperit æther
Phlegrææ referens præmia militiæ.
Additur ecce fides. nec me mea lusit imago:
Irrita nec falsum somnia misit ebur.
En princeps, en orbis apex æquatur olympo.
En quales memini turba uerenda deos.
Fingere nil maius potuit sopor: altáq; uati
Conuentum cœlo præbuit aula parem.

CLAV.

CLV. CLAVDIANI LIBER DE SEXTO HONORII AV= GVSTI CONSVLATV.

A V rea fortunæ reduci si templa priores
O b reditũ uouere ducũ: nõ dignius unq̃
H æc dea promeritis amplas sibi posce=
ret ædes:
Q uam sua cum pariter trabeis repetatur, & urbi
M aiestas: nec enim campus solemnis, & urna
L uditur in morem: species nec dissona cœtu
A ut peregrina nitet simulati iuris imago:
I ndigenas habitus natiua palatia sumunt:
E t patrijs plebem castris sociante Quirino,
M ars augusta sibi renouat suffragia campi.
Q ualis erit terris. quem mons euandrius offert
R omanis auibus: quem Tybris inaugurat annus.
Q uamq̃ omnes quicunq; tui cognominis anni,
S emper inoffensum dederint successibus omen:
S int'q; trophæa tuas semper comitata secures.
H ic tamen ante omnes miro promittitur ortu:
V rbis & augusti geminato nomine felix.
N anq; uelut stellas babylonia cura salubres
O ptima tunc spondet mortalibus edere fata.
C œlicolæ cum celsa tenent: summoq; feruntur
C ardine: nec radios humili statione recondunt.
H aud aliter Latiæ sublimis signifer aulæ,
I mperij sydus prima cum sede locauit.
A uget spes italas: & certius omnia surgunt

V ictrici concepta solo. cum pulcher Apollo
L ustrat Hyperboreas Delphis cessantibus aras
N il tum castaliae riuis communibus undae
D issimiles: uili nec discrepat arbore laurus:
A ntraq; moesta silent: inconsultiq; recessus.
A t si Phoebus adest: & frenis gripha iugalem
R yphaeo tripodas repetens detorsit ab axe:
T unc syluae, tunc antra loqui, tunc uiuere fontes,
T unc sacer horror aquis: adytisq; effunditur Echo
C carior: & doctae spirant praesagia rupes.
E cce palatino creuit reuerentia monti:
E xultatq; habitante deo: potioraq; delphis
S upplicibus late populis oracula pandit:
A tq; suas ad signa iubet reuirescere lauros.
N on alium certe decuit rectoribus orbis
E sse larem: nulloq; magis se colle potestas
A estimat: & summi sentit fastigia iuris,
A ttollens apicem subiectis regia rostris.
T ot circum delubra uidet: tantisq; deorum
C ingitur excubijs. iuuat infra tecta tonantis
C ernere Tarpeia pendentes rupe gigantes:
C aelatasq; fores: medijsq; uolantia signa
N ubibus: & densum stipantibus aethera templis:
A eraq; uestitis numerosa puppe columnis
C onsita: subnixaq; iugis immanibus aedes:
N aturam cumulante manu: spolijsq; micantes
I nnumeros arcus. acies stupet igne metalli:
E t circunfuso trepidans obtuditur auro.
A gnoscis ne tuos princeps uenerande penates?
H aec sunt quae primis olim miratus in annis

Patre

P atre pio monstrante petis. nil optimus ille
D iuorum toto meruit felicius æuo:
Q uàm quod Romuleis uictor sub mœnibus egit
T e consorte dies. cum se melioribus addens
E xemplis, ciuem gereret terrore remoto
A lternos cum plebe iocos: dilectaq; passus
I urgia, patriciasq; domos, priuataq; passim
V isere deposito dignatus limina fastu.
P ublicus hinc ardescit amor: cum moribus æquis
I nclinat populo regale modestia culmen.
T éq; rudem uitæ quamuis diademate, nec dum
C ingebare comas: socium sumebat honorum
P urpureo fotum gremio: paruumq; triumphis
I nduit: & magnis docuit præludere fastis.
T e linguis uariæ gentes: missiq; rogatum
F œdera, Persarum proceres cum patre sedentem
H ac quondam uidere domo: positoq; tiaram
S ubmisere genu. tecum prælarga uocauit
D itandas ad dona tribus. fulgentia tecum
C ollecti trabeatus adit delubra senatus,
R omano puerum gaudens offerre fauori.
V t nouus imperio iam tunc assuesceret hæres.
H inc tibi concreta radice tenacius hæsit,
E t penitus totis inoleuit Roma medullis:
D ilecteq; urbis teneris conceptus ab annis
T ecum creuit amor: nec te mutare reuersum
E ualuit propria nutritor Bosphorus arce.
E t quoties optare tibi, quæ mœnia malles
A lludens genitor, regni pro parte dedisset:
D iuitijs auroræ solium, sortemq; paratam

S ponte remittebas fratri. regat ille uolentes
A ßyrios. habeat Pharium cum Tigride Nilum
C ontingat mea Roma mihi. nec uota fefellit
E uentus, fortuna nouum molita tyrannum.
I am tibi quærebat latium: belloq́; secundo
P rotinus Eoa uelox acitus ab aula
S uscipis Hesperiam patrio bis marte receptam.
I psa per illyricas urbes oriente relicto
I re Serena comes, nullo deterrita casu
M aterna te mente fouens, latioq́; futurum
R ectorem, Generumq́; sibi, seniore supernas
I am repetente plagas. illo sub cardine rerum
S edula seruatum per tot discrimina pignus
R estituit sceptris patrui, castrisq́; mariti.
C ertauit pietate domus: fideq́; reductum
C oniugis officio Stiliconis cura recepit.
F elix ille parens: qui te securus Olympum
S uccedente petit. quàm lætus ab æthere cernit
S e factis creuisse tuis. duo nanq; fuere
E uropæ, Libyæq́; hostes. Maurusius Atlas
G ildonis furias. Alaricum barbara Peuce
N utrierat. qui sæpe tuum spreuere prophana
M ente patrem. Thracum ueniens è finibus alter
H ebri clausit aquis. alter præcepta uocantis
R espuit: auxilijsq́; ad proxima bella negatis
A biurata palàm Libyæ possederat arua.
Q uorum nunc meritam repetens non immemor irã
S upplicijs fruitur: natoq́; ultore triumphat.
E nse Thyestiade pœnas exegit Orestes.
S ed mixtum pietate nefas, dubitandáq; cædis
Gloria

G loria materno, laudem cum crimine pensat.
P auit Iulæos inuiso sanguine manes
A ugustus: sed falsa pij præconia sumpsit
I n luctum patriæ ciuili strage parentis.
A t tibi causa patris rerum coniuncta saluti
B ellorum duplicat lauros: ijsdemq; trophæis
R eddita libertas orbi, uindicta parenti,
S ed mihi iam pridem captum Parnasia Maurum
P ierijs egit fidibus Chelis, arma Getarum
N uper apud socerum plectro celebrata recenti.
A duentus nunc sacra tui libet edere musis:
G rataq; patratis exordia sumere bellis.
I am Pollentini tenuatus funere campi,
C oncessaq; sibi (rerum sic ammonet usus.)
L uce tot amissis socijs, atq; omnibus unà
D ireptis opibus Latio discedere iussus
H ostis: & immensi reuolutus culmine fati,
T urpe retexit iter. Qualis piratica puppis,
Q uæ cunctis infensa fretis, scelerumq; referta
D iuitijs, multasq; diu populata carinas
I ncidit in magnam, bellatricemq; triremem.
D um prædam de more putat, uiduataq; cæsis
R emigibus, scissis uelorum debilis alis,
O rba gubernaclis, antemnis saucia fractis,
L udibrium pelagi uento iactatur & unda,
V astato tandem pœnas luitura profundo.
T alis ab urbe minas retro flectebat inanes
I taliam fugiens: & quæ uenientibus ante
P rona fuit: iam difficilis, iam dura reuersis,
C lausa putat sibi cuncta pauor: retroq; relictos

Quos modo terrebat rediens exhorruit amnes.
Vndosa tum forte domo, uitreisq; sub antris
Rerum ignarus adhuc ingentes pectore curas
Voluebat pater Eridanus. Quis bella maneret
Exitus: imperium'ne Ioui, legesq; placerent,
Et uitæ Romana quies: an iura perosus
Ad priscos pecudum damnaret sæcula ritus:
Talia dum secum mouet anxius: aduolat una
Naiadum resoluta comam, complexaq; patrem.
En Alaricus ait, non qualem nuper ouantem
Vidimus. exangues genitor mirabere uultus.
Percensere manum: tantaq; ex gente iuuabit
Relliquias numerasse breues. iam desine mœsta
Fronte queri: nymphasq; choris iam redde sorores.
Dixerat. ille caput placidis sublime fluentis
Extulit: & totis lucem spargentia ripis
Aurea roranti micuerunt cornua uultu.
Non illi madidum uulgaris arundine crinem
Velat honos. rami caput umbrauere uirentes
Heliadum: totisq; fluunt electra capillis.
Palla tegit latos humeros: curruq; paterno
Intextus Phaëthon glaucos incendit amictus:
Fultaq; sub gremio cœlatis nobilis astris
Aethereum probat urna decus. nanq; omnia luctus
Argumenta sui Titan signauit olympo:
Mutatumq; senem plumis, & fronde sorores.
Et fluuium, nati qui uulnera lauit anheli.
Stat gelidis auriga plagis. uestigia fratris
Germanæ seruant Hyades: cygniq; sodalis
Lacteus extentas aspergit circulus alas.

Stellifer

S tellifer Eridanus sinuatis fluctibus errans
C lara noti conuexa rigat: gladioq; tremendum
G urgite sydereo subterluit oriona.
H oc decus effulgens habitus prospectat euntes
D eiecta ceruice Getas. tunc talia fatur.
S iccine mutatis properas Alarice reuerti
C onsilijs? Italæ iam te sic pœnitet oræ?
N ec iam cornipedem Tyberino gramine pascis,
V t rebare tuum. Thuscis nec figis aratrum
C ollibus. o' cunctis Erebi dignissime pœnis.
T u ne gigantæis urbem tentare deorum
A ggressus furijs? nec te meus improbe saltem
T erruit exemplo Phaëthon? qui fulmina præceps
I n nostris efflauit aquis: dum flammea cœli
F lectere terrenis meditatur frena lacertis:
M ortaliq; diem sperat diffundere uultu?
C rede mihi simili bacchatur crimine quisquis:
A spirat Romæ spolijs, aut solis habenis.
S ic fatus Ligures, Ventosq; erectior amnes
M agna uoce ciet. frondentibus humida ripis
C olla leuant. pulcher Ticinus: & Abdua uisu
C ærulus: & uelox Athesis, tardusq; meatu
M incius: inq; nouem consurgens ora Timauus.
I nsultant omnes profugo: pacataq; lætum
I nuitant ad prata pecus iam Pana Lycæum,
I am Dryades reuocant & rustica numina Phaunos.
T u quoq; non paruum Getico Verona triumpho
A diungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
C ontulit Ausonijs, aut mœnia uindicis Astæ.
H ic rursus dum pacta mouet: damnisq; coactus

Extremo mutare parat præsentia casu:
Nil sibi periurum sensit prodesse furorem:
Conuerti nec fata loco: multis'q; suorum
Diras pauit aues: inimica'q; corpora uoluens
Ionios Athesis mutauit sanguine fluctus.
Oblatum Stilico uiolato fœdere martem
Omnibus arripuit uotis. ubi Roma periclo
Iam procul, & belli medius Padus arbiter ibat.
Iam'q; opportunam motu strepuisse rebelli
Gaudet perfidiam: præbens'q; exempla labori
Sustinet accensos æstiuo puluere soles.
Ipse manu metuendus adest: inopina'q; cunctis
Instruit arma locis: & qua uocat usus ab omni
Parte uenit. fesso si deficit agmine miles
Vtitur auxilijs. damni securus, & astu
Debilitat sæuum cognatis uiribus Istrum.
Et duplici lucro committens prælia uertit
In se brabariem, nobis utrinq; cadentem.
Ipsum te caperet: leto'q; Alarice dedisset:
Ni calor incauti male festinatus Alani
Dispositum turbasset opus. prope captus anhelum
Verbere cogis equum: nec te uitasse dolemus.
I, potius gentis reliquum, tantis'q; superstes
Danubij populis, & nostrum uiue trophæum.
Non tamen ingenium tantis se cladibus atrox
Deijcit. occulto tentabat tramite montis,
Si quas per scopulos subitas exquirere posset
In Rhetos Gallos'q; uias: sed fortior obstat
Cura ducis (quis enim diuinum fallere pectus
Possit?) excubijs uigilantia lumina regni?

Cuius consilium non unquam repperit hostis:
Nec potuit texisse suum. secreta Getarum
Nosse prior: celeriq; dolis occurrere sensu.
Omnibus exclusus cœptis consedit in uno
Colle tremens: frondesq; licet depastus amaras
Arboreo figat sonipes in cortice morsus:
Et tetris collecta cibis, anniq; uapore
Sæuiat aucta lues: & miles probra superbus
Ingerat obsesso: captiuaq; pignora monstret.
Non tamen aut morbi tabes, aut omne periclum
Docta subire fames, aut prædæ luctus ademptæ,
Aut pudor, aut dictis mouere procacibus iræ:
Vt male tentato toties se credere campo
Comminus auderet. nulla est uictoria maior:
Quàm quæ confessos animo quoq; subiugat hostes.
Iamq; frequens rerum decerpere transfuga robur
Cœperat: inq; dies numerus decrescere castris.
Nec iam deditio paucis occulta parari:
Sed cunei, totæq; palàm discedere turmæ.
Consequitur: uanoq; fremens clamore retentat.
Cumq; suis iam bella gerit. mox numina supplex
Cum precibus, fletuq; ciet: ueterumq; laborum
Admonet: & frustra iugulum parcentibus offert.
Defixoq; malis animo sua membra, suasq;
Cernit abire manus. qualis Cybeleia quassans
Hyblæus procul æra senex, reuocare fugaces
Tinnitu conatur apes: quæ sponte relictis
Desciuere fauis: sonituq; exhaustus inani,
Raptas mellis opes, solitæq; oblita latebræ
Perfida deplorat uacuis examina ceris.

Ergo ubi præclusæ uoci laxata remisit
Frena dolor: notúsq; oculis humentibus alpes
Aspicit: & nimium diuersi stamine fati
Præsentes reditus, fortunatósq; reuoluit
Ingressus: solo peragens cum murmure bellum,
Protento leuiter frangebat moenia conto.
Irridens scopulos. nunc desolatus, & expes
Debita pulsato reddit spectacula monti.
Tunc sic Ausonium respectans æthera fatur.
Heu regio funesta Getis: heu terra sinistris
Auguriis calcata mihi. satiare nocentum
Cladibus: & tandem nostris inflectere poenis.
En ego qui toto sublimior orbe ferebar,
Ante tuum felix aditum: nunc legibus exul
Addictúsq; reus flatu propiore sequentum
Terga premor. quæ prima miser, quæ funera dictis
Posteriora querar? nec me Pollentia tantum,
Nec captæ cruciatis opes: hæc aspera fati
Sors tulerit, martísq; uices: non funditus armis
Concideram. stipatus adhuc, equitúmq; cateruis
Integer, ad montes reliquo cum robore cessi.
Quos apenninum perhibent. hunc esse ferebat
Incola, qui siculum porrectus ad usq; Pelorum
Finibus ad Ligurum populos amplectitur omnes
Italiæ: geminúmq; latus stringentia longe
Vtra perpetuo discriminat æquora tractu.
Hunc ego continuum si per iuga tendere cursum,
Vt prior iratæ fuerat sententia menti:
Iam desperata uoluissem luce, quid ultra?
Omnibus oppeterem fama maiore perustis.

Et certe moriens propius te Roma uiderem:
Ipsaq; per cultas segetes mors nostra secuto
Victori damnosa foret: sed pignora nobis
Romanus, caras'q; nurus, prædam'q; tenebat.
Hoc magis exertum raperem succinctior agmen:
Heu quibus insidijs, qua me circundedit arte?
Fatalis semper est Stilico. dum parcere fingit:
Rettulit hostiles animos: bellum'q; remenso
Eualuit transferre Pado proh fœdera sæuo
Deteriora iugo. tunc uis extincta Getarum.
Tunc mihi, tunc letum pepigi uiolentior armis,
Omnibus. expugnat nostram clementia gentem.
Mars grauior sub pace latet: capior'q; uicissim
Fraudibus ipse meis: quis iam solatia fesso
Consilium'ue ferat socijs suspectior hoste?
Atq; utinam cunctos licuisset perdere bello.
Nam quisquis duro cecidit certamine: nunq̃
Desinet esse meus. melius mucrone perirent:
Auferret'q; mihi luctu leuiore sodales
Victa manus, q̃ læsa fides. nullus'ne clientum
Permanet? infensi comites. odore propinqui.
Quid moror in uisam lucem? qua sede recondam
Naufragij fragmenta mei? quæ'ue arma requiram?
In quibus haud unq̃ Stilico, nimium'q; potentis
Italiæ nostras nomen circunsonet aures?
Hæc memorans instante fugam Stilicone tetendit
Expertas horrens aquilas. comitatur euntem
Pallor & atra fames, & saucia liuidus ora
Luctus, & inferno stridentes agmine morbi.
Lustralem sic triste facem, cui lumen odorum

S ulfure cœruleo, nigroq; bitumine fumat:
C ircum membra rotat doctus purganda sacerdos
R ore pio spargens: & dira fugantibus herbis
N umina, terrificumq; Iouem triuiamq; precatus
T rans caput auersus manibus iaculatur in austrum
S ecum rapturas cantata piacula tedas.
A crior interea uisendi principis ardor
A ccendit cum plebe patres: & sæpe negatum
F lagitat aduentum: nec tali publica uota
C onsensu tradunt atauí caluisse per urbem:
D acia bellipotens cum fregerit ulpius arma:
A tq; indignantes in iura redegerit arctos:
C um cinxere faces Hypanim: mirataq; leges
R omanum stupuit Mœotica terra tribunal.
N on tantis patriæ studijs ad templa uocatus
C lemens marte redis. cum gentibus undiq; cinctam
E xuit Hesperiam paribus fortuna periclis.
L aus ibi nulla ducũ. nam flammeus hymber in hostẽ
D ecidit. hunc dorso trepidum flammante ferebat
A mbustus sonipes. hic tabescente solutus
S ubsedit galea: liquefactaq; fulgure cuspis
C anduit: & subitis fluxere uaporibus enses.
T unc contenta polo mortalis nescia teli
P ugna fuit. Chaldea mago, seu carmina ritu
A rmauere deos: seu, quod reor, omne Tonantis
O bsequium Marti mores potuere mereri.
N unc quoq; præsidium Latio non deesset Olympi:
D eficeret si nostra manus: sed prouidus æther
N oluit humano titulos auferre labori.
N e tibi iam princeps soceri sudore paratum

Quam meruit uirtus: ambirent fulmina laurum.
Iam toties missi proceres, responsa morandi
Rettulerant. donec differri longius urbis
Communes non passa preces, penetralibus altis
Prosilijt: uultúq; palàm confessa corusco
Impulit ipsa suis cunctantem Roma querelis,
Dissimulata diu tristes in amore repulsas.
Vestra parens Auguste queror. quo nam usq; tenebit
Prælatus mea uota Ligur? uetitumq; propinqua
Luce frui, spacijs decernens gaudia paruis
Torquebit Rubicon uicino nomine Tybrim?
Nonne semel spreuisse sat est? cum reddita bellis
Africa uenturi spe lusit principis urbem?
Nec duras tantis precibus permouimus aures?
Ast ego frenabam geminos, quibus altior ires:
Electi candoris equos: & nominis arcum
Iam molita tui, per quem radiante decorus
Ingredere toga. pugnæ monumenta dicabam,
Defensam titulo Libyam testata perenni.
Iamq; parabantur pompæ simulachra futuræ
Tarpeio spectanda Ioui. celata metallo
Classis: ut auratos sulcaret remige fluctus:
Vt Massila tuos anteirent oppida currus:
Palladiáq; comas innexus arundine Triton
Edomitis ueheretur equis: & in ære trementem
Succinctæ famulum ferrent Atlante cohortes.
Ipse Iugurthinam subiturus carcere pœnam
Præberet fera colla iugo, ut captus, & armis.
Nec Bocchi, Syllæ'ue dolis. sed prima remitto:
Nunc præsens etiam Getici me laurea belli

Declinare potest? sedes ne capacior ulla
Tantæ laudis erit? tua te benefacta morantem
Conueniunt: meritisq; suis obnoxia uirtus.
Quos seruauit, amat. iam flauescentia centum
Messibus æstiuæ detondent Gargara falces:
Spectatosq; iterum nulli celebrantia ludos,
Circunflexa rapit centenus sæcula consul.
His annis, qui lustra mihi bisdena recensent
Nostra ter Augustos intra pomeria uidi,
Temporibus uarijs, eadem sed causa trophæi.
Ciuilis dissensus erat. uenere superbi
Scilicet ut Latio respersos sanguine currus
Aspicerem. quisquam ne piæ lætanda parenti
Natorum lamenta putat? fauere tyrannis:
Sed nobis periere tamen. cum Gallica uulgo
Prælia iactaret. tacuit Pharsalica Cæsar.
Nanq; inter socias acies, cognataq; signa
Vt uinci miserum: nunquam uicisse decorum.
Restituat priscum, per te iam gloria, morem
Verior: & fructum syncerae laudis ab hoste
Desuetum iam redde mihi. sumptisq; furoris
Externi spolijs sontes absolue triumphos.
Quem precor ad finem laribus seiuncta potestas
Exulat: imperiumq; suis à sedibus errat.
Cur mea quæ cunctis tribuere palatia nomen
Neglecto squalent senio? nec creditur orbis
Illic posse regi. medium non deserit unq̃
Cœli phœbus iter: radijs tamen omnia lustrat.
Segnius an ueteres Istrum, Rhenumq; tenebant
Qui nostram coluere domum? leuius'ne timebant

T igris, et Euphrates: cum fœdera Mœdus, & Indus
H inc peteret? pacemq; mea speraret ab arce?
H ic illi mansere uiri: quos mutua uirtus
L egit: & in nomen romanis rebus adoptans,
I udicio pulchram seriem non sanguine duxit.
H ic proles atauum deducens hælia Neruam
T ranquillíq; pij, bellatoresq; seueri.
H ic ciuis dignare forum: conspectaq; dudum
O ra refer pompam recolens sub mente priorem:
Q uem tenero patris comitem susceperat æuo.
N unc duce cum socero iuuenem te Tybris adoret.
O rantem medio princeps sermone refouit.
N unquam aliquid frustra per me uoluisse dolebis
O' Dea: nec legum fas est occurrere matri.
S ed nec post Libyam, falsis ne perge querelis
I ncusare tuos, patriæ mandata uocantis
S preuimus. aduectæ misso Stilicone curules:
V t nostras tibi Roma uices pro principe consul
I mpleret: generoq; socer, uidistis, in illo
M e quoq;: sic credit pietas, nec sanguine solo,
S ed claris potius factis experta parentem.
C uncta qdem centum nequeam perstringere linguis:
Q uæ pro me: mundoq; gerit. sed ab omnibus unum
S i fama nondum patuit te Roma docebo
S ubiectum nostris oculis: & cuius agendi
S pectator, uel causa fui. populator Achiuæ,
B istoniæq; plagæ crebris successibus amens,
E t ruptas animis spirans immanibus alpes,
I am Ligurum trepidis admouerat agmina muris,
T utior auxilio brumæ quod gentibus illis

F rigore consuetis fauet inclementia cœli:
M eq; minabatur calcato obsidere uallo,
S pem uano terrore fouens. si forte remotis
P ræsidijs urgente metu, qua uellet obirem,
C onditione fidem: nec me timor impulit ullus
E t duce uenturo fretum, memoremq; tuorum
R oma ducum. quibus haud unq̃ uel morte paratæ
F œdus lucis amor pepigit dispendia famæ.
M ox & per Latium stellarum more uidebam
B arbaricos ardere focos. iam classica primos
E xcierant uigiles: gelida cum pulcher ab arcto
A duentat Stilico. medius sed clauserat hostis
I nter me & socerum: pontemq;, uiamq; tenebat:
A bdua quo scissas spumosior incitat undas.
Q uid faceret? differret iter? discrimina nullas
N ostra dabant adeunda moras. prumperet agmẽ?
S ed paucis comitatus erat. nam plurima retro,
D um nobis properat succurrere: liquerat arma
E xtra, uel nostras acies. hæc ille loquutus
A ncipiti, longum socias, tardumq; putauit
E xpectasse manus: & nostra pericula tendit
P osthabitis pulsare suis: mediumq; per hostem
F lammatus uirtute pia, propriæq; salutis,
I mmemor, & stricto prosternens obuia ferro
B arbara fulmineo secuit tentoria cursu.
N unc mihi Tydiden attollant carmina uatum.
Q uod iuncto fidens Ithaco patefacta Dolonis
I ndicio, dapibusq; simul, religataq; somno
T hracia sopiti penetrauerit agmina Rhœsi:
G raiaq; rettulerit captos ad castra iugales.

Quorum

Quorum si qua fides, augentibus omnia musis
Impetus excessit Zephyros, candorq; pruinas.
Ecce uirum, taciti nulla qui fraude soporis
Ense palàm sibi pandit iter: remeatq; cruentus
Et Diomedæis tantum præclarior ausis,
Quantum lux tenebris: manifestaq; prælia furtis.
Adde: quod & ripis steterat munitior hostis:
Et cui non uiglem fas est componere Rhœsum
Thrax erat. hic thracum domitor. nõ tela retardãt:
Obice non hæsit fluuij. sic ille minacem
Tyrrhenam labente manum pro ponte repellens
Traiecit clypeo Tybrim, quo texerat urbem
Tarquino murante Cocles: medijsq; superbus
Porsennam respexit aquis. celer Abdua nostro
Sulcatur socero. sed cum transnaret Hetruscis
Ille dabat tergum: Geticis hic pectora bellis.
Exere nunc doctos tantæ certamine laudis
Roma choros: quanta tuis facundia pollet
Ingenijs, nostrum digno sonet ore parentem.
Dixit: & antiquæ muros egressa Rauennæ
Signa mouent: iamq; ora Padi, portusq; relinquit
Flumineos: certis ubi legibus aduena Nereus
Aestuat: & pronas puppes nunc amne secundo,
Nunc redeunte uehit: nudataq; littora fluctu
Deserit. oceani lunaribus æmula damnis
Laetior hinc fano recipit Fortuna uetusto:
Despiciturq; uagus prærupta ualle Metaurus:
Qua mons arte patens uiuo se perforat arcu:
Admisitq; uiam sectæ per uiscera rupis.
Exuperans delubra Iouis. saxoq; minantes

A penninigenis cultas pastoribus aras.
Quin & Clitumni sacras uictoribus undas,
Candida quae Latijs praebent armenta triumphis
Visere cura fuit. nec te miracula fontis
Praetereunt tacito passu: quem si quis adiret,
Lentus erat. si uoce gradum maiore citasset
Commistis feruebat aquis: cumq; omnibus una
Sit natura uadis: similes ut corporis umbras
Ostendat: haec sola nouam iactantia sortem
Humanos properant imitari flumina mores.
Celsa dehinc patulum prospectans Narnia campum
Regali calcatur equo: rariq; coloris
Non procul amnis abest urbi. qui nominis author
Ilice sub densa syluis arctatur opacis.
Inter utrunq; iugum tortis anfractibus albet.
Inde salutato libatis Tybride lymphis,
Excipiunt arcus, operosaq; semita uastis
Molibus: & quicquid tantae praemittitur urbi.
Ac uelut officijs trepidantibus ora puellae
Spe propiore tori mater solertior ornat
Adueniente proco: uestesq;, & cingula comit
Saepe manu: uiridiq; angustat iaspide pectus:
Substringitq; comam gemmis: & colla monili
Circuit: & bacis onerat candentibus aures.
Sic oculis placitura tuis insignior auctis
Collibus, & nota maior se Roma uidendam
Obtulit. addebant pulchrum noua moenia uultum,
Audito perfecta recens rumore getarum.
Profecitq; opifex decori timor: & uice mira,
Quam pax intulerat, bello discussa senectus.

Erexit

Erexit subitas turres: cinctosq; coëgit
Septem continuo montes iuuenescere muro.
Ipse fauens uotis, solitoq; decentior aer,
Quamuis assiduo noctem foedauerat hymbre,
Principis, & solis radijs detersa remouit
Nubila. nam pluuijs ideo turbauerat omnes
Ante dies: lunamq; rudem madefecerat auster:
Vt tibi seruatum scirent conuexa serenum.
Omne palatino, qua pons à colle recedit
Miluius: & quantum licuit consurgere tectis:
Vna replet turbæ facies. undare uideres
Ima uiris: altas effulgere matribus ædes.
Exultant iuuenes æquæui principis annis.
Temnunt prisca senes: & in hunc sibi prospera fati
Gratantur durasse diem: moderataq; laudant
Tempora: quod clemens aditu, quo tempore solus
Romanos uetuit currum præcedere patres.
Cum tamen. Eucherius, cui regius undiq; sanguis,
Atq; augusta soror fratri præberet ouanti
Militis officium: sic illum dura parentis
Instituit pietas, in se uel pignora parci.
Quiq; neget nato, procerum quod præstet honori.
Hoc sibi cura senum, maturaq; comprobat ætas:
Idq; inter ueteris speciem præsentis, & aulæ
Iudicat hunc ciuem. dominos uenisse priores,
Conspicuas cum flore genas, diademate crinem,
Membraq; gemmato trabeæ uiridantia cinctu.
Et fortes humeros, & certatura Lyæo
Inter Erythreos surgentia colla smaragdos.
Mirari sine fine nurus, ignaraq; uirgo:

G ui ſimplex calet ore pudor. per ſingula cernens
N utricem conſultat anum, quid fixa draconum
O ra uelint. uentis fluitent? an uera minentur
S ibila, ſuſpenſum rapturi faucibus hoſtem?
V t calibe indutos equites, & in ære latentes
V idit cornipedes: quænam de gente rogabat
F errati uenere uiri? quæ terra metallo
N aſcentes informat equos? num Lemnius author
A ddidit hinnitum ferro, ſimulachraq́; bellis
V iua dedit? gaudet metuens, & pollice monſtrat:
Q uod picturatas galeæ Iunonia criſtas
O rnet auis: uel quod rigidos uibrata per armos
R ubra ſub aurato criſpentur ſerica dorſo.
T unc tibi magnorum mercem fortuna laborum
P erſoluit Stilico: curru cum uectus eodem
V rbe triumphantem generum florente iuuenta
C onſpiceres: illumq́; diem ſub corde referres:
Q uo tibi confuſa dubijs formidine rebus
I nfantem genitor moriens commiſit alendum.
V uirtutes uariæ fructus ſenſere receptos:
D epoſitum ſeruaſſe fides. conſtantia paruum
P ræfeciſſe orbi. pietas fouiſſe propinquum.
H ic eſt ille puer: qui nunc ad roſtra quirites
E uocat: & ſolio fultus genitoris eburno
G eſtarum patribus cauſas ex ordine rerum,
E uentusq́; refert: ueterumq́; exempla ſequutus,
D igerit imperij ſub iudice facta ſenatu.
N il cumulat, uerbisq́; nihil fiducia cælat.
F ucati ſermonis opem mens conſcia laudis
A bnuit. agnoſcunt proceres: habituq́; gabino

P rincipis, & ducibus circum stipata togatis
I ure paludatæ iam curia militat aulæ.
A ffuit ipsa suis talis uictoria templis
R omanæ tutela togæ. quæ diuite penna
P atricij reuerenda fouet sacraria cœtus:
C astrorumq; eadem comes indefessa tuorum:
N unc tandem fruitur uotis, atq; omne futurum
T e Romæ, seseq; tibi promittit in æuum.
H inc te iam patrijs laribus uia nomine uero
S acra refert. flagrat studijs concordia uulgi:
Q uam non illecebris dispersi colligis auri:
N ec tibi uenales captant æraria plausus
C orruptura fidem. meritis offertur inemptus
P ura mente fauor, nam munere charior omni
A stringit sua quenq; salus. procul ambitus errat.
N on quærit precium, uitam qui debet amori.
O' quantum populo secreti numinis addit
I mperij præsens species: quantamq; rependit
M aiestas alterna uicem: cum Regia circi
C onnexum gradibus ueneratur purpura uulgus:
C onsensuq; cauæ sublatus in æthera uallis
P lebis adoratæ reboat fragor: unaq; totis
I ntonat Augustum septenis arcibus echo.
N ec solis hic cursus equis: assueta quadrigis
C ingunt arua tigres: subitæq; aspetus arenæ
D iffundit Libycos aliena ualle cruores.
H ic & belligeros exercuit area lusus.
A rmatos hic sæpe choros, certaq; uagandi
T extas lege fugas, inconfusosq; recursus,
E t pulchras errorum artes, iocundaq; Martis

C ernimus. insonuit cum uerbere signa magister:
M utatos edunt pariter tunc pectora motus
I n latus illisis clypeis: aut rursus in altum
V ibratis. graue parma sonat. mucronis acuti
M urmur: & umbonum pulsu modulante resultans,
F erreus alterno concentus clauditur ense.
V na omnis submissa phalanx: tantæq; salutant
T e princeps galeæ. partitis inde cateruis
I n uarios docto discurritur ordine gyros:
Q uos neq; semiferi Cortinia tecta iuuenci,
F lumina ne crebro uincant Mæandria flexu,
D iscreto reuoluta gradu. torquentur in orbes
A gmina: perpetuisq; immoto cardine claustris
I anus bella premens læta sub imagine pugnæ
A rmorum innocuos paci largitur honores.
I amq; nouum fastis aperit felicibus annum
O re coronatus gemino: iam Tybris in uno
E t Bruti cernit trabeas & sceptra Quirini.
C onsule lætatur post plurima sæcula uiso
P allantæus apex. agnoscunt rostra curules
A uditas quondam proauis: desuetaq; cingit
R egius auratis fora fascibus ulpia lictor:
E t sextas Getica præuelans fronde secures
C olla triumphati proculcat Honorius Istri.
E xeat in populos cunctis illustrior annus
N atus fonte suo. quem non aliena per arua
I nduit hospes honor: cuius cunabula fouit
C uria: quem primi tandem uidere quirites.
Q uem domitis auspex peperit uictoria bellis.
H unc & priuati titulis famulantibus anni,

E t quos armipotens genitor, regesq; priores
D iuersis gessere locis, ceu numen adorent.
H unc, & quinq; tui, uel quos habiturus in urbe,
P ost alios Augustæ colant. licet unus in omnes
C onsul eas. magno sextus tamen iste superbit
N omine præteritis melior uenientibus author.

EIVSDEM DE PROBINI ET OLIBRI FRATRVM CON SVLATV LIBER.

O l, qui flammiferis mundũ complexus
habenis,
V oluis inexhausto redeuntia sæcu-
la motu:
S parge diẽ meliore coma: crinemq; re-
B landius. elato surgant temone iugales, (pexi
F fflantes roseum frenis spumantibus ignem.
I am noua germanis uestigia torqueat annus.
C onsulibus: lætiq; petant exordia menses.
S cis genus Auchenium: nec te latuere parentes
A uniadæ. nam sæpe soles doctoribus illis
I nstaurare uias: & cursibus addere nomen.
H is neq; per dubium pendet fortuna pauorem:
N ec nouit mutare uices: sed fixus in omnes
C ognatos procedit honos. quemcunq; requires
H ac de stirpe uirum: certum est de consule nasci.
P er fasces numerantur aui: semperq; renata
N obilitate uirent: & prolem fata sequuntur,

C ontinuum simili seruantia lege tenorem.
N ec quisquam procerum tentat, licet ære uetusto
F loreat: & claro cingatur Roma senatu:
S e iactare parem. sed prima sede relicta
A ucheniis: de iure licet certare secundo.
H aud secus ac tacitam Luna regnante per arcton,
S yderæ cedunt acies: cum fratre retuso
A emulus aduersis flagrauerit ignibus orbis.
T unc iubar arcturi languet: tunc fulua leonis
I ra perit. plaustro iam rara intermicat arctos,
I ndignata tegi. iam caligantibus armis
D ebilis orion dextram miratur inermem.
Q uem prius aggrediar? ueteris quis fata Probini
N esciat? aut nimias laudes ignoret Olibri?
V iuit adhuc: completq; uagis sermonibus aures
G loria fusa Probi: quam nec uentura silebunt
L ustra: nec ignota rapiet sub nube uetustas.
I llum fama uehit trans æquora, transq; remotas
T hetsyos ambages, Atlanteosq; recessus.
A udit & gelido si quem Mæotica pascit
S ub Ioue uel calido: si quis coniunctus in axe
N ascentem te Nile bibit. uirtutibus ille
F ortunam domuit: nunquamq; leuantibus alte
I ntumuit rebus: sed mens circunflua luxu
N ouerat intactum uitio seruare uigorem.
H ic non diuitias nigrantibus abdidit antris:
N ec tenebris damnauit opes: sed largior hymbre
S ueuerat innumeras hominum ditare cateruas.
Q uippe uelut denso currentia munera nimbo
C ernere semper erat: populis undare penates

Assiduos

Assiduos intrare inopes: remeare beatos.
Praeceps illa manus fluuios superabat Iberos,
Aurea dona uomens. si quis tellure reuulsa
Sollicitis fodiens miratur collibus aurum.
Quantum stagna Tagi rudibus stillantia uenis
Effluxere decus. quanto preciosa metalli
Hermi ripa micat: quantas per Lydia culta
Despumat rutilas diues Pactolus arenas.
Non mihi centenis resonent si uocibus ora:
Multifidusq; ruat centum per pectora Phoebus:
Acta Probi narrare queam. quot in ordine gentes
Rexerit: ad summi quoties fastigia iuris
Venerit: Italiae late cum frena teneret,
Illyricosq; sinus, & quos arat Africa campos:
Et nati uicere patrem: soliq; merentur
Victores audire Probi. non contigit illi
Talis honor: prima cum parte uiresceret aeui.
Non consul cum fratre fuit. uos nulla fatigat
Cura diu maiora petens. non anxia mentem
Spes agit: & longo tendit praecordia uoto.
Cepistis quo finis erat. primordia uestra
Vix pauci meruere senes: metasq; tenetis,
Ante genas dulces quam flos iuuenilis inumbret:
Oraq; ridenti lanugine uestiat aetas.
Tu precor ignarum doceas Parnasia uatem.
Quis deus ambobus tanti sit muneris author.
Postquam fulmineis impellens uiribus hostem;
Belliger Augustus trepidas laxauerat alpes:
Roma Probo cupiens dignas persoluere grates:
Sedula pro natis dominum flexura rogando,

I re parat. famuli currum iunxere uolantem
I mpetus, horribilisq; metus. qui semper agentes
P rælia cum fremitu Romam comitantur anhelo.
S iue petat Parthos, seu cuspide turbet Hidaspen.
H ic ligat axe rotas. hic sub iuga ferrea nectit
C ornipides: rigidisq; docet seruire lupatis.
I psa triumphatum, qua possidet æthera regnis
A ssilit innuptæ ritus imitata Mineruæ.
N am, neq; Cæsariem crinali stringere cultu,
C olla nec ornatu patitur mollire retorto.
D extrum nuda latus: niueos exerta lacertos,
A udacem retegit mammam: laxumq; coercens
M ordet gemma sinum. nodus, qui subleuat ensem:
A lbum puniceo rectus discriminat ostro.
M iscetur decori uirtus: pulcherq; seuero
A rmatur terrore pudor: galeæq; minaci
F laua cruentarum prætenditur umbra iubarum:
E t formidato clypeus Titana lacessit
L umine: quem tota uariarat Mulaber arte.
H ic patrius Mauortis amor, fœtusq; notantur
R omulei. post amnis inest, & bellua nutrix
E lectro Tyberis. pueri formantur in auro.
T ingunt æra lupam. Mauors adamante coruscat.
I am simul emissis rapido uelocior Euro
F ertur equis. strident Zephiri: cursuq; rotarum
S aucia diuiduis clarescunt nubila sulcis.
N ec traxere moras: sed lapsu protinus uno,
Q uem poscunt tetigere locum: quem fine sub uno
A ngustant aditum curuis anfractibus alpes:
C laustraq; congestis scopulis durissima tendunt.

N on alia referanda manu, sed peruia tantum
A ugusto, geminisq; fidem mentita tyrannis.
S emirutæ turres, auulsaq; mœnia fumant.
C rescunt in cumulum strages: uallemq; profunda
A equauere iugis. stagnant immersa cruore
C orpora. traduntur permisto funere manes.
H aud procul exacto lætus certamine uictor
C espite gramineo consederat, arbore fultus
A cclines humeros. dominum gauisa coronat
T erra suum. surguntq; toris maioribus herbæ.
S udor adhuc per membra calet: creberq; recurrit
H alitus: & placidi radiant in casside uultus.
Q ualis letifera populatus cæde Gelonos
P rocubat horrendus Getico Gradiuus in aruo.
E xuuias Bellona leuat: belliq; tepentes
P uluere soluit equos: immensaq; cornus in hastam
P orrigitur: tremulisq; ferit splendoribus Hebrum.
V t stetit ante ducem discussas Roma per auras:
C onscia tunc sonuit rupes: & inhorruit acri
M aiestate nemus. prior hic o' numen amicum
D ux ait: & legum genitrix, longeq; regendo
C ircunfusa polo, consors adiuncta tonanti,
D ic age dum quæ causa uiæ? cur deseris arces
A usonias, cœlumq; tuum? dic maxima rerum.
N on ego uel Libycos cessem tolerare labores:
S armaticos'ue pati medio sub frigore choros:
S i tu Roma uelis. pro te quascunq; per horas;
I bimus: & nulla sub tempestate timentes,
S olstitio Mæroen, bruma tentabimus Istrum.
T um Regina refert. non me latet inclyte rector

Quod tua pro Latio uictricia castra laborent:
Nec quod seruitium rursus, furiæq; rebelles,
Edomitæ paribus sub te cecidere triumphis:
Sed precor hoc donum cum libertate recenti
Adiicias: si uera manet reuerentia nostri.
Sunt mihi pubentes alto de semine fratres
Pignora cara Probi: festa quos luce creatos
Ipsa meo foui gremio: cunabula paruis
Ipsa dedi: cum matris onus Lucina beatum
Solueret: & magnos præferrent sydera partus.
His ego non Decios pulchros, fortes'ue Metellos
Prætulerim. non qui Pœnum domuere ferocem
Scipiadas, Gallis'q; genus fatale Camillos.
Pieriis pollent studiis: multo'q; redundant
Eloquio. nec desidiis, dapibus'ue paratis
Indulgere iuuat: nec tanta licentia uitæ
Arripuit: aut mores ætas lasciua relaxat:
Sed grauibus curis animum sortita senilem
Ignea longæuo frenatur corde iuuentus.
Illis, quam propriam ducunt ab origine sortem:
Oramus præbere uelis: anni'q; futurum
Deuoueas uenientis iter. non improba posco.
Non insueta dabis. domus hæc de more requirit.
Annue. sic uobis Scythicus famuletur araxes.
Sic Rhenus per utrunq; latus, Medis'q; subactis,
Nostra Semyramiæ timeant insignia turres.
Sic fluat attonitus Romana per oppida Ganges.
Ductor ad hæc. optata iubes: ultro'q; uolentem
Diua rogas. non hic precibus tentanda fuissent.
Usq; adeo'ne meam condunt obliuia mentem?

Vt pigeat meminisse Probi? quo iudice totam
Vidimus Hesperiam, fessasq; resurgere gentes?
Ante dabunt hyemes Nilum: per flumina damæ
Errabunt: glacieq; niger damnabitur Indus.
Ante Thyæsteis iterum conterrita mensis
Interasa dies refugos uertetur in ortus:
Quàm Probus à nostro possit discedere sensu.
Dixerat: & uelox iam nuncius aduolat urbem.
Extemplo strepuere chori: collesq; canoris
Plausibus impulsi septena uoce resultant.
Lætatur ueneranda parens: & pollice docto
Iam parat auratas trabeas, currusq; micantes
Stamine: quę molli condent de stipite Seres,
Frondea lanigeræ carpentes uellera syluæ.
Et longum tenues tractus producit in aurum:
Filaq; concreto cogit squalere metallo.
Qualis purpureas præbebat candida uestes
Numnibus Latona suis: cum sacra redirent
Ad loca nutricis iam non errantia Deli-
Illa feros saltus, & desolata relinquens
Mænala, lassato Cretam uenantibus arcu.
Phœbus adhuc nigris rorantia tela uenenis
Extincto pythone ferens. tunc insula notos
Lambit amica pedes: ridetq; ægæus alumnis
Lenior: & blando testatur gaudia fluctu.
Sic Proba præcipuo natos exornat amictu:
Quæ decorat mundum. cuius Romana potestas
Fœtibus augetur. credas ex æthere lapsam
Stare pudicitiam: uel sacro thure uocatam
Iunonem Inachijs oculos aduertere templis.

T alem nulla refert antiquis pagina libris.
N ec Latiæ cecinere tubæ, nec Græca uetustas.
C oniuge digna Probo. nam tantum cœtibus extat
F œmineis: quantum superemnet ille maritos.
V t sceptrum gessere manu: membrisq; rigentes
A ptauere togas: signum dat summus hiulca
N ube pater: gratamq; facem per inane rotantes
P rospera uibrati, tenuerunt omnia nimbi.
A ccepit sonitus curuis Tiberinus in antris,
I ma ualle sedens: arrectisq; auribus hæsit.
V nde repentinus populi fragor? illicet herbis
P allentes thalamos, & structa cubilia musco
D eserit: ac nymphis dominam commendat herilem.
I lli glauca nitent hirsuto lumina uultu
C æruleis infecta notis. reddentia patrem
O ceanum, crispo densantur gramine colla.
V ertice luxuriat toto crinalis harundo.
Q uam neq; fas Zephyris frangi, nec sole perustam
A estiuo candore mori: sed uiuida frondet
A equæuum complexa caput. taurina leuantur
C ornua temporibus raucos sudantia riuos.
D istillant per pectus aquæ. frons hispida manat
I mbribus. in liquidos fontes se barba recepit.
P alla graues humeros uelat: quam neuerat uxor
I lli percurrens uitreas sub gurgite telas.
E st in Romuleo procumbens insula Tybri,
Q uo medius geminas interfluit alueus urbes.
D iscretas subeunte freto: pariterq; minantes,
A rdua turrigeræ surgunt in culmina ripæ.
H ic stetit: & subitum prospexit ab aggere motum.

V nanimes fratres iunctos stipante senatu
I re forum: strictasq; procul radiare secures:
A tq; uno biiuges tolli de limine fasces.
O bstupuit uisu: suspensaq; gaudia uocem
O ppressam tenuere diu. mox inchoat ore.
R espice si tales iactas aluisse fluentis
E urota Sparte'ue tuis. quid protulit æquum
F alsus olor. ualido quamuis decernere cæstu
N orint: & ratibus sæuas arcere procellas.
E n noua Ledæis soboles fulgentior astris.
E cce mei ciues: quorum iam signifer optat
A duentum: stellisq; parat conuexa futuris.
I am per noctiuagos dominetur Olibrius axes,
P ro Polluce rubens, pro Castore flamma Probini.
I psi uela regent. ipsis dominantibus auras
N auita tranquillo moderabitur æquore pinum.
N unc pateras libare deis, nunc soluere multo
N ectare corda libet. niueos iam pandite coetus
N aiades: & totum uiolis prætexite fontem.
M ella ferant syluæ. iam profluat ebrius amnis
M utatis in uina uadis. iam sponte per agros
S udent irriguæ spirantia balsama uenæ.
C urrat, qui sociæ roget in conuiuia mensæ
I ndigenas fluuios: italis quicunq; suberrant
M ontibus: alpinasq; bibunt de more pruinas:
V ulturnusq; rapax, & Nar uitiatus odoro
S ulfure, tardatusq; suis erroribus Vfens.
E t phaëthontææ perpessus damna ruinæ
E ridanus, flauæq; tenens quercæta maricæ
L yris, & Oebaliæ qui reparat arua Galesus.

S emper honoratus nostris celebrabitur undis.
I ste dies. semper dapibus recoletur opimis.
S ic Ait: & nymphæ patris præcepta secutæ,
T ecta parant epulis: ostroq; infecta corusco
H umida gemmiferis illuxit regia mensis.
O' bene signatum fraterno nomine tempus.
O' consanguineis felix authoribus annus.
I ncipe, quadrifidum Phœbi torquere laborem.
P rima tibi procedat hyems, non frigore torpens.
N on canas uestita niues, non aspera uentis,
S ed tepido calefacta noto. uer inde serenum
P rotinus, & liquidi clementior aura fauoni
P ratis te croceis pingat: te messibus æstas
I nduat: autumnusq; madentibus ambiat uuis.
O mni nobilior lustro tibi gloria soli
C ontigit. exactum nunq̃ memorata per æuum
G ermanos habuisse duces, te cuncta loquetur
T ellus: te uarijs scribent in floribus oræ:
L ongaq; perpetui ducent in sæcula fasti.

CLAV. CLAVDIANI PRAEFATIO DE MANLII THEODORI CONS.

V debis ne precor doctæ subiecta cateruæ,
I nter tot proceres nostra Thalia loqui?
N ec te fama uetat uero quàm celsius actam
V el seruasse labor, uel minuisse pudor.
A n tibi continuis creuit fiducia castris?
T otáq; iam uatis pectora miles habet?
C ulmina Romani, maiestatemq; senatus,
E t quibus exultat Gallia cerne uiros.
O mnibus audimur terris: mundiq; per aures
I bimus. ah nimius consulis urget amor.
I uppiter ut perhibent, spacium cum discere uellet
N aturæ, regni nescius ipse sui;
A rmigeros utrinq; duos æqualibus alis
M isit ab eois, occiduisq; plagis.
P arnasus geminos fertur iunxisse uolatus.
C ontulit alternas Pythius axis aues.
P rinceps non aquilis terram cognoscere curat.
C ertius in nobis æstimat imperium.
H oc ego concilio collectum metior orbem.
H oc uideo coetu quicquid ubiq; micat.

CL. CLAVDIANI LIBER DE MANLII THEODORI CONSVLATV.

I psa quidem uirtus precium sibi, solaq; late
i F ortunæ secura nitet: nec fascibus ullis
E rigitur: plausu ue petit clarescere uulgi.
N il opis externæ cupiens, nil indiga laudis,
D iuitijs animosa suis, immotaq; cunctis
C asibus, ex alta mortalia despicit arce.
A ttamen in uitam blande uestigat: & ultro
A mbit honor. docuit toties à rure profectus
L ictor: & in medijs consul quæsitus aratrix.
T e quoq; naturæ sacris, mundiq; uacantem
E meritum pridem, desudatisq; remotum
I ndicijs, eadem rursus complexa potestas
E uehit: & reducem notis imponit habenis.
A ccedunt trabeæ. nil iam Theodore relictum
Q uo uirtus animo crescat, uel splendor honore.
C ulmen utrunq; tenes. talem te protinus anni
F ormauere rudes: & dignum uita curuli
T raxit iter: primæq; senes cessere iuuentæ.
I am tunc canicies animi, iam dulce loquendi
P ondus, & attonitas sermo qui duceret aures.
M ox undare foro uictrix opulentia linguæ,
T utariq; reos. ipsa hæc amplissima sedes

Orantem

O rantem stupuit, bis laudatura regentem.
H inc te pars Libyæ moderantem iura probauit:
Q uæ nunc tota probat. longi sed pignus amoris
E xiguæ perperere moræ: populumq́; clientem
P ublica mansuris testantur uocibus æra.
I nde tibi Macedum tellus, & condita pelle
M œnia, quæ famulus quondam ditauit Hidaspes:
T antaq́; commissæ reuocasti gaudia genti
M itibus arbitrijs: quantum bellante Philippo
F loruit: aut nigri cecidit cum regia Pori.
S ed non ulterius te præbuit urbibus aula,
M alluit esse suum. terris edicta daturus,
S upplicibus responsa uenis. oracula regis
E loquio creuere tuo: nec dignius unquam
M aiestas meminit sese Romana locutam.
H inc sacræ mandantur opes: orbisq́; tributa
P ossessi quicquid fluuijs euoluitur auri.
Q uicquid luce procul uenas rimata sequaces
A bdita pallentis fodit solertia Bessi.
A c uelut excitus lentandis nauita tonsis
P ræficitur lateri custos. hinc ardua proræ
T emperat: & fluctus, tempestatesq́; futuras
E docet: assiduo cum Dorida uicerit usu.
I am clauum, totamq́; subit torquere carinam.
S ic cum clara diu rerum documenta dedisses
N on te parte sui, sed in omni corpore sumpsit
I mperium: cunctaq́; dedit tellure regendos
R ectores. Hispana tibi, Germanaq́; Tethys
P aruit: & nostro diducta Britannia mundo:
D iuersoq́; tuas coluerunt gurgite uoces.

Lentus Arar Rhodanusq; celer, & diues Iberus.
O' quoties doluit Rhenus. quàm barbarus ibat:
Quod te non geminis frueretur iudice ripis.
Vnius fit cura uiri, quodcunq; rubescit
Occasus: quodcunq; dies deuexior ambit.
Tam celer assiduos expleuit cursus honores:
Vna potestatum spacijs interfuit ætas:
Totq; gradus fati iuuenilibus intulit annis.
Postquam parta quies: & summum nacta cacumen.
Iam secura petit priuatum gloria portum.
Ingenij redeunt fructus: alijq; labores:
Et uitæ pars nulla perit. quodcunq; recedit
Litibus: incumbit studijs: animusq; uicissim,
Aut curam imponit populis, aut ocia musis.
Omnia cecropiæ relegis secreta senectæ:
Discutiens quid quisq; nouum, mandauerit æuo:
Quantaq; diuersæ producant agmina sectæ.
Nanq; alijs princeps rerum disponitur aer.
Hic confidit aquis. hic procreat omnia flammis.
Alter in Aetneas casurus sponte fauillas,
Dispergit, reuocatq; deum: rursusq; receptis
Nectit amicitijs, quicquid discordia soluit.
Corporis hic damnat sensus, uerumq; uideri
Pernegat. hic semper lapsuræ pondera terræ
Conatur rapido cœli fulcire rotatu:
Accenditq; diem prærupti turbine saxi.
Ille ferox, unoq; tegi non passus olympo:
Immensum per inane uolat: finemq; perosus
Parturit innumeros angusto pectore mundos.
Hi uaga collidunt cæcis primordia plagis.
Numina

Numina constituunt alij: casus'q; relegant.
Graiorum obscuras Romanis floribus artes
Irradias. uicibus gratis formare loquentes
Suetus: & alterno uerum contexere nodo.
Quicquid Socratico manauit ab ordine: quicquid
Docta Cleanteæ sonuerunt atria turbæ:
Inuentum quodcunq; tuo Chrysippe recessu:
Quicquid Democritus risit: dixit'q; tacendo
Pythagoras. uno se pectore cuncta uetustas
Condidit: & maior collectis uiribus exit.
Ornantur ueteres: & nobiliore magistro
In Latium spretis Academia migrat Athenis.
Vt tandem propius discat, quo fine beatum
Dirigitur: quæ norma boni: quis limes honesti.
Quæ'nam membra sui uirtus diuisa domandis
Obiectet uitijs: quæ pars iniusta recidat:
Quæ uincat ratione metus: quæ frenet amores.
At quoties elementa doces: semper'q; fluentis
Materiæ causas. quæ uis animauerit astra:
Impulerit'q; chaos. quo uiuat machina motu.
Sydera cur septem retro nitantur in ortus
Obluctata polo: uarijs'q; meatibus idem
Arbiter, an geminæ conuertant sydera mentes.
Sit ne color proprius rerum: lucis'q; repulsu
Eludant aciem. tumidos quæ luna recursus
Nutriat oceani. quo fracta tonitrua uento.
Quis trahat imbriferas nubes. quo saxa ferantur
Grandinis. unde rigor niuibus. que flagra per auras
Excutiant rutilos tractus. aut fulmina uelox
Torqueat: aut tristem figat crinita cometen.

I am tibi compositam fundauerat anchora puppim.
T elluris iam certus eras. facunda placebant
O cia. nascentes ibant in saecula libri.
C um subito liquida cessantem uidit ab aethra
I ustitia: & tanto uiduatas iudice leges,
C ontinuo frontem limbo uelata pudicam
D eserit Autumni portas: qua uergit in austrum
S ignifer: & noctis reparant dispendia chelae.
P ax auibus quacunq; uolat: rabiemq; frementes
D eposuere ferae. laetatur terra reuerso
N umine: quod prisci post tempora perdidit auri.
I lla per occultum Ligurum se moenibus infert:
E t castos leuibus plaustris ingressa penates,
I nuenit aethereos signantem in puluere cursus.
Q uos pia sollicito deprehendit pollice Memphis.
Q uae moueant momenta Polum. quàm certus in astris
E rror. quis tenebras soli, causisq; meantem
D efectum indicat numerus. quae linea Phoeben
D amnet: & excluso pallentem fratre relinquat.
V t procul aspexit fulgentia uirginis ora:
C ognouitq; deam: uultus ueneratur amicos.
O ccurrit: scriptaeq; notas confundit arenae.
T unc sic diua prior. Manli syncera bonorum
C ongeries, in quo ueteris uestigia recti,
E t ductos uideo mores meliore metallo.
I am satis indultum studijs: musaeq; tot annos
E ripuere mihi. pridem te iura reposcunt.
A ggredere: & nostro rursum te redde labori.
N ec tibi sufficiat transmissae gloria uitae:
H umanum curare genus, quis terminus unquam
Praescripsit?

Praescripsit? nullas recipit prudentia metas.
Adde, quod haec potuit multis contingere sedes:
Sed meritis tantum redeunt: actusq; priores
Commendat repetitus honor: uirtusq; reducit,
Quos fortuna regit. melius, magnoq; petendum.
Credis, in abstrusa rerum ratione morari?
Scilicet illa tui patriam, praecepta Platonis
Erexere magis: quàm qui responsa secutus
Obruit Eoas classes, urbemq; carinis
Vexit: & arsuras Mœdo subduxit Athenas.
Spartanis potuit robur praestare Lycurgus
Matribus: & sexum leges uicere seuerae.
Ciuibus & uetitis ignauo credere muro,
Tutius obiecit nudam Lacedaemona bellis.
At non Pythagorae monitus, anniq; silentes
Famosum Oebalij luxum pressere Tarenti?
Quis uero insignem tanto sub principe curam
Respuat? aut quando meritis maiora patebunt
Praemia? quis demens adeo, qui iungere sensus
Cum Stilicone neget? similem quae protulit aetas
Consilio, uel marte uirum? tunc Brutus amaret
Viuere sub regno tali: succumberet aulae
Fabricius: cuperent ipsi seruire Catones.
Non'ne uides, ut nostra soror clementia tristes
Obtundat gladios? fratres amplexa serenos
Assurgat pietas? fractis ut lugeat armis
Perfidia? & laceris morientes crinibus hydri
Lambant inualido furiarum uincla ueneno?
Exultat cum pace fides. iam sydera cunctae
Liquimus: & placidas inter discurrimus urbes.

N obiscum Theodore redi. subit ille loquentem
T alibus. agrestem dudum me diua reuerti
C ogis: & infectum longa rubigine ruris,
A d tua signa uocas. nunquam mihi cura tot annis
A ltera, quàm duras sulcis mollire nouales.
N osse soli uires. nemori quae commoda rupes.
Q uis felix oleae tractus. quae gleba faueret
F rugibus: aut quales tegeret uindemia colles.
T erribiles rursum lituos ueteranus adibo?
E t desueta uetus tentabo cerula uector?
C ollectamq; diu, & certis utcunq; locatam
S edibus in dubium patiar deponere famam?
N ec me quid ualeat natura fortior usus
P raeterit: aut quantum neglectae defluat arti.
D esidis aurigae non audit uerbera currus:
N ec manus agnoscit, quem non exercuit arcum:
E sse sed iniustum fateor, quodcunq; negatur
I ustitiae. tu prima hominem syluestribus antris
E licis: & foedo detergis saecula uictu.
T e propter colimus leges: animosq; ferarum
E xuimus. nitidis quisquis te sensibus hausit,
I rruet intrepidus flammis. hyberna secabit
A equora. consertos hostes superabit inermis.
I lle uel Aethiopum pluuijs solabitur aestus.
I llum trans Scythiam uernus comitabitur aer.
S ic fatus tradente dea suscepit habenas,
Q uatuor ingenti iuris temone refusas.
P rima Padum, Tyberimq; ligat, crebrisq; micantem
V rbibus Italiam. Lydos, Poenosq; secunda
T emperat. Illyrico se tertia porrigit orbi.

V ltima

Vltima Sardiniam, Cirnon, trifidamq; retentat
Sicaniam: & quicquid Tyrrhena funditur unda:
Vel gemit Ionia. nec te tot limina rerum,
Aut tantum turbauit onus: sed ut altus Olympi
Vertex, qui spatio uentos, hyemesq; relinquit:
Perpetuum nulla uiolatus nube serenum,
Celsior exurgit pluuijs: auditq; ruentes
Sub pedibus nimbos: & rauca tonitrua calcat:
Sic patiens animus per tanta negocia liber
Emergit similisq; sui: iustiq; tenorem
Flectere non odium cogit: non gratia suadet.
Nam spretas quis opes, intactaq; pectora lucro
Commemoret? fuerint alijs hæc forte decora.
Nulla potest laus esse tibi, quæ crimina purget.
Seruat inoffensam diuina modestia uocem.
Temperiem seruant oculi: nec lumina feruor
Asperat: aut rabidas diffundit sanguine uenas:
Nullaq; mutati tempestas proditur oris.
Quinetiam sontes expulsa corrigis ira:
Et placidus delicta domas: nec dentibus unq̃
Instrepis horrendum: fremitu nec uerbera poscis.
Qui fruitur pœna ferus est: legumq; uidetur
Vindictam præstare sibi: cum uiscera felle
Canduerint. ardet stimulis: ferturq; nocendi
Prodigus. ignarus causæ. Dis proximus ille est,
Quem ratio, non ira mouet. qui facta rependens
Consilio punire potest. mucrone cruento
Se iactent alij. studeant feritate timeri:
Addictoq; hominum cumulent æraria censu.
Lene fluit Nilus: sed cunctis amnibus extat

V tilior, nullo confessus murmure uires.
A crior at rapidus tractas praetermeat ingens
D anubius ripas. eadem clementia sani
G urgitis emensum deducit in hostia Gangem.
T orrentes immane fremant: lapsisq; minentur
P ontibus. inuoluant spumoso uertice syluas.
P ax maiora decet. peragit tranquilla potestas:
Q uod uiolenta nequit: mandataq; fortius urget
I mperiosa quies. idem praedurus iniquas
A ccepisse preces. rursus quae digna petitu.
L argitor facilis: nec quae comitatur honores,
A usa tuam leuiter tentare superbia mentem.
F rons priuata manet. non se meruisse fatetur,
Q ui creuisse putat. rigidi sed plena pudoris
E lucet grauitas fastu iocunda modesto
Q uae non seditio? quae non insania uulgi,
T e uiso lenita cadat? quae dissona ritu
B arbaries, media quam non reuerentia frangat?
V el quis non sitiens sermonis mella politi,
D eserat Orphaeos blanda testudine cantus?
Q ualem te legimus, teneri primordia mundi
S cribentem, aut partes animae, per singula talem
C ernimus: & similes agnoscit pagina mores.
N ec dilata tuis augusto iudice merces
O fficijs: illumq; habitum, quo iungitur aulae
C uria: qui socios proceres cum principe nectit:
Q uem quater ipse gerit: perfecto detulit anno:
D eposuitq; suas te succedente curules.
C rescite uirtutes, foecundaq; floreat aetas.
I ngenijs patuit campus: certusq; merenti

S tat fauor. ornatur proprijs industria donis.
S urgite sopitæ, quas obruit ambitus, artes.
N il licet inuidiæ: Stilico dum prospicit orbi,
S ydereus'q; gener. non hic uiolata curulis,
T urpia non Latios incæstant nomina fastos.
F ortibus hæc concessa uiris: solis'q; gerenda
P atribus, & Romæ nunq̃ latura pudorem.
N uncia uotorum celeri iam fama uolatu,
M ouerat Aonios audito consule lucos.
C oncanuit felix Helicon: fluxit'q; Aganippe
L argior: & docti riserunt floribus amnes.
V ranie redimita comas, quæ sæpe magistra
M anlius igniferos radio descripserat axes:
S ic alias hortata deas. patimur'ne sorores
O ptato procul esse die? nec limina nostri
C onsulis, & semper dilectas uisimus ædes?
E t fasces subijsse libet? miracula Phœbi
C olligite: & claris nomen celebrate theatris.
T u Iouis æquorei submersam fluctibus aulam
O ratum uolucres Erato iam perge quadrigas:
A` quibus haud unq̃ palmam rapturus Arion.
I llustret circum sonipes: quicunq; superbo
P erstrepit hinnitu Betin. qui splendida potat
S tagna Tagi. madido'q; iubas aspergitur auro.
C alliope liquidas Alciden posce palæstras.
C uncta Palæmonijs manus explorata coronis
A dsit: & Eleo pubes laudata Tonanti.
T u iuga Taygeti, frondosa'q; Mænala Clio.
I, Triuiæ supplex. non aspernata rogantem
A mphitheatrali faueat Latonia pompæ.

Audaces legat ipsa uiros: qui colla ferarum
Arte ligent: certoq; premant uenabula nixu.
Ipsa truces foetus, captiuaq; ducat ab antris
Prodigia: & caedis sitientem deferat arcum.
Conueniant ursi. magna quos mole rudentes
Torua Lycaonijs Helice miretur ab astris:
Perfossiq; ruant populo pallente leones.
Quales Migdonio curru frenare Cybele
Optet: & Herculei mallent fregisse lacerti.
Obuia fulminei properent ad uulnera pardi,
Semine permisto geniti. cum forte leaenae
Nobiliorem uterum uiridis corrupit adulter.
Hi maculis patres referunt, & robore matres.
Quicquid monstriferis nutrit Getulia campis:
Alpina quicquid tegitur niue: Gallica quicquid
Sylua tenet: iaceat. largo ditescat arena
Sanguine. consument totos spectacula montes.
Nec molles egeant nostra dulcedine ludi.
Qui laetis risum salibus mouisse facetus.
Qui nutu, manibusq; loquax, cui tibia flatu,
Cui plectro pulsanda chelis, qui pulpita socco
Personat: aut alte graditur maiore cothurno:
Et qui magna leui detrudens murmura tactu
Innumeras uoces segetis moderatur ahenae,
Intonat erranti digito: penitusq; trabali
Vecte laborantes in carmina concitet undas.
Vel qui more auium sese iaculantur in auras:
Corporaq; aedificant celeri crescentia nexu.
Quorum compositam puer augmentatus in artem
Emicet: & uinctus plantae, uel curribus haerens

Pendula librato figat uestigia saltu.
Mobile ponderibus descendat pegma reductis:
Inq; chori speciem spargentes ardua flammas
Scena rotet. uarios effingat Mulciber orbes,
Per tabulas impune uagus: pictæq; citato,
Ludant igne trabes: & non permissa morari
Fida per innocuas errent incendia turres.
Lasciui subito confligant æquore lembi:
Stagnaq; remigibus spument inuersa canoris.
Consul per populos, idemq; grauissimus actor
Eloquij, duplici uitæ subnixus in æuum
Procedat pariter libris, fastisq; legendus.
Accipiat patris exemplum: tribuatq; nepoti
Filius: & cœptis ne desit fascibus hæres.
Decurrat trabeata domus: tradatq; secures
Mutua posteritas: seruatoq; ordine fati
Manlia continuo numeretur consule proles.

CL. CLAVDIANI PRAEFATIO DE RAPTV PROSERPINAE.

N uenta secuit primus qui naue profundum:
i Et rudibus remis sollicitauit aquas:
Qui dubijs ausus committere flatibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte uias.
Tranquillis primum trepidus se credidit undis:
Littora securo tramite summa legens.
Mox longos tentare sinus, & linquere terras,
Et leni cœpit pandere uela noto.
Ast ubi paulatim præceps audacia creuit:
Cordáq; languentem dedidicere metum:
Iam uagus irrupit pelago: cœlumq; secutus
Aegeas hyemes, Ioniumq; domat.

CL. CLAVDIANI DE RAPTV PROSERPINAE LIBER PRIMVS.

N ferni raptoris equos, afflatáq; curru
Sydera Tænario, caligantes'que profundæ
i Iunonis thalamos, audaci promere cantu
Mens congesta iubet. gressus remouete profani.
Iam furor humanos nostro de pectore sensus

Expulit: & totum spirant præcordia Phœbum.
Iam mihi cernuntur trepidis delubra moueri
Sedibus: & claram dispergere lumine lucem,
Aduentum testata dei. iam magnus ab imis
Auditur fremitus terris: templumq; remugit
Cecropidum: sanctasq; faces extollit Eleusis.
Angues Triptolemi strident: & squammea curuis
Colla leuant attrita iugis: lapsuq; sereno
Erecti roseas tendunt ad carmina cristas.
Ecce procul ternis Hecate uariata figuris
Exoritur: lætusq; simul procedit Iacchus
Crinali florens hedera. quem Parthica uelat
Tigris: & auratos in nodum colligit ungues.
Ebria Mæonijs figit uestigia thyrsis.
Dij, quibus in numerum uacui famulantur Auerni,
Vulgus iners: opibus quorum donatur auaris,
Quicquid in orbe perit. quos Styx liuentibus ambit
Interfusa uadis: & quos fumantia torquens
Aequora, gurgitibus Phlegethon perlustrat anhelis:
Vos mihi sacrarum penetralia pandite rerum:
Et uestri secreta Poli. qua lampade Ditem
Flexit amor: quo ducta ferox Proserpina raptu
Possedit dotale chaos: quantasq; per oras
Sollicito genitrix errauerit anxia cursu.
Vnde datæ fruges populis: & glande relicta
Cesserit inuentis Dodonia quercus aristis.
Dux Erebi quondam tumidas exarsit in iras
Prælia moturus superis: quod solus egeret
Connubijs: sterilesq; diu consumeret annos
Impatiens nescire torum, nullasq; mariti

Illecebras, nec dulce patris cognoscere nomen.
Iam quæcunq; latent ferali monstra Barathro,
In turmas aciemq; ruunt: contraq; tonantem
Coniurant furiæ: crinitaq; sentibus hydris
Tisiphone quatiens infausto lumine pinum
Armatos ad castra mouet pallentia manes.
Pene reluctatis iterum pugnantia rebus
Rupissent elementa fidem: penitusq; reuulso
Carcere laxatis pubes Titania uinclis
Vidisset cœleste iubar: rursusq; cruentus
Aegæon positis arcto de corpore nodis
Obuia centeno uexasset fulmina motu.
Sed Parcæ uetuere minas: orbiq; timentes
Ante pedes, soliumq; ducis fudere seueram
Caniciem: genibusq; suas cum supplice fletu
Admouere manus. quarum sub iure tenentur
Omnia. quæ seriem fatorum pollice ducunt:
Longaq; ferratis euoluunt sæcula pensis.
Prima fero Lachesis clamabat talia regi
Incultas dispersa comas. o maxime noctis
Arbiter, umbrarumq; potens, cui nostra laborant
Stamina: qui finem cunctis, & semina præbes:
Nascendiq; uices alterna morte rependis.
Qui uitam, letumq; regis. nam quicquid ubiq;
Gignit materies: hoc te donante creatur:
Debeturq; tibi: certisq; ambagibus æui
Rursus corporeos animæ mutantur in artus:
Ne pete firmatas pacis dissoluere leges,
Quas dedimus: neuitq; colus. neu fœdera fratrum
Ciuili conuerte tuba. cur impia tollis

Signa.

Signa? quid incestis aperis titanibus auras?
Posce Iouem. dabitur coniux, uix ille pepercit:
Erubuitq; preces: animusq; relanguit atrox.
Quamuis indocilis flecti. ceu turbine rauco
Cum grauis armatur boreas, glacieq; niuali
Hispidus, & Getica concretus grandine pennas
Flare cupit, pelagus, syluas, camposq; sonoro
Flamine rapturus. si forte aduersus ahenos
Aeolus obiecit postes: uanescit inanis
Impetus: & fractae redeunt in claustra procellae.
Tum Maia genitum, qui feruida dicta reportet:
Imperat acciri. Cyllenius astitit ales
Somniferam quatiens uirgam, tectusq; galero.
Ipse rudi solio fultus, nigraq; uerendus
Maiestate sedet. squalent immania foedo
Sceptra situ. sublime caput moestissima nubes
Asperat: & dirae riget inclementia formae.
Terrorem dolor augebat. tunc talia celso
Ore tonat. tremefacta silent dicente tyranno
Atria. latratum triplicem compescuit ingens
Ianitor: & presso lachrymarum fonte resedit
Cocytus. tacitis acheron obmutuit undis:
Et Phlegethontaeae requierunt murmura ripae.
Atlantis Tegeae nepos, commune profundis
Et superis numen, qui fas per limen utrunq;
Solus habes: geminoq; facis commercia mundo:
I celer: & proscinde notos: & iussa superbo
Redde Ioui: tantum'ne tibi saeuissime fratrum
In me iuris erit? si nobis noxia uires
Cum coelo fortuna tulit? num robur, & arma

P erdidimus? si rapta dies, an forte iacentes
I gnauosq; putas? quod non Cyclopeia tela
S tringimus? aut uanas tonitru deludimus auras?
N on'ne satis uisum est? grati quod luminis expers
T ertia supremæ patior dispendia sortis?
I nformesq; plagas? cum te lætissimus ornet
S ignifer: & uario cingant splendore triones.
S ed Thalamos etiam prohibes? nereia Glauco,
N eptunum gremio complectitur Amphitrite:
T e consanguineo recipit post fulmina fessum
I uno sinu, quid enim narrem latonia furta?
Q uid Cererē? magnamq; Themin? ubi tanta creādi
C opia. te felix natorum turba coronat.
A st ego deserta mœrens inglorius aula,
I mplacidas nullo solabor pignore curas?
N on adeo toleranda quies. primordia testor
N octis, & horrendæ stagna intemerata paludis.
S i dicto parere neges: patefacta ciebo
T artara: saturni ueteres laxabo cathenas.
O bducam tenebris Solem. compage soluta
L ucidus umbroso miscebitur axis auerno.
V ix ea fatus erat: iam nuncius astra tenebat.
A udierat mandata pater: secumq; uolutat
D iuersos ducens animos: quæ tale sequatur
C oniugium: Stygiosq; uelit pro sole recessus.
C erta requirenti tandem sententia sedit.
A etnææ cereri proles optata uirebat
V nica: nec tribuit sobolem Lucina secundam.
F essaq; post primos hæserunt uiscera partus.
I nfœcunda quidem, sed cunctis altior extat

Matribus:

M atribus: & numeri damnum Proserpina pensat.
H anc fouet. hanc sequitur. uitulã non blandius ambit
T orua parens: pedibus quæ nondum proterit arua:
N ec noua lunatæ curuauit germina frontis.
I am uicina thoro plenis adoleuerat annis.
V irginitas tenerum iam pronuba flamma pudorem
S ollicitat: mixtaq; tremit formidine uotum.
P ersonat aula procis. pariter pro uirgine certant,
M ars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.
M ars donat Rodopen, Phœbus largitur Amyclas,
E t Delon, Clariosq; lares. hinc æmula Iuno,
H inc poscit latona nurum. despexit utrunq;
F laua Ceres: raptusq; timens (heu cæca futuri)
C ommendat siculis furtim sua pignora terris.
I nfidis natam laribus commisit alendam.
A ethera deseruit: siculasq; relegat in oras
I ngenio confisa loci. Trinacria quondam
I taliæ pars una fuit: sed pontus, & æstus
M utauere situm. rupit confinia Nereus
V ictor: & abscissos interluit æquore montes:
P aruaq; cognatas prohibent discrimina terras.
N unc illam sociæ raptam tellure trisulcã
O pponit natura mari. caput inde Pachyni
R espicit Ionias protentis rupibus iras.
H inc latrat Getula Tethys: Lilybæaq; pulsat
B rachia consurgens. hinc dedignata teneri.
C oncutit obiectum rabies Tyrrhena Pelorum.
I n medio scopulis se porrigit Aetna perustis:
A etna gigantæos nunq̃ tacitura triumphos,
E ncheladi bustum, qui saucia membra reuinctus

Spirat in exhaustum flagranti pectore sulfur:
Et quoties detrectat onus ceruice rebelli,
In dextrum, læuumq́; latus. tunc insula fundo
Vellitur: & dubiæ nutant cum mœnibus urbes.
Aetnæos apices solo cognoscere uisu,
Non aditu tentare licet. pars cætera frondet
Arboribus. teritur nullo cultore cacumen.
Nunc mouet indigenas nymbos: piceaq́; grauatum
Fœdat nube diem. nunc motibus astra lacessit
Terrificis: damnisq́; suis incendia nutrit.
Sed quamuis nimio feruens exuberet æstu:
Scit niuibus seruare fidem: pariterq́; fauillis
Durescit glacies tanti secura uaporis
Arcano defensa gelu: fumoq́; fideli
Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.
Quæ scopulos tormenta rotent? quæ tanta cauernas
Vis glomeret? quo fonte ruat uulcanius ignis?
Siue, quod obicibus discurrens uentus opertis
Offenso per saxa furit rimosa meatu:
Dum scrutatur iter: libertatemq́; reposcens
Putrida multiuagis populatur flatibus antra:
Seu mare sulfurei ductum per uiscera montis
Oppressis ignescit aquis: & pondera librat.
Hic ubi seruandum mater fidissima pignus
Abdidit: ad Phrygios tendit secura penates:
Turrigeramq́; petit Cybelem, sinuosa draconum
Membra regens: uolucriq́; per auia nubila tractu
Signant, & placidis humectant frena uenenis.
Frontem crista tegit. pingunt maculosa uirentes
Terga notæ. rutilum squamis intermicat aurum.

Nunc

Nunc spiris Zephyros tranant. nunc arua uolatu
Inferiore secant. cano rota puluere labens,
Sulcatam fœcundat humum. flauescit aristis
Orbita. surgentes scindunt uestigia fruges.
Vestit iter comitata seges. iam linquitur Aetna.
Totaq; decrescit refugo Trinacria uisu.
Heu quoties præsaga mali, uiolauit oborto
Rore genas. quoties oculos ad tecta retorsit
Talia uoce mouens. Salue gratissima tellus,
Quam nos prætulimus cælo: tibi gaudia nostri
Sanguinis, & caros uteri commendo labores.
Præmia digna manent. nullos patiere ligones:
Et nullo rigidi uersabere uomeris ictu.
Sponte tuus florebit ager cessante iuuenco.
Ditior oblatas mirabitur incola messes.
Sic ait: & fuluis serpentibus attigit Idam.
Hic ædes augusta deæ: templiq; colendi
Relligiosa silex: densis quam pinus obumbrat
Frondibus: & nulla lucos agitante procella
Stridula coniferis modulantur carmina ramis.
Terribiles intus Thyasi: uesanaq; musto
Concentu delubra gemunt. ululatibus Ide
Bacchatur. timidas inclinant Gargara syluas.
Postquam uisa ceres: mugitum tympana frenant.
Conticuere chori: Corybas non impulit ensem:
Non buxus, non æra sonant: blandiq; leones
Summisere iubas. adytis gauisa Cybele
Exilit: & pronas intendit ad oscula turres.
Viderat hæc dudum summa speculatus ab arce
Iuppiter: & Veneri mentis penetralia nudat.

Curarum ſecreta tibi Cytherea fatebor.
Candida tartareo nuptum Proſerpina regi
Iam dudum decreta dari. ſic Atropos urget.
Sic cecinit longæua Themis. nunc matre remota
Rem peragi tempus. fines inuade Sicanos:
Et Cereris prolem patulis illudere campis,
Craſtina puniceos cum lux detexerit ortus:
Coge tuis armata dolis: quibus urere cuncta,
Me quoq; ſæpe ſoles. cur ultima regna quieſcunt?
Nulla ſit immunis regio: nullumq́; ſub umbris
Pectus inacceſſum ueneri. iam triſtis Erynnis,
Sentiat ardores Acheron: Ditiſq́; ſeueri
Ferrea laſciuis molleſcant corda ſagittis.
Accelerat præcepta Venus: iuſſuq́; parentis
Pallas, & inflexo quæ terret Mænala cornu
Addunt ſe comites. diuino ſemita greſſu
Claruit. augurium qualis laturus in orbem
Præceps ſanguineo delabitur igne cometes
Prodigiale rubens. non illum nauita tuto,
Non impune uident populi: ſed crine minaci
Nunciat, aut ratibus uentos, aut urbibus hoſtes.
Deuenere locum, Cereris quæ tecta nitebant,
Cyclopum firmata manu. ſtant ardua ferro
Moenia: ferrati poſtes: immenſaq́; nectit
Clauſtra Calybs. nullum tanto ſudore Pyragmon:
Nec Steropes conſtruxit opus: nec talibus unquam
Spirauere notis animæ: nec flumine tanto
Incoctum maduit laſſa ceruice metallum.
Atria cingit ebur. trabibus ſolidatur ahenis
Culmen: & in celſas ſurgunt electra columnas.

Ipſa

I psa domum mulcens tenero Proserpina cantu,
I rrita texebat rediturae munera matri.
H ic elementorum series, sedesq; paternas
I nsignibat acu. ueterem qua lege tumultum
D iscreuit natura parens: & semina iustis
D iscessere locis: quicquid leue fertur in altum.
I n medium grauiora cadunt. incanduit aether.
E git flamma polum. fluxit mare. terra pependit.
N on color unus inest. stellas accendit in auro:
O stro fundit aquas. attollit littora gemmis:
F ilaq; mentitos subter caelantia fluctus
A rte tument. credas illidi cautibus algam:
E t raucum bibulis inserpere murmur arenis.
A ddit quinq; plagas: mediam subtegmine rubro
O bsessam feruore notat. squalebat adustus
L imes: & assiduo sitiebant stamina sole.
V itales utrinq; duas: quas mitis oberrat
T emperies habitanda uiris. cum fine supremo
T orpentes traxit geminas: brumaq; perenni
F oedat: & aeterno constringit frigore telas.
N ec non & patrui pingit sacraria Ditis:
F atalesq; sibi manes: nec defuit omen.
P raescia nam subitis maduerunt fletibus ora.
C oeperat & uitreis summo iam margine textis
O ceanum sinuare uadis: sed cardine uerso
S ensit adesse Deas: imperfectumq; laborem
D eserit: & niueos infecit purpura uultus
P er liquidas succensa genas: castiq; pudoris
I lluxere faces. non sic decus ardet eburnum
L ydia Sidonio quod foemina tinxerit ostro.

Merserat unda diem. sparso nox humida somno
Languida cæruleis inuexerat ocia bigis.
Iamq; uiam Pluto superas molitur ad arces,
Germani monitu. toruos inuisa iugales
Alecto temone ligat. qui pascua mandunt
Cocyti: pratisq; Erebi nigrantibus errant:
Stagnaq; tranquillæ potantes marcida Lethes,
Aegra soporatis spumant obliuia linguis.
Orphnæus crudele micans: Ethonq; sagitta
Ocyor: & Stygij sublimis gloria Nycteus
Armenti: Ditisq; nota signatus Alastor
Stabant ante fores iuncti: sæuumq; fremebant
Crastina uenturæ spectantes gaudia prædæ.

PRAEFATIO SECVNDI LIBRI.

Cia sopitis ageret cũ cãtibus Orpheus:
Neglectumq; diu deposuisset opus:
Lugebant erepta sibi solatia nymphæ:
Quærebãt dulces flumina mœsta mo(dos.
Sæua feris natura redit: metuensq; leonem
Implorat cytharæ uacca tacentis opem.
Illius, & duri fleuere silentia montes:
Syluaq; Bistoniam sæpe secuta lyram.
Sed postq̃ Inachijs Alcides missus ab Argis,
Thracia pacifero contigit arua pede:
Diraq; sanguinei uertit præsepia regis:
Et Diomedeos gramine pauit equos:
Tum patriæ festo lætatus tempore uates,
Desuetæ repetit fila canora lyræ:

Et resides

Et resides leui modulatus pectine neruos,
Pollice festiuo nobile duxit ebur.
Vix auditus erat. uenti sternuntur, & undæ.
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.
Porrexit Rhodope sitientes carmina montes.
Excussit gelidas pronior Ossa niues.
Ardua nudato descendit populus Aemo:
Et comitem quercum pinus amica trahit.
Cyrrhæasq; dei quamuis despexerit artes:
Orpheis laurus uocibus apta uenit.
Securum blandi leporem fouere molossi:
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes uaria ludunt cum tigride damæ.
Masylam cerui non timuere iubam.
Ille nouercales stimulos, actusq; canebat
Herculis: & forti monstra subacta manu.
Vt timidæ matri pressos ostenderit angues:
Intrepidusq; fero riserit ore puer.
Te neq; Dictæas quatiens mugitibus urbes
Taurus: non Stygij terruit ira canis.
Non leo sydereos cœli rediturus ad axes,
Non Erymanthæi gloria montis aper.
Solus Amazonio cinctus Stymphalidas arcu
Appetis. occiduo ducis ab orbe greges:
Tergeminiq; ducis numerosos deijcis artus:
Et toties uno uictor ab hoste redis.
Non cadere Antæo, non crescere profuit hydræ:
Non ceruam uolucres eripuere pedes.
Caci flamma perit. rubuit Busiride Nilus.
Prostratis rubuit nubigenis Pholoe.

Te Libyci timuere sinus. te maximus Atlas
Horruit: imposito cum premerere polo.
Firmior Herculea mundus ceruice pependit.
Lustrarunt humeros Phœbus & astra tuos.
Thracius hæc uates: sed tu Tyrhintius alter
Florentine mihi: nam mea plectra moues.
Antráq; musarum longo torpentia somno
Excutis: & placidos ducis ab ore sonos.

LIBER SECVNDVS.

Impulit Ionios præmisso lumine fluctus
Nondum pura dies. tremulis uibratur in undis
Ardor: & errantes ludunt per cœrula flammæ.
Iamq; audax animi, fideiq; oblita parentis,
Fraude Dionæa riguos Proserpina saltus
(Sic parcæ iussere) petit. ter cardine uerso
Præsagæ cecinere fores. ter conscia fati
Flebile terrificis gemuit mugitibus ætna.
Nullis illa tamen monstris, nullóq; tenetur
Prodigio. comites gressum iunxere sorores.
Prima dolo gaudens, & tanti conscia furti
It Venus: & raptus metitur corde futuros,
Iam durum flexura chaos: iam Dite subacto,
Ingenti famulos manes ductura triumpho.
Illi multiplices crinis sinuatur in orbes
Idalia diuisus acu. sudata marito
Fibula purpureos gemma suspendit amictus.

C andida Parrhasij post hanc regina Lycæi,
E t Pandionias quæ cuspide protegit arces:
V traq; uirgo ruunt. hæc tristibus aspera bellis.
H æc metuenda feris. Tritonia casside fulua
C ælatum Typhona gerit: qui summa peremptus
I ma parte uiget moriens & parte superstes:
H astaq; terribili surgens per nubila gyro
I nstar habet syluæ. tantum stridentia colla
G orgonis obtentu pallæ fulgentis obumbrat.
A t Triuiæ lenis species, & multus in ore
F rater erat: Phœbiq; genas, & lumina Phœbi
E sse putes: solusq; dabat discrimina sexus.
B rachia nuda nitent. leuibus proiecerat auris
I ndociles errare comas: arcuq; remisso
O cia neruus agit. pendent post terga sagittæ.
C rispatur gemino uestis Cortynia cinctu
P oplite fusa tenus: motoq; in stamine Delos
E rrat: & aurato trahitur circunflua ponto.
Q uas inter Cereris proles nunc gloria matris.
M ox dolor, æquali tendit per gramina passu.
N ec membris, nec honore minor: potuitq; uideri
P allas: si clypeum ferret. si spicula: Phœbe.
C ollectæ tereti nodantur iaspide uestes.
P ectinis ingenio nunquam felicior arti
C ontigit euentus. nulli sic consona telæ
F ila: nec in tantum ueri duxere figuram.
H ic Hyperionio solem de semine nasci
F ecerat: & pariter Lunam sed dispare forma,
A uroræ, noctisq; duces. cunabula Tethys
P ræbet: & infantes gremio solatur anhelos:

C œruleus'q; sinus roseis radiatur alumnis.
I nualidum dextro portat Titana lacerto
N ondum ducæ grauem, nec pubescentibus alte
C ristatum radijs. primo clementior æuo
F ingitur: & tenerum uagitu despuit ignem.
L æua parte soror uitrei libamina potat
V beris: & paruo signantur tempora cornu.
T ali luxuriat cultu. comitantur euntes
N aiades: & socia stipant utrinq; corona.
Quæ fontes Crimnise tuos, & saxa rotantem
P antagiam, nomenq; Gelan qui præbuit urbi:
C oncelebrant. quas pigra uado Camarina palustri,
Quas Arethusæi latices, quas aduena nutrit
A lphæus cyane totum supereminet agmen.
Qualis Amazonidum peltis exultat ademptis
P ulchra choors: quoties arcton populata uirago
H ippolyte, niueas ducit post prælia turmas:
S eu flauos strauere Getas: seu forte rigentem
T ermodoontiaca Tanaim fregere securi.
A ut quales referunt Baccho solemnia nymphæ
M æoniæ: quas Hermus alit: ripasq; paternas
P ercurrunt auro madidæ. lætatur in antro
A mnis: & undantem declinat prodigus urnam.
V iderat herboso sacrum de uertice uulgus
A etna parens florum: curuaq; in ualle sedentem
C ompellat Zephyrum. pater o' gratissime ueris,
Qui mea lasciuo regnas per prata uolatu,
S emper: & assiduis irroras flatibus annum:
R espice nympharum cœtus, & celsa Tonantis
G ermina, per nostros dignantia ludere campos.

N unc adsis, faueasq; precor. nunc omnia foetu
P ubescant uirgulta uelis: ut fertilis Hybla
I nuideat: uinaq; suos non abnuat hortos.
Q uicquid thuriferis spirat Panchaia syluis:
Q uicquid odoratus longe blanditur Hidaspes:
Q uicquid ab extremis ales longæua colonis
C olligit, optati referens exordia sæcli:
I n uenas disperge meas: & flamine largo
R ura foue: ut merear diuino pollice carpi:
E t nostris cupiant ornari Numina sertis.
D ixerat. ille nouo madidantes nectare pennas
C oncutit: & glebas foecundo rore maritat.
Q uaq; uolat: uernus sequitur color. omnis in herbas
T urget humus: medioq; patent conuexa sereno.
S anguineo splendore rosas, uacinia nigro
I mbuit: & dulci uiolas ferrugine pingit.
P arthica quæ tantis uariantur cingula gemmis
R egales uinctura sinus? quæ uellera tantum
D itibus Aßyrij spumis fuscantur aheni?
N on tales uolucris pandit Iunonia pennas.
N ec sic innumeros arcu mutante colores
I ncipiens redimitur hyems: cum tramite flexo
S emita discretis interuiret humida nimbis
F orma loci superat flores. curuata tumore
P aruo planicies, & mollibus edita cliuis
C reuerat in collem. uiuo de pumice fontes
R oscida mobilibus lambebant gramina riuis:
S yluaq; torrentes ramorum frigore soles
T emperat: & medio brumam sibi uendicat æstu.
A pta fretis abies. bellis accommoda cornus

Quercus amica Ioui, tumulos tectura cupressus,
Ilex plena fauis, uenturi præscia laurus
Fluctuat. hic denso crispata cacumine buxus,
Hic hederæ serpunt. hic pampinus induit ulmos.
Haud procul inde lacus Pergum dixere Sicani
Panditur: & nemorum frondoso margine cinctus
Vicinis pallescit aquis. admittit in altum
Cernentes oculos: & late peruius humor
Ducit inoffensos liquido sub gurgite uisus:
Imaq; perspicui prodit secreta profundi.
Huc elapsa cohors gaudet. per florea rura.
Hortatur Cytheræa legant. nunc ite sorores,
Dum matutinis præsudat solibus aër:
Dum meus humectat flauentes Lucifer agros,
Roranti prouectus equo. sic fata doloris
Carpit signa sui. uarios tunc cætera saltus
Inuasere cohors. credas examina fundi
Hyblæum raptura thymum: cum cærea reges
Castra mouent: fagiq; cauo demissus ab aluo
Mellifer electis exercitus obstrepit herbis.
Pratorum spoliatur honos. hæc lilia fuscis
Intexit uiolis. hanc mollis amaracus ornat.
Hæc graditur uallata rosis. hæc alba ligustris.
Te quoq; flebilibus mœrens Iacynthe figuris,
Narcissumq; metunt, tunc inclyta gramina ueris,
Præstantes olim pueros. tu natus Amyclis,
Hunc Helicon genuit disci te perculit error:
Hunc fontis decepit amor. te fronte retusa
Delius, hunc fracta Cephisus arundine luget.
Aestuat ante alias auido feruore legendi

Frugiferæ spes una deæ. nunc uimine textos
R identes calathos folijs agrestibus implet:
N unc secat flores: seseq; ignara coronat.
A ugurium fatale tori. quin ipsa tubarum,
A rmorumq; potens, dextram qua fortia turbat
A gmina: qua stabiles portas, & mœnia uellit:
I am leuibus laxat studijs: hastamq; reponit:
I nsolitisq; docet galeam mitescere sertis.
F erratus lasciuit apex: horrorq; recessit
M artius: & cristæ pacato fulgure uernant.
N ec quæ Parthenium canibus scrutatur odoris
A spernata toros: libertatemq; comarum
I niecta uoluit tandem frenare corona.
T alia uirgineo passim dum more geruntur:
E cce repens mugire fragor. confligere turres:
P ronaq; uibratis radicibus oppida uerti.
C ausa latet. dubios agnouit sola tumultus
D iua Paphi: mixtoq; metu perterrita gaudet.
I amq; per anfractus animarum rector opacos
S ub terris quærebat iter: grauibusq; gementem
E ncheladum calcabat equis. immania findunt
M embra rotæ: pressaq; Gigas ceruice laborat
S iciniam cum Dite ferens: tentatq; moueri
D ebilis: & fessis serpentibus impedit axem.
F umida sulfureo prolabitur orbita dorso.
A c uelut occultus securum prodit in hostem
M iles: & effossi subter fundamina campi,
T ransilit inclusos arcano limite muros:
T urbaq; deceptas uictrix erumpit in arces,
T errigenas imitata uiros. sic tertius hæres

Saturni tenebrosa uagis rimatur habenis
Deuia, fraternum cupiens exire sub orbem.
Ianua nulla patet. prohibebant undiq; rupes
Oppositæ: duraq; deum compage tenebant.
Non tulit ille moras: indignatusq; trabali
Saxa ferit sceptro: Siculæ sonuere cauernæ.
Turbatur Lipare. stupuit fornace relicta
Mulciber: & trepidus deiecit fulmina Cyclops.
Audiuit, & si quem glacies alpina coercet:
Et qui te latis nondum præcincte trophæis
Tybri natat: messamq; Pado qui remigat alnum.
Sic cum Thessaliam scopulis inclusa teneret
Peneo stagnante palus: & mersa negaret
Arua coli: trifida Neptunus cuspide montes
Impulit aduersos. tum forti saucius ictu
Dissiluit gelido uertex Ossæus Olympo.
Carceribus laxantur aquæ: fractoq; meatu
Redduntur fluuiusq; mari, tellusq; colonis.
Postquam uicta manu duros Trinacria nexus
Soluit: & immenso late discessit hiatu:
Apparet subitus cœlo timor. astra uiarum
Mutauere fidem. uetito se proluit arctos
Aequore. præcipitat pigrum formido Bootem.
Horruit Orion. audito palluit Atlas
Hinnitu. rutilos obscurat anhelitus axes
Discolor: & longa solitos caligine pasci
Terruit orbis equos. pressis hæsere lupatis
Attoniti meliore polo: rursusq; uerendum
In chaos obliquo certant temone reuerti.
Mox ubi pulsato senserunt uerbera tergo:

Et solem

Et solem didicere pati: torrentius amne
Hyberno, tortaq; ruunt pernicius hasta.
Quantum non iaculum Parthi, non impetus austri,
Non leue sollicitæ mentis discurrit acumen.
Sanguine frena calent. corrumpit spiritus auras
Letifer: infectæ spumis uitiantur arenæ.
Diffugiunt Nymphæ. rapitur Proserpina curru:
Imploratq; deas. iam Gorgonis ora reuelat
Pallas: & intento festinat Delia telo.
Nec patruo cedunt. stimulat communis in arma
Virginitas: crimenq; feri raptoris acerbat.
Ille uelut stabuli decus, armentiq; iuuencum
Cum leo possedit: nudataq; uiscera fodit
Vnguibus: & rabiem totos erexit in armos.
Stat crassa turpis sanie: nodosq; iubarum
Excutit: & uiles pastorum despicit iras.
Ignaui domitor uulgi. teterrime fratrum
Pallas ait. quæ te stimulis, facibusq; profanis
Eumenides mouere? tua cur sede relicta
Audes Tartareis cælum incestare quadrigis?
Sunt tibi deformes Diræ. sunt altera Lethes
Flumina. sunt tristes furiæ te coniuge dignæ.
Fratris linque domos. alienam desere sortem.
Nocte tua contentus abi. quid uiua sepultis
Admisces? nostrum quid proteris aduena mundum?
Talia uociferans auidos transire minaci,
Cornipedes umbone ferit: clypeiq; retardat
Obice: Gorgoneisq; premens assibilat hydris:
Prætentasq; aperit cristas. libratur in ictum
Fraxinus: & nigros illuminat obuia currus:

M issáq; penè foret: ni Iuppiter æthere summo
P acificas rubri torsisset luminis alas,
C onfessus socerum. nimbis Hymenæus hiulcis
I ntonat: & testes firmant connubia flammæ.
I nuitæ cessere Deæ. compescuit arcum
C um gemitu: talesq; dedit Latonia uoces.
S is memor, ó longumq; uale. reuerentia patris
O bstitit auxilio: nec nos defendere contra
P ossumus. imperio uinci maiore fatemur.
I n te coniurat genitor: populoq; silenti
T raderis. heu cupidas non aspectura sorores,
A equalemq; chorum. quæ te fortuna supernis
A bstulit? & tanto damnauit sydera luctu?
I am neq; Parthenijs innectere retia lustris,
N ec pharetram gestare libet. securus ubiq;
S pumet aper: sæuiq; fremant impune leones.
T e iuga Taygeti, posito te Mænala flebunt
V enatu: mœstoq; diu lugebere Cyntho.
D elphica quinetiam fratris delubra tacebunt.
I nterea uolucri fertur Proserpina curru
C æsariem diffusa noto: planctuq; lacertos
V erberat: & questus ad nubila fundit inanes.
C ur non torsisti manibus fabricata Cyclopum
I n nos tela Pater? sic me crudelibus umbris
T radere? sic toto placuit depellere mundo?
N ulla' ne te flectit pietas? nullum'ne paternæ
M entis inest? tantas quo crimine mouimus iras?
N on ego cum rapido sæuiret Phlegra tumultu
S igna deis aduersa tuli. non robore nostro
O ssa pruinosum uexit glacialis Olympum.

Quod

Quod conata nefas? aut cuius conscia culpæ,
Exul ad immanes Erebi detrudor hiatus?
O' fortunatas, alij quascunq; tulere
Raptores: saltem communi luce fruuntur.
Sed mihi uirginitas pariter, cœlumq; negatur.
Eripitur cum luce pudor: terrisq; relictis
Seruitum Stygio ducor captiua tyranno.
O' male dilecti flores: despectaq; matris
Consilia. o' Veneris deprensæ serius artes.
Mater io. seu te Phrygijs in uallibus Idæ
Migdonio buxus circumsonat horrida cantu.
Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis: & strictos Curetum respicis enses:
Exitio succurre meo. compesce furentem.
Comprime ferales torui prædonis habenas.
Talibus ille ferox dictis, fletuq; decoro
Vincitur: & primi suspiria sentit amoris.
Tunc ferrugineo lachrymas detexit amictu:
Et placida mœstum solatur uoce dolorem.
Desine funestis animum Proserpina curis,
Et uano uexare metu. maiora dabuntur
Sceptra: nec indigni tedas patiere mariti.
Ille ego saturni proles. cui machina rerum
Seruit: & immensum tendit per inane potestas.
Amissum ne crede diem. sunt altera nobis
Sydera. sunt orbes alij: lumenq; uidebis
Purius: Elysiumq; magis mirabere solem,
Cultoresq; pios illic preciosior ætas
Aurea progenies habitat: semperq; tenemus,
Quod superi meruere semel. nec mollia desunt

P rata tibi: Zephiris illic melioribus halant
P erpetui flores. quos non tua protulit Aetna.
E st etiam lucis arbor prædiues opacis.
F ulgentes uiridi ramos curuata metallo:
H æc tibi sacra datur: fortunatumq; tenebis
A utumnum: & fuluis semper ditabere pomis.
P arua loquor. quicquid liquidus complectitur aer:
Q uicquid alit tellus: quicqd maris æquora uerrunt:
Q uod fluuij uoluunt: quod nutriuere paludes:
C uncta tuis pariter cedent animalia regnis,
L unari subiecta globo. qui septimus auras
A mbit: & æternis mortalia separat astris.
S ub tua purpurei uenient uestigia Reges
D eposito luxu. turba cum paupere misti.
O mnia mors æquat. tu damnatura nocentes:
T u requiem latura pijs. te iudice sontes
I mproba cogentur uitæ commissa fateri.
A ccipe Lethæo famulas cum gurgite parcas.
S ic fatum, quodcunq; uoles. hæc fatus ouantes
E xhortatur equos: & Tartara mitior intrat.
C onueniunt animæ. quantas uiolentior auster
D ecutit arboribus frondes: aut nubibus hymbres
C olligit: aut frangit fluctus: aut torquet arenas:
C unctaq; præcipiti stipantur secula cursu
I nsignem uisura nurum. mox ipse serenus
I ngreditur, facili passus mollescere risu,
D issimilisq; sui. Dominis intrantibus ingens
A ssurgit Phlegethon. flagrantibus hispida riuis
B arba madet: totoq; fluunt incendia uultu.
O ccurrunt properi lecti de plebe ministri.

Pars altos reuocant currus: frenisq; solutis
Vertunt emeritos ad pascua nota iugales.
Pars aulæa tenent. alij prætexere ramis
Limina: & in thalamum cultas extollere uestes.
Reginam casto cinxerunt agmine matres
Elysiæ: tenerosq; leuant sermone timores:
Et sparsos religant crines: & uultibus addunt
Flammea sollicitum præuelatura pudorem.
Pallida lætatur regio: gentesq; sepultæ
Luxuriant: epulisq; uacant genialibus umbræ.
Grata coronati peragunt conuiuia manes.
Rumpunt insoliti tenebrosa silentia cantus.
Sedantur gemitus Erebi. se sponte relaxat
Squalor: & æternam patitur rarescere noctem:
Vrna nec incertas uersat Minoia sortes.
Verbera nulla sonant: nulloq; frementia luctu
Impia dilatis respirant Tartara pœnis.
Non rota suspensum præceps Ixiona torquet.
Non aqua Tantalicis subducitur inuida labris.
Soluitur Ixion. inuenit Tantalus undas:
Et Tityus tandem spaciosos erigit artus:
Squalentisq; nouem detexit iugera campi.
Tantus erat: laterisq; piger sulcator opaci
Inuitus trahitur lasso de pectore uultur:
Abreptasq; dolet iam non sibi crescere fibras.
Oblitæ scelerum, formidatiq; furoris
Eumenides cratera parant: & uina feroci
Crine bibunt: flexisq; minis iam lene canentes
Extendunt socios ad pocula plena Cerastas:
Et festas alio succendunt lumine tedas.

Tunc & pestiferi pacatum flumen Auerni
Innocuae transistis aues: flatumq; repressit
Anxantus, tacuit fixo torrente uorago.
Tunc Acherontaeos mutato gurgite fontes
Lacte nouo tumuisse ferunt: hederisq; uirentem
Cocyton dulci perhibent undasse lyaeo.
Stamina non rupit Lachesis: nec turbida sacris
Obstrepitant lamenta choris. Mors nulla uagatur
In terris: nulliq; rogum planxere parentes.
Nauita non moritur fluctu, non cuspide miles.
Oppida funerei pollent immunia leti:
Impexamq; senex uelauit arundine frontem
Portitor: & uacuos egit cum carmine remos.
Iam suus inferno processerat Hesperus orbi.
Ducitur in thalamum uirgo. stat pronuba iuxta
Stellantes Nox picta sinus tangensq; cubile
Omina perpetuo genitalia foedere sanxit.
Exultant cum uoce pij: Ditisq; sub aula
Talia peruigili sumunt exordia plausu.
Nostra potens Iuno, tuq; o' germane Tonantis
Et gener unanimis consortia ducite somni:
Mutuaq; alternis innectite colla lacertis.
Iam felix oritur proles. iam laeta futuros
Expectat natura deos. noua numina rebus
Addite: & optatos Cereri proferte nepotes.

LIBER

LIBER TERTIVS

V uppiter interea cinctam Thaumantida nimbis
I re iubet: totoq; deos arcessere mundo.
I lla colorato Zephyros transgressa uolatu
N umina conclamat pelagi: nimphasq; morantes
I ncrepat: & fluuios humentibus euocat antris.
A ncipites, trepidiq; ruunt. quæ causa quietos
E xciuerit? tanto quæ res agitanda tumultu,
V t patuit stellata domus: considere iussi.
N ec confusus honor: cœlestibus ordine sedes
P rima datur. tractum proceres tenuere secundum
A equorei, placidus Nereus, & lucida Phorci
C anicies. Glaucum series extrema biformem
A ccipit: & certo mansurum Prothea uultu.
N ec non & senibus fluuijs concessa sedendi
G loria. plebeio stat cætera more iuuentus.
M ille amnes. liquidis incumbunt patribus udæ
N aiades: & taciti mirantur sidera Phauni.
T um grauis ex alto genitor sic orsus olympo.
A bduxere meas iterum mortalia curas
I am pridem neglecta mihi: Saturnia postq̃
O cia, & ignaui senium cognouimus æui:
S opitosq; diu populos torpore paterno
S ollicitæ placuit stimulos impellere uitæ.
I ncultis ne sponte seges grandesceret aruis:
V ndaret neu sylua fauis: neu uina tumerent
F ontibus: & totæ fremerent in pocula ripæ.
H aud equidem inuideo (nec enim liuescere fas est:
V el nocuisse deos) sed quod dissuasor honesti

Luxus, & humanas oblimat copia mentes.
Prouocet ut segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa uias paulatim exploret egestas:
Vtq; artes pariat solertia, nutriat usus.
Nunc mihi cum magnis instat natura querelis,
Humanum releuare genus. durumq; tyrannum,
Immitemq; uocat: regnataq; saecula patri
Commemorat: parcumq; Iouem se diuite clamat.
Cur campos horrere situ? dumisq; repleri
Rura uelim? nullis exornem fructibus annum?
Se iam, quae nutrix mortalibus ante fuisset:
In dirae subito mores transisse nouercae.
Quid mentem traxisse Polo? quid profuit altum
Erexisse caput? pecudum si more pererrant
Auia? si frangunt communia pabula glandes?
Haeccine uita iuuat syluestribus abdita lustris?
Indiscreta feris? tales cum saepe parentis
Pertulerim questu: tandem clementior orbi
Chaonio statui gentes auertere uictu.
Atq; adeo Cererem, quae nunc ignara malorum
Verberat Idaeos torua cum matre leones:
Per mare, per terras auido discurrere luctu
Decretum. natae donec laetata repertae
Indicio tribuat fruges: currusq; feratur
Auius, ignotas populis sparsurus aristas.
Et iuga caerulei subeant Actaea dracones.
Quod si quis cereri raptorem prodere diuûm
Audeat: imperij molem, pacemq; profundam
Obtestor rerum natus licet ille, soror'ue,
Vel coniux fuerit, natarum ue agminis una:

Scilicet

Scilicet illa meo conceptam uertice iactet:
Sentiet iratum: procul ægida sentiet ictum
Fulminis: & genitam diuina sorte pigebit:
Optabitq; mori: cum uulnere saucius ipsi
Tradetur genero, passurus prodita regna:
Et sciet, an propriæ conspirent Tartara causæ.
Hoc sanctum. mansura fluant hoc ordine fata.
Dixit: & horrendo concussit sydera motu.
At procul armisoni cererem sub rupibus antri
Securam, placidamq; diu iam certa peracti
Terrebant simulachra mali: noctesq; timorem
Ingeminant: omniq; perit Proserpina somno.
Nanq; modo aduersis inuadi uiscera telis,
Nunc sibi mutatas horret nigrescere uestes:
Nunc steriles medijs frondere penatibus ornos.
Stabat præterea luco dilectior omni
Laurus: uirgineos quæ quondam fronde pudica
Vmbrabat thalamos. hanc imo stipite cæsam
Vidit: & incomptos fœdari puluere ramos:
Quæsiuitq; nefas. Driades dixere gementes
Tartarea furias debellauisse bipenni.
Sed tunc ipsa sui, iam non ambagibus ullis
Nuncia materno facies ingesta sopori.
Nanq; uidebatur tenebroso obtecta recessu
Carceris: & sæuis Proserpina uincta cathenis.
Non qualem Siculis olim mandauerat aruis:
Nec qualem roseis nuper conuallibus Aetnæ
Suspexere Deæ. squalebat pulchrior auro
Cæsaries: & nox oculorum infecerat ignes.
Exhaustusq; gelu pallet rubor. ille superbi

Flammeus oris honos, & non cessura pruinis
Membra, colorantur picei caligne regni.
Ergo hanc ut dubio uix tandem agnoscere uisu
Eualuit: cuius tot poenae criminis inquit?
Vnde haec informis macies? cui tanta potestas
In me saeuitiae est? rigidi cur uincula ferri
Vix aptanda feris, molles meruere lacerti?
Tu mea tu proles? an uana fallimur umbra?
Illa refert. heu dira parens, nataeq; peremptae
Immemor. heu fuluas animo transgressa leaenas.
Tantane te nostri tenuere obliuia? tantum
Vnica despicior? certe Proserpina nomen
Dulce tibi, tali quae nunc, ut cernis, hiatu
Supplicijs inclusa teror. tu saeua choreis
Indulges: phrygiasq; etiamnum interstrepis urbes.
Quod si non omnem pepulisti pectore matrem:
Si tu sancta Ceres: & ne non Caspia tigris
Edidit: his oro miseram defende cathenis:
Inq; superna refer. prohibent si fata reuerti:
Vel tantum uisura ueni. Sic fata trementes
Tendere conatur palmas. uis improba ferri
Impedit: & motae somnum excussere cathenae.
Obriguit uisis. gaudet non uera fuisse.
Complexu caruisse dolet. penetralibus amens
Prosilit: & tali compellat uoce Cybelem.
Iam non ulterius Phrygia tellure morabor
Sancta parens. reuocat tandem custodia cari
Pignoris, & cunctis obiecti fraudibus anni.
Nec mihi Cyclopum quamuis extructa caminis,
Culmina fida satis. timeo ne fama latebras

Prodiderit: leuiusq; meum Trinacria celet
Depositum. terret nimium uulgata locorum
Nobilitas. alijs sedes obscurior oris
Exquirenda mihi. gemitu, flammisq; propinquis
Encheladi nequeunt umbracula nostra taceri.
Somnia quinetiam uarijs infausta figuris
Saepe mouent: nullusq; dies non triste minatur
Augurium. quoties flauentia serta comarum
Sponte cadunt. quoties exundat ab ubere sanguis.
Larga uel inuito prorumpunt flumina uultu:
Iniussaeq; manus mirantia pectora tundunt.
Si buxos inflare uelim: ferale gemiscunt.
Tympana si quatiã: plãctus mihi tympana reddũt.
Ah uereor ne quid portendant omnia ueri.
Heu longae nocuere morae. procul irrita uenti
Dicta ferant. subijcit Cybele, nec tanta tonanti
Segnities: ut non pro pignore fulmina mittat.
I tamen: & nullo turbata reuertere casu.
Haec ubi, digreditur templis: sed nulla ruenti
Mobilitas. tardos queritur non ire dracones
Immeritasq; mouens alterno uerbere pennas
Sicaniam quaerit: cum nec dum ascenderit Idam.
Cuncta pauet: sperat'q; nihil. sic aestuat ales,
Quae teneros humili foetus commiserit orno
Allatura cibos: & plurima cogitat absens.
Ne gracilem uentus discusserit arbore nidum.
Ne furtum pateant homini: neu praeda colubris.
Vt domus excubijs incustodita remotis:
Et resupinati neglecto cardine postes:
Flebilis & tacitae species apparuit aulae:

Non expectato respectu cladis amictus
Conscidit: & fractas cum crine auellit aristas.
Haeserunt lachrymae. nec uox, aut spiritus oris
Redditur: atq; imis uibrat tremor ossa medullis.
Succidui titubant gressus: foribusq; reclusis
Dum uacuas sedes, & desolata pererrat
Atria. semirutas confuso stamine telas,
Atq; interceptas agnoscit pectinis artes.
Diuinus perit ille labor: spaciumq; relictum,
Audax sacrilego supplebat aranea textu:
Nec desiet: plangitq; malum. tamen oscula telae
Figit: & abrumpit mutas in fila querelas:
Attritosq; manu radios, proiectaq; pensa,
Cunctaq; uirgineo sparsa oblectamina ludo.
Ceu natam pressat gremio: astumq; cubile
Desertosq; toros, & sicubi sederat olim
Perlegit. attonitus stabulo ceu pastor inani,
Quem lupus, aut rabies Poenorum inopina leonum,
Aut populatrices infestauere cateruae.
Serus ad illa redit: uastataq; pascua lustrans
Non responsuros ciet, imploratq; iuuencos.
Atq; ibi secreta tectorum in parte iacentem
Aspicit Electram. natae quae sedula nutrix
Oceani priscas inter notissima nymphas
Par cereri pietas. haec post cunabula dulci
Ferre sinu: summoq; Ioui deducere paruam
Sueuerat: & genibus ludentem aptare paterni.
Haec comes, haec custos, haec proxima mater haberi.
Tum laceras effusa comas, & puluere canos
Sordida sydereae raptus lugebat alumnae.

Hanc aggreſſa Ceres poſtquam ſuſpiria tandem
Laxauit, frenoſq; dolor. quod cernimus inquit
Excidium? cui præda feror? regnat ne maritus?
An cœlum Titanes habent? quæ talia uiuo
Auſa Tonante manus? rupit ne Tiphœia ceruix
Inarimen? fracta'ne iugi compage Veſeui
Alcyones per ſtagna pedes tyrrhena cucurrit?
An uicina mihi quaſſatis faucibus Aetna
Protulit Encheladum? noſtros an forte penates
Appetijt centum Briareia turba lacertis?
Heu ubi nunc eſt nata mihi? quo mille miniſtræ?
Quo Cyane? uolucres quæ uis ſirenas abegit?
Hæccine ueſtra fides? ſic fas aliena tueri
Pignora? contremuit nutrix: mœrorq; pudori
Ceſſit: & aſpectus miſeræ non ferre parentis
Emptum morte uelit: longumq; immota moratur
Auctorem dubium: certumq; expromere funus.
Vix tamen hæc. acies utinam ueſana gigantum
Hanc dederit cladem. leuius communia tangunt:
Sed Diuæ, multoq; minus quod rere ſorores
In noſtras nimium coniurauere ruinas.
Inſidias ſuperûm, cognataq; uulnera cernis.
Inuidiæ Phlegra nobis incenſior æther.
Florebat tranquilla domus: nec limina uirgo
Linquere, nec uirides audebat uiſere ſaltus
Præceptis obſtricta tuis. telæ labor illi:
Syrenes requies: ſermonum gratia mecum:
Mecum ſomnus erat: caſtiq; per atria ludi.
Cum ſubito (quoniam dubium monſtrate latebras
Reſcierit) Cytherea uenit: ſuſpectaq; nobis

Ne foret: hinc Phœben comites, hinc Pallada iunxit;
Protinus effuso lætam se fingere risu:
Nec semel amplecti: nomenq́; iterare sororis:
Et dura de matre queri. quæ tale recessu
Maluerit damnare decus: uetitumq́; dearum
Colloquio, patriiq; procul mandauerit astris
Nostra rudis gaudere malis, & nectare largo
Instaurare dapes. nunc arma, habitumq́; Dianæ
Induitur: digitisq́; attentat mollibus arcum.
Nunc crinita iugis galeam laudante Minerua
Implet: & ingentem clypeum gestare laborat.
Prima Venus campos, Aetnæaq́; rura maligno
Ingerit affatu: uicinos callida flores
Ingeminat: meritumq́; loci uelut inscia quærit.
Nec credit: ꝙ bruma rosas innoxia seruet:
Quod gelidi rubeant alieno gramine menses:
Verna nec iratum timeant uirgulta bootem.
Dum loca miratur: studio dum flagrat eundi:
Persuadet teneris heu lubrica moribus ætas.
Quos ego nequicquam planctus? quas irrita fudi
Ore preces? ruit illa tamen confisa sororum
Præsidio. famulæ longo post ordine nymphæ.
Itur in æterno uestitos gramine campos:
Et prima sub luce legunt. cum rore serenus
Alget ager: sparsosq́; bibunt uiolaria succos.
Sed postquam medio sol altior astitit orbi:
Ecce polum nox fœda rapit: tremefactaq́; nutat
Insula cornipedum strepitu: pulsuq́; rotarum:
Nosse nec aurigam licuit. seu mortifer ille,
Seu mors ipsa fuit: liuor permanat in herbas

Deficiunt riui. squalent rubigine prata:
Et nihil afflatum uiuit. pallere ligustra:
Expirare rosas: decrescere lilia uidi.
Vt reduces rauco tractu detorsit habenas:
Nox sua prosequitur currum. lux redditur orbi.
Persephone nulla est. uoto rediere peracto
Nec mansere Deæ. medijs inuenimus aruis
Exanimem Cyanen. ceruix redimita iacebat:
Et caligantes marcebant fronte coronæ.
Aggredimur subito: casusq; scitamur heriles.
(Nam propior cladi steterat) quis uultus equorum?
Quis regat? illa nihil. tacito sed læsa ueneno
Soluitur in laticem. subrepit crinibus humor.
Liquitur: in roremq; pedes, & brachia manant:
Nostraq; mox lambit uestigia perspicuus fons.
Discedunt aliæ rapidis Acheloides alis
Sublatæ: Siculi latus obsedere Pelori:
Acceptæq; malo iam non impune canoras
In pestem uertere lyras. uox blanda carinas
Alligat. audito frenantur carmine remi.
Sola domus luctu senium tractura relinquor.
Hæret adhuc suspensa Ceres: & singula demens
Ceu nondum transacta timet. mox lumina torquens
Vultu ad Cœlicolas furiato pectore fertur.
Arduus Hyrcana quatitur sic matre Niphates:
Cuius Achemenio regi ludibria natos
Auexit tremebundus eques. fremit illa marito
Mobilior Zephiro: totamq; uirentibus iram
Dispersit maculis: nimiumq; haustura profundo
Ore uirum, uitreæ tardatur imagine formæ.

H aud aliter genitrix toto bacchatur Olympo;
R eddite uociferans. non me uagus edidit amnis:
N on Driadum de plebe sumus. turrita Cybele
M e quoq; Saturno genuit. quo iura deorum?
Q uo leges cecidere poli? quid uiuere recte
P roderit? en audet noti Cytherea pudoris
O stentare suos post Lemnia uincula uultus.
H os animos bonus ille sopor, castumq́; cubile
P ræbuit? amplexus hoc promeruere pudici?
N ec mirum: si turpe nihil post talia ducit.
Quid uos expertes thalami? tantum'ne relictus
V irginitatis honos? tantum mutata uoluntas?
I am Veneri, & socijs iunctæ raptoribus itis?
O' templis Scythiæ, atq; hominem sitientibus aris,
V traq; digna coli tanti quæ causa furoris?
Quam mea uel dicto tenui Proserpina læsit?
S cilicet aut ceteris pepulit te Delia syluis:
A ut tibi commissas rapuit Tritonia pugnas.
A n grauis alloquio, uestros an forte petebat
I mportuna choros? atqui Trinacria longe
E sset ne uobis oneri: deserta colebat.
Qui latuisse iuuat? rabiem liuoris acerbi
N ulla potest placare dies. his increpat omnes
V ocibus. ast illæ (prohibet sententia patris)
A ut reticent, aut nosse negant: responsáq; matri
D ant lachrymas. quid agat? rursus se uicta remittit:
I nq; humiles demissa preces: ignoscite siquid
I ntumuit pietas: siquid flagrantius actum est
Quàm decuit, miserā. supplex, miserandáq; uestris
A duoluor genibus. liceat cognoscere sortem.

Hoc

Hoc tantum. liceat certos habuisse dolores
Scire peto quae forma mali: quamcunq; dedisti
Fortunam: sit nota: feram: fatumq; putabo,
Non scelus. aspectum precor indulgete parenti.
Non repetam quaesita manu. securus habeto
Quisquis es: affirmo praedam: desiste uereri.
Quod si uos aliquo praeuenit munere raptor:
Tu certe Latona refer. confessa Diana
Forte tibi. nosti quid sit Lucina, quis horror
Pro genitis: & quantus amor. partusq; tulisti
Tu geminos: haec una mihi. sic crine fruaris
Semper Apollineo. sic me felicior aeuum
Mater agas. largis tunc hymbribus ora madescunt.
Quid tantum dignum fleri? dignumq; taceri?
Hei mihi. discedunt omnes. quid uana moraris
Vlterius? non bella palam coelestia sentis?
Quin potius natam pelago, terrisq; requiris?
Accingar lustrare diem. per deuia rerum
Indefessa ferar. nulla cessabitur hora.
Non reqes: non somnus erit: dum pignus ademptum
Inueniam. gremio quamuis mergatur Iberae
Thethyos: & rubro iaceat uallata profundo.
Non Rheni glacies, non me Ryphaea tenebunt
Frigora: non dubio syrtis cunctabitur aestu.
Stat fines penetrare Noti: Boreaeq; niualem
Vestigare domum. primo calcabitur Atlas
Occasu: facibusq; meis lucebit Hydaspes.
Impius errantem uideat per rura, per urbes
Iuppiter. extincta satietur pellice Iuno.
Insultate mihi. coelo regnate superbi.

Ducite præclarum Cereris de stirpe triumphum.
Hæc fatur: notæq; iugis illabitur Aetnæ,
Nocturnago tedas inflammatura labori.
Lucus erat prope flumen Acim: ꝙ candida præfert
Sæpe mari, pulchroq; secat Galatea natatu.
Densus, & innexis Aetnæa cacumina syluis
Qua licet usq; tegens. illic posuisse cruentum
Aegida, captiuamq; pater post prælia prædam
Aduexisse datur. Phlegræis sylua superbit
Exuuijs: totumq; nemus uictoria uestit.
Hic patuli rictus. hic prodigiosa gigantum
Tergora dependent: & adhuc crudele minantur
Affixæ facies truncis: immaniaq; ossa
Serpentum passim tumulis exanguibus albent:
Et rigidæ multo suspirant fulmine pelles:
Nullaq; non magni iactat se nominis arbor.
Hæc centum geminis, strictos Aegæonis enses
Curuata uix fronte leuat. liuentibus illa
Exultat Zancli spolijs. hæc arma minantis
Sustinet. hos onerat ramos exutus Ophion.
Altior at cunctis abies, umbrosaq; late
Ipsius Encheladi fumantia gestat opima
Summi terrigenum regis: caderetq; grauata
Pondere: ni lapsum fulciret proxima quercus.
Inde timor, numenq; loco, nemorisq; senectæ
Parcitur: æthereisq; nefas nocuisse trophæis.
Pascere nullus oues: nec robora lædere cyclops,
Audet & ipse fugit sacra Polyphemus ab umbra.
Non tamen hoc tardata Ceres. accenditur ultro
Relligione loci: uibratq; infesta securim.

Ipsum

I psum etiam petitura Iouem. succidere pinus,
A c magis enodes prop̄ erat prosternere cedros:
E xploratq́; habiles truncos, rectiq́; tenorem
S tipitis, & certo prætentat brachia nixu.
S ic qui uecturus longinqua per æquora merces
M olitur tellure ratem: uitamq́; procellis
O biectare parat: fagos metitur, & alnos:
E t uarium rudibus syluis accomodat usum.
Q uæ longa est: tumidis præbebit cornua uelis.
Q uæ fortis: malo potior. quæ lenta: fauebit
R emigio. stagni patiens: aptanda carinæ.
T ollebant geminæ capita inuiolata cupressus
C espite uicino. quales non rupibus Idæ
M iratur symois. quales non diuite ripa
L ambit Apollinei nemoris nutritor Orontes.
G ermanas adeo credas: sic frondibus æquis
A stant: & socio despectant uertice lucum.
H æ placuere faces. pernix inuadit utranq;
C incta sinus. exerta manus, armata bipenni:
A lternasq́; ferit, totisq́; obnixa trementes
V iribus impellit. pariter traxere ruinam:
E t pariter posuere comam: campoq́; recumbunt,
F aunorum Driadumq́; dolor. complectitur ambas,
S icut erant: alteq́; leuat: retroq́; solutis
C rinibus, ascendit fastigia montis anheli.
E xuperatq́; æstus: & nulli peruia saxa:
A tq; indignantes uestigia calcat harenas.
Q ualis pestiferas animare ad crimina taxos
T orua Megera ruit. Cadmi seu mœnia poscat:
S iue Thyestæis properet sæuire Mycænis.

D ant tenebræ, manesq; locum: plantisq; resultant
T artara ferratis. donec Phlegetonthis in unda
C onstitit: & plenos excepit lampade fluctus.
P ostquam peruentum scopuli flagrantis in ora:
P rotinus arsuras auersa fronte cupressus
F aucibus iniecit medijs: lateq; cauernas
T exit: & undantem flammarum obstruxit hiatum.
C ompresso mons igne tonat: claususq; laborat
M ulciber. obducti nequeunt hærere uapores.
C orniferi micuere apices: creuitq; fauillis
A etna nouis. strident admisso sulfure rami.
T um ne deficerent tantis erroribus ignes:
S emper inocciduos, insopitosq; manere
I ussit: & arcano perfudit robora succo:
Q uo Phaethon irrorat equos, quo Luna iuuencos.
I amq; soporiferas nocturna silentia terris
E xplicuere uices. laniato pectore longas
I nchoat illa uias: & sic ingressa profatur.
N on tales gestare tibi Proserpina tedas
S perabam: sed uota mihi communia matrum,
E t thalami, festæq; faces, cœloq; canendus
A nte oculos Hymenæus erat. sic numina fatis
V oluimur: & nullo Lachesis discrimine sæuit.
Q uàm nuper sublimis eram: quantisq; procorum
C ingebar studijs? que non mihi pignus ob unum
C edebat numerosa parens? tu prima uoluptas:
T u postrema mihi. per te fœcunda uidebar.
O' decus, o' species, o' tanta superbia matris.
Q ua gessi florente deam: qua sospite nusquam
I nferior Iunone fui nunc squalida, uilis.

Hoc

Hoc placitum patri. cur autem ascribimus ullum
His lachrymis? ego te fateor crudelis ademi:
Quae te deserui solam: quae instantibus ultro
Hostibus exposui. rauciis secura fruebar
Nimirum thyasis: & laeta sonantibus armis
Iungebam Phrygios, cum tu raperere: leones.
Accipe, quas merui, poenas. en ora fatiscunt
Vulneribus: grandesq; rubent in pectore sulci.
Immemor en uterus crebro contunditur ictu.
Qua te parte poli? quo te sub cardine quaeram?
Quis monstrator erit? quae me uestigia ducent?
Quis currus? ferus ille, quis est? terrae' ne? maris' ne
Incola? quae uolucrum deprendam signa rotarum?
Ibo, ibo quocunq; pedes, quocunq; iubebit
Casus. sic Venerem quaerat deserta Dione.
Efficiet ne labor? rursus te nata licebit
Amplecti? manet ille decor? manet ille genarum
Fulgor? an infelix talem fortasse uidebo,
Qualis nocte uenis? qualem per somnia uidi?
Sic ait: & prima gressus molitur ob Aetna.
Exitiiq; reos flores, ipsumq; rapinae
Detestata locum. sequitur dispersa uiarum
Indicia: & pleno rimatur lumine campos:
Inclinatq; faces. omnis madet orbita fletu,
Omnibus admugit. quocunq; it aequore fuluis
Annatat umbrata fretis. externaq; lucis imago.
Italiam, Libyamq; ferit. clarescit Hetruscum
Littus: & accenso resplendent aequore Syrtes
Antra petit Scyllea procul: canibusq; reductis
Pars stupefacta silet. pars nondum exterrita latrat.

LAVS HERCVLIS.

I eridũ columen, cuius parnasia magno (læto
N umine tẽpla sonãt: Phœbe precor, huc age
P T ecũ cũcta choro, penetralib. sãcta sororũ
E t noua castalios latices per rura petentem
H ippocreneon uictorem sistere fontem,
M e, faméq; tuam. non nunc nouus aduena turbam
I ngredior, laurosq; gerens & florea sertis.
T empora uincta tuis doctorum munera uatum
T estor: adhuc ueteres quamuis desuetus honores,
A lcides mihi carmen erit, romana tonantis
P rogenies dignus credi, post uiscera numen.
C ui semper immensos inuicti roboris æstus
N ec nasci potuisse uacat: nam lucis in ipsis
I nclyte primitijs tardo uix editus ortu
F ecisti de patre fidem. sed cur mihi lentis
L udis adhuc Cyrrhate modis? tenerumq; resultans
L uxuriante leues impellis pollice chordas?
P one habitum, quo molle canis: & frondis amatæ
L inque nemus: molliq; exutus tempora lauro
P opulea mecum carmen luctare sub umbra.
I am graue plus etiam, q̃ uentris tempora uellent
A lcmenam tendebat onus: sed regia Iuno
I mpedit: & partus prohibet: nasciq; uetabat:
V t metus ipse deum monstret. nec uiuida cæli
S emina mortales norunt sentire latebras:
N ec possunt sufferre moras. datur inde nouercæ
M ateries: grauibusq; odijs augmenta ministrat.

Quod uinci cœpiſſe pudet. mox improba binos
In tua membra iubet dum naſceris: ire dracones.
Incumbunt celeres illi, ſquamoſáq; iuſſus
Armat colla furor: nec quamuis maxima tractu
Tardatam ſpiris ſequitur. pars cætera pectus
Triſtis tartarea uibratur ſibilus aura.
Morte rubent oculi: trifidisq; horrentia linguis
Ora ſonant: nigrumq; fremens leuat ira uenenum.
Quid nunc inuictis fraudes innectere fatis
Cælicolum regina iuuat? cur obicis angues?
Cur paruo geminos? an ne unum poſſe necari
Iam ſtrato pythone times? licet omnia mundi
Monſtra uoces: ipſamq; armes ſerpentibus hydram:
Defendet natura deum: patremq; probabit:
Quod non uis conſtare iouem: iamq; irrita tætri
Iuſſa parant implere angues: miſerorumq; furore
In ſua fata tument. cernit tua membra petentes,
Horreſcitq; parens, numenq; ignara creaſſet,
Mortali pietate timet. nil ſancta ſuperbat
Pellicis inſidias cælo modo freta tremeſcas.
Ne'ue hæc monſtra tibi faciant Alcmena pauorem.
Sic mater potes eſſe dei. iam tolle ſerenum
Læta animum: tantoq; libens hæc aſpice uultu:
Vt deceat genuiſſe iouem. depone fauorem
Indignum partu: natumq; exemplar habebat.
Cui metuis: nihil ipſe timet. nam numine recto
Ridebas tu diue truces: animosq; ſuperbos
De genitore tenes: uotisq; aptiſſimus orbis
Gaudebas tantam iam tum meruiſſe nouercam.
Corripis exiguis mox grandia guttura palmis:

Et quamuis

E t quamuis teneri cogens in brachia pondus,
C orripis impressos licuens tellure dracones.
E fferat ætherium quantum uolet orbis in axem
L æto Idas:uerosq; probet sua fabula diuos:
Q uo Delo iam stare licet non æqua laborum:
G loria nec parili serpentes sorte necarunt.
I lli unum ferro:geminos et inermis,& unus.
H is cæptis non ulla parat cunabula partus
D iue tibi: sed cum totis iam bruma rigeret
I mbribus:& solidis hærerent flumina lymphis:
N udum prægelidis durando firmat in undis.
V tq; rudes primo temptasti robore gressus:
F rondosæ deserta uagus penetralia siluæ
S ecura iam matre petis:telisq; tremendas
L udis ætherias. * adducto deicis arcu,
A ut funda uiolenter aues:noctemq; sub astris
E xigis:& puram fractis bibis amnibus undam.
I mmanem interea nemea per lustra leonem
I psa chymærea cretum de gente nouerca
I n tua depastis armabat uota iuuencis:
A ugebatq; fero uires:rabiemq; iuuabat,
N aturam minus esse putans.quantaq; uirorum
F unera:quam multos strauit cum dentibus apros.
N on illum magnæ uiduatis mœnibus urbes
A rmorum fregere minis:martiq; domando
A ssuetas morsus fudit grauiore cateruas.
H unc grauis Eurystheus,nam te,quo cuncta leuares
I mperium duri uoluit sufferre tyranni.
S ic mundo fortuna fauens,hunc sternere leto
I mperat.tum nullum uirtus reticenda per æuum,

D ignaq́; sidereos post membra intrare recessus:
P osse mori q̃uile putas. nanq; impiger ultro
V adis: & immensæ scrutatus deuia siluæ
I n noua sanguineos armantem uulnera rictus,
A dmonita feritate iubas, uisúq; cruentus
E xcussis mouet arma toris: dubiumq́; residens
I nfremuit. in uadis trepidum: solisq́; lacertis
G randia corripiens eluso guttura morsu,
I mbellem fractis prosternis faucibus hostem.
Q uin, & flauicomis radiantia tergora uillis,
C eu spolium fuso uictor rapis. emicat omnis
I n laudes mox turba tuas: longóq; relicta
C urrit in arua metu. iuuat ore, & libera rura,
D efensosq́; uidere locos: syluamq́; iuuencas
I am facilem, & nullis resonantes fletibus agros.
M ænalium petis inde nemus: fietamq́; colonis
A rcadiam, & raro steriles iam robore siluas.
N anq; hic immensa membrorum mole cruentus
I ndomitus regnabat aper: solóq; tremendus
C orpore lunatis fundebat dentibus ornos:
S ternebatq́; suis lugentia rura colonis.
H orrebant rigidis nigrantia corpora sætis:
D uratosq́; armos scopulis, totosq́; per artus
D ifficilis potuisse mori. non spicula in illum,
N odosum'ue rapis grauato pondere robur.
A rmati uiduatur honos: nec uulnera uirtus
E xemplo tibi facta timet: iamq́; arripis ultro
S pumantem: cogisq́; diem sufferre tuendo,
A tq; supinando mirantem lumina uinci.
A rgolici uictor portas sub tecta tyranni.

F ama celer toto uictorem sparserat orbe:
A uxiliumq; dei poscebat Creta crudeli
V icta malo: Taurus medio nam sidere lunæ
P rogenitus dictæa Iouis possederat arua.
F ulmen ab ore uenit: flammisq; furentibus ardet
S piritus: & terram, non cæli flamma perurit:
S ed flatus monstri dextro iam siria cessent
S idere: solq; licet glaciali frigore uictor
A bstrusum mundo claudat, iuba aurea condens
L umina, & ignifluus stupefactus in orbe tepescet.
A estus habet Cretam. pereunt syluæq;, lacusq;
G raminaq;, & fontes sacri: montesq; perurit
F lamma ferox. Idam superis spectantibus ignis
D issipat: & magno cunabula grata tonanti
I gne suo monstrum si fas est dicere uincit.
T andem fama celer dictæa ad littora magnum
D uxerat Alciden: cum taurum dira minantem
A ccipit: & sæuum cornu, flammasq; uomentem
C orripit: atq; artus constringens fortibus ulnis
I gnifluos flatus, animamq; in pectore clausit.

De sirenis.

V lcæ malũ pelago sirenæ, uolucresq; puellæ
d S cyllæos iter fremitus, auidãq; charybdin.
M usicæ saxa fretis habitabãt dulcia mõstra.
B landa pericla maris, terrorq; gratus in undis
D elatus. licet huc incumberet aura carinis:
I mplessentq; sinus uenti de puppe ferentes:
F igebat uox una ratem: nec tendere certum
D electabat iter reditus: otiumq; iuuabat:
N ec color ullus erat. mortem dabat ipsa uoluptas.

S q; adeo'ne tuæ producitur impetus
iræ?
N ullus erit finis lachymis? subitisq;
fauorem
P ermutas odijs? quo mens ignara
nocendi.
Quo sensus abiere pij? tantum'ne licebit
I nuidiæ? tantum strepitus ualuere maligni?
M e dolor incautus, me lubrica duxerit ætas:
M e timor impulerit: me deuius egerit ardor:
T e tamen haud decuit paribus concurrere telis.
H umanæ superos nunq̄ tetigere querelæ:
N ec uaga securum penetrant conuicia cœlum.
E xcessit iam pœna modum. concede iacentis
E n adsum: ueniam, confessus crimina posco.
M anibus Hectoreis atrox ignouit achilles:
V ltrices furias matris placauit Orestes.
R eddidit Alcides Priamo, quas ceperat, arces.
P elleum iuuenem regum flexere ruinæ.
D arium famulis manibus doluisse peremptum
F ertur: & ingenti solatus fata sepulchro,
T radita captiuo spaciosior India Poro.
C onditor hic patriæ, sic hostibus ille pepercit.
H unc uirtus tua digna sequi. quemcunq; deorum
L æsimus: insultet iugulo: pascatq; furorem.
G ratia defluxit. sequitur feralis egestas.
D esolata domus. caris spoliamur amicis.
H unc tormenta necant. hic undiq; truditur exul.

Quid superest damnis? quæ sæua pericula restant?
E mollit rabiem prædæ, mortisq; facultas.
P rætereunt subiecta feræ: toruiq; leones
Quæ strauisse ualent, eadem prostrata relinqunt:
N ec nisi bellantis gaudent ceruice iuuenci.
N obiliore fame secuit nascentia uota
L iuor: & ingesto turbauit gaudia luctu
I am, iam supplicijs fessos, humilesq; serenus
R espice. quid tanta dignaris mole clientem?
I n breuibus nunq̃ sese probat Aeolus ontris:
N ec capit angustus boreæ certamina collis:
A lpes ille quatit: Rodopeaq; culmina quassat.
I ncubuit nunq̃ cœlestis flamma salictis:
N ec parui frutices iram meruere Tonantis:
I ngentes quercus, annosos fulminat arnos.
H oc pro supplicibus ramis, pro fronde Mineruæ,
H oc carmen pro thure damus. miserere tuorum.
M e precor, heu me redde mihi: grauibusq; medere
V ulneribus: uitamq; iube, famamq; reuerti.
Quæ per te cecidit: per te fortuna resurgat.
S anus Achilleis remeauit Thelephus herbis:
C uius pertulerat uires: & sensit in uno
L ætalem, placidamq; manum. medicina per hostem
C ontigit: & pepulit, quos fecerat ipse, dolores.
Quod si nec precibus, fletu nec flecteris ullo:
E ripe calcatis non prospera cingula musis.
E ripe militiam. comitem me pelle sodali.
S cilicet insigni de paupere uate triumpho.
S cilicet egregijs ornabere uictor opimis.
S æuiat in miseros cognata potentia ciues.

Audiat hæc commune solum: longeq; carinis
Nota pharos, flentemq; attollens gurgite uultum
Nostra gemat Nilus numerosis funera ripis.

DE SENATORE VERONENSI.

Felix qui patrijs æuum transegit in agris.
Ipsa domus puerum, quem uidet ipsa senem.
Qui baculo nitẽs, in qua reptabat arena
Vnius numerat sæcula longa casæ.
Illum non uario traxit fortuna tumultu:
Nec bibit ignotas mobilis hospes aquas.
Non freta mercator tremuit: non classica miles,
Non rauci lites pertulit ille fori.
Indocilis rerum, uicinæ nescius urbis,
Aspectu fruitur liberiore poli.
Frugibus alternis non consule computat annos
Autumnum pomis, uer sibi flore notat.
Idem condit ager soles: idemq; reducat:
Metiturq; suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit paruo qui gramine quercum.
Aequæuumq; uidet consenuisse nemus.
Proxima cui nigris Verona remotior Indis:
Benacumq; putat, littora rubra lacum.
Sed tamen indomitæ uires, firmusq; lacertis
Aetas robustum tertia cernit auum.
Erret, & extremos alter scrutetur Iberos:
Plus habet hic uitæ, plus habet ille uiæ.

O ceani summo circumfluus æquore lucus,
T rās Indos, eurūq; uiret. q primus anhelis
S ollicitatur equis: uicinaq; uerbera sentit:
H umida rorāti resonant cū limina cursu:
V nde rubet uentura dies: longeq; coruscis
N ox afflata rotis refugo pallescit amictu.
H æc fortunatus nimium Titanius ales
R egna colit: solusq; plaga defensus iniqua
P ossidet intactas ægris animalibus oras.
S æua nec humani patitur contagia mundi,
P ar uolucer superis. stellas qui uiuidus æquat
D urando: membrisq; terit redeuntibus æuum.
N on epulis saturare famem, non fontibus ullis
A ssuetus prohibere sitim: sed purior illum
S olis feruor alit: uentosaq; pabula potat
T ethyos, innocui carpens alimenta uaporis.
A rcanum radiant oculi iubar. igneus ora
C ingit honos. rutilo cognatum uertice sydus
A ttollit cristatus apex: tenebrasq; serena
L uce secat. Tyrio pinguntur crura ueneno.
A nteuolant Zephyros pennæ: quas cœrulus ambit
F lore color: sparsoq; super ditescit in auro.
H ic neq; concepto fœtu, nec semine surgit
S ed pater est, prolisq; sibi: nulloq; creante
E meritos artus fœcunda morte reformat:
E t petit alternam totidem per funera uitam.
N anq; ubi mille uias longinqua retorserit æstas:
T ot ruerint hyemes: toties uer cursibus actum:

Quas tulit autumnus dederit cultoribus umbras.
Tum multis grauior tandem subiungitur annis
Lustrorum numero uictus. ceu lapsa procellis
Ardua Caucaseo nutat de culmine pinus,
Seram ponderibus pronis tractura ruinam.
Pars cadit assiduo flatu: pars imbre peresa
Rumpitur. abripuit partem uitiosa uetustas.
Iam breue decrescit lumen: languetq; senili
Segnis stilla gelu. qualis cum forte tenetur
Nubibus: & dubio uanescit Cynthia cornu.
Iam solitæ medios alæ transcurrere nimbos,
Vix ima tolluntur humo. tunc conscius æui
Defuncti, reducisq; parans exordia formæ
Arentes tepidis de collibus eligit herbas.
Et tumulum texens preciosa fronde Sabæum,
Componit bustumq; sibi, partumq; futurum.
Hic sedet: & magno solem clangore salutat
Debilior: miscetq; preces: & supplice cantu
Præstatura nouas uires, incendia poscit.
Quem procul adductis uidit cum Phœbus habenis,
Stat subito: dictisq; pium solatur alumnum.
O' senium positure rogo, falsisq; sepulchris
Natales habiture uices. qui sæpe renasci
Exitio, proprioq; soles pubescere leto:
Accipe principium rursus: corpusq; coactum
Desere: mutata melior procede figura.
Hæc fatus, propere flauis è crinibus unum
Concussa ceruice iacit: missoq; uolentem
Vitali fulgore ferit. nam sponte crematur,
Vt redeat: gaudetq; mori festinus in ortum.

Feruet

Vt redeat: gaudetq́; mori festinus in ortum.
Feruet odoratus stellis cœlestibus agger:
Consumitq́; senem. nitidos stupefacta iuuencos
Luna premit: pigrosq́; polus non concitat axes.
Parturiente rogo curis natura laborat,
Aeternam ne perdat auem: flammasq́; fideles
Admonet: ut rerum decus immortale remittant.
Continuo dispersa uigor per membra uolutus
Aestuat: & uenas rediuiuus sanguis inundat.
Victuri cineres nullo cogente moueri
Incipiunt, plumaq́; rudem uestire fauillam.
Qui fuerat genitor: natus nunc prosilit idem:
Succeditq́; nouus. geminæ confinia uitæ,
Exiguo medius discrimine separat ignis.
Protinus ad Nilum manes sacrare paternos,
Authoremq́; globum Phariæ telluris ad oras
Ferre iuuat. uelox alienum tendit in orbem,
Portans gramineo clausum uelamine funus.
Innumeræ comitantur aues: stipatq́; uolantem
Alituum suspensa cohors. exercitus ingens
Obnubit uario late conuexa meatu.
Nec quisquam tantis è millibus obuius audet
Ire duci: sed regis iter flagrantis adorant.
Non ferus accipiter, non armiger ipse Tonantis
Bella mouent. commune facit reuerentia fœdus.
Talis barbaricas fluuio de Tygride turmas
Doctor Parthus agit: gemmis, & diuite cultu
Luxurians sertis apicem regalibus ornat.
Auro frenat æquum. perfusa murice uestem
Assyria signatur acu: tumidusq́; regendo

Celsa per famulas acies ditione superbit.
Clara per Aegyptum placidis notissima sacris
Vrbs titana colit: centumq; immane columnis
Inuehitur templum, Thebano monte reuulsis.
Illic (ut perhibent) patriam de more reponit
Congeriem: uultumq; dei ueneratus herilem
Iam flammæ commendat onus: iam destinat aris
Semina, reliquiasq; sui. mirata relucent
Limina. diuino spirant altaria fumo.
Et Pelusiacas productus adusq; paludes
Peruenit Indus odor. penetrat, completq; salubri
Tempestate uiros: & nectare dulcior aura
Hostia nigrantis Nili septena uaporat.
O' felix, hæresq; tui, quo soluimur omnes
Hoc tibi suppeditant uires. præbetur origo
Per cinerem. moritur te non pereunte senectus.
Vidisti quodcunq; fuit. te sæcula teste
Cuncta reuoluuntur. nosti quo tempore pontus
Fuderit elatus scopulis stagnantibus undas.
Quis Phaethonteis erroribus arserit annus:
Et cladis te nulla rapit: solusq; superstes
Edomita tellure manes. non stamina parcæ
In te dira legunt: nec ius habuere nocendi.

Epistola ad Serenam.

Rphea cũ primũ sociarẽt numina tedæ:
O Ruraq; compleret tertia festus Hymen,
Certauere feræ, picturatæq; uolucres,
Dona suo uati quæ potiora darent.
Quippe antri memores cantus ubi sæpe sonoræ
Præbuerant dulci mura Theatra lyræ.

Caucaseo

C aucaseo cristalla ferunt de uertice lynces:
 Gryphes hyperborei pondera fulua soli.
F uratæ Veneris prato per inane columbæ,
 Florea connexis serta tulere rosis.
F ractaq; nobilium ramis electra sororum
 Cycnus oloriferi uexit ab amne Padi.
E t Nilo pigmea grues post bella remenso,
 O re legunt rubri germina cara maris.
V enit & extremo Phœnix longæuus ab euro,
 A pportans unco cinnama rara pede.
N ulla auium pecudumq; fuit, quæ ferre negaret
 V ectigal meritæ connubiale lyræ.
T unc opibus, totoq; Heliconis sedula regno,
 O rnabat propriam Calliopea nurum.
I psam præterea dominam stellantis Olympi
 A d nati thalamos ausa rogare parens.
N ec spreuit regina deum, uel matris honore
 V el iusto uatis ducta fauore pij.
Q ui sibi carminibus toties lustrauerat aras,
 I unonis blanda numina uoce canens:
P ræliaq; altisoni referens Phlegrea mariti
 T itanum fractas, Encheladiq; minas.
I licet aduentu noctem dignata iugalem
 A ddidit augendis munera sacra toris.
M unera, mortales non admittentia cultus:
 M unera, quæ solos fas habuisse deos.
S ed quod threicio Iuno placabilis Orphei,
 H oc poteris uotis esse Serena meis
I llius expectant famulantia sydera nutum:
 S ub pedibus regitur terra, fretumq; tuis.

N on ego cum peterem solenni more procorum
Promisit gregibus pascua plena meis.
N ec quod mille mihi lateant sub palmite colles:
Fluctuet & glauca pinguis oliua coma.
N on quod nostra Ceres numerosa falce laboret:
Aurataeq; ferant culmina celsa trabes.
S ufficit mandasse deam tua litera nobis:
E t pecus, & segetes, & domus ampla fuit.
I nflexit soceros: & maiestate petendi.
T exit pauperiem nominis umbra tui.
Quod non perficeret scribentis uoce Serenae?
V el genius regni, uel pietatis amor?
A tq; utinam sub luce tui contingeret oris
C oniugis et castris, & solio generi,
O ptatum celebrare diem. me iungeret auspex
P urpura: me sancto cingeret aula toro:
E t mihi, quam scriptis desponderat ante puellam
C oniugis, eiusdem pronuba dextra daret.
N unc medium quoniam syrtis maioribus aequor,
I nuidet: & libycae dissidet ora plagae:
S altem absens Regina faue: reditusq; secundos
A nnue, sydereo laeta supercilio.
T errarum tu pande uias, tu mitibus Euris
A equora pacari prosperiora iube.
V t tibi Pierides, doctumq; fluens Aganippe
D ebita seruato uota cliente canant.

De eiusdem Serenæ laude

d Ic mihi Calliope, tanto cur tempore differs
Pierio meritam serto redimere Serenam?
Vile putas donum solitam cõsurgere gemmis
A ut rubro radiare mari, si floribus ornes
R eginæ reginã commam? si floribus illis
Q uos neq; frigoribus boreas, nec syrius urit
A estibus, æterno sed ueris honore rubentes,
F ons aganippea Permesidos educat unda.
V nde piæ pascuntur apes: & prata legentes
T ransmittunt sæclis Heliconia mella futuris?
D ignius an uates alios exercuit unum
F œmineæ uirtutis opus? quod sponte redempto
C asta maritali successit thessala fato?
I nq; suos migrare uirum non abnuit annos?
H oc graij memorant. latijs mouet ora camœnis
P ræscia fatorum Tanaquil: rediensq; per undas
C lœlia tybrinas: & eodem flumine ducens
C laudia uirgineo cunctantem crine Cybelem.
A n'ne aliud toto molitur carminis actu
M æonij mens alta senis? quod stagna Carybdis
A rmauit? quod scylla canes, quod pocula Circæ
A ntiphatæ uitata fames? surdoq; carina
R emige sirenum cantus transuecta tenaces?
L umine fraudatus cyclops, contempta Calypso,
P enelope decus, atq; uni, cui tanta paratur
S cena pudicitiæ, terræ pelagiq; labores:
E t sæui totidem bellis, quot fluctibus anni
C oniugij docuere fidem. sic Claudia fœlix

T este Dea, castosq; probet sub numine mores,
A bsoluens puppisq; moras, crimenq; pudoris.
P enelope trahat arte procos: fallatq; furentes
S tamina nocturnæ relegens certissima telæ.
N on tamen audebunt titulis certare Serenæ.
Q uod si nobilitas cunctis exordia pandit
L audibus: atq; omnes redeunt in semina causæ:
Q uis uenerabilior sanguis? quæ maior origo
Q uam regalis erit? non te priuata dedere
L imina: nec tantum poterat contingere nomen.
A ngustis laribus. patruo te principe celsam
B ellipotens illustrat auus. qui signa Britanno
I ntulit oceano: getulaq; reppulit arma.
C laram Scipiadum taceat Cornelia gentem:
S eq; minus iactet Libycis dotata trophæis.
C ardine tu gemino laurus prætendis auitas:
I nde caledoniis, australibus inde parentum
C ingeris excubiis: nec dum moderamina mundi
S umpserat illa domus: cum te Lucina beatis
A dderet astrorum radiis. o maxima rerum
G loria. post genitam didicit regnare Serenam.
Q uid dignum memorare tuis Hispania terris
V ox humana ualet? primo lauat æquore solem
I ndia: tu fessos exacta luce iugales
P roluis: inq; tuo respirant sydera fluctu.
D iues equis, frugum facilis, preciosa metallis,
P rincipibus fœcunda piis. tibi sæcula debent
T raianum. series his fontibus Aelia fluxit,
H inc senior pater, hinc iuuenum diademata fratrū.
N anq; aliæ gentes, quas fœdere Roma recepit,

Aut

A ut armis domuit: uarios aptantur in usus
I mperij. Phariæ segetes & Punicæ messis
C astrorum deuota cibo. dat Gallia robur.
M ilitis Illyricis sudant equitatibus alæ.
S ola nouum Latijs uectigal Hiberia rebus
C ontulit augustos. fruges, æraria, miles
V ndiq; conueniunt: totóq; ex orbe leguntur:
H æc generat. qui cuncta regant: nec laude uirorum
C enseri contenta fuit: nisi matribus æque
V inceret: & gemino certatim splendida sexu,
F lacillam, Mariamq; daret, pulchramq; Serenam.
T e nascente ferunt per pinguia culta tumentem
D iuitijs undasse Tagum. Callætica risit
F loribus, & roseis formosis Duria ripis.
V ellere purpureo passim mutauit ouile
C antaber. oceanus uicino littore gemmas
E xpuit: effossis nec pallidus astur oberrat
M ontibus. oblatum sacris natalibus aurum.
V ulgo uena uomit: pyreneisq; sub antris
I gnea fulminibus legere ceraunia nymphæ:
Q uæq; relegentes undas, æstumq; secutæ
I n refluos uenere palàm Nereides amnes,
C onfessæ plausu dominam cecinere futuris
A uspicium thalamis. alio tunc paruus in axe
C rescebat Stilico: uotiq; ignarus agebat
D ebita: cui longe coniux penitusq; remoto
O rbe parabatur, tanti concordia fati.
N ec tua mortalis meruit cunabula nutrix.
V bera prima dabant gremijs redolentibus auræ:
T ernæq; te nudis innectens gratia membris

A fflauit, docuitq; loqui. quacunq; per herbam
R eptares: fluxere rosæ: candentia nasci
L ilia: si placido cessissent lumina somno:
P urpura fulgebat uiolæ factura cubile
G ramineum: uernatq; tori regalis imago.
O mnia non audet genitrix tam magna fateri:
S uccessusq; suos arcani conscia uoti,
S pe trepidante tegit. gestabat Honorius arcto
T e pater amplexu: quoties ad limina princeps
T heudosius priuatus adhuc fraterna ueniret,
O scula libabat: teq; in sua tecta ferebat.
L ætior in matrem teneris conuersa querelis
Q uis me de proprijs auferre penatibus inquit,
I mperat? hic semper præsagia luserat error:
E t dedit augurium regnis infantia linguæ.
D efuncto genitore tuo sublimis adoptat
T e patruus: magniq; animo solatia luctus
R estituens, propius, q̃ si genuisset amauit
D efuncti fratris sobolem: nec carior olim
M utua Lædeos deuinxit cura Lacones.
A ddidit & proprio germana uocabula nato:
Q uaq; datur fratris speciem sibi reddit adempti.
D eniq; cum rerum summas delectus habenas
S usciperet: non ante suis intendit amorem
P ignoribus: q̃ te pariter, fidamq; sororem
L ittus ad Eoum terris acciret Iberis.
D eseritur iam ripa Tagi: Zephyriq; relictis
S edibus, auroræ famulas properatur in urbes.
I ncedunt geminæ proles fraterna puellæ.
I nde Serena minor, prior hinc Termantia nata,

Expertes thalami. quarum Cythreia necdum
Sub iuga ceruices niueas Hymenæus adegit.
Vtraq; luminibus timidum micat. utraq; pulchras
Excitet ore faces. qualis Latonia uirgo,
Et solo Ioue nata soror: cum forte reuisunt
Aequorei sortem patrui. spumantia cedunt
Aequora, castarum gressus uenerata dearum.
Non ludit Galatea procax: non improbus audet
Tangere Cimothoen Triton: totoq; seueros
Inducit mores pelago pudor: ipsaq; Protheus
Arcet ab amplexu turpi neptunia monstra,
Tales sceptriferi uisuræ tecta parentis
Limen Honoriades, penetrant regale sorores.
Ambas ille quidem patrio complexus amore,
Sed merito pietas in te procliuior ibat.
Et quoties rerum moles ut publica cogit
Tristior: aut ira tumidus flagrante rediret:
Cum patrem nati fugerent: atq; ipsa timeret
Commotum Flacilla uirum: tu sola frementem
Frangere, tu blando poteras sermone mederi:
Alloquijs hærere tuis. secreta fideli
Prisca puellares reuerentia transtulit annos.
Non talem Triuiæ confert laudator Homerus
Alcinoo genitam: quæ dum per littora uestes
Explicat: & famulas exercet læta choreis
Auratam iaculata pilam. post naufraga somni
Ocia progressum folijs expauit Vlyssem.
Pierius labor, & ueterum tibi carmina uatum
Ludus erat: quos Smirna dedit, quos Mantua libros
Percurrens, damnas Helenam: nec parcis Helisæ.

N obiliora tenent animos exempla pudicos.
L aodomia sequens remeantem rursus ad umbras
P hylaciden: & prona ruens Capaneia coniux.
C ommunes ardente uiro mistura fauillas,
E t grauis incumbens casto Lucretia ferro:
V ulnere quæ proprio facinus testata tyranni,
A rmauit patriæ iustos in bella dolores:
E xule Tarquinio memorandaq; concidit uno
V lta pudicitiam libertatemq; cruore.
T alia facta libens non tu uirtute minore,
S ed fato meliore legis. iam nubilis ætas
P rincipe sollicito, uotis erexerat aulam
I ncertis, quem tanta tori fortuna maneret.
A ntiquos loquitur musarum pagina reges,
Q uod dura sub lege procos certare iuberent,
E mpturos thalamum dubij discrimine leti:
E t sua crudeles gauderent pignora mortis
A mbitione peti. curru Pisea marino
F ugit tela Pelops. nam prouidus obice regis
P rodidit œnomai deceptus Mirtilus axem.
H ippomanes trepidus cursu, ferroq; secutam
A urato uolucrem, flexit Sœneida pomo.
H erculeas uidit fluuio luctante palæstras,
M œnibus ex altis Calidon preciumq; laboris
D eianira fuit. cum pectore uictor anhelo
A lcides fremeret: retroq; Acheloius iret
D ecolor. attonitæ stringebant uulnera nymphæ.
S aucia truncato pallebant flumina cornu.
T e non hesperidum pomis, non amne subacto
N on socerum fallente rota, sed iudice dignus

A ugusto, uarijs Stilico spectatus in armis
A ccepit: & regni dotes uirtute parauit.
S æpe duces meritis, bello tribuere coronas:
H unc cingit muralis honos: hunc ciuica quercus
N exuit: hunc domitis ambit rostrata carinis.
S olus militiæ mira mercede iugalem
P romeruit Stilico, socero referente coronam.
A gnouit patrui similem Termantia curam:
N upsit & illa duci: sed longe fata sororis
I nferiora tuis, alio tibi numine tedas
A ccendit Romana salus: magnisq; coronis
C oniugum fit cura tuum. delectus equorum,
Q uos phrygiæ matres, argeaq; gramina pastæ,
S emine cappadocum, sacris præsepibus edunt.
P rimus honor gemino: mox inde germine duxit
A gmina: commissoq; labor sic gessit honores:
V t semper merito princeps cum magna dedisset
D eberet maiora tamen. si bellica nubes
I ngrueret: quamuis annis, & iure minori
C edere grandæuos equitum, peditumq; magistros
A spiceres: totumq; palàm committere martem.
N on gradus, ætatisq; pudor senioribus obstat:
N e iuueni parere uelint. ceu flumine molli
T ranquillisq; fretis clauum sibi quisq; regendum
V endicat: incumbit si turbidus auster: & unda
P ulset utrunq; latus: posito certamine nautæ
C ontenti meliore manu, seseq; pauere
C onfessi, finem studijs fecere procellæ.
H aud aliter Stilico fremuit cum Thracia belli
T empestas, cunctis pariter cedentibus, unus

E ligitur ductor. suffragia quippe peregit
I udex uera timor. uictus ratione salutis
A mbitus: & pulsus iacuit formidine liuor.
Q uis tibi tūc p membra tremor? quantæq; cadebāt
V bertim lachrymæ? cum sæua uocantibus arma,
I am lituis madido respectans limina uultu
O ptares reducem galeæq; inserta minaci
O scula cristati raperes festina mariti:
G audia, quæ rursus cum post uictricia tandem
C lassica, sydereas ferratum pectus in ulnas
E xciperes: castæ tuto per dulcia noctis
O cia, pugnarum seriem narrare iuberes.
N on illo nitidos nunquam bellante capillos
C omere: non solitos gemmarum sumere cultus:
N uminibus, uotisq; uacas: & supplice crine
V erris humum. teritur neglectæ gratia formæ.
C um proprio reditura uiro: nec deside cura
S egnis marcet amor. laudem prudentia belli
F œminea pro parte subit. dum gentibus ille
C onfligit: uigili tu prospicis omnia sensu
N equid in absentem uirtutibus obuia semper
A udeat inuidiæ rabies: neu feruor iniquis
N e qua procul positus furto subsederit armis
C alliditas nocitura domi. tu sedula quondam
R ufino meditante nefas, cum quæreret artes:
I n ducis exitium: coniuratosq; foueret
C ontra pila Getas: motus rimata latentes,
M andatis tremebunda uirum, scriptisq; monebas.

Epithalamium Palladij & Serenæ.

f

O rte uenus blando quæsitũ frigore somnũ
V itibus intexti gremio successerat antri:
D ensáq; sydereos ꝑ gramina fuderat artus.
A cclinis florum cumulo crispatur opaci
P ampinus: & uitem sudantem uentilat uuis.
O ra decet neglecta sopor. fastidit amictum
A estus: & exuto translucent pectore frondes.
I daliæ iuxta famulæ: triplexq; uicissim
N exa sub ingenti requiescit gratia quercu.
P ennati passim pueri, quo quenq; uocauit
V mbra, iacent. fluitant arcus, ramisq; propinquant.
P endentes placido suspirant igne pharetræ.
P ars uigiles ludunt: aut per uirgulta uagantur.
S crutantur nidos auium: uel roscida læti
M ala legunt. donum ueneris: flexusq; sequuntur
P almitis: & summas pennis librantur in ulmos.
D efendunt alij lucum: Dryadesq; procaces
S pectandi cupidas, & rustica numina pellunt:
S yluestresq; deos, longeq; tuentibus antrum
F lammea lasciuis intendunt spicula Faunis:
C um subito uarius uicina clamor ab urbe:
E t fausti iuuenum plausus: mistæq; choreis
A uditæ per rura lyræ: celebrata per omnes
I taliæ canitur montes: omnisq; maritum
P alladium resonabat ager. peruenit ad aures
V ox iocunda deæ: strepituq; excita resedit:
E t reliquum nitido detersit pollice somnum.
V tq; erat interiecta comas, turbata capillos,

Mollibus assurgit stratis: sociumq; requirit
Agmen: & in numeros Hymenæum querit amores.
Hunc musa genitum legit Cytherea: ducemq;
Præficit thalamis. nullum uinxisse cubile
Hoc sine, nec primas fas est attollere tedas.
Conspicatur tandem: platano nanq; ille sub alta
Fusus inæquales cera texebat auenas.
Mænaliosq; modos, & pastoralia labris
Murmura temptabat relegens: orisq; recursu
Dissimili tenuem uariabat harundine uentum.
Restitit ut uidit Venerem: digitisq; remissis
Ad terram tacito defluxit fistula lapsu.
Dulce micant oculi. niueas infecerat igni
Solq;, pudorq; genas. dubiam lanuginis umbram
Cæsaries intonsa tegit. prior ipsa silentem
Compellat. nunquam ne puer dilecta relinques
Carmina? maternis nunquam satiabere donis?
Dedite musarum studijs nimiumq; parentis
Aemule? quid medio tecum modularis in æstu?
Iam ne tibi sordent citharæ? iam lustra Lycæi
Atq; pecus cordi, redituraq; rupibus echo?
Huc ades: & tantæ nobis edissere causas
Lætitiæ. quæ pompa tori tam clara resultet:
Quæ noua dotetur uirgo: patriamq; genusq;
Pande. quibus terris orti, quo semine ducti.
Haud ignarus enim, nec te connubia fallunt
Vlla. tuo primæ libantur fœdere noctes.
Ille refert: equidem dudum te diua morantem
Mirabar: quod adhuc tanti secura maneres
Coniugij: non parua tibi mandatur origo.

F ascibus insignes, & legum culmine fulctae
C onuenere domus: & qui laetissimus urbi
S anguis erat. rubris quae flatibus insula latrat.
Q uis locus Aethiopum, quae sic imperuia famae
S uccessit regio? quo non rumore secundo,
P alladij penetrauit amor? mentisq; benigna
T emperies? doctiq; sales? & grata senectus?
P er cunctos ijt ille gradus: aulaeq; labores
E mensus, tenuis summae fastigia sedis
E oum stabili moderatus iure senatum.
H ic splendor iuueni, cunabula prima puellae
D anubius, ueteresq; Thomi, Mauortia matris
N obilitas spolijs, armisq; exultat auitis:
I mmensamq; trahit Celerini robore lucem.
Q ui quondam Moeroen iussus, Nilumq; tueri.
C um sibi post domitos, & parthica fulmina Charyn
S ceptra daret miles: rebusq; imponere uellet:
D espexit fremitus: & praetulit ocia regno.
R espuit incestum: quod ui, quod poscere ferro
P osthabita pietate solent. cum purpura primum
I nferior uirtute fuit: metuitq; repulsam
O buia maiestas: doluit fortuna minorem
S e confessa uiro. magnum delecta potestas,
M aiorem contempta probat. cognomina sumpsit
P lena ducum genitor. paulatim uectus ad altum
P rinceps militiae. quo non illustrior extat
A lter. cunctorum tabulas assignat honorum.
R egnorum tractat numeros: cuneosq; recenset.
S parsas imperij uires constringit in unum
D epositum. quae sarmaticis custodia ripis,

Quæ sæuis obiecta Rethis, quæ Saxona frenat
Vel Scotum legio: quantum cinxere cohortes
Oceanum: quantum pacatur milite Rhenus.
Casta domus, sincera fides, industria solers,
Elegit Stilico. nihil ultra laudibus addi
Iudicio'ue potest tali nubente puella.
Non'ne tibi cessare nefas? duc protinus omnes,
Duc age, marcentes cupias quassare coronas,
Et uibrare faces, & noctem ducere ludo.
Hæc quoq; non uilem mihi fistula commodat usum,
Responsura choris. uix hæc Hymenæus. at illa,
Fontibus abluitur gelidis: legem'q; capillo
Reddit, & ornatum formæ: populis'q; solutæ
Mira Dioneæ sumit uelamina telæ.
Floribus extruitur currus. iuga floribus halant:
Florea purpureas adnectunt frena columbas.
Vndiq; concurrunt uolucres: quæcunq; frementem
Permulcent Athesim cantu: quas Larius audit:
Quas Benacus alit. quas excipit amne quieto
Mincius. ereptis obmutuit unda querelis.
Eridani ripas, & raucæ stagna Padusæ
Diffugiens nudauit olor. lætantur amores:
Frenatis'q; truces auibus per nubila uecti,
Ostentant se quisq; deæ: magno'q; tumultu
Confligunt: proni'q; manus in uerbera tendunt.
Consequitur: uincit'q; suos auriga iugales:
Atq; impune cadunt. lapsu meliore uolantes
Vt thalami tetigere fores, tum uere rubentes
Desuper inuertunt calathos: largos'q; rosarum
Imbres, & uiolas plenis sparsere pharetris,

Collectas

C ollectas ueneris prato. quibus ipse pepercit
S irius: & teneras clementi sydere fouit.
G emmatis alij per totum balsama tectum
E ffudere cadis. duro, quæ saucius ungue
N iliacus pingui desudat uulnere cortex.
A ggreditur Cytherea uirum: flentemq; Cupido
D etraxit matris gremio. matura tumescit
V irginitas: superatq; niues. ac lilia candor:
E t patrium flauis testatur crinibus Istrum.
T um dextram complexa uiri: dextramq; puellæ
T radit: & his ultro sancit connubia dictis.
V iuite concordes: & nostrum discite munus.
O scula mille sonent. liuescant brachia nexu.
L abra ligent animos: nec tu uirtute paterna
C onfidas iuuenis. non est terrore domanda:
S ed precibus placanda tibi. concede marito
T u quoq;, nec Scythicas infensis unguibus iras
E xercere uelis: uinci patiare rogamus.
S i uxor, sic mater eris. quid lumina tingis?
V irgo, crede mihi, quem nunc horrescis: amabis
D ixit: & aligeros geminos arcuq;, manuq;
P ræstantes de plebe uocat. puer ilicet Ethon;
E t Pirois, rutilas respersi murice plumas
P rosiliunt: puroq; imbutis melle sagittis,
H ic nuptam petit, ille uirum. sonuere reducta
C ornua. certa notos pariter sulcauit harundo:
E t pariter fixis hæserunt tela medullis.

x

EPITHALAMIVM IN NVPTIIS HONORII AVG. ET MARIAE.

p

R rinceps coruſco ſidere pulcrior,
P arthis ſagittas tendere certior,
E ques Gelonis imperioſior,
Quæ digna mentis laus erit arduæ?
Quæ digna formæ laus erit igneæ?
T e Læda mallet, quàm dare Caſtorem.
P ræfert Achilli te proprio Thetis.
V ictum fatetur Delos Apollinem.
C redit minorem Lidia Liberum.
T u cum per altas impiger ilices
P ræda citatum cornipedem reges:
L udentq; uentis inſtabiles comæ:
T elis iacebunt ſponte tuis feræ:
G audensq; ſacris uulneribus leo
A dmittet haſtam morte ſuperbior.
V enus reuerſum ſpernit Adonidem.
D amnat reductum Cynthia Virbium.
C um poſt labores ſub platani cubes
V irentis umbra, uel gelido ſpecu
T orrentiorem fallere Syrium:
E t membra ſomno feſſa reſolueris:
O' quantus uret tum Dryades calor?
Quot æſtuantes ancipiti gradu
F urtiua carpent oſcula Naiades.
Quis uero acerbis horridior Scythis?
Quis belluarum corde furentior?
Qui cum micantem te propè uiderit:

Non

N on optet ultro seruitium pati?
Q uis non athenas arripiat libens?
C olloq; poscat uincula libero?
T u si niualis per iuga Caucasi
S æuas petisses pulcher Amazonas:
P eltata pugnas desereret cohors
S exu recepto: patris & immemor
I nter frementes Hippolyte tubas
S trictam securim languida poneret:
E t seminudo pectore cingulum
F orti negatum solueret Herculi:
B ellumq; solus conficeret decor.
B eata quæ te mox faciet uirum.
P rimisq; sese iunget amoribus.

G e cuncta nuptiali,
R edimita uere tellus
C elebra toros heriles.

O mne nemus cum fluuijs
O mne canat profundum.
L igures fauete campi.
V eneti fauete montes:
S ubitisq; se rosetis
V estiat alpinus apex.
E t rubeant pruinæ.
A thesis strepat choreis:
C alamisq; flexuosus
L ene Mincius susurret:
E t Padus electriferis
A dmoduletur alnis.
E pulisq; iam repleto
R esonet Quirine Tybris

D ominiq; læta uotis
A urea septem geminas
R oma coronet arces.
P rocul audiant Iberi:
F luit unde semen aulæ.
V bi plena laurearum
I mperio fœta domus,
V ix numerat triumphos.
H abet hinc patrem maritus.
H abet hinc puella matrem:
G eminaq; parte ductum
C æsareum flamineo
S temma recurrit ortu.
D ecorent uireta Bethim.
T agus intumescat auro.
G enerisq; procreator
S ub uitreis Oceanus
L uxurietur antris.
O riensq; regna fratrum.
S imul occidensq; plaudat.
P lacidæ lætentur urbes:
Q uæq; nouo, quæq; nitent
D eficiente Phœbo.
A quiloniæ procellæ,
R apidi tacete Cori.
T aceat sonorus auster,
S olus ouantem Zephyrus
P erdominetur annum.

O litas galea fulgere comas
Stilico molli necte corona,
Cessent litui: sæuumq; procul,

 Martem

Martem felix teda releget.
Tractus ab aula rursus in aulam
Redeat sanguis patris officiis.
Iunge potenti pignora dextra.
Gener Augusti pridem fueras:
Nunc rursus eris socer Augusti.
Quæ iam rabies liuoris erit?
Vel quis dabitur color inuidiæ?
Stilico socer est, pater est Stilico.

Tollens thalamis Idalium iubar
a Dilectus ueneri nascitur Hesperus.
Iam nuptæ trepidat solicitus pudor:
Iam produnt lachrymas flammea simplices.

Ne cessa iuuenis: comminus aggredi.
Iam pacata licet sæuiat unguibus.
Non quisquam fruitur ueris odoribus.
Hybleos latebris non spoliat fauos:
Si fronti caueat: si timeat rubos.
Armat spina rosas. mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio:
Accenditq; magis, quæ refugit uenus.
Quod flenti tuleris: plus sapit osculum.
Dices o' quoties hoc mihi dulcius,
Quàm flauos decies uincere Sarmatas.
Aspirate nouam pectoribus fidem:
Mansuramq; facem tradite sensibus.
Tam iunctis manibus nectite uincula:
Quàm frondens hedera stringitur æsculus.
Quàm lento premitur palmite populus.
Et murmur querula blandius alite
Linguis assidue reddite mutuis.

E t labris animum conciliantibus
A lternum rapiat somnus anhelitum,
A mplexu rubeat purpura regio:
E t uestes Tyrio sanguine fulgidas:
A lter uirgineus nobilitet cruor.
T um uictor madido prosilias toro,
N octurni referens uulnera praelij.
D ucant peruigiles carmina tibiae:
P ermissisq; iocis turba licentior,
E xultet tetricis libera legibus.
P assim cum ducibus ludite milites:
P assim cum pueris ludite uirgines.
H aec uox aethereis insonet axibus:
H aec uox per populos, per mare transeat.
F ormosus Mariam ducit Honorius.

Ad Olibrium.

Vid rear? affatus qd non mihi dirigis ullos?
Nec redit alterno pollice ducta salus?
Scribēdi ne labor? sed quae tā prona facultas,
Carmina seu fundis, seu Cicerone tonas?
C edere diuitijs animi fortuna fatetur:
Et tantas oris copia uincit opes.
A n rarus qui sceptra ferat? quin tempore nullo
Cessant flamminea pulueruenta uiae.
C um fluat ingenium: cum sit, qui dicta reportet:
Quae nisi contemnor causa relicta tibi?
D espicis ergo tuum (si fas est credere) uatem
P erfidus: & spacio debilitatur amor.
E xcidimus ne tibi? lucem iam condat Hydaspes:
Et Tartesiaco sol oriare uado.
C andescat Geticis Moeroe conuersa pruinis:

Claraq;

Claraq; se uetito proluat ursa mari.
Et si iam nostros fastidit Olibrius ignes:
Constat Oresteam nil ualuisse fidem.
Quin age, rumpe moras, remoraturasq; sodalem,
Absens eloquio fertiliore doce.
Crebraq; fœcundo festinet littera cursu.
Digna tuis animus, insinuanda meis.
Dignatus tenui Cæsar scripsisse Maroni:
Et tibi dedecori scribere? musa uale.

Ad Probinum.

Quem precor inter nos habitura silētia finem?
Quando dabit caras littera grata uices?
Me timidū, uel te potius dixisse superbum
Conuenit? alterius crimen utrunq; tenet.
Transfluxere dies: & dum scripsisse priorem
Pœnitet: æternas itur in usq; moras.
Sed quid agam? cœpisse uetat reuerentia uestri.
Hinc amor hortatur scribere. uincat amor.
Fors iuuat audentes, prisci sententia uatis.
Hac duce non dubitem te reticente loqui.
Audax aut si quid penitus peccasse uidebor:
Arguar ingrati non subiturus onus.
Romanos bibimus primum te consule fontes:
Et latiæ cessit graia thalia togæ.
Incipiensq; tuis a fastibus omnia cœpi:
Fataq; debebo posteriora tibi.
Ergo lacessitus tandem rescribe roganti:
Et patria florens sorte Probine uale.

In sphæram archimedis.

Vppiter in paruo cũ cerneret æthera uitro
i Risit: & ad superos talia dicta dedit.
Huccine mortalis progressa potentia curæ:
Iam meus in fragili luditur orbe labor.
Iura poli, rerumq; fidem, legesq; deorum
Ecce Syracusius transtulit arte senex.
Inclusus uariis famulatur spiritus astris:
Et uiuum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus signifer annum:
Et simulata nouo Cynthia mense redit.
Iamq; suum uoluens audax industria mundum
Gaudet: & humana sydera mente regit.
Quid falso insontem tonitru Salmonea miror?
Aemula naturæ parua reperta manus.

De Birrho Castoreo.

Ominis umbra manet ueteres: nam dicere
n Byrrhum
Sic castor uiret, castoreum nequeo.
Sex emptus solidis: quid sit iam scire potestur,
Si mihi nulla fides credite uel precio.

In sepulchrum speciosæ.

Vlchris stare diu parcarum lege negatur.
p Magna repẽte ruunt. summa cadũt subito.
Hic formosa iacet Veneris sortita figuram
Egregiumq; decus inuidiam meruit.

De Balneis Quintianis quæ in uia posita erant.

Ontibus in liquidis paulũ requiesce uiator:
f Atq; tuum rursus carpe refectus iter
Nympharũ dominũ nimũ miraberis ho-
Inter dura uiæ Balnea qui posuit. (spes:

Descriptio

Descriptio portus Zarinensis.

u R bs in cōspectu est mōtana cacumina uelat
T ranquillo prætenta mari. ducentia portū,
C ornua pacatus remouēt aqlonibus undas.
H ic exarmatum terris cingentibus æquor
C lauditur: & placidam discit seruare quietem.

Ad Aeternalem

q V icquid castalio de gurgite Phœbus anhelat:
Quicquid fatidico mugit Cortina recessu:
C armina sunt, sed uerba negant communia musæ.
C armina sola loquor, sic me meus implet Apollo.

Descriptio armenti.

n O on tales quondam species tulit armentorū,
T ellus tergemino subdita Geryoni.
N on tales Clitūne lauas in gurgite tauros:
T arpeio referunt quos pia uota Ioui.
N on tales Tyrias sparsisse iuuencus arenas
D icitur: optatum quando reuexit onus.
N on Cretæus ager, nec amati conscia tauri
G nosos, nec similes pauerit Ida feras.
I pse & dispariles monstro diffusus in artus,
Q ui crimen matris condidit ore nouo.
C res puer haud talem potuisset reddere formam:
P ortassent totum si fera membra patrem.

Descriptio Insulæ.

e St procul igenti regio summota recessu
Insula: que resides fluctus mutescere cogit,
In lōgū producta latus fractasq; p undas
A rdua tranquillo curuantur brachia portu.

De iracundo.

i N iaculũ quodcunq; gerit dementia mutat,
Oibus armatur rabies pro cuspide ferri.
Cũcta uolãt dũ dextra ferox in uulnera sæ-
P ro telo geritur quicquid suggesserit ira. (uit,

De quadriga marmorea.

q Vis dedit inumeros uno de marmore uultus?
Surgit in aurigam currus: paribusq; lupatis
Vnanimes frenãtur equi, quos forma diremit:
M ateries frenata tenet, discrimine nullo.
V ix redit in currum. ducuntur ab axe iugales
E x alio se quisq; facit. quæ tanta potestas?
V na silex tot membra ligat: ductusq; per artem
M ons patiens ferri uarios mutatur in artus.

D e Policaste & Perdica.

q Vid nõ sæuus amor flammarũ munere cogat?
Sanguinis affectum mater amare timet.
Pectore dum niueo miserũ tenet anxia nutrix.
I llicitos ignes iam fouet ipsa parens.
V ltrices pharetras tandem depone cupido.
Consule iam Venerem. forsan & ipsa dolet.

De Histrice.

a Vdieram memorãde tuas Stimphale uolucres,
Spicula uulnifico quondã sparsisse uolatu.
Nec mihi credibilis ferratæ fabula pinnæ
V isa diu. datur ecce fides: & cognitus histrix
H erculeas affirmat aues. os longius illi
A ssimulat porcum. mentitæ cornua setæ
S umma fronte rigent. oculis rubet igneus ardor,
P arua sub hirsuto catuli uestigia dorso.
H anc tamen exiguam miro natura tueri

P ræsidio dignata feram. stat corpore toto
S ylua minax: iaculisq; uigens in prælia crescit,
P icturata seges. quorum cute fixa tenaci
A lbas ubi traxit, alternantesq; colorum
C incta uices, spacijs intus nigrantibus exit,
I n solidæ speciem pinnæ: tenuataq; furtim
L euis in extremum sese producit acumen.
S ed non hæc acies ritu siluestris echini
F ixa manet: crebris propugnat iactibus ultro.
E t longe sua membra regit: tortumq; per auras
E uolat, excusso natiuum missile tergo
I nterdum fugiens Parthorum more sequentem
V ulnerat interdum positis uelut ordine castris
T errificum densa mucronum uerberat unda:
E t consanguineis hastilibus asperat armos.
M ilitat omne feræ corpus: uibrataq; rauco
T erga fragore sonant, stimulis accensa tubarum.
A gmina collatis credas confligere signis:
T antus in angusto strepitus furit. additur armis
C alliditas, parcusq; sui timor: iraq; nunquam
P rodiga telorum. caute contenta minari:
N ec nisi seruandæ iactus impendere uitæ.
E rror abest: certum solertia destinat ictum,
N il spacio fallente modum: seruatq; tenorem
M uta cutis: doctiq; regit conamina nisus.
Q uid labor humanus tantum ratione sagaci
P roficit? eripiunt trucibus Gortynia capris
C ornua: subiectis eadem lentescere cogunt
I gnibus. intendunt taurino uiscere neruos,
I nstruitur pinnis, ferroq; armatur harundo.
E cce breuis proprijs munitur bestia telis:

E xternam nec quærit opem. fert omnia secum:
S e pharetra, sese iaculo, sese utitur arcu.
V num animal cunctas bellorum possidet artes.
Q uod si omnis nostræ paulatim industria uitæ
F luxit ab exemplis: quicquid procul appetit hostem,
H inc reor inuentum. morem hinc traxisse cidonas
B ellandi: Parthosq; retro didicisse ferire,
P rima sagittiferæ pecudis documenta secutos.

I n Podagrum.

q V æ tibi cum pedibus ratio? quid carmi
na culpas?
Scandere qui nescis, uersiculos laceras?
C laudicat hic uersus, hæc inquit syllaba nutat:
A tq; nihil prorsus stare putat Podager.

Ad Maximum.

d V lcia dona mihi semper tu Maxime mit
tis.
Et quicquid mittis, mella putare decet.

D e paupere amante.

p A upertas me sæua domat, dirusq; cupido:
S ed toleranda fames, non tolerandus amor,

De eodem.

e S uriens pauper. telis incendor amoris.
I nter utrunq; malum, deligo pauperiem.

De Amphynomi, & Anapi fratrum statuis.

S picæ sudantes uenerando pondere fratres,
a D iuino meritos semper honore coli.
I usta quibus rapidæ cessit reuerẽtia flãmæ:
E t mirata uagas reppulit Aetna faces.
C omplexi manibus fultos ceruice parentes
A ttollunt uultus, accelerantq; gradus.

G randæui gemina sublimes prole feruntur:
E t cara natos implicuere mora.
N onne uides, ut sæua senex incendia monstret?
V t trepido genitrix inuocet ore deos?
E rexit formido comam: perq; omne metallum
F usus in attonito palluit ære tremor.
I n iuuenum membris animosus cernitur horror:
A tq; honori metuens, impauidusq; sui.
R eiectæ uento chlamydes. dextram erigit ille
C ontentus læua sustinuisse patrem.
A st ille duplices in nodum colligit ulnas:
C autior in sexu debiliore labor.
H oc quoq; præteriens, oculis ne forte relinquas
A rtificis tacitæ quod meruere manus.
N am consanguineos eadem cum forma figuret:
H ic propior matri, sit tamen ille patri.
D issimules annos solertia temperat artis:
A lter in alterius redditur ore parens.
E t noua germanis paribus discrimina præbens
Diuisit uultus cum pietate faber.
O bene naturæ memores documenta superbæ
Iustitiæ, iuuenum numina, uota senum,
Q ui spretis opibus medios properastis in ignes,
Nil præter sanctam tollere caniciem.
H aud equidem immerito tanta uirtute repressas
E ncheladi fauces obriguisse reor.
I pse redundantem frenauit mulciber ætnam
L æderet exempli ne monumenta pij.
S enserunt elementa fidem. pater adfuit æther:
T erraq; maternum sedula iuuit onus.
Q uod si motus amor prouexit in astra Laconas:

A eneam phrygio raptus ab igne pater:
S i uetus argolicos illustrant gloria fratres,
Q ui sua materno colla dedere iugo:
C ur non Amphynomo, cur non tibi fortis Anapi,
A eternum Siculus templa dicabit honos?
P lura licet summæ dederit Trinacria laudi:
N ouerit hoc maius se genuisse nihil.
N ec doleat damnis quæ deuius intulit ardor:
N ec gemat exustas igne furente domos.
N on potuit pietas flamma cessante probari.
E mptum est ingenti clade perenne decus.

Epistola ad Gennadium proconsulem.

T aliæ commune decus, Rubiconis amœni
i I ncola, Romani fama fœcunda fori.
G raiorum populis, & nostro cognite Nilo,
V traq; gens fasces horret, amatq; tuos.
C armina ieiunas poscis solantia fauces:
T estor amicitiam nulla fuisse domi.
N am mihi mox nidum pinnis confisa relinquunt:
E t lare contempto non reditura uolant.

De Theodoro & Adriano.

A anlius indulget somno, noctesq; diesq;:
m I nsomnis pharius sacra profana rapit.
O mnibus hoc italæ gentes exposcite uotis:
M anlius ut uigilet: dormiat ut Pharius.

Præfatio in Epithalamium.

A rmina per thalamũ q̃uis festina, negare
e N ecuolui genero, nec potui socero.
H ic socius, dux ille mihi, nostriq; per aulã
O rdinis hic consors emicat, ille prior.
H unc mihi coniungit studijs communibus ætas.

H unc mihi præponit uel senium, uel honos.
C armen amor generi, soceri reuerentia poscit.
O fficio uatis, militis obsequio.

De Cristallo.

O ssedit glacies naturæ signa prioris:
Q uæ fit parte Lapis: frigora parte negat.
S olers lusit hyems, imperfectoq; rigore
N obilior, mitis gemma tumescit aquis.

De Eodem.

Y mphæ, quæ tegitis cognato corpe lymphas:
E t quæ nunc estis: quæq; fuistis aquæ:
Q uod uos ingeniū iunxit? qua frigoris arte
T orpuit? & maduit prodigiosa silex?
Q uis tepor inclusus securas uendicat undas?
I nterior glacies quo liquefacta noto?
G emma quibus claustris arcana, nobilis æstu
V el concreta fuit uel resoluta gelu:
S olibus indomitum glacies alpina rigorem
S umebat nimio iam preciosa gelu.
N ec potuit toto mentiri corpore gemmam:
S ed medio mansit proditor orbe latex.
A uctus honor liquidi crescunt miracula saxi:
E t conseruatæ plus meruistis aquæ.
A spice correptum splendenti fragmine uenam:
Q ua trahitur limes lucidiore gelu.
H ic nullum boream, nec brumam sentit opacus
H umor: sed uarias itq;, reditq; uias.
N on illum constrinxit hyems: non syrius axis
A etatis spacium non tenuauit edax.
Iauditur immunis conuexo tegmine riuus:
D uratisq; uagus fons operitur aquis.
N on'ne uides proprijs ut spumet gemma lacunis?
E t refluos ducant pocula nulla sinus?

V daq; pingatur radijs obſtantibus iris?
S ecretas hyemes ſollicitante die?
Mira ſilex, mirusq; latex, qui flumina uincit:
E t lapis eſt merito, quod fluit, & lapis eſt.
D um criſtalla puer contingere lubrica gaudet:
E t gelidum tenero pollice uerſat onus:
V idit perſpicuo deprehenſas marmore Nymphas:
D ura quibus ſolis parcere nouit hyems.
E t ſiccum relegens labris ſitientibus orbem,
I rrita quæſitis oſcula figit aquis.
M armoreum ne ſperne globum: ſpectacula tranſit
R egia: nec rubro uilior iſte mari.
I nformis glacies, ſaxum rude, nulla figuræ
Gratia, ſed raras inter habetur opes.

De ſtatua Maris ferrea, & Veneris magnitica.

V iſquis ſolicita mundi ratione ſecutus
q S emina rimatur rerum: quo luna laborat
D efectu: quæ cauſa iubet palleſcere ſolē:
V nde rubeſcentes ferali crine cometæ:
V nde fluant uenti: trepidæ quis uiſcera terræ
C ommoueat motus: quæ fulgura ducat origo:
V nde tonent nubes: quo lumine floreat arcus:
H oc mihi quærenti ſi quid deprendere uelim
M ens ualet: expediat: lapis eſt cognomine Magnes
D ecolor, obſcurus, uilis non ille repexam
C æſariem regum, non candida uirginis ornat
C olla: nec inſigni ſplendet per cingula morſu:
S ed noua ſi nigri uideas miracula ſaxi:
T unc ſuperat pulchros cultus: & quicquid Eois
I ndis littoribus rubra ſcrutantur in alga.
E x ferro meruit uitam: ferriq; rigore

Veſcitur.

Vescitur. hoc dulces epulas, hoc pabula nouit.
Hinc proprias renouat uires: hinc fusa per artus
Aspera secretum seruant alimenta uigorem.
Hoc absente perit. tristi morientia torpent
Membra fame: uenasq; sitis consumit apertas.
Mauors sanguinea qui cuspide uerberat urbes:
Et Venus humanas quae laxat in ocia curas:
Aurati delubra tenent communia templi.
Effigies non una Deis: sed ferrea Martis
Forma nitet. Venerem magnetica gemma figurat.
Illis connubium celebrat de more sacerdos.
Ducit flamma choros. festa frondentia myrto
Limina cinguntur: roseisq; cubilia surgunt
Floribus: & thalamum dotalis purpura uelat.
Hic mirum consurgit opus. Citherea maritum
Sponte rapit: coeliq; toros imitata priores
Pectora lasciuo flatu Mauortia nectit:
Et tantum suspendit onus: galeaeq; lacertos
Implicat: & uiuis totum complexibus ambit.
Ille lacessitus longo spiraminis actu,
Arcanis trahitur gemma de coniuge nodis.
Pronuba fit natura deis: ferrumq; maritat
Aura tenax. subitis sociantur numina furtis.
Quis calor infundit geminis alterna metallis
Foedera? quae duras iungit concordia mentes?
Flagrat anhela silex: & amicam saucia sentit
Materiem: placidosq; calybs cognoscit amores.
Sic Venus horrificum belli compescere regem,
Et uultum mollire solet: cum sanguine praeceps
Aestuat: & strictis mucronibus asperat iras.
Sola feris occurrit equis: soluitq; tumorem

P ectoris, & blando præcordia temperat igni.
P ax animo tranquilla datur: pugnasq; calentes
D eserit: & rutilas declinat in oscula cristas.
Q uæ tibi sæue puer non est permissa potestas?
T u magnum superas fulmen: cœloq; relicto
F luctibus in medijs cogis mugire Tonantem.
I am gelidas rupes, uiuoq; carentia sensu
M embra feris. iam saxa tuis obnoxia telis,
E t lapides suus ardor agit: ferrumq; tenetur
I llecebris. rigido regnant in marmore flammæ.

De apone.

F ons Antenoreæ uitam qui porrigis urbi:
F actaq; uicinis noxia pellis aquis:
C um tua uel mutis tribuant miracula uocē:
C um tibi plebeius carmina dictet honos:
E t sit nulla manus, cuius non pollice ductæ
T estentur memores prospera uota notæ:
N on'ne reus musis pariter, nymphisq; tenebor:
S i tacitus soli prætereare mihi?
L udibrium quid enim fas est à uate relinqui,
H unc qui tot populis prouolat ore locum?
A lto colle minor, paruis erectior aruis,
C onspicuo cliuus molliter orbe tumet.
A rdentis fœcundus aquæ, quacunq; cauernas
P erforat, offensus truditur igne latex.
S pirat putre solum. conclusa subter anhelo
P umice rimosas perforat unda uias.
H umida flammarum regio, Vulcania terræ
V bera, sulfureæ feruida regna plagæ.
Q uis sterilē non credat humum? fumantia uernāt
P ascua. luxuriat gramine cocta silex.

Et cum

Et cum sic liquido cautes feruore liquescant:
Contentis audax ignibus herba uiret.
Praeterea grandes effosso marmore sulci
Saucia longinquo limite saxa secant.
Herculei sic fama refert, monstrator aratri
Semita, uel casus uomeris egit opus.
In medio pelagi late flagrantis imago,
Caerulus immenso panditur ore lacus.
Ingenti fusus spacio: sed maior in altum
Intrat: & arcanae rupis inane subit,
Densus nube sua: tactuq; immitis, & haustu:
Sed uitreis idem lucidus usq; uadis.
Consuluit natura sibi: ne mersa lateret:
Admisitq; oculos, quo uetat ire calor.
Turbidus impulsi uenti cum spargitur aer:
Glaucaq; fumiferae terga serenat aquae.
Tunc omnem liquidi uallem mirabere fundi:
Tunc ueteris hastae regia dona micant:
Quas inter nigrae tenebris obscurus arenae
Discolor abruptos flumen hiatus agit.
Apparent intra latebrae: quos gurges opacus
Implet: & abstrusos ducit in antra sinus.
Tum montis secreta patent: qui flexus in arcum
Aequora pendenti margine summa ligat.
Viua coronatos adstringit scaena uapores
Et leuis exili cortice terra natat:
Calcantumq; oneri nunquam cessura uirorum
Sustentat trepidum fida ruina pedem.
Facta manu credas: sic leuis circuit oras
Ambitus: & tenuis, perpetuusq; riget.
Haerent stagna loco plenas aequantia ripas:

Praescriptumq; timent exiluisse modum.
Quod superat fluuius deuexa rupe uolutus:
Egerit & campi dorsa recurua petit.
Deuehit exceptum natiuo spina meatu:
In patulas plumbi labitur inde uias.
Nullo cum strepitu, madidisq; infecta fauillis
Despumat niueum fistula cana salem.
Multifidas dispergit opes: artemq; secutus
Qua iussere manus mobile torquet iter:
Et iunctos rapido pontes subtermeat aestu,
Afflatosq; uago temperat igne tholos.
Acrius interius rauci cum murmure saxi
Spumeus eliso pellitur amne uapor,
Hinc pigras repetunt fessi sudore lacunas:
Frigora quis longae blanda dedere morae.
Salue Paeoniae largitor nobilis undae:
Dardanij salue gloria magna soli.
Publica morborum requies: commune medentum
Auxilium praesens numen: inempta salus.
Seu ruptis inferna ruunt incendia ripis:
Et nostro Phlegethon deuius orbe calet.
Sulfuris in uenas gelidus seu decidit amnis:
Acensusq; fluit quod manifestat odor.
Siue pares flammas undarum lance rependens,
Arbiter in foedus mons elementa uocat.
Ne cedant superata sibi: sed legibus aequis
Alterius uires possit utrunq; pati.
Quicquid erit causae: quocunq; emitteris ortu
Non sine consilio currere certa fides.
Quis casum meritis adscribere talibus audet?
Quis negat authores haec statuisse deos?

Ille

I lle pater rerum qui sæcula diuidit astris:
I nter prima poli te quoq; sacra dedit.
E t fragilem nostri miseratus corporis usum,
T elluri medicas fundere iussit aquas.
P arcarumq; colos exoratura seueras
F lumina laxatis emicuere iugis.
F elices proprium qui te meruere coloni:
F as quibus est Aponon iuris habere sui.
N on illis terrena lues, corrupta nec austri
F lamina, nec sæuo Sirius igne nocet.
S ed quamuis Lachesis letali stamine damnet,
I nde sibi fata prosperiora petunt.
Q uod si forte malus membris exuberat humor:
L anguida uel nimio uiscera felle rubent.
N on uenas resecant: nec uulnere uulnera sanant:
P ocula nec tristi gramine mista bibunt.
A missut lyaphis reparant impune uigorem:
P acaturq; ægro luxuriante dolor.

De nilo.

E lix qui pharias proscindit uomere terras:
N ubila non sperat tenebris condentia cœlũ.
N ec grauiter stantes pluuiali frigore choros
I nuocat: aut arcum uariata luce rubentem:
A egyptus sine nube ferax: imbresq; serenos
S ola tenet secura poli. non indiga uenti
G audet aquis, quas ipsa uehit: Niloq; redundat:
Q ui rapido tractu medijs elatus ab austris,
F lammiferæ patiens Zonæ, cancriq; calentis
F luctibus ignotis nostrum procurrit in orbem,
S ecreto de fonte cadens. qui semper inani
Q uærendus ratione latet: nec contigit ulli

H oc uidisse caput. fertur sine teste creatus,
F lumina profundens alieni conscia coeli.
I nde uago lapsu, Libyam dispersus in omnem,
A ethiopum per mille ruit nigrantia regna:
E t loca continuo solis damnata uapore
I rrorat populisq; salus sitientibus errat.
P er Mœroem, Blesasq; feros, atramq; Suenen.
H unc bibit effrenis Caramas, domitorq; ferarum
G yrreus: qui uasta colit sub rupibus antra.
Q ui ramos hebeni dentes qui uellit eburnos:
E t gens compositis crinem uelata sagittis.
N ec uero similes causas crescentibus undis,
A ut tempus meruit. glacie non ille soluta,
N ec circunfuso scopulis exuberat imbre:
N am cum tristis hyems alias produxit in undas
T unc Nilum retinent ripæ. cum languida cessant
F ulmina: tunc Nilus mutato iure tumescit.
Q uippe quod ex omni fluuio spoliauerit æstas
H oc Nilo natura refert: totumq; per orbem,
C ollectæ partes unum reuocantur in amnem:
Q uoq; die titana canis flagrantior armat:
E t rapit humores madidos: uenasq; calore
C ompescit: radijsq; potentibus æstuat axis:
N ilo bruma uenit contraria tempora mundo,
D efectus solitumq; ferens cultoribus æquor.
E ffluit Aegæo stagnantior, acrior alto
I onio, seseq; patentibus explicat aruis.
F luctuat omnis ager. remis sonuere nouales.
S æpius æstiuo iaceat cum forte sopore,
C ernit cum stabulis armenta natantia pastor.

In Alechium

In Alechium quæstorem.

ſ I c non æthiopū campos æstate pererrem:
N ec scythico brumam sub Ioue nudus agā:
S ic non imbriferis noctē ducentibus hœdis,
I onio credam turgida uela mari.
S ic non tartareo furiarum uerbere pulsus,
I rati relegam carmina grammatici.
N ulla meos traxit petulans audacia sensus:
L iberior solito nec mihi lingua fuit.
V ersiculos fateor non cauta uoce notaui,
H eu miser ignorans quàm graue crimen erat.
O rpheos alij liberos impune lacessunt.
N ec tua securum te Maro fama uehit.
I pse parens uatum princeps Heliconis Homerus
I udicis excepit tela seuera notæ.
S ed non Virgilius, sed non accusat Homerus:
N euter enim quæstor, pauper uterq; fuit.
E n moueo plausus: en pallidus omnia laudo:
E t clarum repeto terq;, quaterq; sophum.
I gnoscat placidus tandem, flatusq; remittat:
E t toto recitet quod libet ore placet.

De Gigantomachia.

t E rra parēs quōdā cœlestibus iuida regnis
T itanumq; simul crebros miserata dolores,
O mnia monstrifero cōplebat Tartara cœtu.
I nuisum genitura nefas: Phlegramq; retexit
T anta prole tumens: & in æthera protulit hostes.
F it sonus. erumpunt crebri: nec dumq; creati
I am dextras in bella parant: superosq; lacessunt,
S tridula uoluentes gemino uestigia lapsu.

P allescunt ſubito ſtellæ: flectitq; rubentes
P hœbus equos: docuitq; timor reuocare meatus.
O ceanum petit arctos: inocciduiq; triones
O ccaſum uoluere pati. tum feruida natos
T alibus hortatur genitrix in prælia dictis.
O' pubes domitura deos, quodcunq; uidetis
P ugnando dabitur. præſtat uictoria mundum.
S entiat ille meas tandem Saturnius iras.
A gnoſcet quod terra poteſt. ſi uiribus ullis
V incor: ſi Cibele nobis meliora creauit:
C ur nullus telluris honos? qui ſemper acerbis
M e damnis urgere ſolet. quæ forma nocendi
D efuit? hinc uolucrem uiuo ſub pectore paſcit,
I nfelix Scythica fixus conualle Prometheus.
H inc Atlantis apex flammantia pondera fulcit:
E t per caniciem glacies aſperrima durat.
Q uid dicam Tityon? cuius ſub uulture ſæuo
V iſcera naſcuntur grauibus certantia pœnis?
S ed uos o' tandem ueniens exercitus ultor
S oluite titanas uinclis: defendite matrem.
S unt freta: ſunt montes: noſtris nec parcite membris:
I n Iouis exitium telum non eſſe recuſo.
I te precor: miſcete polum. reſcindite turres
S ydereas: rapiat fulmen , ceptrumq; Tiphœus.
E ncheladi iuſſis mare ſeruiat. alter habenas
A uroræ pro ſole regat. te delphica laurus
S tringat Porphyrion: Cyrrhæaq; templa tenebis.
H is ubi conſilijs animos eluſit inanes:
I am credunt uiciſſe deos: medijsq; reuinctum
N eptunum traxiſſe fretis. hic ſternere Martem
C ogitat: hic Phœbi laceros deuellere crines.

Hic ſibi

H ic sibi promittit Venerem: speratq; Dianæ
C oniugium: castamq; cupit uiolare Mineruam.
I nterea superos prænuncia conuocat Iris,
Q ui fluuios, qui stagna colunt. cinguntur & ipsi
A uxilio manes. nec te Proserpina longe
V mbrosæ tenuere fores. Rex ille silentum
L ethæo uehitur curru: lucemq; timentes
I nsolitam mirantur equi: trepidoq; uolatu
S pissas cœruleis tenebras è naribus efflant.
A c uelut hostilis cum machina terruit urbem:
V ndiq; concurrunt arcem defendere ciues:
H aud secus omnigenis coeuntia numina turmis
A d patrias uenere domos. tum Iuppiter infit.
O` nunq̃ peritura cohors, o` debita semper
C œlo progenies. nullis obnoxia fatis,
C ernitis, ut tellus nostrum coniuret in orbem
P role noua: dederitq; alios interrita partus:
E rgo quot dederit natos, tot funera matri
R eddamus. longo maneat per singula luctu,
T anto pro numero paribus damnata sepulchris.
I am tuba nimborum sonuit. iam signa ruenti
B is æther, bis terra dedit. confusaq; rursus
P ro domino natura timet discrimina rerum.
M iscet turba potens. nunc insula deserit æquor:
N unc scopuli latuere mari. quot littora restant
N uda? quot antiquas mutarunt flumina ripas?
H ic rotat Aemonium præduris uiribus Oeten:
H ic iuga connixis manibus Pangea coruscat:
H unc armat glacialis Athos: hoc Ossa mouente
T ollitur. hic Rhodopen Hebri cum ponte reuellit:
E t socias truncauit aquas: summaq; leuatus

R upe giganteos humeros irrorat Enipæus.
S ubsidit patulis tellus sine culmine campis.
I n natos diuisa suos. horrendus ubiq;
I t fragor: & pugnæ spacium discriminat aer.
P rimus terrificum Mauros non segnis in agmen
O drisios impellit equos: quibus ille Gelonos
S iue Getas turbare solet. splendentior igni
A ureus ardescit clypeus: galeam'q; nitentes
A rrexere iubæ. tunc concitus ense Pelorum
T ransigit aduerso. femorum qua fine uolutus
D uplex semiferis connectitur ilibus anguis:
A tq; uno ternas animas interficit ictu.
T um super insultans auidus languentia curru
M embra terit: multum'q; rotæ sparsere cruorum.
O currit pro fratre Mimas, Lemnum'q; calentem
C um lare uulcani spumantibus eruit undis:
E t propè torsisset: si non mauortia cuspis
A nte releuato cerebrum fudisset ab ore.
I lle uiro toto moriens, serpentibus imis
V iuit adhuc stridore ferox: & parte rebelli.
V ictorem post fata petit. Tritonia uirgo
P rosilit. ostendens rutila cum Gorgone pectus:
A spectu contenta suo, non utitur hasta.
N am satis est uidisse semel: primum'q; furentem
L ongius in faciem saxi Pallanta reformat.
I lle procul subitis fixus sine uulnere nodis
V t se letifero sensit durescere uisu:
E t steterat iam penè lapis. quo uertimur inquit?
Q ui serpit per membra silex? qui torpor inertem
M armorea me peste ligat? uix pauca locutus
Q uod timuit, iam totus erat: sæuus'q; Iemaster

A d depellendos iaculum dum quæreret hostes:
G ermani rigidum misit pro rupe cadauer.
H ic uero interitum fratris miratur Ethion.
I nscius authorem dum uult tentare nocendo:
T e dea respexit. solam: quam cernere nulli
B is licuit. meruit sublata audacia pœnas:
E t didicit. cum morte deam: sed turbidus Ida
P allaneus oculis aduersa tuentibus atrox
I ngreditur: cæcasq; manus in Pallada tendit.
H unc mucrone ferit dea comminus: ac simul angues
G orgoneo riguere gelu: corpusq; per unum
P ars moritur ferro: partes periere uidendo.
E cce autem medium spiris delapsus in æquor,
P orphyrio, trepidam conatur uellere Delon.
S cilicet ad superos ut torqueat improbus axes.
H orruit Aegæus. stagnantibus exilit antris
L ongæuo cum patre Tethys: desertaq; mansit
R egia Neptuni famulis ueneranda profundis.
E xclamant placido cunctæ de uertice Nymphæ:
N ymphæ, quæ rudibus Phœbum docuere sagittis
E rrantes agitare feras: primumq; gementi
L atonæ struxere torum: cum lumina cœli
P arturiens geminis ornaret fœtibus orbem.
I mplorat Pœana suum conterrita Delos:
A uxiliumq; rogat. si te gratissima fudit
I n nostros Latona sinus: succurre precanti.
E n iterũ conuulsa feror. desiderantur non nulla

De Saluatore.

C H riste potens rerũ, redeuntis conditor æui,
V ox summi, sensuq; Dei: quẽ fudit ab alta
M ente pater: tantiq; dedit consortia regni.

I mpia tu noſtræ domuiſti crimina uitæ,
P aſſus corporea mundum ueſtire figura:
A ffariq; palàm populos, hominemq́; fateri.
Q uem uerbo incluſum Mariæ, mox numine uiſo
V irginei tumuere ſinus: innuptaq́; mater
A rcano ſtupuit compleri uiſcera partu,
A uthorem paritura ſuum. mortalia corda
A rtificem texere poli: mundiq́; repertor.
P ars fuit humani generis: latuitq́; ſub uno
P ectore: qui totum late complectitur orbem.
E t qui non ſpatijs terræ, non æquoris unda,
N ec capitur cælo, paruos confluxit in artus.
Q uin & ſupplicij nomen, nexusq́; ſubiſti:
V t nos ſubriperes leto: mortemq́; fugares
M orte tua. mox ætherias euectus in auras
P urgata repetens, læta te luce parentem
A uguſtum foueas: feſtis ut ſæpe diebus
A nnua ſynceri celebret ieiunia ſacri.

De mulabus Gallicis.

S pice morigeras Rhodani torrentis alūnas,
a I mperio nexas, imperioq́; uagas:
D iſſona q̄ uarios flectāt ad murmura curſus:
E t certas adeant uoce regente uias.
Q uamuis quæq; ſibi nullis diſcurrat habenis:
E t pateant duro libera colla iugo.
C eu conſtricta tamen ſeruit: patiensq́; laborum
B arbaricos docili concipit aure ſonos.
A bſentis longinqua ualent præcepta magiſtri:
F renorumq́; uicem lingua uirilis agit.
H æc procul anguſtat ſparſas: ſpargitq́; coactas.
H æc ſiſtit rapidas. hæc properare facit.

Læua iubet. læuo deducunt limite cursum.
Mutauit strepitum. dexteriora petunt.
Nec uinclis famulæ, nec libertate feroces
Exutæ laqueis sub ditione tamen.
Consensuq; pares, & fuluis pellibus hirtæ,
Esseda concordes multisonora trahunt.
Miraris si uoce feras pacauerit Orpheus:
Cum pronas pecudes Gallica uerba regant.

In Guretium.

Allaces uitreo stellas componere mundo,
f Et uaga Saturni sydera sæpe queri,
Venturūq; Iouem paucis promittere numis,
Cureti genitor nouerat Vranius
In prolem dilata ruunt periuria patris:
Et pœnam merito filius ore luit.
Nam spurcos auidæ lambit meretricis hiatus,
Consumens luxu, flagitijsq; domum:
Et quas fallacis collegit lingua parentis
Has eadem nati lingua refudit opes.

In eundem.

I tua Cureti penitus cognoscere quæris
f Sydera: patre tuo certius ipse loquar.
Quod furis? aduersi dedit īclemētia Martis:
Quod procul à musis: debilis arcus erat.
Quod turpem pateris iam cano podice morbum:
Fœmineis signis Luna, Venusq; fuit.
Attriuit Saturnus opes. hoc prorsus in uno
Hæreo: quæ cunnum lambere causa facit.

In Iācobum magistrum Equitum.

p Et cineres Pauli, per cani limina Petri
Ne laceres uersus dux Iācobe meos.

Sic tua pro clypeo sustentat pectora Thomas
Et comes ad bellum Bartholomæus erat.
Sic ope sanctorum non barbarus irruat alpes:
Sic tibi det uires sancta Susana suas.
Sic quicunq; ferox gelidum tranauerit Istrum,
Mergatur, uolucris ceu Pharaonis equi.
Sic Geticas ultrix feriat romphea cateruas:
Romanasq; regant prospera tela manus.
Sic tibi det magnum moriens conuiua triumphum:
Atq; tuam uincant dolia fusa sitim.
Sic nunquam hostili maculetur sanguine dextra:
Ne laceres uersus dux Iacobe meos.

De Apro & Leone.

Oruus aper, fuluusq; leo coiere superbis
t Viribus, hic setis sæuior, ille iuba.
Hūc Mars, hūc Cibele laudat. dn̄atur uterq;
Montibus. Herculeus sudor uterq; fuit.

De locusta.

Orret apex capitis. medio fera lumina surgūt
h Vertice. cognatus dorso durescit amictus.
Armauit natura cutem, dumisq; rubentes
Cuspidibus paruis multis acuere rubores.

De torpedine

Vis non indomitam diræ torpedinis artem
q Audit: & merito signatus nomine uires?
Illa quidem mollis, segnisq; obnoxia tactu
Reptat: & attritis uix languida serpit arenis.
Sed latus armauit gelido natura ueneno:
Et frigus quo cuncta rigent, armata medullis
Miscuit: & proprias hyemes per uiscera duxit.
Naturā iuuat ipsa dolis: & conscia sortis

V titur ingenio: longeq; extenta per algas
A ttactu confisa suo successu læta resurgit:
E t uiuos impune ferox depascitur artus.
S i quando uestita cibis incautior æra
H auserit: & curuis frenati senserit hamis:
N on fugit, aut uano conatur uellere morsu:
S ed propius nigræ iungit se callida setæ:
E t meminit captiua sui: longeq; per undas
P igra uenenatis effundit flamina uenis.
P er setam uis alta meat: fructusq; relinquit
A bsentem uictura uirum. metuendus ab imis
E micat horror aquis: & pendula fila secutus
T ransit arundineos, archano frigore nodos:
V ictricemq; ligat concreto sanguine dextram.
D amnosum piscator onus, prædamq; rebellem
I actat: & amissa redit exarmatus auena.

a b c d e f g h i K l m n o p q r s
t u x y.

Omnes quaterniones.

VENETIIS IN AEDIBVS ALDI
ET ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE MAR=
TIO M. D. XXIII.

AL
DVS

12.—

